WILLIAM GOLDING

MARTIN CEL AVID

NOBEL

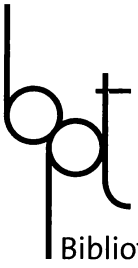

Campania de Promovare a Culturii
este susținută şi realizată în cooperare cu
Ministerul Culturii şi Patrimoniului Național.

Colecția „Biblioteca pentru toți" merge mai departe. După ce, mai bine de trei ani, „Biblioteca pentru toți" a făcut recurs la România și la valorile literaturii române, pledează, începând de astăzi, pentru literatura străină, într-o serie cu totul excepțională. Ne propunem ca, săptămână de săptămână, să vă oferim cărțile celei mai prestigioase colecții din lume, colecția „Nobel". Marii scriitori care au obținut, din 1901, Premiul Nobel pentru Literatură și cele mai importante cărți ale lor vor face parte acum din „Biblioteca pentru toți". În fond, recursul nostru nu se schimbă, rămâne același recurs la valoare, la marile opere ale literaturii universale.

Marius Tucă
Jurnalul Național

William Golding

Martin cel avid

Motivaţia Juriului Nobel, 1983:

„Pentru romanele sale care, prin luciditatea artei narative realiste, complexitatea și universalitatea mitului, dezvăluie condiția umană în lumea de astăzi."

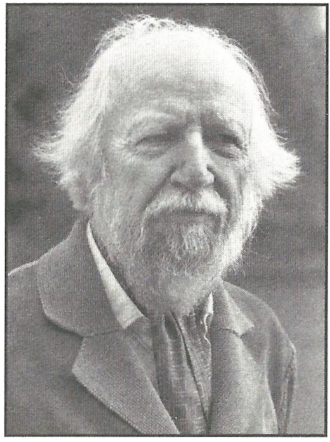

William Golding
(1911-1993)

WILLIAM GOLDING

Martin cel avid

Traducere din limba engleză
de Lidia Ionescu

EDITURA
ART

William Golding
Pincher Martin

Copyright © 1956 by William Golding
Copyright renewed 1984 by William Golding
First published in 1956 by Faber and Faber Limited
© Editura ART, 2013, pentru prezenta ediţie
Credit foto: ©The Bridgeman Art Library/Private Collection
Cronologie de Elena Butuşină

JURNALUL NAŢIONAL

Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:

Director: Marius Tucă
Director general: Dan Matiescu
Coordonator colecţie: Ana-Maria Vulpescu
www.jurnalul.ro;
www.bibliotecapentrutoti.ro

EDITURA ART

GRUPUL EDITORIAL ART
Comenzi – Cartea prin poştă
C.P. 22, O.P. 84, cod 062650, sector 6, Bucureşti
Comenzi – online
www.editura-art.ro

Redactor: Georgiana Paraschiv
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu

Tipărit la Radin Print, prin reprezentantul pentru România
4 Colours Advertising, www.4colours.ro

Radin print 4 Colours Advertising

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GOLDING, WILLIAM
Martin cel avid / William Golding; trad. de Lidia Ionescu. – Bucureşti: Art, 2013
ISBN 978-973-124-861-5
I. Ionescu, Lidia (trad.)
821.111-31=135.1

Cronologie

1911 – 19 septembrie, William Gerald Golding s-a născut în St. Columb Minor, aproape de Newquay, în Cornwall. Tatăl său, Alec Golding, era un distins profesor – urmaș al unei familii în care exista o adevărată tradiție a activității didactice –, convins de superioritatea științei și tehnicii, dar având și radicale orientări politice. Mama lui William, Mildred, activase ca sufragetă în timpul mișcărilor feministe. Pentru William, figura paternă a reprezentat emblema unei lumi sănătoase, logice, raționale, admirația sa timpurie pentru Alec fiind foarte puternică. Totuși, prezența mamei a completat această viziune în mod diferit. După cum Golding însuși va evoca într-o discretă notă autobiografică, simbolul extrem al erei tehnice, progresiste și raționale antebelice – nava Titanic – se scufundase cu șapte luni înainte de venirea sa în lume. Scriitorul de mai târziu și-a amintit cum Mildred îi încredințase copilului său convingerea că lumea în care venise el era „un loc fascinant, dar riscant", idee pe care ea o presimțise întâia oară odată cu scufundarea Titanicului. Trăind o copilărie liniștită, idilică, dar izolată, Golding mărturisește în eseul *Billy the Kid* faptul că, în perioada preșcolară, nu a cunoscut pe nimeni în afara familiei, singurele amintiri fiind legate de lungile vacanțe petrecute pe țărmul mării, alături de părinți și de doica sa, Lily. Fascinația sa pentru cuvinte

datează din această perioadă, mărturii confesive cu privire la ea putând fi regăsite în literatura pe care o va scrie mai târziu, cum ar fi în romanul *Free Fall* (*Cădere liberă,* 1959), prin vocea personajului Sammy Mountjoy. Visător, colecționar atent de termeni și imagini, Golding s-a ciocnit de mic, plin de pasiune și încrâncenare, de greutatea exteriorizării lumii interioare de idei și senzații prin intermediul cuvintelor sau expresiilor. Din perioada copilăriei timpurii datează și pasiunea sa pentru literatură, cu precădere pentru epopeile antice și pentru operele clasicilor greci și latini. Ulterior, va medita asupra discrepanței dintre lectura inocentă a unor opere în mod tradițional incluse în categoria literaturii pentru copii, spre deosebire de multitudinea de sensuri pe care lectura la o vârstă adultă le poate revela. După cum va nota în jurnal, a trăit în copilărie experiențe destul de violente, în special în relațiile sale cu alți copii de aceeași vârstă, experiențe ale necomunicării și solitudinii care l-au inspirat în creația ulterioară.

1921–1930 – A urmat cursurile Marlborough Grammar School, unde preda Alec, tatăl său. În jurul vârstei de 12 ani, a avut primele tentative de a scrie literatură. Proiectul său era unul îndrăzneț: trebuia să cuprindă 12 volume și să descrie istoria evoluției mișcărilor sindicale. Nu avea să uite niciodată fraza cu care viitorul roman trebuia să înceapă: „M-am născut în ducatul Cornwall la 11 octombrie 1792, din părinți bogați, dar cinstiți." Acest prim roman însă nu a fost continuat.

1930 – Golding a început să învețe la Brasenose College, Oxford, în domeniul științelor naturii. Aveau să treacă doi ani până când se va decide că alegerea sa a fost greșită și se va îndrepta definitiv spre literatură.

1932 – A schimbat domeniul de studiu de până atunci în favoarea literaturii engleze. Din acel moment, preocupările sale s-au îndepărtat de lumea modernă și de știință, în favoarea studiului civilizației anglo-saxone vechi. După cum au observat mulți comentatori, fascinația lui William Golding pentru stilul antic și pentru subiectele ancestrale nu îl va părăsi niciodată. În plus, polemicile știință–artă, rațiune–emoție vor marca experimentele sale literare ulterioare.

1934 – În toamna acestui an, volumul său de *Poeme* a apărut la Editura Macmillan, editură care încuraja tinerele talente din poezie. Parțial renegate sau ascunse de către autorul Golding de mai târziu de ochii publicului și, mai ales, de cei ai criticilor, aceste creații timpurii denotă însă concentrarea vizuală și conceptuală pe care Golding o căuta, încă de pe atunci, cu ardoarea unui potențial poet. El se situează astfel într-o descendență glorioasă a literaturii de limbă engleză, alături de William Faulkner sau Ernest Hemingway, ale căror încercări poetice eșuate și-au lăsat amprenta creativă asupra romanelor scrise ulterior.

1935 – În toamna acestui an, a devenit profesor la școala Michael Hall, Streatham, South London, unde a predat timp de doi ani. După finalizarea studiilor la Oxford, s-a angajat la un adăpost social londonez, asemenea personajului său de mai târziu – Sammy Mountjoy –, iar aici s-a ocupat, simultan, de scris, actorie și producție în cadrul unei mici companii de teatru experimental. Citea, în această perioadă, foarte mult teatru, cu precădere Shakespeare și clasicii greci, mărturisind, mai târziu, că dramaturgia a exercitat asupra sa o influență mai puternică decât proza.

1937 – S-a întors la Oxford, unde și-a continuat studiile pentru a obține o diplomă în pedagogie.

1938 – În ianuarie, a început practica didactică la Bishop Wordsworth's School, în Salisbury, Wiltshire, iar în iunie a trecut examenele finale, continuând astfel tradiția generației de dascăli din propria sa familie. În septembrie, a obținut un post la Maidstone Grammar School. Tot atunci, a cunoscut-o pe Ann Brookfield, de profesie chimist, cea care avea să îi devină soție.

1939 – În septembrie, la câteva luni de la declararea războiului, s-a căsătorit cu Ann la Starea Civilă din Maidstone.

1940 – În aprilie, Golding a obținut un post la Bishop Wordsworth's School, mutându-se cu soția sa într-o căsuță de țară din Wiltshire, Bowerchalke, acolo unde va trăi cea mai mare parte a vieții sale, unde va crea și unde va cunoaște faima literară. În septembrie, s-a născut primul lor copil, David. În decembrie, Golding a părăsit postul său de profesor și s-a înrolat în Marina Militară.

1941–1945 – Prima perioadă a serviciul său militar s-a desfășurat la bordul crucișătorului regal Galatea, în Atlanticul de Nord. Ulterior, Golding a mers la Liverpool unde a petrecut multe ore de gardă în Gladstone Dock. În primăvara lui 1942, a fost trimis la MD1 (Ministry of Defence 1), o unitate de cercetare a armamentului, aflată pe atunci în Buckinghamshire. În 1943, a solicitat întoarcerea sa pe mare, iar nu mult după aceea, a fost trimis la New York ca să ajute la transportul în Marea Britanie al unor nave menite să detecteze minele marine, după ce navele fuseseră construite pe șantierele navale din New Jersey. Mai târziu, s-a antrenat pe portavioanele echipate cu lansator de rachetă, și pe astfel de vase a participat la misiunile navale prilejuite de Debarcarea din Normandia și de invazia din Walcheren. Printr-o stranie

corespondență cu povestea Titanicului, istorisită de mama lui cu ani în urmă, Golding a asistat, din această poziție, la scufundarea vasului Bismarck, dar și la alte misiuni militare din bătălii navale, submarine și aeriene. Astfel, cea mai îndelungată perioadă din război a petrecut-o pe mare. Iată ce avea să declare mai târziu, într-un interviu din 1980 cu privire la acești ani: „Am petrecut cinci ani în Marina Regală. Cu ce m-am ocupat? Am supraviețuit. Am intrat în lumea asta pe un crucișător din Atlanticul de Nord ca marinar obișnuit și am terminat la conducerea unui lansator de rachete..." Impresia puternică pe care experiența războiului a lăsat-o asupra personalității creatoare a lui Golding reiese din următoarea sa mărturisire cu privire la lecțiile de viață învățate pe front: „man produces evil, as a bee produces honey"/„omul produce rău la fel cum albina produce miere." Ca și în cazul altor scriitori ai generației sale, cum ar fi Iris Murdoch sau Anthony Burgess, experiența războiului l-a marcat decisiv pe Golding. Dihotomia forțelor morale, variațiunile aceleiași dialectici bine-rău în formarea lumii, relația libertate-prizonierat, inocență-experiență – fac parte din viziunile comune ale scriitorilor generației postbelice.

1945 – În iulie, s-a născut cel de-al doilea copil al familiei Golding, Judith Diana. În septembrie, William Golding a părăsit Marina și s-a întors la Bishop Wordsworth's School, unde s-a dedicat profesoratului și carierei de scriitor. Din această perioadă datează mai multe cronici literare și recenzii, puțin semnificative însă, cu privire la încercările sale scriitoricești. Ulterior, Golding afirmă că în perioada respectivă a trecut printr-o negativă, dar în final constructivă încercare de conciliere a intereselor editorilor și criticilor cu propriile sale viziuni asupra actului literar.

1946 – Familia Golding s-a mutat în Salisbury.

1952 – A început să lucreze la un roman intitulat *Strangers from Within* (*Străini din interior*).

1953 – În ianuarie, a început să trimită romanul către diverși editori. Istoria romanului respectiv a fost însă una plină de surprize. După ce a fost respins de douăzeci și una de edituri, a fost, finalmente, acceptat de *Faber and Faber*, grație lui Charles Monteith care a intuit meritele operei în discuție.

1954 – În septembrie, după mai multe revizuiri ale textului, romanul a apărut cu titlul *Lord of the Flies* (*Împăratul muștelor*). Primele recenzii și cronici ale cărții au fost împărțite. De la un cronicar precum Walter Allen, care afirma, într-o notă critică publicată pentru *New Statesman*, că romanul este „îndemânatic povestit", dar cu o poveste „mai degrabă dezagreabilă și prea emoțională", până la comparații cu *The Innocent Voyage* – publicat în Marea Britanie cu titlul *A High Wind in Jamaica* – de Richard Hughes (1929), în favoarea structurii perfecte a acestuia din urmă. Acuzat de academism sau tezism antropologic, romanul s-a confruntat cu o suită de critici înainte de a intra definitiv în canonul literar și în bibliografia școlară obligatorie din toate țările anglofone. Fiind însă un succes de vânzări, a contribuit la notorietatea lui Golding și la acceptarea acestuia în *Royal Society of Literature*, doi ani mai târziu. În America, situația a fost inițial critică, romanul nu s-a bucurat de vânzări, dar a ajuns, spre sfârșitul anilor '50, să înlocuiască deja canonizatul *De veghe-n lanul de secară* al lui J. D. Salinger de pe poziția de cel mai citit roman din colegiile americane. Referitor la *Împăratul muștelor* și impactul romanului asupra evoluției stilului lui Golding, Virginia Tiger observă următoarele elemente: „Utilizarea distinctă

a simbolului vizual acolo unde semnificația e saturată și lipită organic de detaliul naturalist, răsturnarea codurilor prin perspective asupra evenimentelor care contrazic așteptările stabilite inițial; obiceiul dezvăluirilor amânate; maniera prin care împletirea dintre capitol, episod, personaj, descriere, aluzie internă, motiv și tipar imagistic este atât de meticuloasă încât le face să se reflecte una în cealaltă." În mod deliberat și mărturisit inspirat din romanul *The Coral Island: A Tale of the Pacific Ocean* de R.M. Ballantyne (1857), dar și din poveștile supraviețuirilor inițiatice din *Robinson Crusoe* (1719) de D. Defoe sau *The Swiss Family Robinson* (1813) de J.D. Wyss, titlul romanului *Împăratul muștelor* poate fi pus în legătură cu figura iudeo-creștină a lui Beelzebub sau a diavolului, cu figura greco-latină a lui Zeus/Jupiter (despre care uneori se spune că este „zeul muștelor și al morții" – a se vedea teatrul existențialist al lui Sartre, de exemplu), dar și cu figura dionisiacă din *Bacantele* lui Euripide, o tragedie pe care Golding o cunoștea pe de rost, fapt semnalat de unul dintre cei mai de seamă exegeți ai lui, James R. Baker. Cuprinzând *in nuce* temele care îl vor obseda pe Golding de-a lungul vieții sale, romanul se distanțează însă de operele literare cu care a fost pus în legătură. Frank Kermode analizează comparativ romanul lui Ballantyne și cel al lui Golding și realizează schema polemică pe care Golding și-a construit romanul. Cele două structuri, aparent similare – Golding împrumutând chiar nume dintre protagoniștii creați de Ballantyne –, sunt, în esență, total distincte din perspectiva idealurilor puse în discuție. Optimismul victorian este un deziderat care nu mai poate fi luat în considerare într-o societate în care capacitatea omenirii de a-și controla impulsurile violente este negată, iar moartea exorcizează doar temporar fricile copiilor-protagoniști. Golding preia însă elemente din tradiția literară, se situează etic într-o

anumită poziție programatică față de aceasta, asumând trecutul și rescriindu-l din perspectiva prezentului postbelic. „Esența artei lui Golding rezidă tocmai în această zonă de suprapunere", scriu criticii Bernard S. Oldsey și Stanley Weintraub.

1955 – A fost publicat romanul *The Inheritors* (*Moștenitorii*). Inspirându-se, după cum demonstrează epigraful cărții, din H.G. Wells, unul dintre scriitorii preferați de el în copilărie, Golding camuflează în discursul său din acest roman mai vechiul conflict cu figura raționalității – tatăl – și rolul primordial pe care acesta l-a jucat în copilăria fiului. Meditația asupra conflictului dintre spirit rațional și spirit religios, dintre viziune științifică și viziune spirituală, dintre coborârea Omului și căderea individului devin teme recurente. Un alt element care s-a definit mai bine acum și care va fi explorat ulterior este protagonistul cu funcția clarvăzătorului sau a nebunului sacru (Simon în *Împăratul muștelor*, Sammy în *Cădere liberă*, vicarul Jocelin în *The Spire* (*Turnul*) cu nuanțe christice, parodiind uneori tragicomic evenimentul crucificării sau al coborârii în lumea de dincolo. Rolul narativ și ideatic al acestor protagoniști este extrem de important pentru construcțiile romanești ale lui Golding, bazate, în ciuda anumitor critici cu privire la un posibil schematism al construcțiilor sale, pe modularea perspectivei narative. „Creația lingvistică a lui Golding – simplă, declarativă și vie din punct de vedere perceptual – ținteşte spre reprezentarea unei conștiințe cu greu capabile să distingă între vis, memorie, imaginație și concret. Tipic pentru ficțiunea lui Golding, acest limbaj obligă cititorii – care împărtășesc discernământul specific lui *Homo Sapiens* – să facă legături și să ajungă la concluzii cu privire la evenimente greu inteligibile chiar pentru participanții înșiși." (Randall Stevenson)

1956 – A fost publicat romanul *Pincher Martin*. Golding a contribuit în același an cu povestea *Envoy Extraordinary* (*Trimisul extraordinar*) la volumul *Sometime, Never: three tales of the imagination* (publicat de *Eyre and Spottiswoode*), celelalte două povestiri incluse aparținând lui John Wyndham și Mervyn Peake. Precizia poetică a detaliului, alegoria și relativizarea concluziilor, plus intertextele polemice și creative sunt explorate cu succes în cazul romanului menționat. Cu ecouri din W. Shakespeare, J. Milton, T.S. Eliot, J. Conrad, dar și din S. Beckett, H. Pinter sau J.P. Sartre, romanul *Pincher Martin* are titlul inspirat dintr-o poveste de aventuri din timpul Primului Război Mondial, scrisă de H.P. Dorling. Aluziile mitologice (similitudinile intempestive cu figuri precum cele ale lui Atlas, Saturn și Prometeu) și intertextele abundă.

1957 – Romanul a fost publicat în Statele Unite, cu titlul *The Two Deaths of Christopher Martin* (*Cele două morți ale lui Christopher Martin*), dat fiind că implicațiile titlului britanic erau mai greu de intuit de către vorbitorii de engleză americană, dar și pentru a accentua tema centrală a romanului. Golding însuși afirmă despre acest roman, într-o confesiune pentru *Radio Times*: „[...] Christopher, purtătorul lui Hristos, a devenit Pincher Martin [Martin Șarlatanul/Martin cel avid] care este mai nimic în afară de lăcomie. Să fii Pincher pur și simplu este un purgatoriu; să fii Pincher pentru totdeauna este un iad." Totodată, romanul este și o meditație asupra creației prin cuvânt.

1958 – *The Brass Butterfly* (*Fluturele de aramă*), piesa scrisă de Golding și avându-l pe Alastair Sim ca protagonist principal și regizor, adaptare după *Trimisul extraordinar*, a avut premiera în Oxford, la 24 februarie, a plecat apoi

în turneu, după care a fost jucată vreme de o lună în Londra. Textul piesei a fost publicat în iulie. Lucrarea prezintă încercările unui inventator grec de a-l îndupleca pe conducătorul roman să îi accepte inovațiile tehnice. Toamna, familia Golding s-a mutat înapoi în satul Bowerchalke. În noiembrie, tatăl lui William Golding, Alec, a fost diagnosticat cu cancer, și a murit subit după o intervenție chirurgicală, în urma unui atac de cord, în data de 12 decembrie.

1959 – A fost publicat romanul *Cădere liberă*. Poveste a ispășirii, *Cădere liberă* este narată la persoana I, fiind o succesiune de *flashback*-uri prin care naratorul, prizonier într-un lagăr, încearcă să regăsească argumente pentru a se dezvinovăți, în permanență obsedat de problema libertății personale. De altfel, chestiunea liberului arbitru și a determinării au marcat întreaga opera a lui William Golding. Romanul este construit pe modelul operei lui Dante – *La Vita Nuova*.

1960 – În august, mama lui Golding a murit. În același an, a fost difuzată pentru prima oară, în cadrul unui program de teatru radiofonic, piesa *Miss Pulkinhorn*.

1961 – Toamna, Golding și soția lui au călătorit în SUA. Golding și-a permis astfel să renunțe la slujba de profesor și să se dedice în totalitate scrisului, după un an de rezidență la Hollins College în Virginia.

1962 – În timpul sejurului american, Golding a lucrat la *Turnul*, dar și la redactarea primei versiuni a discursului său, *Fable* (*Fabula*), despre *Împăratul muștelor*. În această perioadă, a renunțat la slujba de la Bishop Wordsworth's School pentru a se dedica integral scrisului. O altă piesă de teatru care îi aparținea a fost difuzată la radio – *Break My Heart* (*Frânge-mi inima*).

1963 – În mai, *Lord of the Flies*, filmul regizat de Peter Brook după cartea omonimă a lui Golding, a fost prezentat la Cannes.

1964 – Romanul *Turnul* a fost publicat în aprilie. Stările mentale înnebunitoare ale vicarului, metafora și simbolismul asociat clopotniței sunt principalele elemente pe care se structurează acest roman psihologic și alegoric. Rămâne însă ambiguu dacă vicarul este condus de o ambiție umană sau de o dorință vizionară de a-l glorifica pe Dumnezeu. După publicarea acestui roman, Golding a primit, în 1965, titlul de Comandor al Imperiului Britanic, o încununare a unui deceniu de creație literară extrem de valoroasă.

1965 – Golding a strâns o parte dintre eseurile și cronicile realizate de el și le-a publicat în colecția *The Hot Gates and Other Occasional Pieces* (*Porțile fierbinți și alte piese întâmplătoare*).

1967 – Iunie, romanul *The Pyramid* (*Piramida*) a fost publicat, dar a fost primit negativ de critică. Fiind acuzat de unii dintre admiratorii săi de lipsa unei închegări narative și a unui nod conflictual bine determinat, romanul a fost însă catalogat de Bernard F. Dick drept un roman al formării în care se regăsesc, sintetizate, multe din temele explorate cu succes de Golding până atunci. Totuși, romanul a fost apreciat a nu fi mai mult decât „un roman parțial comic, specie care a dominat deseori în ficțiunea engleză, un Bildungsroman provincial, povestit cu un anume grad de farmec și de analiză socială, dar lipsit de intensitate" (Bernard Oldsey). Printre altele însă, structura muzicală, modelată de tiparul sonatei, este unul dintre punctele forte ale acestei construcții romanești.

1968–1970 – Din nou, Golding a început să se confrunte cu dificultăți în procesul creației literare.

1971 – Colecția de povestiri *The Scorpion God* (*Zeul Scorpion*), care include iar *Trimisul Extraordinar* și adaugă două povestiri noi, la sugestia editorilor, a fost publicată în octombrie. Golding se întoarce la trei dintre primele sale iubiri – egiptologia, preistoria și Roma clasică. El afirmase: „Sunt un egiptean antic, cu toată irațională tatea lui, pragmatismul spiritual și capacitatea de a crede ambiguu." Teme desprinse din imaginarul Egiptului Antic apăruseră deja, anterior, în opere precum *Piramida* sau *Cădere liberă*, și sunt continuate în acest volum, Golding explorând consecințele nefaste ale progresului tehnologic, în contrast cu divinizarea tehnologiei în era cuceririi spațiului. Din toamna lui 1971, Golding a ținut un jurnal care a început ca o sumă a relatărilor viselor sale și care, treptat, a devenit o narațiune despre încercările sale de a scrie, dar și despre experiențele personale. A urmat o perioadă în care Golding intră într-un con de umbră, astfel încât unii critici mai incisivi au ajuns să se întrebe dacă nu cumva scriitorul a murit sau a fost anihilat de șocurile realității contemporane.

1979 – A fost publicat *Darkness Visible* (*Întuneric vizibil*), câștigând Premiul James Tait Black Memorial. Romanul l-a scos pe Golding din izolarea în care intrase, reasigurând publicul de capacitatea sa creatoare. Totodată, *Darkness Visible* a constituit răspunsul sau portretul pe care Golding l-a oferit lumii moderne și apocalipsei pe care a anticipat-o narativ. Conexiunile extrem de bine mânuite între lumea de azi, Vechiul și Noul Testament, misterul și vizibilitatea redusă ca strategie de surprindere a perspectivelor multiple și relative asupra realității sunt elemente esențiale pe care romanul este structurat. Titlul este inspirat din poemul miltonian *Paradise Lost*, iar temele provin, într-o lectură personală a autorului, din scrierile lui Yeats, dar și din revelațiile lui Ezechiel

și ale Sf. Ioan din Patmos. Haosul de care este învăluită lumea imaginată de Golding anihilează capacitatea salvatoare pe care înainte o deținea centrul, iar singura ieșire pare a fi violența peste ale cărei valențe purificatoare plutește însă incertitudinea. În același an, a fost publicată și cartea de dialoguri realizată de Jack I. Biles *Talk: Conversations with Golding*.

1980 – A fost publicat *Rites of Passage* (*Inițierea*), câștigând Premiul Booker McConnell, cel mai important premiu literar din Marea Britanie și, probabil, un motiv în plus pentru nominalizarea la Premiul Nobel, câțiva ani mai târziu. Romanul a fost pus în legătură de critici cu opere precum *Billy Budd* (1924) de Herman Melville, *Niger of the „Narcissus"* (1897) de Joseph Conrad și *Rime of the Ancient Mariner* (1798) de Samuel Taylor Coleridge. Golding jonglează aici cu perspectiva auctorială, cu punctele de vedere distincte asupra narațiunii, cu parodia, cu utilizarea programatică a stilului literar de secol XIX, dar și cu o serie de ritualuri răsturnate, ascunse în spatele acțiunii concrete.

1981 – A primit titlul de *Doctor Honoris Causa* de la University of Warwick.

1982 – A fost publicată colecția de eseuri și cronici *A Moving Target* (*O țintă în mișcare*).

1983 – Golding a primit Premiul Nobel pentru Literatură, „pentru romanele sale care, prin luciditatea artei narative realiste, complexitatea și universalitatea mitului, dezvăluie condiția umană în lumea de astăzi". În același an, i-a fost acordat și titlul de *Doctor Honoris Causa* de către Oxford University și Sorbonne. „Golding este cel mai bun atunci când, ca și Joseph Conrad, abordează problemele în spații îndepărtate, arătând oamenii luptând pentru supraviețuire

la limitele imaginației, izolați de sprijinul societății. [...] Mai degrabă decât limitate de forma poveștii, dilemele morale ale lui Golding sunt în mod precis și specific avansate grație unor strategii narative deseori complet diferite de la un roman la altul, și foarte originale în ele însele. Poate că tocmai în *Pincher Martin*, redefinirile finale ale manierei în care viziunea asupra romanului s-a coagulat, provoacă unele dintre convențiile imaginației și ficțiunii." (Randall Stevenson)

1984 – Romanul *The Paper Men* (*Oameni de hârtie*) a fost publicat în același an în care Golding a primit și un alt prestigios premiu de la *Royal Society of Literature*. Însă *Oameni de hârtie* s-a dovedit a fi cel mai slab roman al său, după ecourile din critica literară, eșec motivat probabil de incapacitatea lui Golding de a se distanța estetic de experiența autobiografică.

1985 – A apărut opera de non-ficțiune *An Egyptian Journal* (*Jurnal egiptean*). Familia Golding s-a mutat în Cornwall.

1986 – *Faber and Faber* a publicat *William Golding: The Man and His Books. A Tribute on His 75th Birthday*, editat de John Carey.

1987 – *Close Quarters* a fost publicat ca *sequel* după romanul *Inițierea*.

1988 – Golding a fost ridicat la gradul de Cavaler.

1989 – *Fire Down Below* (*Incendiu la bord*), ultimul roman din *Trilogia Mării*, a fost publicat. Eroul romanului, Edmund Talbot, ajunge la punctul terminus al călătoriei sale – Australia.

1990 – A fost lansată pe marile ecrane o a doua ecranizare după *Împăratul muștelor*, în regia lui Harry Hook.

1991 – Golding a împlinit 80 de ani. Și-a revizuit singur volumele din *Trilogia Mării*, reunindu-le într-un singur volum – *To the Ends of the Earth* (*La capătul lumii*), ce cuprinde *Rites of Passage (Ritualurile trecerii)*, *Close Quarters* (*Înfruntarea*, 1987) și *Fire Down Below* (*Incendiu la bord*, 1989). Trilogia cuprinde și un cuvânt înainte al autorului în care acesta dezbate relația dintre ficțiune și istorie. Bine primită de critică, *Trilogia Mării* este considerată de unii ca fiind capodopera lui Golding.

1993 – În ianuarie, Golding a început să scrie un nou roman. A murit însă în dimineața zilei de 19 iunie din cauza unei insuficiențe cardiace. Cinci zile mai târziu, de Sânziene, a fost înmormântat în cimitirul din Bowerchalke. În noiembrie, a fost comemorat la Catedrala din Salisbury.

1995 – Ann Golding a murit în ziua de Anul Nou, la 18 luni de la moartea soțului ei, fiind îngropată alături de el în cimitirul Bowerchalke. Ultimul roman al lui Golding, *The Double Tongue* (*Limba dublă*), a apărut în iunie. Deși neterminat, romanul reprezintă o reușită încercare de a construi o narațiune despre Grecia Antică și despre profetesa Pythia, surprinzând ascensiunea Imperiului Roman și declinul civilizației elenistice.

Câteva traduceri românești din opera lui William Golding:

Împăratul muștelor, trad. Constantin Popescu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969
Martin cel avid, trad. Lidia Ionescu, Ed. Univers, București, 1980
Turnul, trad. Irina Horea, Ed. Vremea&Gama, București, 1993
Oameni de hârtie, trad. Monica Pillat și Mihai Moroiu, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1997

La capătul lumii. Trilogia mării: 1. Ritualurile trecerii, 2. Înfruntarea, 3. Incendiu la bord, trad. Alfred Neagu, Ed. Elit, Ploiești, 1998

Inițierea, trad. Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, București, 2003

Piramida, trad. Alfred Neagu, Ed. Orizonturi: Sirius, București, 2003

Zeul Scorpion. Trei romane scurte, trad. Cornelia Bucur, Ed. Humanitas, București, 2004

Înfruntarea, trad. Radu Paraschivescu, Ed. Humanitas, București, 2004

Moștenitorii, trad. Adina Rațiu și Gabriel Rațiu, Ed. Leda, București, 2009

Surse bibliografice consultate pentru redactarea cronologiei:

A Concise Dictionary of British Literary Biography, vol.7. *Writers After World War II 1945–1960*, Ed. Bruccoli Clark Layman, Gale Research Inc., Londra, 1991

Reference Guide to English Literature. 2nd *Edition*, vol. 1. *Introductions. Writers A-G*, Ed. St. James Press, Londra, 1991

http://www.william-golding.co.uk/ (*site*-ul oficial al autorului, administrat de *William Golding Limited*)

Elena Butușină

Discursul prezentat la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură, 7 decembrie 1983

Aceia dintre dumneavoastră care știu câte ceva despre oratorul de față – după cum l-a portretizat secțiunea de o inteligență sclipitoare a presei britanice – vă veți încredința unei ore și jumătate de greoaie mâhnire. Într-adevăr, prima dumneavoastră imagine despre mine, cu barbă albă și bătrân, s-ar putea să vă fi transformat mâhnirea într-o beznă adâncă; beznă, beznă, beznă printre flăcările amiezii, beznă de netrecut, eclipsă totală. Dar situația nu este atât de gravă. Mă număr printre cei mai bătrâni laureați ai Nobelului, așa că mi se va ierta – lăsați-mă să rostesc în șoaptă – un dram de frivolitate. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit. Nu sunt înconjurat de dansatoare, din păcate. Nu voi cânta în fața dumneavoastră, nici nu voi face jonglerii sau schimonoseli – ori le voi face? Mă întreb! Cum ar putea un om care a fost caracterizat ca fiind un pesimist să se dedea la ceva atât de frivol precum scamatoria?

Vedeți cât de greu este, la orice vârstă, să te adresezi unei adunări atât de înțelepte precum aceasta. Simpla idee îndeamnă la o anume solemnitate. Atunci, ce să mai spunem despre demnitatea vârstei? Nu există, se spune, un nebun asemenea nebunului bătrân.

Ei bine, nu există nici nebun asemenea nebunului de vârsta a doua. Acum douăzeci și cinci de ani, am acceptat, pe negândite, eticheta de „pesimist", fără a-mi da seama că

avea să rămână legată de mine, în felul acesta, aproape la fel cum, pentru a da un exemplu dintr-o altă artă, celebrul Preludiu în Do diez Minor a rămas legat de Rachmaninoff. Niciun public nu l-ar fi lăsat să părăsească scena de concert înainte de a-l asculta interpretându-l. La fel, criticii au făcut săpături în cărțile mele până când au scos la iveală un semn de deznădejde. Nu pot să îmi dau seama de ce. Eu unul nu mă simt deznădăjduit. Ba chiar am încercat să răstorn întregul proces, explicându-mă. Supus unor interogații critice, m-am autointitulat pesimist universal, dar optimist cosmic. Aș fi crezut că oricine are auzul sensibil la limbile străine ar fi înțeles că ofeream, astfel, mai multe conotații decât denotații cuvântului „cosmic", deși, derivând, universal și cosmic înseamnă același lucru. Voiam să spun, desigur, că atunci când cred într-un univers, construit de omul de știință pe baza unui set de reguli conform cărora construcția trebuie să fie repetabilă și identică, sunt un pesimist ce se înclină în fața marii divinități – Entropia. Sunt optimist atunci când cred în dimensiunea spirituală pe care disciplina omului de știință îl obligă să o ignore. Atât de mare este celebritatea Premiului Nobel în întreaga lume, încât oamenii au ajuns să citeze din cărțile mele, iar eu nu văd de ce nu m-aș alătura acestei activități la modă. Acum douăzeci de ani, am încercat să disting între cele două tipuri de experiență din mintea unuia dintre personajele mele, și am încurcat totul. Acesta se afla în închisoare.

„Cât e ziua de lungă, trenurile gonesc pe calea ferată. Eclipsele sunt previzibile. Penicilina vindecă pneumonia, iar atomul dezbină pentru a controla. Cât e ziua de lungă, an de an, explicația de la lumina zilei alungă misterul și dezvăluie o realitate utilă, inteligibilă și detașată. Bisturiul și microscopul dau greș. Osciloscopul se apropie de comportament."

„Totuși, orice acțiune cotidiană este cântărită în balanță și apare a fi nici adecvată, nici norocoasă, nici nesăbuită,

ci bună sau rea. Pentru că starea aceasta pe care o numim spirit respiră prin univers și nu îl atinge: atinge doar lucrurile întunecate, ținute captive, mute; atinge, judecă, osândește și dă mai departe. Ambele lumi sunt reale. Nu există vreo punte."

Ceea ce mă amuză este gândul că, bineînțeles, există o punte și că, dacă a existat ceva, a fost izgonit de unde se aștepta mai puțin, și izgonit de când acele cuvinte au fost scrise. Pentru că știm acum că universul are un început. (Într-adevăr, într-o paranteză, aș putea spune că am știut dintotdeauna. Vă ofer o dovadă simplă și vă interzic să o analizați. Dacă nu ar fi fost un început, atunci timpul nesfârșit ar fi trecut deja, iar noi nu am fi putut ajunge la clipa în care ne aflăm.) În plus, știm sau, cel puțin, este adecvat științific să postulăm că, în centrul unei găuri negre, legile naturii nu se mai aplică. Cum majoritatea oamenilor de știință sunt doar în mică măsură religioși, iar cei mai mulți dintre religioși sunt deseori total neștiințifici, regăsim omenirea într-o postură comică. Intelectul său științific are încredere în posibilitatea miracolelor dintr-o gaură neagră, în vreme ce intelectul său religios crede în acestea în afara găurii negre. De fapt, ambele cred acum în miracole, *credimus quia absurdum est*. Glorie Domnului în ceruri! La mine nu veți vedea niciun pesimism reducționist.

Însă un mare pericol care vă paște este acela ca un dascăl foarte bătrân să fie dus de val și să uite că nu se adresează unei clase de elevi. Un septuagenar ar putea fi tentat să creadă că le-a văzut pe toate și că le știe pe toate. Ar putea gândi că simpla durată a anilor săi este un garant al înțelepciunii și o autorizație pentru a admonesta sau a sfătui. Bieții Shakespeare și Beethoven tineri, gândește el, morți în floarea vârstei, la cincizeci și doi sau trei de ani! Ce ar putea asemenea tineri să știe despre lucruri? Dar, la miezul nopții, poate, când bate ora și încă un an a trecut, s-ar putea, uneori, ca el să mediteze mai degrabă la neajunsurile vârstei decât la avantajele acesteia.

S-ar putea uita mai atent la o propoziție care a fost numită poezie a faptului, o propoziție asupra căreia unul dintre tinerii aceia s-a oprit din întâmplare, într-un fel, de vreme ce nu fusese niciodată destul de în vârstă ca, trăind, să se lămurească asupra lucrului. „Oamenii, a scris el, trebuie să îndure drumul înainte, în ciuda întoarcerii lor spre locul plecării." O astfel de convingere poate schimba esențiala jovialitate a firii bătrânului. Are bătrânul dreptate să fie fericit? Nu există oare ceva inadecvat în viziunea lui voioasă asupra propriului sfârșit? Cuvintele unui alt poet englez par să îl mustre.

Regele David și Regele Solomon
Trăiau o viață fericită, fericită
Cu multe, multe amante
Și multe, multe neveste;
Dar bătrânețea i-a năpădit,
Cu multe, multe remușcări
Regele Solomon a scris Proverbele
Iar Regele David a scris Psalmii.

Material puternic acesta, fără îndoială. Dar există două perspective asupra problemei; și, cum v-am citat o parte din proza mea care este, în general, văzută ca fiind poetică, nu voi cita și vreun fragment din poeziile mele din Goon sau McGonagall care ar putea fi văzute ca fiind prozaice.

Sofocle, eminentul atenian
A opinat într-un final
Că moartea dragostei la sân
E ca salvarea de o fiară.
Ce cuvânt mai bun ați putea primi?
Era pe-atunci octogenar.
Dar Ninon de L'Enclos
Întrebată fiind același lucru, a negat
Era neobișnuit de prietenoasă
La optzeci de ani.

Evident, vârsta nu ne-a veștejit, nici obișnuința n-a stins veșnic schimbătorul nostru farmec.[1] Haideți să nu fim, pentru scurt timp, serioși, ci atenți. Eu însumi mă confrunt cu un alt pericol. Nu vorbesc limba vreunui anume trib dintre cele șase sute de limbi ale Nigeriei. Desigur, valoarea oricărei limbi este incalculabilă. Laureatul vostru din 1979, poetul grec Elytis, a afirmat răspicat faptul că valoarea relativă a lucrărilor literare nu este dată de o numărătoare a indivizilor. Este, cred eu, cel mai de seamă omagiu pe care cineva ar putea să îl ofere adunării dumneavoastră pentru că ați căutat valoarea dintr-o creație, fără a acorda importanță numărului de oameni care pot sau nu să o citească. Tânărul John Keats vorbea despre poeții greci „ce pe pajiștea moale mulțumiți au murit,/ Lăsându-și unui clan restrâns versurile măririi".[2]

---

[1] William Golding introduce, în această secvență din discursul său, un subtil intertext. Ușor modificată, replica provine din piesa lui Shakespeare, *Antoniu și Cleopatra*, actul II, scena 2, dialogul dintre Mecena și Enobarbus: *Age cannot wither her, nor custom stale/ Her infinite variety [...]/[...] Vârsta/N-o vestejește, nici obișnuința/ Nu-i stinge veșnic schimbătorul farmec* (traducere românească de Leon Levițchi, în William Shakespeare, *Opere complete*, vol. 7, Ed. Univers, București, 1988).

[2] Versurile provin din poemul *Ode to May. Fragment* de John Keats: *Mother of Hermes! and still youthful Maia!/May I sing to thee/ As thou wast hymnèd on the shores of Baiae?/ Or may I woo thee/In earlier Sicilian? or thy smiles/Seek as they once were sought, in Grecian Isles,/By bards who died content in pleasant sward,/Leaving great verse unto a little clan?/O, give me their old vigour, and unheard/Save of the quiet primrose, and the span/of Heaven and few ears,/Rounded by thee, my song should die away/Content as theirs/Rich in the simple worship of a day.*(În John Keats, *The Complete Poems*, John Barnard (ed.), Ed. Penguin Books, Londra, 1988) *Mamă a lui Hermes! – mereu tânără Maie!/A-ți cânta oare pot să indrăznesc,/Așa cum fost-ai cântată pe țărmurile din Baix?/Sau pot oare să te slăvesc/În siciliana timpurie?sau poate favorurile-ți regești/Caută, precum erau odată căutate-n insulele grecești,/De Barzi ce pe pajiștea moale mulțumiți au murit,/Lăsându-și unui clan restrâns versurile măririi?/O, dă-mi Încercata lor vigoare și, neauzit,/În afara tăcutei Primule, și a strălucirii/Cerului, și-a câtorva*

Cu adevărat însă, frumusețea se poate găsi în lucrurile mici. Pentru a cita încă un poet – deși sunt prozator, veți fi început să vă dați seama unde mi-e sufletul însă – Ben Jonson spunea:

„Nu-i ca atunci când un copac se-nalță
Falnic, pe om mai bun să-l facă,
Sau când rămâi ca un stejar, trei veacuri,
Să cazi bușteau apoi, uscat, vești și gol:
Crinul ce ține-o zi,
E-adevărat în luna mai,
Chiar dacă mort cade-ntr-o noapte;
Fost-a luminii floare și răsad.
În porții mici doar frumuseți zărim,
Și-n măsuri mici, perfectă viață-a fi."[1]

Cred că propria mea limbă, engleza, are o rezervă de poeți, de scriitori cărora nu trebuie să le fie teamă de comparația cu poeții oricărei alte limbi, fie ea antică sau modernă. Dar, astăzi, această limbă s-ar putea să sufere mai degrabă de o utilizare prea amplă, decât de una limitată – ar putea fi mai degrabă un stejar decât un crin. Se răspândește în jurul lumii ca mijloc de publicitate, călătorie, știință, negociere, conferință. O sută de partide politice o au zilnic pe buze. Poate că o limbă supusă la un asemenea surmenaj poate

---

urechi/Rotunjit de tine cântecul Meu ar asfinți/La fel de mulțumit cu al celor vechi/Plin de simpla prețuire-a minunatei zi. (În John Keats, *Scrisori*, traducere românească de Cecilia și Nicolae Melinescu, Ed. Univers, București, 1974, pag. 122)

[1] Ben Jonson, *II A Celebration of Charis in Ten Lyric Pieces. LXX: To the Immortal Memory and Friendship of That Noble Pair, Sir Lucius Cary and Sir H.Morison*, 1640, în Alastair Fowler (ed.), *The New Oxford Book of Seventeenth Century Verse*, Ed. Oxford University Press, Oxford, 1991: *It is not growing like a tree/In bulk, doth make man better be,/Or standing long an oak, three hundred year,/To fall a log at last, dry, bald and sere:/A lily of a day,/Is fairer far in May,/Although it fall and die that night;/It was the plant and flower of light./In small proportions we just beauties see,/And in short measures, life may perfect be.*

ajunge, pe alocuri, foarte vulnerabilă. În engleză, un om s-ar putea gândi că se adresează unui auditoriu restrâns și distins, poate familiei sau prietenilor; el pune ceva la cale cu voce tare sau vorbește în somn. Mai târziu, descoperă că, fără să fi vrut asta, s-a adresat mult mai multor oameni din lume. Este o idee dezolantă. Este adevărat că anul acesta, înconjurat și copleșit numeric de laureații americani, mă bucur în tăcere gândind că, deși varietăți ale limbii mele materne sunt vorbite de un număr mai mare de oameni decât se află pe o insulă departe de coasta vestică a Europei, oricum ei vorbesc dialecte a ceea ce rămâne, în mod esențial, engleza. Personal, nu aș putea spune dacă toate acele dialecte devin reciproc de neînțeles din cauza distanței mai repede decât sunt aduse aproape de televiziune sau sateliți; dar, în momentul de față, scriitorul englez se confruntă cu faptul că este imediat sau parțial înțeles de aproximativ un miliard de oameni. Criticii lui sunt limitați numeric doar de numărul de oameni care îi pot citi opera. El nu poate scăpa însă nici de la a cunoaște ceea ce este mai rău. Oricât de obscură ar fi fost publicația care l-a disecat pe scriitor, un anume corespondent – să-l numim „X" – îi va trimite articolul însoțit de o asigurare indignată că el, „X", nu este de acord cu vreun cuvânt din ea. Mă gândesc neliniștit la reperul pe care îl prezint, odinioară o Țintă în Mișcare[1], iar acum, în mod sigur una fixă, în fața rândurilor strânse ale celor care pot trage în mine dacă vor să o facă. Până și cel

[1] William Golding se referă indirect la colecția sa de eseuri – apărută în 1982 și reeditată după decernarea Premiului Nobel, pentru a include și discursul de față – intitulată *A Moving Target* (*O țintă în mișcare*). Fiind, întâi de toate, o pledoarie pentru frumusețile și minunile planetei, pentru miracolul vieții și necesitatea apărării acesteia, volumul conține eseuri din care se pot desprinde trăsături esențiale ale scriiturii lui Golding. În eseul care dă și titlul volumului, scriitorul britanic dezbate însă un subiect care l-a afectat și pe care l-a explorat și în romanul *PaperMen* (*Oameni de hârtie*) – conflictul dintre rolul criticului literar și cel al scriitorului.

mai distins și celebru conațional al meu, Winston Churchill, nu a scăpat. Cu un spirit acid, un critic remarca, atunci când lui Churchill i-a fost decernat premiul: „Se datorează poeziei sale sau prozei?" Firește, astfel de considerații mi-au provocat, presupun, mai multă greutate în a concepe – să nu mai menționăm în a redacta – această prelegere, decât oricare altă bucată de dimensiuni comparabile, încă de pe vremea în care scriam eseuri date la școală pe anumite subiecte prestabilite. Singura diferență este că astăzi scriu la un birou mai mare, iar notele pe care le voi obține pentru rezultatul muncii mele vor fi purtate mult mai departe.

Dar când, ați putea spune, se pregătește omul să spună ceva despre subiectul pretins a-i aparține? Ar trebui să vorbească despre roman! Ei bine, voi face acest lucru pentru un moment, dar numai un moment și, am putea spune, tangențial. Adevărul este că, deși fiecare dintre indivizii cărora le-a fost decernat premiul are propria și unica sa însemnătate, niciunul nu poate exista în totalitate de unul singur. Chiar și romanul, dacă ajunge în turnul de fildeș, nu va găsi vreun alt public în afara celui care locuiește în propriul său turn de fildeș. Credeam că perspectivele unui viitor al romanului sunt slabe. Dar lăsați-mă să mă citez din nou. Vorbesc despre băieții care cresc – nu despre un băiat excepțional, ci despre băiatul obișnuit.

„Băieții nu evaluează o carte. Ei împart cărțile în categorii. Există deci cărți sexy, cărți de război, *western*-uri, cărți de călătorie, știință și ficțiune. Un băiat va accepta orice dintr-o zonă pe care o cunoaște decât să riște ceva nou. Trebuie să vadă eticheta lipită pe ambalaj ca să fi e sigur că este același amestec dinainte. Trebuie să-i împachetezi povestirea cu detectivi într-o copertă verde sau va suferi cazna de a citi o carte în care nimeni nu este asasinat vreodată; mă gândesc la cei mai greoi, la cei mai mulți dintre noi, nu la cei inteligenți și înzestrați; cu bune intenții, dar lăsați neajutorați în mijlocul unei mulțimi de întâmplări

nedigerate, amestecate cu instantanee de tehnologie vandabilă. Ce șanse are literatura în competiția cu prestabilitele categorii ale *entertainment*-ului care li se așternîn față la orice oră a zilei? Nu văd cum altfel ar putea fi literatura pentru ei dacă nu simplă, repetitivă și o pauză pentru momentele în care nu sunt *western*-uri la televizor. Fără îndoială, vor avea o existență mult mai puțin brutală decât strămoșii lor din secolul al XIX-lea. Vor crede mai puțin și le va fi pe care o găsesc frică de mai puține lucruri. Dar, la fel cum mediocritatea alungă talentul, cultura joasă o îndepărtează pe cea înaltă. Având posibilitatea de a emite judecăți de valoare invalide sau slab elaborate, ce viitor general există, atunci, pentru poezie, pentru *belles-lettres*, pentru adevărata cutezanță în teatru, pentru romanul care încearcă să privească viața cu alți ochi – într-un cuvânt, pentru intransigență?"

Cred că am scris acest lucru în urmă cu vreo douăzeci de ani: romanul a trecut printr-un proces de dezvoltare, dar nu și printr-unul cu efecte pozitive. Categoriile sunt tot mai bine definite. Concurența din partea celorlalte *media* este tot mai acerbă. Dar, până la urmă, romanul nu are o structură fi zică, el se revendică de la nemurire.

„Povestea", desigur, este cu totul altceva. Ne place să auzim vorbindu-se despre succesiuni de evenimente, dar orice analiză a presei noastre va demonstra că interesul pe care-l avem față de adevărul și exactitatea succesiunii de evenimente este doar marginal. Ca dl Sam Goldwin, cel din a doua parte a vieții sale, când voia ca povestea să înceapă cu un cutremur și să evolueze până la un climax, vrem și noi o introducere bună, dar cel mai mult ne încântă înlănțuirea de întâmplări care are un final satisfăcător. În cel mai simplu și direct mod – când copiii se agită și strigă din cauza vreunei copilărești tragedii sau plictiseli, imediat ce-i luăm în poală și, dacă e necesar, începem să ridicăm vocea – la „a fost odată ca niciodată", cei mici sunt reduși la tăcere și atenție. Povestea ne va însoți mereu. Dar despre povestea din

cartea concretă – într-o propoziție, despre ceea ce Occidentul înțelege prin „roman" – ce se poate spune? Cu siguranță, dacă forma eșuează, trebuie să renunți la ea. Avem destule complicații în viață, în artă, în literatură și fără să conservăm fosilizate vechile forme, fără să ne agităm în fața unor sterilități bizantine. Da, în cazul acela, lăsați romanul să dispară. Dar ce mai dispare odată cu el? În mod cert, ceva profund important pentru spiritul uman! Un roman garantează că putem să privim înainte și înapoi, să acționăm în ce ritm vrem, să citim iar și iar, să sărim pagini și să ne întoarcem. Povestea din carte este umilă și binevoitoare, disponibilă, prietenoasă, nu este stinsă și pornită, ci ridicată și lăsată jos din mână, durează o viață.

Mai simplu spus, romanul stă între noi și conceptul tot mai dur de om statistic. Nu există alt mijloc prin care să putem trăi atât de mult timp și de intim legați de un personaj. Acesta este rolul îndeplinit de roman. Nu face altceva decât să salveze și să conserve individualitatea și demnitatea ființei unice, fie că este vorba de un bărbat, o femeie sau un copil. Nicio altă artă, pot afirma, nu poate să înșire și să deșire astfel o minte și un corp, să trăiască astfel o altă viață. Ne asigură și de faptul că, în cel mai rău caz, ființa umană va fi văzută ca fiind mai mult decât a miliarda părticică dintr-un miliard.

Am vorbit despre turnul de fildeș și despre importanța singulară a fiecăruia dintre studiile noastre. După ce mi-am rostit cele câteva idei cu privire la roman, trebuie acum să adaug faptul că studiile acestea fac să conveargă literatura cu toate celelalte. Spus fără menajamente, ne confruntăm cu două probleme – fie zburăm de pe fața planetei, fie distrugem rodnicia pământului, pas cu pas, până când îl vom ruina. Este oare nevoie de un scriitor de ficțiune care să vă mențină în zona de confort rece creată de observarea faptului că problemele se exclud reciproc? Singura problemă, catastrofa imediată, nu poate fi abordată aici. Ar fi lipsit de

răspundere din partea mea să transform această platformă într-un teatru unde să țin o predică antiatomică, dar și la fel de lipsit de răspundere, în această conjunctură istorică, să ignor pericolele. Le cunoașteți la fel de bine ca mine. Și atât de des, când indicibilul trebuie rostit, iar ceea ce e de negândit trebuie gândit, Shakespeare este cel la care trebuie să ne întoarcem; și nu pot decât să îl citez pe Hamlet, din monologul său cu craniul:

„Nu mai ai niciuna la îndemână, ca să-ți râzi de propriul tău rânjet? Ți-a căzut falca de tot? Să mai poftești și acum în iatacul doamnei și să-i spui că dacă se sulemenește de un deget grosime, aceasta e înfățișarea pe care o s-o capete până la urmă; și, vezi, s-o faci să râdă."[1] Poate că sunt cam nedrept cu doamna, dat fiind că există atâtea cranii de toate formele și mărimile și sexele. Vorbesc tangențial. Niciun alt citat nu oferă o imagine mai bună asupra mizeriei totale, un alt fel de poezie a faptului. Trebuia să spun ceva despre acest pericol și am spus-o pentru că doar atât puteam face. Acum, cât privește acest subiect, am făcut ce era de făcut.

Celălalt pericol e mai greu de combătut. Pentru a cita un alt laureat, specia noastră ar putea sfârși nu cu o lovitură, ci cu un scâncet. Trebuie să fi fost mai degrabă acum vreo șaptezeci de ani decât acum șaizeci când am descoperit și am rămas legat de un loc magic. Era pe coasta vestică a țării

---

[1] În original: *Not one now, to mock your own grinning? Quite chop-fallen? Now get you to my lady's chamber and tell her, let her paint an inch thick, to this favour she must come; make her laugh at that.* Versiunea citată în traducere provine din Shakespeare, *Teatru*, vol. 1, *Hamlet*, V, 1, trad. Leon Levițchi și Dan Duțescu, Ed. Albatros, 1971, de unde reproducem întregul pasaj: *Ei, unde îți sunt acum zeflemelile? cântecele? ghidușiile care făceau să se cutremure mesele de hohote? Nu mai ai niciuna la îndemână, ca să-ți râzi de propriul tău rânjet? Ți-a căzut falca de tot? Să mai poftești și acum în iatacul doamnei și să-i spui că dacă se sulemenește de un deget grosime, aceasta e înfățișarea pe care o s-o capete până la urmă; și, vezi, s-o faci să râdă.*

noastre. Pe țărm, printre stânci. M-am familiarizat de timpuriu cu influențele reciproce dintre pământ, lună și soare, bucurându-mă de ele în același timp în care eram asigurat științific de faptul că o acțiune nu poate fi influențată de la distanță. Era o anume fază a lunii când marea se retrăgea mai mult decât de obicei și îmi dezvăluia un loc retras pe care mi-l aduc aminte ca fiind o peșteră. În jurul pietrelor și în bălțile din jurul lor era multă viață, felurită. Dar lacul rămas în urma refluxului, cel mai departe, părea a dezvălui privirii, printr-o influență celestă, doar o dată sau de două ori în perioadele în care am avut privilegiul de a locui în preajma lor – acest ultim cotlon, înainte de și mai misterioasa mare cu locuitorii ei neobișnuiți pe care nu i-am mai găsit altundeva. Îmi aduc aminte acum și chiar simt – dar din păcate nu pot să și descriu acel legământ – încântarea și nu, nu compasiunea sau empatia, ci recunoașterea pătimașă a unei creaturi vii, în întreaga ei taină și stranietate. Era, sau mai degrabă erau la fel de reale ca mine. Era ca și cum centrul universului se afla acolo pentru ca ochii mei să-l ajungă cu mâinile, să îl cuprindă cu privirea. La mică distanță, în ultimii centimetri de apă liniștită, înflorea, gri, verde și violet, vie și palpabilă, o descoperire, o întâlnire, mai mult decât un interes sau o plăcere. Erau viață, împreună eram încântarea în sine; până când primele unde ale fluxului le-au amestecat și le-au ascuns. Când vacanța de vară se sfârșea, iar eu trebuia să mă întorc cât de departe de mare îți permitea Anglia, am luat cu mine, ca o comoară secretă, amintirea acelei peșteri – nu, într-un fel neobișnuit, am luat peștera cu mine și creaturile ei care înfloreau atât de insolit. În nopțile de nesomn și teamă de supranatural, încercam să reconstitui faza lunii, întorcându-mă cu gândul la alunecările și urcușurile prin vegetația stâncilor. Au fost vremuri în care, deși eram departe, m-am găsit în fața peșterii, orbit de lumina lunii, în timp ce apa se retrăgea, iar frumusețea magică a lumii noastre banale parcă mă liniștea.

De atunci, m-am mai întors acolo. Cotlonul – pentru că nu mi se pare a fi mai mult de atât acum – este în continuare acolo și, unde izvoarele sunt joase, dacă te apleci destul de mult, poți să vezi ce e înăuntru. Nimic nu mai trăiește acolo. În mod ironic, totul e foarte curat acum, nisip curat, apă limpede, piatra spălată. Acolo unde altădată stăteau agățate vietățile, apăruseră două scobituri ca niște orbite, astfel că puteai să te înduioșezi imaginându-ți că privești un craniu. Nicio viață.

Fusese oare un proces natural? Fusese păcura? Fuseseră oare mai nocive chimicalele și apele menajere și ele omorâseră fărâmele de magie și mister ale copilăriei mele? Nu aș putea răspunde și nici nu contează. Ceea ce contează este că acesta este doar un exemplu neînsemnat din milioanele de exemple despre cum ne sărăcim singura planetă pe care trebuie să trăim.

În aceste condiții, ce are literatura de spus? Avem computer și sateliți, avem inteligența meșteșugului care poate face o mașină complexă să aterizeze pe o planetă îndepărtată și să aducă vești de acolo. Și așa mai departe. Și voi știți toate acestea mai bine decât mine. Literatura nu dispune decât de cuvinte, în mod sigur o unealtă la fel de primitivă precum securea preistorică sau chiar dalta din aramă cu ajutorul căreia omul și-a cioplit propriul chip în piatră. Unii ar spune că unealta aceea arată deplorabil printre cipurile de siliciu de azi. Dar amintiți-vă de Churchill. Pentru că, în ciuda afirmației criticului cinic, el nu a luat Premiul Nobel nici pentru poezie, nici pentru proză. L-a obținut pentru aproximativ o singură pagină de propoziții simple care nu sunt nici poezie, nici proză – pentru ceea ce, repet, s-a numit, în mod subtil, poezia faptului. L-a obținut pentru acele declarații înflăcărate care constituiau exact substanța curajului și bravurii umane. Aceia dintre noi care au trăit acele vremuri știu că poezia faptului, scrisă de Churchill, a schimbat istoria.

Poate că, la urma urmei, dalta de aramă nu este o unealtă atât de proastă. Prin dăruirea, îndemânarea, pasiunea și prin șansa scriitorilor, cuvintele s-ar putea dovedi a fi cel mai puternic lucru din lume. Ar putea să îi facă pe oameni să-și vorbească unul altuia pentru că, undeva, unele dintre cuvintele acestea exprimă nu doar ceea ce gândește scriitorul, ci ceea ce gândește o bună parte a oamenilor. Ele îi dau posibilitatea omului să vorbească omului, individului din stradă să-i vorbească seamănului său, până când valul devine un curent care străbate toate națiunile – cea a bunului simț, a simplei și sănătoasei precauții, un curent pe care conducătorii și negociatorii nu îl pot ignora, astfel încât o națiune să vorbească altei națiuni cu adevărat. Apoi, există speranța ca noi să învățăm să fi m echilibrați și prevăzători, luând din comorile naturii atât cât ni se cuvine. Poate că prin intermediul cărților, al poveștilor, al poeziei, al conferințelor, noi, care suntem auziți de omenire, putem aduce omul puțin mai aproape de siguranța periculoasă a unei lumi cumpătate și fără războaie. Acest lucru nu se poate înfăptui prin constructele mecanice ale propagandei fățișe. Eu însumi nu pot face asta, nu pot plăsmui acum povești care să ajute omul să devină conștient de ceea ce face; dar sunt alții care pot face asta, mulți alții. Mereu au existat. Avem nevoie de mai multă omenie, mai multă grijă, mai multă iubire. Sunt unii care așteaptă de la un sistem politic să facă acest lucru; iar alții care așteaptă ca dragostea să producă sistemul. Convingerea mea este că adevărul viitorului se află undeva între cele două alternative și că ne vom comporta omenește și un pic indulgent, poticnindu-ne pe drum, din întâmplare galanți, în mod stupid și ticălos înțelepți, până când violul asupra planetei noastre va fi văzut în sminteala-i absurdă.

Căci noi suntem miracolul creației. Mă gândesc, mai ales, la una dintre femeile extraordinare, moartă zilele acestea, acum cinci sute de ani – Juliana de Norwich. Absorbită fiind de spiritualitate, i s-a arătat un lucru care putea sta în

palma mâinii ei și în mărimea unei alune. I s-a spus că aceea era lumea. I s-a vorbit despre lucrurile stranii și minunate și îngrozitoare care se puteau întâmpla acolo. În cele din urmă, o voce i-a spus că toate lucrurile vor fi bine și toate feluritele lucruri vor fi bine și că toate lucrurile vor fi foarte bine.[1]

Acum, noi, dacă nu am fost absorbiți în spiritualitate, atunci am fost absorbiți să vedem pământul – mama noastră, Gaia Mater, așezată în spațiu asemenea unei bijuterii. Nu mai avem nicio scuză acum ca să bănuim că bogățiile-i sunt inepuizabile sau că zona în care trebuie să trăim ar fi nesfârșită datorită imensității ei. Suntem copiii acelei mari bijuterii alb-albăstrui. Prin mama noastră, suntem parte din sistemul solar și, astfel, parte a întregului univers. În poezia în fl ăcări a faptului, suntem copii ai stelelor.

Cred că ar fi mai bine să revin la realitate. Churchill, Juliana de Norwich, ca să nu mai vorbim de Ben Jonson sau Shakespeare – Doamne, ce companie avem! Renumele își câștigă sau pierde din importanță, iar cei mai străluciți dintre încununații cu lauri pier. Acel om foarte realist, Iulius Cezar – la care mă gândesc mereu dintr-un motiv pe care îl puteți ghici, ca la mareșalul forțelor terestre lordul Cezar –, despre Iulius Cezar se spune că purta o cunună de lauri ca să își ascundă chelia. Deși ar putea părea adecvat să prețuim ideea unui laureat, omul însuși s-ar putea să fi ținut minte foarte bine ce ascund laurii săi, și anume nu doar chelia. Într-o frază, trebuie să-și amintească să nu se ia în serios într-un mod ce nu i se potrivește. Din fericire, un spirit sau altul – nu îmi permit să-i dau un nume – s-a asigurat că eu îmi voi aminti rolul meu mic în schema lucrurilor. A doua

[1] Din scrierile Julianei de Norwich, ale cărei versuri au o evidentă valoare incantatorie, specifică misticii medievale: *At the last, a voice told her that all things should be well and all manner of things should be well and all things should be very well.*

zi după ce am aflat că sunt laureatul Premiului Nobel pentru Literatură pentru anul 1983, am condus în oraș și mi-am parcat mașina într-un loc interzis. Am lăsat mașina acolo doar câteva minute, dar, când m-am întors, am găsit un bilet lipit pe geam. Un agent de circulație, o doamnă cu înfățișare amenințătoare, stătea lângă mașină. A arătat înspre anunțul de pe zid. „Nu știi să citești?", a întrebat. Timid, m-am urcat în mașină și am condus ușor până la colțul străzii. Acolo, pe trotuar, am zărit doi polițiști.

Au traversat către mine. I-am întrebat dacă, fiind presat de probleme care trebuie rezolvate, nu aș putea merge direct la Primărie și să plătesc amenda acolo. „Nu, domnule, a spus polițistul mai în vârstă, mi-e teamă că nu se poate." A zâmbit în felul în care un polițist ca el ar fi zâmbit oamenilor total inofensivi, chiar un pic proști. Mi-a arătat un dreptunghi pe bilet, deasupra căruia apărea imprimat „numele și adresa expeditorului". „Ar trebui să vă scrieți numele și adresa aici", a spus. „Faceți un cec de zece lire, către Ministerul Justiției, la adresa aceasta scrisă aici. Apoi, scrieți aceeași adresă pe exteriorul plicului, lipiți un timbru de 16 penny în colțul din dreapta sus și expediați-l. Iar noi putem să vă felicităm pentru că ați primit Premiul Nobel pentru Literatură."

Din *Nobel Lectures, Literature 1981-1990*, Editor-in-Charge Tore Frängsmyr, Editor Sture Allén, World Scientific Publishing Co., Singapore, 1993
Copyright © The Nobel Foundation 1983
Traducere și note de Elena Butușină

Povestiri din purgatoriu

Se pare că subiectele încărcate de simbolism alegoric, din romanele lui William Golding, îşi au rădăcinile în tinereţea aventuroasă a autorului. Scriitorul britanic a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial, ca ofiţer al Flotei Regale, pe mai multe coordonate maritime, participând activ şi la Marea Debarcare din Normandia. Etapa a lăsat, fără îndoială, disponibilităţi de filozofie existenţială asupra tânărului, pe atunci militar, disponibilităţi materializate ulterior într-o operă literară cu fond parabolic extrem de complex, traversat de veritabile teme ideologice, precum imposibilitatea salvării naturii umane (pervertite *ab initio*) sau inevitabila damnare a individului, indiferent de aspiraţiile sale ori chiar de superioritatea conştiinţei lui morale. În afara acestui interval insolit, biografia lui Golding nu revelă episoade ieşite din comun, capabile să suscite, necondiţionat, imaginarul artistic. Născut în 1911, în familia intelectualului socialist Alec Golding, prozatorul duce o viaţă normală până la momentul înrolării în forţele navale. Se căsătoreşte cu chimista Ann Brookfield (cu care are doi copii – Judith şi David). Abia la un deceniu de la întoarcerea din război, are prima tentativă literară, e drept, încă din start una notabilă – predă manuscrisul capodoperei *Lord of Flies* (*Împăratul muştelor*, 1954) prestigioasei edituri londoneze Faber & Faber. După o amânare iniţială (de un

an), romanul este publicat și, deși nu repurtează un succes imediat, îl aduce pe scriitor în atenția publicului englez și a criticii de specialitate.

Debutul va fi urmat de o serie de volume – toate de prim rang – ce constituie coloana vertebrală a creației lui William Golding: *The Inheritors* (*Moștenitorii*, 1955), *Pincher Martin* (*Martin cel avid*, 1956) și *Free Fall* (*Cădere liberă*, 1959). În 1980, prozatorul primește Premiul Booker, urmat, în 1983, de Premiul Nobel pentru Literatură. El aderă la teoria ecologist-spirituală a Terrei ca ființă vie (cu numele de Gaia, după zeița pământului din mitologia greacă). De altfel, în ultima parte a vieții (moare în 1993), scriitorul pare tot mai preocupat de universul ocult clasic. Scrie, la un moment dat, un roman format din trei segmente – gândite ca nuvele autonome –, *The Scorpion God* (*Dumnezeul scorpion*, 1971), cu acțiunea plasată în perioada pre-faraonică a Egiptului antic și o focalizare pe ideea *facerii istoriei* ca premisă a *facerii mitului*. Lasă și un text neterminat (publicat așa, la doi ani după dispariția autorului, în 1995), *The Double Tongue* (*Limba dublă*), bazat pe povestea Phytiei, preoteasa lui Apollo din Delphi (cartea ar fi urmărit, după toate aparențele, devotamentul exemplar al acestei femei ieșite din rândul oamenilor pentru un rit aflat, evident, în disoluție, datorită dezvoltării lumii moderne, subiect care ar fi intrat într-un model epic tipic goldingian: eroismul gratuit în interiorul universurilor în descompunere și/sau virtuozitatea exersată martiric pentru cauzele pierdute). Oricum, opera prozatorului explorează, la nivel de simbolism, straturi culturale foarte variate, ce merg de la clasicitate până la creștinism.

Totuși, tema dominantă a scrisului lui Golding rămâne cea a experienței-limită. Scriitorul a avut convingerea fermă că natura umană își dezvăluie autenticitatea doar pe parcursul traumelor majore. „Autenticitatea" în cauză

nu e, ultimativ, decât substratul nostru etic pervertit, învăluit, în timpul existenței comune, de o falsă virtute. Primul roman al lui William Golding, *Împăratul muștelor*, se axează pe această idee. Două grupuri de băieți ajung pe o insulă pustie ca urmare a prăbușirii unui avion militar (care îi evacua în timpul războiului – se sugerează că ar fi vorba despre o conflagrație nucleară!). Aici, ei vor încerca să supraviețuiască, organizându-se într-o societate funcțională, cu legi și regulamente stricte. Efortul lor va eșua însă lamentabil. Tendința de sălbăticire și dezumanizare devine irepresibilă în majoritatea supraviețuitorilor care, în ciuda inocenței inițiale (sunt, practic, copii necontaminați, așa-zicând, de tarele lumii mature), dezvoltă aviditate pentru puterea absolută și deschidere față de instinctele ucigașe. Raționalitatea va fi, treptat, învinsă de emoția primară și impulsivă, iar civilizația de barbarie. Răul pare de aceea născut în om și nu dobândit. Există o ambiguitate morală pe palierele de adâncime ale identității individuale, care, în condiții specifice (a se vedea testul experienței-limită!), dă naștere unei veritabile monstruozități comportamentale. Eroul goldingian redus la esențe (a se citi „barbarizat", „scos" brutal din civilizație și civilitate) devine amoral, căpătând trăsături teratologice.

Experiența-limită constituie, la Golding, un fel de Purgatoriu creștin inversat: suferința indusă de el nu face personajele mai bune, nu le purifică, în sensul *katharsis*-ului antic, ci le activează fondul obscur-irațional și malefic, cumva preexistent. Cel de-al doilea roman al scriitorului implică, alegoric, faptul că natura umană coruptă ar avea o explicație pre-istorică. *Moștenitorii* pune în contact două rase umane (ori, în sfârșit, umanoide), omul neanderthalian (prezent în roman printr-un ultim trib supraviețuitor al diverselor cataclisme) și *homo sapiens* (varianta evoluată). Ultimul, deși mai sofisticat

intelectual decât cel dintâi, nu este, etic vorbind, o ființă superioară. Dimpotrivă, prin viclenie și violență, el va reuși să-l elimine pe blândul individ din Neanderthal, dând curs unei istorii ce-și conține, genetic, iată, propria pervertire. „Purgatoriul" goldingian are deci menirea să „deconspire" defectele unor simbioze umane primordiale. Romanul *Cădere liberă*, publicat tot în anii cincizeci, pornește de la aceeași ipoteză estetic-psihologică. Pictorul Samuel Mountjoy (ofițer în timpul celui de-al Doilea Război Mondial) ajunge prizonier al Germaniei naziste. Mai mulți tovarăși de-ai săi evadează din lagăr și anchetatorul incidentului, Dr. Halde de la Gestapo, îl interoghează violent pe Sammy, cerându-i să spună tot ce știe. Îl închide într-o magazie întunecoasă, ca preambul al torturii prezumtive. Gradual, protagonistul cedează psihic, fiind gata să mărturisească orice (inteligența artistică superioară nu pare să fie astfel un garant al robusteții morale!).

Purgatoriul goldingian e adesea unul interior, punând protagonistul în situații-limită de natură intrinsecă. În romanul *The Spire* (*Turnul*, 1964), vicarul Jocelin manifestă ambiții de natură hubristică. Vrea să construiască, la catedrala pe care o administrează, o turlă grandioasă, ce vine totuși, arhitectonic vorbind, în contradicție cu restul construcției (amenințate cu prăbușirea). Monomania protagonistului va reuși să ilustreze și alte deficiențe etice (ale unui individ, în aparență, superior). Provocarea limitei e pedepsită ca în literatura clasică – Jocelin moare, iar turnul bisericii rămâne neterminat. Tot de un joc morbid al aparențelor se ocupă și romanele *Pyramid* (*Piramida*, 1967), *Darkness Visible* (*Întunericul vizibil*, 1979) și *The Paper Men* (*Oameni de hârtie*, 1984). Primul – *Piramida* –, un excurs autobiografic, investighează viața dublă a tânărului care nu-și găsește drumul propriu, viață marcată de o permanentă oscilare între

virtute și viciu, între inocență și păcat. *Întunericul vizibil* e un roman al rupturilor identitare, al schizoidiei morale și, nu în ultimul rând, al antagonismului etic. Matty (copil desfigurat de o bombă în timpul războiului) crește la orfelinat, unde este abuzat psihic și fizic de către un profesor. Viața austeră pe care o va duce ca adult îi determină pe oameni să-l creadă sfânt, dar spiritul îi ramâne dual, obscur-luminos, aidoma fizionomiei scindate. În fine, *Oameni de hârtie* explorează decalajul creat în existența dihotomică a unui scriitor – împărțită între aura scrisului și sordidul biografiei.

O imagine mult mai clară a Purgatoriului existențial imaginat de William Golding o avem în romanul din 1956, *Pincher Martin: The Two Deaths of Christopher Martin* (*Martin cel avid: Cele două morți ale lui Christopher Martin*), text mai apropiat, ca tehnicalitate butaforică, de experiența maritimă a autorului (singura altă operă care îl întrece în această privință e trilogia comic-aventuroasă *To the Ends of Earth* (*Până la capătul pământului*), formată din romanele *Rites of Passage*, 1980, *Close Quarters*, 1987 și *Fire Down Below*, 1989). Aici, locotenentul naval Cristopher Hadley „Pincher" Martin e unicul supraviețuitor din echipajul vasului său de luptă eșuat undeva în Atlanticul de Nord. Martin se trezește pe o insulă mică, stâncoasă și izolată, unde luptă din răsputeri să trăiască. Pas cu pas însă, starea psihică a tânărului ofițer se degradează. Are halucinații și pierde simțul realității. Realul și iluzoriul se îmbină până la indistinct. Lupta naufragiatului care dorește, cu aviditate, să supraviețuiască e înlocuită, înțelegem, de lupta unui muribund pentru a trăi. Finalul romanului e și mai explicit, sugerând că Martin a murit de fapt la începutul narațiunii, deîndată ce a fost aruncat de valuri pe insulă. Experiența *post mortem* – devenită epic halucinatoriu – pare a fi intrarea concretă (de data aceasta!) într-un Purgatoriu

spiritual. Romanul se transformă aşadar în agonia unui muribund investită cu valoare ontologică şi fenomenologică (*fiinţa* şi *conştiinţa* constituie temele centrale ale efortului ultim iniţiat de protagonist). Nu întâmplător, romanul a fost interpretat drept unul „existenţialist". Experienţa-limită a lui Martin pune în discuţie statutul de prizonier al individului în general. Condiţia umană reprezintă, prin natura ei, starea de captivitate, eliberarea din constrângerile sale presupunând o terifiantă încordare agonică.

Eroul naufragiat al lui William Golding ne introduce abrupt în labirintul ezoteric al acestei agonii.

Codrin Liviu Cuţitaru

Martin cel avid

1

Se zbătea răsucindu-se în toate direcţiile, era nodul propriului său trup care se zvârcolea şi se smucea. Nu exista sus sau jos, lumină sau aer. Simţi cum gura i se deschide de la sine şi izbucneşte cuvântul ţipat.

– Ajutor!

În locul aerului aruncat odată cu ţipătul, pătrunse apă, apă mistuitoare, aspră în gâtlej şi în gură ca nişte pietre care rănesc. Îşi ghemui trupul în locul în care fusese aer, dar aerul dispăruse şi nu mai era nimic decât o vâltoare neagră, sufocantă. Trupul dădu drum liber panicii şi gura i se căscă până când începu să-l doară încheieturile maxilarului. Apa năpădi înăuntru, în jos, fără îndurare. Veni şi aer pentru o clipă şi el se aruncă într-o direcţie care ar fi putut fi cea bună. Dar apa îl prinse din nou în vârtejul ei şi-l răsuci ca să-i şteargă cu desăvârşire din minte cunoaşterea locului unde putea fi aer. În urechi îi urlau turbine şi din miezul lui zburau scântei verzi ca nişte proiectile. Mai era şi un motor cu piston care gonea neregulat, făcând întregul univers să se cutremure. Apoi, pentru o clipă, aerul, ca o mască rece, îi apăsă faţa şi gura muşcă din el. Aerul, amestecat cu apă, se rostogoli în jos, în trup, greu ca prundişul. Muşchi, nervi, sânge, plămâni zvâcnitori, un mecanism în cap, funcţionară toate pentru o clipă după tiparul străvechi. Cheaguri de apă izbeau gâtlejul, buzele se împreunau şi se despărţeau, limba se arcuia, creierul lumina o dâră de neon.

– Mam...

Dar omul zăcea suspendat dincolo de agitaţie, detaşat de trupul său în convulsii. Imaginile strălucitoare care îi tremurau

în față erau înecate de lumină, însă nu le dădea nicio atenție. Dacă și-ar fi putut controla expresia feței sau dacă s-ar fi modelat un chip care să reflecteze starea lui de spirit, așa cum stătea suspendat între viață și moarte, chipul acela ar fi purtat un rânjet. Dar în realitate falca era contorsionată undeva departe, iar gura înfundată cu apă. Proiectilul verde care zbura din centru începu să se rotească formând un disc. Gâtlejul, atât de îndepărtat de omul care rânjea, vomita apa ca s-o soarbă din nou. Cheagurile dure de apă nu mai erau dureroase. Se instala un fel de acalmie, o pândă a trupului. Fără să existe un chip, exista un rânjet.

O imagine începu să se deslușească și omul o privi. Nu mai văzuse așa ceva de mulți ani, încât rânjetul deveni curios și pierdu puțin din intensitate. Examina imaginea.

Un borcan de magiun stând pe o masă, luminat intens de postul de observație. Ar fi putut fi un borcan uriaș, în centrul unei scene, sau unul mic aproape în fața ta, interesant era că puteai privi într-o lume mică, total izolată, dar pe care o puteai manevra. Borcanul era aproape plin cu apă limpede în care plutea dreaptă o figurină micuță de sticlă. Gura borcanului era acoperită de o membrană subțire, din cauciuc alb. Cerceta borcanul fără vreo mișcare sau gând, în timp ce trupul îndepărtat se liniști și se destinse. Plăcerea pe care o simțeai privind borcanul rezulta din faptul că micuța figurină reușea să-și mențină un echilibru fragil între forțele opuse. Dacă puneai degetul pe membrană, comprimai aerul de dedesubt, care la rândul lui apăsa cu mai multă forță apa. Atunci lichidul se ridica în micul tub din interiorul figurinei, făcând-o să se scufunde. Variind presiunea asupra membranei, puteai să faci orice cu figurina de sticlă. Era cu totul în puterea ta. Puteai să-i murmuri „acum scufundă-te" și ar fi coborât jos, tot mai jos. Puteai s-o oprești și s-o lași în pace. Să-i îngădui să-și croiască trudnic drum spre suprafață, să ia chiar o gură de aer și apoi să o împingi iarăși ferm, încet, necruțător, jos, tot mai jos.

Figurina de sticlă în echilibru fragil corespundea trupului său. Într-o străfulgerare de mută înţelegere, se văzu atingând suprafaţa mării cu o stabilitate la fel de şubredă, cumpănit între a pluti şi a se da la fund. Rânjetul, în sinea lui, gândea în vorbe. Nu erau cuvinte articulate, dar existau acolo, într-un fel luminos, ca o realizare.

„Asta-i! Centura de salvare!"

Era legată cu benzi sub ambele braţe. Benzile treceau peste umeri, le putea chiar simţi, îi înconjurau pieptul şi se închideau în faţă, sub haina de ploaie şi scurta de molton. Era aproape dezumflată, conform recomandaţiilor date de experţi, căci o centură plină cu aer putea să plesnească în clipa în care te loveai de apă. „Îndepărtează-te întâi de vas înotând, şi apoi umflă-ţi centura."

Prezenţa centurii făcu să-l năpădească o sumedenie de imagini legate de ea: tabla lăcuită pe care erau înşirate instrucţiunile, fotografii reprezentând centura cu tubul şi muştiucul împletit între benzi. Dintr-odată ştiu cine este şi unde se află. Zăcea suspendat în apă ca figurina de sticlă; nu se zbătea, era istovit. Câte un val îi trecea regulat pe deasupra capului.

Gura i se umplu de apă, sufocându-l. Fulgerări de proiectil tăiau întunericul. Simţi o greutate care îl trăgea în jos. Rânjetul reveni, purtând imaginea unor cizme greoaie de cauciuc şi el începu să-şi mişte picioarele. Îşi încordă degetele de la picioare şi împinse, dar cizmele nu voiau să iasă. Îşi adună forţele şi iată că mai erau şi mâinile care, deşi la distanţă, îl puteau sluji. Închise gura şi execută acrobaţii cumplite în apă, în timp ce proiectilul fulgera. Îşi simţi inima bătând cu furie şi, pentru un timp, aceasta fu unicul punct de referinţă în bezna fără formă. Îşi aduse piciorul drept peste coapsa stângă şi se săltă cu mâinile îmbibate de apă. Cizma alunecă de-a lungul gambei şi îşi eliberă piciorul, azvârlind-o. După ce căputa de gumă se desprinse de degete, o mai simţi odată atingându-l şi apoi dispăru. Îşi forţă piciorul stâng să se ridice

și, războindu-se și cu a doua cizmă, îl eliberă. Scăpase de ambele cizme. Îngădui trupului să se descolăcească și să zacă amorțit.

Gura era deșteaptă. Se deschidea și se închidea, ca să respingă apa și să primească aer. Trupul pricepea și el. Din când în când contracta stomacul strângându-l ghem și revărsa apa de mare peste limbă. Din nou îl cuprinse spaima. Nu panica pe care o încearcă un animal încolțit, ci teama adâncă de o moarte tărăgănată, în singurătate. Rânjetul se reîntoarse și el, dar acum avea un chip pe care să-l folosească și aer pentru gâtlej. Ceva semnificativ se ascundea dincolo de rânjet, ceva ce nu voia să irosească aerul pe zgomote. Exista o hotărâre care nu avusese încă timp și experiență să descopere cât este de implacabilă. Nu putea folosi mecanismul pentru o respirație regulată, dar lua câte o gură de aer între momentele de îngropare.

Începu să gândească în salturi, pe când înghițea aerul. Din nou își aminti de mâinile care erau departe, în întuneric. Le aduse în față și începu să bâjbâie pe mușamaua aspră a hainei de ploaie. Un nasture îl supăra și nu-l putea convinge să treacă prin butonieră. Își scoase cârligul de la cheutoarea scurtei de molton. Stând întins și aproape nemișcat, constată că marea îl ignoră, îl tratează ca și cum ar fi fost figurina de sticlă a unui marinar sau un buștean care mai rezistă câteva clipe, înainte de a se scufunda. Aerul se prezenta regulat la datorie, după trecerea fiecărui val.

Apucă tubul de cauciuc și-l trase peste benzi. Simți centura moale și dezumflată, despre care nu se putea spune că îl susține. Prinse mușchiul între dinți și-l desșurubă cu două degete, în timp ce cu celelalte ținea închis tubul. Câștigă puțin aer între două valuri și-l pufăi prin tubul de gumă. Timp de nenumărate valuri și goluri, vămui aerul care îi pătrundea în plămâni, până ce inima începu să i se clatine în piept, asemenea unui om rănit, iar proiectilul verde să tresară și să se rotească. Centura începu să i se întărească pe

piept, dar atât de încet încât n-ar fi putut spune când s-a produs schimbarea. Apoi, dintr-odată, valurile îi ajungeau doar până la umeri și în loc să-l îngroape sub ele, îl plesneau cu câte o palmă umedă în față. Constată că nu trebuie să se mai joace de-a „apucă-l de unde poţi" pentru aer. Suflă adânc și regulat în tub, până când centura se ridică, lipindu-i-se de îmbrăcăminte. Totuși nu încetă imediat să sufle. Se distra cu aerul, mai lăsându-l câte puţin să scape, suflând apoi din nou, ca și cum i-ar fi venit greu să pună capăt singurei acţiuni pozitive prin care își putea veni într-ajutor. Capul, gâtul și umerii îi ieșeau acum din apă pentru lungi intervale. Erau mai reci decât restul trupului. Aerul le înţepenea. Începură să tremure.

Își desprinse gura de tub.

– Ajutor! Ajutor!

Aerul scăpa din tub, trebuia să aibă grijă de el. Răsuci mușțiucul până ce aerul nu mai putu ieși. Încetă să mai strige și-și încordă privirea să vadă, dar întunericul se întindea în imediata apropiere a ochilor. Își puse mâna în faţa ochilor și nu văzu nimic. Groaza de a fi orbit se adăugă de îndată groazei de singurătate și de înec. Începu să facă în apă mișcări confuze ca să se ridice.

– Ajutor! E cineva pe acolo? Ajutor! Naufragiat!

Un timp zăcu tremurând, așteptând un răspuns, dar nu se auzi decât șuierul și frământarea apei care se arunca asupra lui. Capul îi căzu înainte.

Linse apa sărată de pe buze.

– Mișcare!

Începu să calce ușor apa. Gura mormăia.

– De ce mi-oi fi scos eu cizmele? Nu mi-e deloc mai bine fără ele!

Capul încuviinţă, căzându-i din nou în faţă.

– Mi-e frig. Nu-i bine să-mi fie prea frig. Dacă aș avea cizmele le-aș putea pune și iar le-aș scoate și apoi iar le-aș pune.

Îi veni dintr-odată în minte nava, îngropându-se prin apă spre un fund care se afla poate la încă o milă depărtare de ei. La acest gând, întreaga imensitate lichidă părea că-i presează trupul, de parcă era afundat la mare adâncime. Dinţii care îi clănţăneau în gură se încleştară, iar carnea de pe obraz i se încreţi. Se încorda în apă, trăgând picioarele în sus, departe de bulboana adâncă şi vâscoasă.

– Ajutor! Ajutor!

Începu să biciuiască apa cu mâinile şi să forţeze trupul să se răsucească. Scruta întunericul în timp ce se întorcea, dar nu exista nimic care să-i indice dacă rotirea i-a fost sau nu completă. Pretutindeni întunericul era neîntrerupt şi uniform. Nu exista nicio epavă, nicio carenă care se scufundă, niciun supravieţuitor care se zbate, cu excepţia lui. Doar întunericul care îi apăsa globurile ochilor şi peste tot frământarea apei.

Începu să strige după ceilalţi, după oricine.

– Nat! Nathaniel! Pentru numele lui Dumnezeu! Ajutor!

Vocea îi pieri, dar faţa i se destinse. Zăcea vlăguit în centură, lăsându-se în voia valurilor. Dinţii îi clănţăneau din nou şi din când în când vibraţia se propaga până îi cuprindea tot trupul. Picioarele sub el nu erau atât de reci cât strânse, presate fără cruţare de apa mării, astfel că nu temperatura le provoca senzaţia pe care o încercau, ci o greutate care le strivea, le zdrobea. Căută un loc să-şi rezeme mâinile, dar nicăieri nu scăpa de durere. Începuse să-l doară şi ceafa, nu treptat, ci în urma unui junghi brusc, după care nu mai fu în stare să-şi depărteze bărbia de piept. În felul acesta faţa îi intra în mare, silindu-l să tragă apă pe nas, cu zgomot sforăitor şi cu senzaţia că se sufocă. Scuipă şi un timp reuşi să rabde durerea din ceafă. Îşi vârî mâinile între centură şi bărbie şi, timp de câteva valuri, durerea se mai alină, dar reveni curând. Lăsă mâinile să-i cadă şi faţa i se muie în apă.

Se lăsă pe spate înfrângându-și durerea, astfel că ochii, dacă ar fi fost deschiși, ar fi privit cerul. Presiunea din picioare era acum mai suportabilă. Nu mai erau de carne. Carnea fusese transformată într-o materie diferită, pietrificată și comodă. Partea din trupul său care nu era invadată și supusă de mare zvâcnea intermitent. Eternitatea, contopită cu durerea, era prezentă pentru a fi studiată și experimentată. Rânjetul persista. Gândea. Gândurile veneau cu greu, erau dezlânate și esențiale.

„Curând se vor ivi zorile."

„Trebuie să mă mișc dintr-un loc într-altul!"

„Numai de-aș vedea ceva ivindu-se în depărtare!"

„Curând se vor ivi zorile!"

„Am să văd epava!"

„Nu vreau să mor!"

„Nu se poate să mor."

„Eu nu...!"

„Sunt preţios."

Se trezi cuprins brusc de un val de senzații care nu aveau nimic în comun cu atingerea mării. Apa sărată i se scurgea repede din ochi. Scânci și înghiți cu noduri.

– Ajutor! Voi de colo, ajutor!

Trupul i se înălță și căzu ușor.

„Dacă aș fi fost jos, puteam să ajung la o barcă sau la o plută. Dar a trebuit să fiu de cart, fir-ar să fie! Azvârlit de pe puntea aceea afurisită! Nava o fi continuat spre dreapta, dacă s-a primit ordinul la timp, și s-o fi scufundat sau răsturnat. Ceilalți sunt probabil undeva în întuneric, acolo unde s-a scufundat nava, întrebându-se unii pe alții cât sunt de abătuți. În apă capetele lor par niște gheme printre pete de ulei și tot felul de lucruri plutitoare. Când se face lumină trebuie să-i găsesc. Doamne, Doamne! Trebuie să-i găsesc. Altfel pe ei o să-i culeagă, iar pe mine or să mă lase să mă legăn ca un hamac."

– Ajutor! Nathaniel! Ajutor...

„Și doar am dat ordinul potrivit. Dacă o făceam cu câteva secunde mai devreme, eram acum un afurisit de erou. Bandă tribord! Toată viteza. Pentru numele lui Dumnezeu!"

„Probabil că ne-a lovit drept sub puntea de comandă. Eu am dat ordinul potrivit. Și am fost azvârlit la dracu'!"

Rânjetul se fixă, munci fața înțepenită, până când buza de sus se ridică, dezgolind dinții care clănțăneau. Un mic val de căldură care însoțea mânia îi aduse din nou sânge în pomeți și îndărătul ochilor. Aceștia se deschiseră.

Începu să se zbată, să împroaște și să privească în sus. Pânza de întuneric era puțin diferită, apăruseră pete și petice exterioare ochilor. Pentru o clipă, înainte de a-și aminti cum să folosească vederea, peticile păreau lipite de globul ochilor. Apoi ochii începură să prindă putere, iar el se afla în interiorul capului, privind prin arcadele craniului la formațiile rătăcitoare de lumină palidă și de ceață. Oricum s-ar fi uitat și și-ar fi încordat privirea, petele rămâneau acolo, în afara lui. Își împinse înainte capul și văzu, mai vagă decât o reprezentare a memoriei, forma dantelată și schimbătoare a unui val care-i ridica trupul. O clipă îi zări pe cer conturul șovăielnic, apoi, pe când plutea în sus, văzu nedeslușit vârful negru al valului următor ce se îndrepta spre el. Începu să facă mișcări de înot. Mâinile erau pete sclipitoare deasupra apei, iar mișcările înfrângeau greutatea de piatră a picioarelor. Gândurile continuau să pâlpâie.

„Călătoream spre nord-est. Am dat ordinul. Dacă a apucat să cârmească, trebuie să fie pe undeva, spre est. Vântul bătea dinspre vest. Răsăritul este deci în direcția în care coboară valurile."

Începu să se miște și să respire cu înverșunare. Înota un fel de bras stângaci, susținut la suprafață de centura umflată. Se opri, înotând pe loc. Strânse din dinți, apucă mușchiul centurii și dădu drumul la aer, până ce pătrunse mai adânc în apă. Începu din nou să înoate. Respira anevoie. Încorda privirea până la durere, urmărind pe sub arcadele ochilor,

spinarea fiecărui val ce se îndepărta pe nesimţite. Picioarele micşorară viteza şi se opriră din nou. Braţele căzură. Mintea, în interiorul ţestei întunecate, continuă mult timp să facă mişcări de înot, pe când trupul zăcea nemişcat în apă.

Culoarea cerului era mai distinctă. Treceri nuanţate de la negru, la brun, la cenuşiu. În imediata apropiere se vedea fiecare ondulare a suprafeţei. Mintea făcea mişcări de înot.

Imagini îi invadau mintea, încercând să se strecoare între el şi necesitatea urgentă de a se îndrepta spre răsărit. Borcanul de magiun îşi făcu din nou apariţia, dar despuiat de semnificaţie. Vedea un bărbat, o întrevedere scurtă, un birou atât de lustruit încât reflecta zâmbetul dinţilor. Mai era un şir de măşti uriaşe, atârnate la uscat şi o voce care vorbea domol în spatele dinţilor reflectaţi.

– Care crezi că i s-ar potrivi lui Christopher?

Era şi un habitaclu cu lumina de compas abia vizibilă, un ordin strigat, atârnat acolo, în lumina de neon, să-l vadă tot cerul şi pământul.

– Bandă tribord! Toată viteza! Pentru numele lui Dumnezeu!

Apa îi intră în gură şi, cu un şoc îşi recăpătă conştiinţa, în timp ce scotea un sunet jumătate fornăit, pe jumătate sufocat. Ziua era acum o prezenţă de netăgăduit, în verde şi cenuşiu. Mările erau foarte aproape şi fără sfârşit. Fumegau. Legănat pe o creastă întinsă, ca o colină, putea să vadă alte două coline fumegând, apoi nimic altceva decât un cerc vag care putea fi ceaţă, bură sau ploaie. Cercetă interiorul cercului, întorcându-se, judecând direcţia după curentul apei, inspectându-l parte cu parte. Focul domol din pântec, îndiguit ca să reziste, fusese inundat. Stătea lipsit de apărare, înăuntrul hainelor şi a trupului îmbibat de apă.

– Nu vreau să mor! Nu vreau să mor!

Cercul de ceaţă era acelaşi pretutindeni. Crestele valurilor se iveau dintr-o parte, se umflau ameninţătoare, îl înşfăcau, îl ridicau pentru o clipă, îl trânteau jos şi se făceau nevăzute,

ca să apară altele, să-l cuprindă și să-l înalțe astfel încât să poată observa cum creasta cea din urmă dispare în afara cercului. Cobora apoi din nou și o altă creastă se năpustea înfricoșătoare asupra lui.

Începu să blesteme și să bată apa cu palmele lui albe. Se străduí să se ridice deasupra valurilor. Până și sunetele gurii și ale trupului trudit se topeau neobservate în nenumăratele zgomote ale apei călătoare. Atârna nemișcat în centură, simțind frigul cum îi pipăie pântecul. Capul îi căzu în piept și apa îl lovi încet, stăruitor în față.

„Să mă gândesc. E ultima mea posibilitate. Să mă gândesc ce-i de făcut."

Nava se scufundase în Atlantic, la sute de mile depărtare de țărm. Naviga singură, trimisă la nord-est de convoi, ca să reia contactele telegrafice. Submarinul german probabil că dădea târcoale ca să culeagă vreo doi supraviețuitori pentru interogatoriu. Sau să captureze vreo navă venită pentru salvarea naufragiaților. Putea să apară în orice moment la suprafață, spărgând valurile cu corpul lui masiv, ca o stâncă, acoperită pe jumătate de flux. Periscopul lui străpungea poate apa pe undeva prin apropiere, ochi al unei creaturi de uscat care a înfrânt ritmul și cerințele mării. Trece poate chiar acum pe dedesubt, posomorât și aidoma unui rechin, sau stă culcat sub picioarele mele de lemn, pe un strat de apă sărată, ca pe o pernă, în timp ce echipajul său doarme... Supraviețuitori, o plută, baleniera, barca pneumatică, epava, poate că rătăcesc în preajmă. Ascunși în ceață, la doar câteva valuri depărtare, așteptau să fie salvați, având ca ultime provizii puțină carne conservată și poate un strop de băutură.

Începu să se răsucească din nou în apă, scrutând cu privirea tulbure zona de mijloc, apoi ridică ochii mijiți spre cerul care nu era mult mai înalt decât un acoperiș. Urmări conturul cercului în căutarea epavei sau a vreunui naufragiat. Dar nu era nimic. Nava dispăruse ca și cum o mână s-ar fi întins în prelungirea acelei mile verticale și, cu o singură mișcare, ar

fi smucit-o în jos. Gândul la acea milă verticală îl făcu să se arcuiască în apă cu faţa crispată. Începu să strige.

– Ajutor! Lua-v-ar dracu'! Firre-aţi să fiţi de lepădături afurisite! Ajutor!

Se trezi hohotind şi tremurând, iar frigul îl strivea de parcă ar fi fost mâna care înşfăcase nava. Sughiţă încet până se potoli şi începu să se rotească încă o dată în ceaţă şi în vâltoarea verde.

O parte a cercului era mai luminată decât cealaltă. Valul îşi croia drum în partea stângă a acestei vagi străluciri. Acolo de unde se răspândea lumina, ceaţa era şi mai de nepătruns decât în spatele său. Rămase cu faţa spre lumină, nu pentru că i-ar fi fost de vreun folos, ci pentru că era o variaţie care spărgea uniformitatea cercului şi pentru că acolo părea mai cald decât în oricare altă parte. Se porni din nou să înoate, fără să se gândească, de parcă era inevitabil să urmărească dâra acelei străluciri. Lumina făcea ca negura mării să pară solidă, iar fâşia de apă de la el şi până în vârful dâmburilor agitate era verde ca sticla. Timp de o secundă sau două după trecerea unui val putea să-l pătrundă cu privirea. Dar valurile nu erau nimic altceva decât apă, nici alge marine, nici urmă de ceva solid, nimic care să plutească, care să se mişte în afară de apa verde, rece, stupidă şi stăruitoare. Şi mai erau desigur nişte mâini şi două braţe de muşama neagră şi zgomot de respiraţie gâfâită. Mai erau şi zgomotele materiei stupide, şuşotindă, împăturindu-se în ea însăşi, unde poticnite alergând cu clipocit de val minuscul ce se sparge pe o plajă joasă. Mai erau bruşte şuierături, trosnete, mugete, silabe incomplete şi freamătul domol al vântului. Mâinile erau importante sub partea strălucitoare a cercului, dar nu aveau nimic de ce să se apuce. Dedesubtul lor şi a trupului muncit, muribund, se afla o picătură infinită de materie moale şi rece.

Copleşit de înţelesul adâncimii, îşi trase picioarele amorţite în sus, spre pântece, ca şi cum ar fi vrut să le desprindă de ocean. Se încorda privind nedumerit şi se aburcă pe un

val deasupra hăului de mare adâncă, iar gura i se deschise ca să țipe în fața strălucirii.

Rămase deschisă. Se închise apoi, trosnind din dinți, și brațele începură să îndepărteze apa din cale. Își croi anevoie drum înainte.

– Ahoe! Pentru numele lui Dumnezeu! Naufragiat! Naufragiat! Chiar la pră tribord.

Treiera apa cu brațele și picioarele într-un craul stângaci. Un talaz îl acoperi, iar el se smuci ieșind din apă până la piept.

– Ajutor! Ajutor! Naufragiat! Ajutor!

Șocul revenirii îl scufundă de tot, dar se luptă să iasă la suprafață și se scutură de valul de pe cap. Focul din pântece se înteți se, iar inima, cu un efort dureros, împingea în trup sângele apatic. Zărea o navă prin ceață, în stânga peticului strălucitor. El însuși se afla la prova tribord sau – și gândul îl făcea să spumege de mânie – era de strajă la pră. Nava se îndepărta. Dar chiar și în furia mișcării văzu că așa ceva nu era cu putință, deoarece vaporul ar fi trebuit să treacă pe lângă el doar cu câteva minute în urmă. Deci se îndrepta acum spre el, urmând să străbată cercul de vizibilitate doar la câțiva metri distanță.

Sau se oprise.

La acest gând se opri și el și se întinse în apă. Forma era atât de vagă, ceva mai mult decât o umbră amenințătoare, încât nu putea să-i aprecieze nici distanța, nici mărimea. Prova era mai aproape decât în clipa în care o zărise și acum reușea să o vadă chiar când se afla între două valuri. Se puse din nou să înoate și ori de câte ori se înălța pe o creastă striga:

– Ajutor! Naufragiat!

Ce navă putea să fie atât de strâmbă? Un portavion? Un portavion lăsat în părăsire, așteptând să se scufunde? Probabil că fusese distrus de o salvă de torpile. Un transatlantic abandonat? Desigur din marina regală dacă judecai după dimensiuni. Dar de ce aplecat într-o parte? Soarele și ceața se aflau

în echilibru. Soarele putea să lumineze ceaţa, dar fără să o pătrundă. Iar din ceaţa însorită se desprindea întunecată forma unei non-nave, acolo unde nu putea fi altceva decât o navă.

Începu din nou să înoate simţind epuizarea disperată a trupului. Prima emoţie violentă a viziunii arsese combustibilul din el şi focul ardea din nou mocnit. Înota înverşunat, mişcând cu forţă braţele în apă, aruncând privirea cât mai drept, pe sub arcadele ochilor, ca şi cum astfel s-ar fi putut pune la adăpost. Forma se mişca. Era acum mai mare, dar nu mai deslușită. Din când în când apărea ceva ca un talaz în faţa chilei. Încetă să mai privească spre navă şi, cu ultimele resurse ale trupului, înota şi striga, în mod alternativ. Era înconjurat de verdele impetuos care îşi sporea forţele ca să-l nimicească. Deasupra lui se afla ceaţă şi strălucire; în faţa ochilor pulsa o lumină roşie. Trupul se dădu bătut şi se întinse inert în voia valurilor, iar forma se înălţa deasupra lui. Auzise printre scrâşniturile şi bufniturile străduinţelor sale, răsunet de valuri care se sparg. Înălţă capul şi văzu înfiptă pe cer o stâncă, cu un pescăruş care se cumpănea în faţa ei. Se săltă în apă şi privi cum fiecare val cobora pentru o clipă, împrăştia o mână albă de spumă şi apoi dispărea ca înghiţit de stâncă. Începu să gândească mişcări de înot, dar ştia că trupul nu-i mai dă ascultare. Vârful ultimului val care îl mai despărţea de stâncă avea creasta retezată, era ciudat de neted, ca apoi să împroaşte spumă. Se scufundă şi văzu fără să înţeleagă că apa verde nu mai era goală. Se adăugase galben şi cafeniu. Nu mai auzea vorbăria nebună şi incoerentă a apei nestăpânite, ci un vuiet brusc. Coborî apoi într-o lume cântătoare, cu forme păroase care zburdau şi-i şerpuiau pe faţă şi, brusc, în imediată apropiere, fragmente vizibile ale stâncii năpădite de iarbă. Cârcei cafenii îl plesneau peste obraz şi apoi, cu un şoc distrugător, se lovi de ceva solid. Diferenţă totală! O simţi sub trup, pe genunchi, pe faţă, ceva pe care putea să-l cuprindă cu degetele; şi pentru o clipă reuşi chiar să se agaţe. Gura i

se deschise fără rost, ochii de asemenea, astfel că trăi un moment de comuniune intimă și intensă cu trei moluște, două mici și una mai mare, care se aflau doar la câțiva centimetri de fața lui. Totuși această soliditate era înfricoșătoare și apocaliptică, după lumea de umezeală instabilă de până atunci. Nu era vibrantă, cum ar fi carena unei nave, ci neîndurată și născătoare de panică. Nu avea ce să caute în calea miilor de mile de apă care se învârteau fără rost și din această cauză lumea izbucnea aici într-un neașteptat război. Se simți smuls, purtat departe de moluște, aruncat, tras, zvârlit jos în ierburi și întuneric. Funii alunecoase când îl țineau, când îi dădeau drumul. Văzu lumină, trase o înghițitură de aer și spumă. Văzu o față de stâncă despicată, cu arbori de spumă pe ea și priveliștea acestei stânci, plutind în inima Atlanticului, era atât de înfricoșătoare, încât irosi aer țipând de parcă s-ar fi trezit în fața unei fiare sălbatice. Se afundă într-un verde calm, ieși din nou și fu trântit într-o parte. Marea nu-l mai sălta ca pe o jucărie. Își înfrânsese mișcarea nebună, îl susținea blând și-l purta cu grijă și delicatețe: un câine de vânătoare, ducând o pasăre. Obiecte dure îi atingeau picioarele și genunchii. Marea îl depuse ușurel și se retrase. Acum obiectele dure îi atingeau fața, pieptul și tâmpla. Marea se reîntoarse și se gudură în jurul feței lui, lingând-o. Gândea mișcări care nu aveau loc. Marea se întoarse și el gândi din nou aceleași mișcări și de data aceasta avură loc, deoarece marea îi lua o bună parte din greutate. Mișcările îl purtau înainte peste obiectele dure. Fiecare val și fiecare mișcare îl purta înainte. Simți marea alergând în jos să-i miroasă picioarele, apoi revenind să-l adulmece la subsuori. Nu-l mai lingea pe obraz. În fața lui se afla un model care ocupa tot spațiul de sub arcade. Nu însemna nimic. Marea îi adulmecă iarăși subsuorile.

Zăcea nemișcat.

2

Modelul era în alb și negru, dar predomina albul. Era dispus în două straturi suprapuse, câte unul de fiecare ochi. Deși el nu gândea nimic, nu făcea nimic, modelul se schimba puţin tot timpul, scoţând zgomote ușoare. Durităţile de sub obraz începuseră să devină insistente. Apăsarea se transformă într-o arsură rece, durere localizată. Insistenţa durităţilor era răutăcioasă, ca un dinte dureros care te sâcâie. Îl îmboldeau să-și vină în fire și să se organizeze din nou într-o fiinţă de sine stătătoare.

Totuși nici durerea, nici modelul în alb și negru nu au fost cele ce l-au readus mai întâi la viaţă, ci zgomotele. Deși marea îl tratase cu bunăvoinţă, în alte părţi continua să urle, să trosnească, să se prăbușească asupra ei însăși. Vântul și el, având de înfruntat și altceva decât apa slugarnică, șuiera în jurul stâncii și sufla impetuos prin crăpături. Toate aceste zgomote alcătuiau un limbaj care pătrundea cu de-a sila în capul întunecat, abulic, și-i întăreau convingerea că acest cap se afla undeva, undeva... în cele din urmă, odată cu unduirea unui strigăt de pescăruș peste răsunetul vântului și al apei, declară conștiinţei șovăitoare: „Oriunde ai fi, ești aici!"

Apoi brusc se află acolo, supus durerii, dar într-o profundă comuniune cu materia solidă care îi susţinea trupul. Își aminti cum trebuie folosiţi ochii și-și împreună cele două linii ale vederii astfel ca desenul să aibă un singur strat și să se distanţeze. Pietricelele îi apăsau obrazul și falca. Era cuarţ alb, neted și rotunjit în tot felul de forme, și amintea cartoful. Albul ieșea în evidenţă datorită unei dungi galbene și a unor pete mai întunecate. Se mai vedea ceva dincolo de ele, ceva

și mai alb. Privi fără curiozitate, observând cutele decolorate, rădăcinile vinete ale unghiilor, zbârciturile din vârful degetelor. Fără să-și miște capul, urmări linia mâinii până la mâneca de mușama, până la începutul unui umăr. Ochii reveniră la pietricele și le privi alene, ca și cum ele ar fi fost pe punctul de a întreprinde o acțiune pe care el o aștepta fără prea mare interes. Mâna nu se mișca.

Printre pietricele izvora apă. Le muta puțin din loc, făcea o pauză, apoi se retrăgea, în timp ce pietricelele țăcăneau și ciripeau. I se scurgea în lungul trupului și-l trăgea slab de picioarele îmbrăcate în ciorapi. Observă pietricelele, pe când revenea apa și de data aceasta ultima atingere a mării pătrunse clipocind în gura lui deschisă. Fără să-și schimbe expresia, începu să tremure, un tremur adânc care îi cuprinse tot trupul. În mintea lui i se părea că pietricelele sunt cele care tremură, deoarece tremurul mâinii albe concorda cu mișcarea trupului. Sub obrazul culcat, pietricelele se ciondăneau.

Imaginile ce i se perindau prin minte nu-l stinghereau, fiind atât de mici și de îndepărtate. Un trup de femeie, alb și detailat, un corp de băiat, o casă de bilete, puntea unei nave, un ordin primit de departe printr-un semnal de neon care se profila pe cer, un om înalt, subțire, retras umil în întuneric la capul scării dintre cele două punți, un bărbat agățat în mare ca o figurină de sticlă într-un borcan de magiun. Nu se putea alege între pietricele și imagini. Apăreau în prim-plan când unele, când altele. Pietricelele separate nu erau mai mari decât imaginile. Din când în când o pietricică era complet cuprinsă de câte o imagine, ca și cum ar fi fost o fereastră, un ochi de observație deschis spre o lume diferită sau spre o altă dimensiune. Unele cuvinte și sunete prindeau forme vizibile ca un ordin strigat. Nu vibrau ca apoi să dispară. Odată create rămâneau, obiecte dure și rezistente ca niște pietricele. Unele se aflau în întunericul craniului, în spatele arcului frontal și al nasului umbrit. Se găseau în miezul întunericului nedefinit, deasupra focului tăriilor. Privind fără țintă, le vedea conturul.

O răceală de altă natură se lăsase asupra corpului. O simţea furişându-se în lungul spatelui, printre straturile îndesate de îmbrăcăminte. Era aer, dar crea senzaţia de foc mocnit. Abia observase aceasta când un val reîntors îi umplu gura cu apă înăduşindu-l şi curmând astfel ritmul tremuratului.

Începu să facă experienţe. Constată că poate să-şi tragă în sus greutatea unui picior, apoi a celuilalt. Mâna se târî în cerc deasupra capului. În urma unui raţionament profund, ştiu că mai există o mână undeva de cealaltă parte. Îi transmise un mesaj. Găsi mâna şi puse în mişcare încheietura. Mai avea încă degete, nu că le-ar fi putut mişca, dar la fiecare apăsare simţea cum vârfurile înţepenite urnesc din loc pietricele invizibile. Trase alături de corp cele patru membre şi începu să facă mişcări de înot. Faptul că tremura de frig îl ajuta. Inspira şi expira repede şi inima o luă din nou la goană. Lipsite de importanţă, imaginile pieriseră şi nu mai exista nimic decât pietricele, zgomotul pietricelelor şi loviturile inimii. Îi veni un gând valoros, nu avea o valoare practică imediată, dar îi restituia un strop de personalitate. Alcătui cuvinte ca să-şi exprime gândul, deşi ele nu treceau de bariera dinţilor.

„Pe Jupiter aş fi probabil cam tot atât de greu."

Deodată deveni stăpân pe situaţie. Ştiu că trupul său nu cântăreşte mai mult ca de obicei, că era istovit, dar încerca să urce târâş o mică pantă acoperită cu prundiş. Îndepărtă faţa de pietricelele care îi provocaseră urme adânci şi împinse cu genunchii. Strângea şi scrâşnea din dinţi. Coordona dilatarea pieptului peste pietricele cu tremurul lent al trupului, până când acestea nu-i mai ţineau pe loc înaintarea de plumb. Simţea cum fiecare val se termina tot mai în jos, spre labele picioarelor. Când călătoria devenea prea disperată, aştepta gâfâind ca lumea să revină la loc. Apa încetă să-i mai atingă picioarele.

Mâna stângă, cea ascunsă, strânse ceva care nu zornăia şi nu se clintea. Îşi roti capul şi privi în sus, pe sub arcade.

În dreptul feței se afla o substanță galben-cenușie. Era ciupită de vărsat și găunoasă, punctată cu bucăți roșii de gelatină. În fiecare gaură erau instalate corpurile galbene ale moluștelor. Deasupra lor atârnau foi cafenii și pânze verzi de alge. Pietricelele albe duceau spre un colț întunecat. Peste toate acestea lucea o peliculă de apă, stropi care cădeau, ochiuri minuscule, formate la întâmplare, cu apa stagnând tremurătoare sau prelingându-se printre ierburi. Începu să se pornească împotriva pietricelelor, proptindu-se cu spatele de stâncă și trăgându-și în sus picioarele. Le vedea acum pentru prima oară, proeminențe îndepărtate, pe care ciorapii albi de purtat în cizme le făceau să pară groase ca de urs. Îi restituiau câte ceva din el însuși. Își duse mâna stângă în spatele urechii și începu să înainteze. Umărul i se înălță puțin. Împingea cu picioarele, trăgea cu mâinile. Spatele lunecă în colțul din care se prelingeau ochiurile de apă. Capul îi era sus. Își apucă o coapsă cu ambele mâini și o trase spre piept; făcu apoi același lucru cu cealaltă. Se ghemui în colț și privi în jos, peste genunchi, la pietricele. Falca îi căzu din nou, lăsându-l cu gura deschisă.

Cât despre pietricele, nu erau la urma urmei prea numeroase. Latura triunghiului pe care îl formau sub umbra stâncii nu depășea lungimea unui om, poate nici atât. Umpleau fisurile și erau solide.

Își luă ochii de la pietricele și-i puse să cerceteze apa. Era aproape calmă în comparație cu cea din largul mării și explicația era stânca spre care îl precipitaseră valurile. Stânca se vedea acum bine. Aceiași substanță cenușie și gălbuie, acoperită cu crustacee și spumă. Fiecare val se împiedica de ea, astfel că, deși apa alerga și se izbea de o parte și de alta a fisurii, rămâneau câțiva metri de mare verde și limpede între el și stânca gălbuie. Dincolo de stâncă nu era nimic decât un braț aburind al mării în care se prinsese lumina soarelui.

Lăsă ochii să se închidă și ignoră imaginile care se perindau îndărătul lor. Mișcarea lentă a minții sale se fixă

asupra unui gând. În trupul său sălășluia un foc mic, aproape stins. Era de necrezut că mai ardea încă mocnit în ciuda Atlanticului. Își adună în mod conștient trupul în jurul acestui foc ca să-l aţâţe. Nu era mai mult decât o scânteie. Cuvintele abstracte și imaginile continuau să se desfășoare.

O pasăre de mare ţipa deasupra lui și sunetul prelung coborî odată cu vântul. Își mută atenţia de la scânteia de foc și deschise din nou ochii. Între timp își recuperase în asemenea măsură personalitatea, încât era în stare să privească în jur și să pătrundă totul cu mintea. De o parte și de alta pereţi întunecaţi de rocă ce încadrau o lumină mai strălucitoare, lumina soarelui pe o stâncă, spumă împrejur și marșul neîntrerupt al valurilor, purtând spre soare propria lor ceaţă fină. Își întoarse capul și privi atent în sus.

Deasupra algelor și a moluștelor, stânca era mai netedă și se aduna laolaltă. În vârf avea o deschizătură ce capta lumina zilei, cât și o idee vagă de nori. Pe când privea, un pescăruș trecu ca o săgeată deasupra deschizăturii, ţipând în bătaia vântului. Constată că efortul de a privi în sus îi făcea rău și se întoarse spre trupul său. Îi cercetă cocoașele pe care le formau genunchii acoperiţi cu mușama și molton. Privi îndeaproape la un nasture. Gura i se închise, apoi se deschise. Ieșeau sunete. Le potrivi și deveniră cuvinte nesigure.

– Te cunosc! Te-a cusut Nathaniel. Eu l-am rugat. A spus că-i un pretext ca să-l scot din careu pentru un pic de liniște.

Ochii i se închiseră din nou și pipăi cu degete ţepene nasturele.

– Haina asta o am de pe vremea când eram matroz. Înainte de Nathaniel nasturii mi-i cosea Lofty.

Capul încuviinţă aplecându-se spre genunchi.

– Tot echipajul de cart! Echipajul de cart la apel!

Imaginile erau întrerupte de forma solidă a unui sforăit. Tremurul devenise mai puţin dramatic, dar îi sleia braţele de putere, astfel că foarte curând îi căzură de pe genunchi,

iar mâinile rămaseră întinse peste pietricele. Capul i se clătina. Printre sforăituri simţea pietricelele dure sub picioare şi încă şi mai dure spre spate, deoarece călcâiele îi alunecaseră încet dedesubt. Imaginile erau atât de confuze, încât pericolul de a i se distruge personalitatea era la fel de mare ca şi cel de a se stinge licărirea focului. Îşi croi anevoie drum printre ele, înălţă pleoapele şi privi în afară.

Pietricelele unduiau jos, acolo unde izvora apa printre ele. Ceva mai sus, steiul căruia îi datora salvarea avea clăbuci şi franjuri din spumă săltăreaţă. Afară strălucea după-amiaza, dar crevasa era jilavă şi rău mirositoare ca o latrină dintr-un port. Sunete măcăite îi ieşeau din gură. Cuvintele care i se formaseră în minte erau următoarele: „Unde se află afurisita asta de stâncă?" Dar părea riscant să aduci o insultă fisurii întunecate, astfel că modifică vorbele în gâtlej.

– Unde dracu' mă aflu?

Un colţ singuratic de stâncă, pisc dintr-un lanţ de munţi, dinte aşezat în falca străveche a unei lumi scufundate, proiectat prin vastitatea inimaginabilă a întregului ocean, la câte mile oare depărtare de uscat? O presimţire funestă, nu panica spasmodică a primelor sale sforţări din apă, ci o teroare adâncă şi generalizată îl făcu să zgârie piatra cu degetele sale amorţite. Ba chiar se ridică pe jumătate şi se sprijini de alge şi de bucăţile de gelatină.

– Gândeşte-te, nătărăule, gândeşte-te!

Orizontul de apă înnegurată rămânea în apropiere, apa ţâşnea din stâncă şi pietricelele se unduiau.

– Gândeşte-te!

Se ghemui cu ochii la stâncă fără să se mişte, dar tremurând necontenit. Observă cum valurile se sparg de partea exterioară a rocii, se lasă îmblânzite, făcând ca apa din faţa fisurii să fie mâloasă şi inofensivă. Încet, se aşeză din nou în colţul fisurii. Scânteia era aprinsă şi inima o alimenta cu cele ce-i erau necesare. Privi spre stânca din faţă, dar abia dacă o zărea. Un nume refuza să-i vină în minte. Numele era

înscris pe hartă; se afla departe, în plin Atlantic, o stâncă ciudat de izolată, astfel încât marinarii, pe cât le dădea mâna să-și râdă de vânt și furtună, glumeau și pe seama stâncii. Încrutându-se, vedea acum harta cu ochii minții, dar nu prea limpede. Îl vedea pe comandorul crucișătorului aplecându-se peste hartă, alături de căpitanul navei. Se văzu și pe el, ca ajutor de comandor, stând în preajma lor, gata la datorie, timp în care cei doi schimbau un zâmbet. Căpitanul vorbea cu accentul său de Dartmouth. Vorbea și râdea.

– Am s-o numesc „Gata să-ți scape".

Gata să-ți scape, oricare i-ar fi fost numele. Și iată-te acum azvârlit pe ceva gata să-ți scape, la cine știe câte mile depărtare de Hebride! Ce rost mai avea scânteia dacă urma să se stingă aici, într-o crăpătură a acestei singurătăți grotești? Scuipă cuvintele spre imaginea căpitanului.

– Situația mea nu-i cu nimic mai bună ca până acum.

Începu să alunece de-a lungul stâncilor, în timp ce oasele se îndoiau din încheieturi. Se prăbuși într-un colț și îi căzu capul. Sforăia.

Dar în adânc, acolo unde sforăiturile deveneau exterioare, conștiința se afla în acțiune și scormonea printre imagini și revelații, printre sunete, forme și sentimente neluate în seamă, ca un animal care-și cercetează fără răgaz cușca. Respingea imaginile ce reprezentau trupuri detailate de femei, tria fără grabă cuvintele desperecheate, ignora durerile și insistențele trupului tremurător. Căuta un gând. Găsi gândul, îl alese din grămadă, îl înălță și folosi aparatura trupului pentru a-i da forță și importanță.

– Sunt inteligent.

Îndărătul sforăiturilor, urmă un răstimp de suspensie neagră. Apoi mâna dreaptă, foarte îndepărtată, dădu ascultare unei comenzi și începu să bâjbâie și să smucească haina de ploaie. Ridică o clapă și își făcu loc înăuntru. Degetele găsiră sfoară și un briceag închis. Rămaseră acolo. Ochii clipiră deschizându-se, astfel că arcada sprâncenelor încadra marea

verde. Pentru un timp ochii receptară impresiile fără să le vadă. Apoi întregul trup făcu un salt. Scânteia deveni flacără, trupul se agită, se ghemui, mâna zbură din buzunarul hainei și se apucă de stâncă. Ochii priveau țintă fără să clipească.

Pe când ochii stăteau de pază, un val acoperi stânca exterioară și reuși să vadă algele cafenii din interiorul apei. Dansul verde de dincolo de pietricele se tulbură. O coardă de spumă se rupse și alungă pietricelele la picioarele sale. Spuma se retrase și pietricelele clănțăneau ca niște dinți. Privea val după val, în timp ce explozii de spumă înghițeau tot mai multe pietricele, lăsând tot mai puține la plecare. Stânca exterioară nu mai era o barieră, ci doar un gest de apărare. Fisura era legată tot mai direct de înaintarea irezistibilă a mărilor verzi, fumegânde. Se smulse de lângă apa neîngrădită și se întoarse spre stâncă. Fisura întunecată, asemenea unei latrine, cu ierburile ei ude, cu viața neevoluată, stupidă a scoicilor și a gelatinei, devenea pământ doar de două ori pe zi, prin amabilitatea lunii. Dădea senzația de solid, dar era o capcană a oceanului, dușman al vieții respiratorii, la fel cu mocirla stupidă din noaptea trecută și cu mila verticală.

Un pescăruș țipă odată cu el, așa că își reveni în fire și se sprijini cu fruntea de stâncă, așteptând să i se domolească bătăile inimii. O țâșnitură de spumă îi acoperi picioarele. Se uită în jos, dincolo de ele. Erau mai puține pietricele pe care să șezi, iar cele care îi întâmpinaseră mâinile când fusese aruncat la țărm apăreau galbene și verzi, sub apa săltăreață, înaltă de un picior. Se întoarse din nou spre stâncă și rosti cu voce tare.

– Cațără-te!

Cercetă de jur-împrejur și găsi în fisură puncte de sprijin pentru mână. Erau multe și avea de unde alege. Confruntate cu ieșiturile jilave, mâinile sale păreau moi și neputincioase. Se sprijini o clipă de stâncă și își adună forțele. Ridică piciorul drept și-și potrivi talpa într-o gaură în formă de scrumieră. Scrumiera avea și margine, dar nu era tăioasă și piciorul n-o

simţea deloc. Își feri fruntea de o suprafaţă ierboasă și se opinti până ce aduse piciorul în poziţie dreaptă. Piciorul stâng se bălăngănea și se lovea. Puse degetele piciorului pe o treaptă și rămase astfel, ca un vultur în zbor, la numai câţiva centimetri depărtare de pietricele. În faţa lui se înălţa peretele fisurii și el privea la picăturile tăinuite, în colţul întunecat, pizmuindu-le parcă liniștea. Timpul se scurgea picătură cu picătură. Cele două imagini se despărţiră.

Pietricelele zăngăneau sub el și un ultim lipăit de apă năvăli în crevasă. Își aplecă fruntea și prin pulpana deschisă a hainei privi peste centură, în jos, spre unghiul fisurii, unde zăceau pietricelele ude. Își văzu ciorapii și gândul plasă picioarele în interiorul lor.

– Ce bine ar fi să mai am cizmele!

Schimbă cu grijă poziţia labei drepte și-și înţepeni genunchiul stâng pe verticală, pentru a se putea susţine fără efort. Picioarele sale făceau alegerea într-un mod ciudat. Nu puteau simţi stânca decât dacă era tăiată. Deveneau parte din fiinţa lui numai când îl dureau sau când le vedea.

Coada unui val ajunse până în unghi, lovindu-l drept în apex, cu un pleosc. Un șirag solitar de spumă îi sări printre picioare, trecu de centură și-i stropi faţa. Scoase un sunet și abia atunci constată ce funestă grămadă de carne poartă cu el. Sunetul începu în gâtlej, gâlgâi și rămase acolo. Gura nu luă parte, ci rămase deschisă cu falca atârnând vlăguită pe gulerul băţos de mușama. Gâlgâitul crescu în intensitate și el strânse din dinţi. Cuvintele ieșeau răsucindu-se printre dinţi și ţesutul îngheţat al buzei sale superioare.

– Ca un mort!

Un alt val pătrunse înăuntru, făcând să i se scurgă stropi pe faţă. Începu să trudească la urcuș. Se aburcă pe suprafaţa întortocheată, până trecu dincolo de moluște și scoici; nu mai stătea nimic agăţat de stâncă, decât trupul său, câteva crustacee mici și niște pete verzi de alge. Tot timpul vântul îl împingea spre fisură și marea scotea sunete dispersate.

Fisura se îngusta până ce capul îi ieși afară printr-o deschizătură nu cu mult mai largă decât trupul lui. Își lipi coatele de corp și privi în sus.

În fața sa, deasupra părții cele mai înguste a fisurii, stânca se lărgea în formă de pâlnie. Laturile pâlniei nu erau foarte netede, dar suficient de netede pentru a refuza să susțină un corp prin frecare. Se ridicau povârnite spre vârful stâncii, ca un acoperiș în unghi. Din dreptul feței sale până la muchea ca de pisc a pâlniei era de străbătut o distanță de două ori cât lungimea unui om. Începu să-și învârtă capul încet, căutând puncte de sprijin, dar nu se vedea nimic. Doar pe la jumătatea drumului era o adâncitură, prea superficială însă ca să se poată agăța de ea cu mâinile. Muchea ei rotunjită n-ar fi oferit niciodată siguranță unor degete amorțite.

Din fundul fisurii venea un zgomot surd. Apa masivă năvălea în unghi, țâșnea în sus și se retrăgea din nou. Privi atent peste centură printre picioare. Pietricelele erau voalate, apăreau clar pentru o clipă, apoi dispăreau sub o undă de apă verde. Între trupul său și stâncă săreau stropi.

Se trase în sus până când trupul ajunse să-i stea aplecat peste pantă. Picioarele găsiră găurile în care se sprijiniseră coatele. Genunchii se îndreptau încet, în timp ce respira sacadat, iar mâna dreaptă se întindea înainte. Degetele se apucară de marginea tocită a scobiturii. Se trase în sus. Scoase un picior din punctul de sprijin și-și potrivi genunchiul mai sus. Mișcă celălalt picior. Atârna doar la câțiva centimetri de vârful unghiului, susținându-se cu o mână și prin frecarea trupului. Degetele de la mâna dreaptă începură să tremure și cedară. Alunecară peste marginea rotunjită. Întreg trupul lunecă în jos și se trezi din nou la baza fisurii. Zăcea nemișcat, incapabil să vadă stânca din dreptul ochilor, cu brațul drept întins deasupra capului.

Marea punea stăpânire pe fisură. La fiecare câteva secunde, câte un val răbufnea sub el și iar se retrăgea. Pe suprafața pâlniei, în fața sa, cădeau și se prelingeau stropi grei. Apoi

un val explodă și apa se revărsă ca o cascadă, drept la picioarele sale. Își înălță fața de pe stâncă și rânjetul se războiu cu musculatura sa înțepenită.

– Ca o moluscă!

Zăcu un timp îndoit la baza fisurii. Pietricelele nu mai apăreau jos în unghi. Erau doar ca o vagă amintire, printre revărsările de stropi. Apoi pieriră, stânca pieri odată cu ele și cu o nouă explozie apa îl udă din cap până în picioare. Își scutură fața de apă. Se uită mirat în jos, ca și cum apa ar fi fost ceva neașteptat.

Strigă tare:

– Ca o moluscă!

Lăsă picioarele în jos, dibui după un punct de sprijin și începu să coboare hotărât, stând agățat de câte ori apa îl izbea și se retrăgea. Își ținea respirația și scuipa când se vedea scăpat de câte un val. Apa nu mai era rece, dar foarte puternică. Cu cât își cobora trupul mai aproape de pietricele, cu atât loviturile erau mai violente, iar greutatea care îl mâna în jos, odată cu retragerea valurilor, mai apăsătoare. Își pierdu punctele de sprijin și lunecă pe ultimii centimetri, pentru ca imediat să-l cuprindă un val, să-l arunce brutal în unghiul fisurii și apoi să încerce să-l smulgă de acolo. Între valuri, când, clătinându-se, reușea să se țină pe picioare, apa îi ajungea până la genunchi, deasupra pietricelelor care cedau sub greutatea lui. Căzu în brânci și dispăru sub o grămadă verde care izbea spatele unghiului și se înălța într-un trunchi de stropi. Se învârti împleticindu-se, apoi se agăță cu ambele mâini. Apa trăgea de el, dar reuși să se țină. Scoase briceagul și-i desfăcu lama. Se scufundă și deodată i se năluci în fața ochilor stâncă și alge. Mugetul mării se redusese la o notă cântată în urechi. Se trezi din nou în picioare, cu briceagul legănându-se liber, cu două moluște în mâini, dar marea îl trânti iar cu capul în jos. Găsi stânca și se agăță de ea ca să țină piept contracurentului. Când valurile îi dădeau o clipă

de răgaz, deschidea gura și respira gâfâit de parcă ar fi luptat să cucerească teren. Găsi puncte de sprijin în unghiul fisurii, dar marea se năpustea și îl arunca în sus, deci trebuia să se străduiască să rămână pe loc și să-și controleze mișcările. După fiecare lovitură se întindea lat ca să scape de retragerea apei. Pe măsură ce mările creșteau, își pierdeau tăria de plumb, dar deveneau mai personale și mai răutăcioase. Îi sfâșiau hainele, îl loveau între picioare, îi ridicau mantaua, până când poalele ajunseră mototolite deasupra taliei. Dacă privea în jos spre apă îl loveau în burtă și îl azvârleau în sus.

Se trezi aruncat până la porţiunea cea mai îngustă a fisurii și îmbrâncit de cealaltă parte. Deschise ochii după ce apa șiroi retrăgându-se și respiră umed în timp ce spuma i se prelingea pe faţă. O șuviţă de păr stătea lipită chiar la rădăcina nasului; îi vedea capătul, dublu. Apa îl lovi din nou, cascada se retrase năvalnic și el tot mai era acolo, ţintuit prin greutatea sa în partea cea mai îngustă a fisurii, acolo unde începea să se formeze pâlnia. Tremura din tot trupul. Se aplecă peste partea povârnită și începu să-și îndrepte picioarele. Faţa i se ridică, lovindu-se de stâncă, iar un torent în retragere trecu peste el. Începu să scotocească prin cutele mantalei. Scoase o moluscă și o puse pe stâncă în dreptul taliei. Apa revenea și se retrăgea, întoarse cuţitul și cu plăselele lovi molusca, încet, în cap. Molusca se retrase într-o parte și se supse, lipindu-se de stâncă. Simţi că îl apasă ceva greu și atât omul, cât și molusca se treziră ţintuiţi împreună pe stâncă.

Picioarele îi erau drepte și înţepenite, iar ochii închiși. Își arcui braţul drept și pipăi pe deasupra. Descoperi crestătura tocită care era prea netedă ca să-l susţină. Mâna se reîntoarse, fu inundată, scotoci în manta. O scoase afară și, pe când mâna se târa în sus, în jurul lui, purta în palmă o moluscă. Omul privea stânca aflată la cinci sau șase

centimetri în faţa lui, dar fără interes deosebit. Bruma de viaţă ce-i mai rămăsese era toată concentrată în mâna dreaptă care se târa. Mâna găsi gaura tocită şi împinse molusca dincolo de muche. Trupul fu ridicat câţiva centimetri şi rămase neclintit, aşteptând întoarcerea apei. Şuvoiul odată trecut, mâna se reîntoarse, luă cuţitul şi se deplasă în sus pornindu-se să ciocănească orbeşte în stâncă. Degetele căutară ţepene, găsiră molusca, o izbiră cu plăselele cuţitului.

Îşi întoarse faţa, îndură încă un val şi cercetă cu gravitate molusca de deasupra lui. Mâna dădu drumul cuţitului care alunecă zăngănind şi se opri atârnând la talie. Luă apoi tubul centurii de salvare şi îi desşurubă muştiucul. Aerul ieşi afară, iar trupul, în pâlnie, deveni ceva mai turtit. Îşi lăsă capul într-o parte şi nu mai făcu nimic. În dreptul gurii, suprafaţa umedă a stâncii era uşor estompată şi, în mod regulat, umezeala revenea după reîntoarcerea cascadei. Din când în când, cuţitul atârnat zăngănea.

Îşi întoarse din nou faţa şi privi în sus. Degetele i se încleştară pe moluscă. Piciorul drept începu acum să se mişte. Degetele piciorului căutau înfrigurate prima moluscă, aşa cum cele de la mână o căutaseră pe a doua. Nu piciorul descoperi molusca, ci genunchiul. Mâna se eliberă, coborî spre genunchi şi-l ajută să se ridice. Rânjetul din spatele feţei înţepenite simţi molusca ca pe o durere în scobitura genunchiului. Dinţii se încleştară. Tot trupul începu să se zvârcolească; mâna se întoarse spre moluscă de sus şi trase. Omul urca pieziş panta ca de acoperiş. Era rândul piciorului stâng şi ciorapul de cizmă împinse celălalt picior la o parte. Latura tălpii apăsa molusca. Piciorul se îndreptă. Un nou torent se năpusti şi se retrase.

Omul stătea culcat, cu un picior pe o moluscă, susţinut mai mult prin frecare. Pe când o moluscă se afla sub picior, cea de a doua era chiar în dreptul ochilor. Se întinse în sus

și degetele găsiră o eventuală gaură de care să se prindă în cazul că cealaltă mână va ţine mai departe molusca din apropierea ochilor. Se mișcă în sus, în sus, tot mai în sus, apoi găsi o margine de care să se apuce. Braţul drept se ridică, se prinse. Se trase cu amândouă mâinile, împingindu-se cu ambele picioare. Dincolo de muche văzu un șanţ săpat în piatră, zări mare, văzu albeaţă pe stânci și o mare învălmășeală. Căzu cu faţa în jos.

3

Zăcea într-un șanț. Vedea un zid de stâncă ros de vreme și o baltă lunguiață care pornea chiar din dreptul ochilor săi. Trupul i se afla altundeva, într-un loc care nu avea nimic de-a face cu acest peisaj. Era dezagregat, risipit în urma sa, cu picioarele în lumi diferite, cu gâtul răsucit. Brațul drept îi era întors sub trup, iar încheietura îndoită. Simțea mâna și apăsarea mai dură a articulațiilor, care îi provocau într-o parte o durere nu destul de intensă ca să justifice efortul titanic de a face o mișcare. Brațul stâng se întindea departe, de-a lungul șanțului și era acoperit pe jumătate cu apă. Ochiul drept era atât de aproape de apă, încât de câte ori clipea simțea cum tensiunea de la suprafață îl ciupește ușor, iar genele i se agață de pelicula subțire. În momentul în care începu să se uite în mod conștient la suprafața ei, apa scăzuse din nou, dar obrazul drept și colțul gurii se mai aflau sub apă, provocând un tremur. Celălalt ochi era deasupra apei și privea de-a lungul șanțului. Interiorul șanțului era de un alb murdar, un alb ciudat care nu părea doar reflecția lucioasă a cerului. Colțul gurii îl înțepa. Din când în când, la suprafața apei, se formau pentru câteva clipe goluri dinspre care porneau cercuri palide care, întretesându-se, se răspândeau pe deasupra. Ochiul stâng le urmărea privind printr-un fel de arcadă de întuneric, acolo unde craniul se curba în jurul orbitei. La bază, într-o linie aproape dreaptă, se vedea culoarea pielii nasului. Nivelul apei strălucitoare umplea arcada.

Începu să se gândească încet.

„M-am rostogolit în șanț. Capul îmi este turtit de latura mai îndepărtată și gâtul răsucit. Picioarele se află probabil

sus în aer, rezemate de celălalt perete. Coapsele mă dor deoarece greutatea picioarelor împinge ca un pivot în marginea peretelui. Degetele de la piciorul drept sunt mai rănite decât restul piciorului. Mâna îndoită sub mine este cauza durerii localizate între coaste. Degetele par să fie de lemn. Albul acela mai alb de acolo din apă este mâna mea, ascunsă.

Un ţipăt cobora plutind în aer, un cârâit şi o bătaie de aripi. Un pescăruş cu picioarele şi ghearele întinse îşi încetini lin zborul deasupra şanţului. Ţipă furios înspre şanţ, aripile largi îşi găsiră un punct de sprijin şi se opri fâlfâind la mai puţin de un metru deasupra stâncii. Vântul îi biciuia obrajii. Picioarele palmate se ridicară, aripile se destinseră, iar pescăruşul se îndepărtă alunecând. Impulsul trecerii sale stârni valuri în apa albă ce i se lovea de obraz, de ochiul închis, de colţul gurii. Înţepătura se ascuţea...

Nu era o durere destul de acută ca să-l constrângă la acţiune. Chiar şi înţepătura se afla în afara capului. Ochiul stâng urmărea albul mai alb al mâinii sale sub apă. Imaginile unor amintiri reveneau. Unele erau noi, despre un om care se căţăra pe stâncă şi lipea moluşte.

Imaginile îl îmboldiră mai mult decât înţepăturile. Datorită lor mâna stângă se contractă, iar braţul de muşama se mişcă în apă. Respiraţia îi deveni dintr-odată tumultuoasă, făcând ca apa să unduiască în lungul şanţului, să-l traverseze şi să revină. O undă îl împroşcă în gură.

Începu imediat să se cutremure şi să se zbată. Picioarele se smuceau şi se bălăbăneau într-o parte. Capul se lăsă pe stâncă, răsucindu-se. Râcâi cu ambele mâini în apa albă şi se ridică. Simţi prea neîntrerupta umezeală prelingându-i-se pe obraz şi strălfulgerarea durerii din colţul ochiului drept. Scuipă şi rânji. Privi şanţurile cu straturile lor groase de alb murdar, insuliţele de lichid prinse în cursă, un pescăruş alunecând peste o mare verde. Apoi se strădui să înainteze. Se prăbuşi în şanţul următor, se aburcă pe cealaltă parte a peretelui, văzu o grămadă de pietre sfărâmate, alunecă şi se

poticni. Cădea la vale, rostogolindu-se parte din drum. Apa mișcătoare înconjura niște stânci tocite și o învălmășeală de viață vegetală. Vântul sufla tot în jos și-l mâna înainte. Cât timp mergea înainte, vântul era mulțumit, dar dacă se oprea pentru o clipă să se dezmeticească, îi arunca jos trupul descumpănit, făcându-l să se lovească. Nu vedea decât puțin din marea deschisă, din cer sau din întreaga stâncă, și numai frânturi din ființa proprie, câte o crăpătură sau un punct, câte un lat de palmă de suprafață gălbuie gata să-i tragă una, pumni inevitabili de piatră care îl băteau indiferenți, făcând ca trupul să scapere scântei strălucitoare. Durerea din colțul ochiului îi ținea și ea tovărășie. Era cea mai importantă din toate câte îl dureau căci chiar acum înfigea un ac în țeasta întunecată în care viețuia el. Durerea nu putea fi evitată. Trupul său pivota în jurul ei. Se apucă apoi de niște ierburi cafenii, iar marea îi trecea uneori de cap sau de umeri. Se trase în sus și se întinse pe o stâncă turtită a cărei culme era traversată de o baltă. Își clăti partea laterală a feței și ochiul în apă, rostogolindu-se în sus și în jos. Mâinile se agitau ușor, făcând apa să clipească. Ieșind apoi din apă, căutară în jur și adunară pete de alge verde.

Se ridică în genunchi și apropie petele verzi de ochi și de partea dreaptă a feței. Se prăbuși din nou pe stâncă, printre meduze, scoici, tabere de moluște și îngădui crustaceelor încrustate să-l rănească după bunul lor plac. Își așeză mâna stângă ușor pe coapsă și o privi cu coada ochiului. Degetele erau pe jumătate încovoiate. Pielea albă bătea în albastru, iar cutele brăzdau suprafața, împărțind-o în forme regulate. Acul se întindea după el în țeastă, dincolo de arcada întunecată. Dacă mișca globurile ochilor, se mișca și acul. Își deschise ochiul și se umplu pe loc cu apă sub ierburile verzi.

Începu să sforăie și să scoată sunete adânci din piept. Erau ca niște bulgări tari de sunet și-l zgâlțâiau când ieșeau din el. Din fiecare ochi curgea tot mai multă apă sărată și

se unea cu urmele mării și cu lichidul de pe obraji. Începu să tremure din tot trupul.

Pe o altă stâncă, ceva mai departe, era o baltă mai profundă. Coborî încet, greoi, se duse până acolo și iarăși își cufundă obrazul drept în apă. Deschise și închise ochiul, ca apa să-i clătească colțul în care se fixase acul. Imaginile-amintiri plecaseră atât de departe, încât le puteai trece cu vederea. Pipăi în jur și își îngropă mâinile în baltă. Din când în când un sunet dur îi cutremura trupul.

Pescărușul revenise întovărășit. Le auzea țipetele încrucișându-se ca o dâră a zborului lor deasupra capului său. Mai erau și zgomote dinspre mare, gâlgâieli ude chiar sub urechea lui și bătaia alergată a valurilor amortizată de corpul stâncii, dar încă în stare să se insinueze și să trimită ramuri laterale printre stânci și prin cotloane. Ideea că trebuie să ignore durerea veni să se instaleze în centrul întunericului său, acolo unde nu putea fi evitată. Deschise ochii, în ciuda mișcărilor acului și privi în jos, la mâinile decolorate. Începu să murmure.

– Adăpost! Îmi trebuie un adăpost. Dacă nu am să mor!

Își întoarse capul cu băgare de seamă și privi în sus, în lungul drumului străbătut. Colțurile ciudate care îl loviseră la coborâre, se vedeau acum lămurit ca parte dintr-un tot. Ochii săi cuprindeau pe rând câte o anumită porțiune, suprafețe care tremurau când acul scormonea în el, storcând apă. Se pregăti să se târască înapoi sus pe stâncă. Vântul se mai potolise, dar urme picurate de ploaie tot mai cădeau asupra lui. Se cățără pe un pietroi care nu depășea înălțimea pe care o putea ajunge un om întinzând brațele, dar care pentru el era un obstacol ce trebuia abordat cu multă chibzuială, luând în considerație fiecare mădular în parte. Rămase un timp în vârf și aruncă priviri umede spre creștetul stâncii. Soarele se afla chiar deasupra porțiunii înalte unde îl așteptaseră șanțurile albe. Lumina se războia cu norii și cu pâcla și niște păsări se roteau deasupra stâncii. Soarele era palid,

dar tot îi mai storcea apă din ochi, făcându-l să și-i încrețească. Țipă brusc împotriva acului. Se târî orbește, și apoi cu un singur ochi deschis, printre șanțuri și făgașe în care nu se mai vedea albul. Își ridica peste pereții sparți ai șanțurilor picioarele de parcă ar fi aparținut altui trup. Și tocmai când i se mai ogoise durerea din ochi, îl cuprinse din nou frigul și istovirea. Căzu lat într-un făgaș și-și lăsă trupul să-și poarte singur de grijă. Frigul adânc îl înfășa strâns, străbătând dincolo de haine, dincolo de piele.

Frigul și istovirea îi vorbeau deslușit. „Renunță, îi spuneau, stai nemișcat. Renunță la gândul de a te întoarce, de a trăi. Dă-te bătut, nu te mai împotrivi. Acele trupuri albe nu sunt nici atrăgătoare, nici emoționante, chipurile, cuvintele, toate acestea s-au întâmplat altcuiva, altundeva. O oră pe această stâncă înseamnă o viață. Ce ai de pierdut? Aici n-ai să găsești decât chin. Renunță! Dă-te bătut!"

Trupul începu din nou să se târască. Nu pentru că s-ar fi găsit în el vreo forță musculară sau nervoasă care să nu accepte înfrângerea, ci mai degrabă pentru că vocile durerii erau ca niște valuri ce izbesc laturile unei corăbii. În centrul tuturor imaginilor, durerilor, vocilor, exista o realitate ca o bară de oțel, ceva care era atât de limpede centrul tuturor lucrurilor, încât nu se putea nici măcar analiza pe sine. În bezna craniului exista o întunecime și mai întunecată, independentă și indestructibilă..

– Adăpost. Îmi trebuie adăpost!

Centrul începu să lucreze. Privea pieziș, îndurând acul, îmbina gânduri. Ajunse la concluzia că trebuie să se târască într-o anumită direcție, și nu în alta. Analiză o duzină de locuri și le respinse, cercetă traseul înaintea trupului târâtor. Ridică fereastra luminoasă de sub arcadă, mută arcada craniană dintr-o parte într-alta, mișcare lentă de corp de omidă ce încearcă să ajungă la o frunză nouă. Când trupul se apropia de un adăpost posibil, capul continua să se întoarcă dintr-o

parte într-alta, cu o mișcare mai rapidă decât gândurile lente din interior.

O lespede de stâncă, din peretele unui șanț, alunecase și căzuse într-o parte. Forma o înfundătură triunghiulară între stâncă, latură și fundul șanțului. Înăuntru se vedea doar o pată de ploaie, șanțul nu conținea materie albă. Fundătura se adâncea și se întindea într-un unghi care urma linia șanțului. Înăuntru era întuneric. Părea mai uscat decât în restul stâncii. Capul încetă în sfârșit să se miște și el se întinse pe jos, în fața gropii, în timp ce soarele cobora din raza vederii. Începu să-și răsucească trupul în șanț, în mijlocul maldărului de haine ude. Nu spunea nimic, ci respira din greu, cu gura deschisă. Încet, se întoarse până când ciorapii de cizmă albi ajunseră în dreptul crevasei. Se dădu îndărăt spre deschizătura triunghiulară și își vârî picioarele înăuntru. Culcat pe burtă, începu să se sucească fără vlagă, ca un șarpe care nu-și poate lepăda pielea. Ochii îi erau deschiși și priveau în gol. Întinse mâna și trase în jos mantaua de ploaie și scurta de molton, de ambele părți ale trupului. Mantaua era țeapănă și, cum intra de-a îndăratelea, cu nenumărate mișcări izolate, părea un homar ce se retrage într-o crevasă adâncă, sub mare. Se afla în crăpătură până la umeri și stânca îl ținea strâns. Îngrămădi centura în sus până ce cauciucul ajunse să-i cuprindă partea superioară a trunchiului. Gândurile lente creșteau și păleau, ochii îi erau goi, nu conținea decât apa care curgea din ochiul drept, străpuns de ac. Mâna găsi mușticul și suflă din nou, încet, făcând cauciucul să se întărească în jurul pieptului. Își încrucișă brațele, câte o mână albă de fiecare parte a trupului. Lăsă obrazul stâng să-i cadă pe o mânecă de mușama și închise ochii ușor, fără să-i strângă. Gura îi era tot deschisă, cu falca atârnând într-o parte. Din când în când câte un frison ieșea din crăpătură, făcând să-i tremure capul și brațele. Apa se prelingea încet din mâneci, îi picura din păr și nas, șiroia din hainele încrețite în jurul gâtului. De la o vreme ochii se deschiseră singuri ca și gura,

deoarece acul era mai ușor de stăpânit astfel. Doar când era nevoit să clipească în contact cu apa, vârful acului străpungea drept în locul în care trăia el însuși.

Vedea pescărușii legănându-se pe deasupra, coborând în cercuri. Se așezau în vârful stâncii și țipau cu capul și vocea ridicate, cu ciocurile larg deschise. Cerul amurgea și aburul mării plutea pe deasupra. Păsările vorbeau între ele și-și scuturau aripile, le împătureau una peste alta, se instalau pe stâncă ca niște pietricele albe, și-și cuibăreau capetele între pene. Amurgul se îngroșa devenind întuneric în care cele câteva păsări și găinaţul împroșcat de ele se vedeau așa cum se vedea spuma pe apă. Șanțurile erau pline de întuneric, căci jos, lângă adăpost, din anumite motive, lipsea albul murdar. Stâncile erau forme nedesluşite printre șanțuri. Vântul bătea domol și rece pe deasupra stâncii principale și adierea lui ușoară, invizibilă, dădea naștere unui șuierat neîntrerupt, aproape imperceptibil. Din când în când un talaz izbea în unghiul de lângă stânca de siguranţă. Urma o lungă pauză și apoi iureșul apei ce cădea năvalnic de-a lungul pâlniei.

Omul zăcea înghemuit în crevasă, cu obrazul stâng culcat pe perna de mușama neagră și mâinile ca niște pete ce licăreau de o parte și de cealaltă. Din când în când, la o cutremurare a trupului, se auzea un sunet slab, de mușama râcâită.

4

Omul se afla în interiorul a două crevase. Mai întâi era stânca, închisă, nu caldă, dar cel puţin nu avea nici răceala mării sau a aerului. Stânca avea o acţiune negativă. Îi îngrădea trupul astfel încât pe ici pe colo tremurăturile erau înfrânte, nu alinate, ci împinse în interior. Simţea durere mai în tot corpul, dar o durere îndepărtată care uneori ar fi putut fi luată drept foc. Simţea un foc mocnit în picioare şi unul mai violent în fiecare genunchi. Putea să vadă focul cu ochii închipuirii, căci trupul său forma o a doua crevasă, interioară, în care locuia el. Sub fiecare genunchi deci era câte un foc mic făcut din beţişoare încrucişate, pălălăind harnic asemenea focului aprins sub o cămilă care moare. Dar omul era inteligent. Îndura aceste focuri, deşi nu-i dădeau căldură, ci durere. Trebuiau îndurate, căci a se ridica în picioare sau chiar a se mişca însemna doar să-şi sporească durerea – mai multe beţişoare, mai multe flăcări, până ce i-ar fi cuprins întregul trup. El însuşi se afla la capătul îndepărtat al acestei crevase interioare de carne. La acest capăt îndepărtat, ferit de focuri, se afla cea mai mare parte din el însuşi, culcată pe o centură de salvare care se rostogolea încoace şi încolo, la fiecare respiraţie. Iar mai departe era globul rotund, osos al lumii şi el însuşi spânzurat în interior. O jumătate din această lume ardea şi îngheţa, dar cu o durere mai constantă şi mai suportabilă. Spre jumătatea superioară a acestei lumi apărea uneori o înţepătură ca un ac uriaş care scormonea în căutarea lui. Atunci el provoca în acea parte convulsiuni seismice ce cuprindeau continente întregi şi înţepăturile deveneau mai frecvente, dar mai puţin profunde, iar natura, în acea parte

a globului, se schimba. Apăreau în văzduh forme de întuneric și de amurg și un petic de alb galactic despre care știa vag că ar fi o mână legată de el. Partea cealaltă a globului era cufundată în întuneric și nu-l supăra. Plutea în mijlocul acestui glob ca un corp îmbibat cu apă. Recunoștea drept axiomă a existenței că trebuie să se mulțumească cu cea mai mică dintre toate micile binefaceri cât timp plutea acolo. Toate prelungirile cu care era cuplat, focurile lor îndepărtate, arderea lor lentă, roata de tortură și cleștii erau cel puțin destul de departe. Dacă ar fi putut descoperi un mod de existență în inactivitate, vreo ingeniozitate a echilibrului interior, poate că i-ar fi fost îngăduit de natura celei de a doua crevase să plutească lin și fără durere în centrul globului.

Uneori se apropia de această stare. Se făcea mic, iar globul se mărea până când prelungirile arzătoare ajungeau interplanetare. Dar acest univers era supus convulsiilor ce începeau undeva în adâncuri și veneau ca un val. Atunci el se mărea din nou, umplând fiecare colț al tunelurilor, trecând cu nervi țipători peste focuri, dilatându-se în interiorul globului până ce ajungea să-l umple, iar acul să străpungă prin colțul ochiului drept în întunericul din capul său. Vedea ca prin ceață o mână albă în timp ce durerea îl înjunghia. Apoi, încet, se cufunda din nou la loc, în centrul globului, se micșora și plutea în mijlocul unei lumi întunecate. Acesta devenise ritmul îmbogățit de-a lungul vârstelor și care va rezista timpului.

Acest ritm era atenuat, dar nu modificat în trăsăturile sale de imagini din ceea ce i se întâmplase lui însuși și uneori altcuiva. Spre deosebire de focuri, imaginile erau intens luminate. Valuri mai mari decât universul și un marinar de sticlă spânzurat de ele. Un ordin în lumină de neon. O femeie, nu în felul trupurilor albe, detailate, dar cu un chip anume. Tristețea și asprimea unei nave în noapte, balansul punții, înjurăturile și bombănelile scăzute. Mergea înainte, traversând puntea, spre habitaclu și spre lumina lui palidă. Îl auzea

pe Nat părăsindu-și postul de veghe la babord, pe Nat coborând scara. Ascultându-i pașii știu că poartă pantofi de stradă, nu cizme sau pâslari. Nat își lăsa acum în jos, pe scară, lungimea lui incomodă de păianjen, atent ca o femeie, nefiind încă în stare, după toate aceste luni, să-și pună hainele potrivite sau să atace o scară ca un marinar. Zorile îl găsiseră tremurând din cauza echipamentului necorespunzător, masa în careu îl va găsi jignit din cauza limbajului celorlalți, un papă-lapte, umil, cuminte și nefolositor.

Privi în fugă la orizontul dinspre tribord, apoi drept înainte la convoi, forme abia conturate în lumina zorilor. Tăiau orizontul asemenea unor ziduri sumbre de fier pe care lacrimile lungi, murdare de rugină, erau aproape vizibile.

Dar Nat bâjbâia în drum spre pupă, în căutarea câtorva minute de singurătate, lângă parapet, ca să-și întâlnească eonii. Va alege sfios traseul ce duce spre grenada submarină de la tribord, nu pentru că era de preferat parapetului de la babord, ci pentru că întotdeauna se ducea acolo. Răbda vântul și mirosul greu de motor, murdăria cu iz de praf și ponoseala unui distrugător de război, deoarece viața însăși, cu toate atingerile, gusturile, priveliștile, sunetele și mirosurile ei era departe. Continua să îndure până când obișnuința îl va face indiferent. Nu va fi niciodată cu picioarele bine înfipte în marină, deoarece picioroangele lui nu erau la ele acasă pe punte, ci se aflau întâmplător acolo, în timp ce omul din interior se ruga și aștepta să-și întâlnească eonii.

Dar indicatorul de bord bătea mereu spre piciorul următor al zigzagului. Privi cu atenție la al doilea braț.

– Cincisprezece grade la tribord.

Afară, la provă, nava Wildebeeste își devia și ea cursul în babord. Lumina cenușie arăta vârtejul de sub pupă, acolo unde se rotise cârma. În timp ce pasarela se înclina sub el, Wildebeeste părea să lunece îndărăt, ajungând în paralel și puțin înainte față de traversa ancorei.

– Cârma la zero.

Wildebeeste tot mai devia. Având tălpile picioarelor legate prin oţel de oscilaţia şi legănarea amplă a apei verzi-albăstrii, putea să aprecieze gradul exact al devierii la babord, în timp ce nava revenea. Dar apa era destul de imprevizibilă. În ultimele grade ale devierii văzu un morman cenuşiu, un al şaptelea val care alunecă pe lângă provă, trecu pe dedesubt. Legănarea pupei se intensifică, puntea alunecă pe panta înclinată şi, în acest răstimp, cu o clătinare bruscă, nava îşi schimbă direcţia cu zece grade.

– Ţine-o aşa!

Şi blestemată fie marina şi afurisitul ăsta de război. Căscă somnoros, privind vârtejul de sub pupă, în timp ce Wildebeeste îşi revenea la cursul normal. Focurile, acolo la capătul celei de a doua crevase se înteţiră, un ac îl înjunghie şi el se afla din nou în trupul său. Focul se stinse iarăşi, în ritmul obişnuit.

Distrugătoarele, în baraj conic, se întorceau în formaţie. Printre ordine asculta şuieratul tremurat al sonarului. Convoiul de vase comerciale mergea pufăind cu şase noduri pe oră, iar distrugătoarele le însoţeau deschizând drumul, curăţind marea cu măturile lor invizibile, schimbându-şi direcţia în acelaşi timp toate în şir.

Auzi paşi în spatele său, pe scară, şi se grăbi să ia relevmentul, deoarece ar fi putut fi căpitanul navei. Controlă cu grijă minuţioasă relevmentul navei, dar nicio voce nu însoţi paşii.

În cele din urmă se întoarse ca din întâmplare. Era subofiţerul Roberts care acum îl saluta.

– Bună dimineaţa, şefule.

– Bună dimineaţa, domnule.

– Ce este? Ai făcut rost de un strop şi pentru mine?

Ochii apropiaţi de sub cozoroc se retraseră puţin, dar gura schiţă un zâmbet.

– S-ar putea, domnule.

Şi apoi, odată socoteala făcută şi superioritatea admisă, zâmbetul se lărgi.

– Am cam terminat romul, zilele astea. Oricând aţi vrea să...

– E în ordine. Mulţumesc.

Şi acum ce va urma? O recomandare? O promovare? Ceva mic şi realizabil.

Dar jocul subofiţerului Roberts era mai abil. Oricum ar fi fost şi orice consecinţe ar fi avut sistemul complicat de obligaţii, pentru ziua de astăzi nu era necesară decât o apreciere recunoscătoare a bunului său simţ şi a înţelegerii.

– Este vorba de Walterson, domnule.

Râs mirat.

– Bătrânul meu prieten Nat? Ce-a făcut? Nu cumva a dat de vreun bucluc?

– O, nu domnule, nimic de felul acesta. Numai că...

– Ce anume?

– Ei bine, priviţi şi dumneavoastră. La pupa tribord.

Se îndepărtară împreună spre aripa dreaptă a punţii. Nathaniel era tot acolo, ocupat cu eonii săi, picioarele fiindu-i susţinute de covertă prin frecare, iar şezutul ciolănos lipit de parapet chiar în spatele grenadei. Îşi îngropase faţa în mâini şi înălţimea sa neverosimilă se legăna odată cu tangajul valurilor.

– Măgar cretin!

– Odată o s-o păţească, domnule.

Subofiţerul Roberts veni mai aproape. Mincinosul! Suflarea îi duhnea a rom.

– Aş fi putut să-l bag eu în bucluc pentru asta, domnule, dar m-am gândit, văzând că sunteţi prieteni din civilie...

Pauză.

– Bine, şefule. Am să-i spun eu o vorbuliţă.

– Mulţumesc, domnule.

– Eu îţi mulţumesc, şefule.

– N-am să uit băuturica, domnule.

– Mii de mulţumiri.

Subofiţerul Roberts salută şi se retrase. Coborî şi el scara.

– Cincisprezece grade babord.

Singurătate, cu focuri sub genunchi și un ac străpungător. Singurătate acolo pe punte, unde gura tunului era ridicată în cruce peste coverta. Zâmbi amar în sinea sa și reconstitui cele petrecute în interiorul capului lui Nathaniel. Se așezase probabil la pupă, în speranţa că va găsi un loc retras, între grupul de artileriști și marinarii de cart antisubmarin. Dar nu putea fi vorba ca un matroz să se izoleze pe un vas mic, decât dacă era destul de isteţ. Se lăsase probabil purtat înspre pupă ca să evite gloata adunată pe teugă. De la cea mai mizerabilă, aglomerată îmbâcseală, la o formă a ei mai modificată și expusă vântului. Era prea neghiob să înţeleagă că înghesuiala din careu era atât de densă, încât asigura o formă de izolare, ca cea pe care o poate obţine un individ în mijlocul unei mulţimi londoneze. Așa că în timp ce își făcea rugăciunile, trebuia să îndure privirea posomorâtă a celor care făceau de cart, fără să înţeleagă că erau cu ochii pe el numai pentru că nu aveau ceva mai bun de făcut.

– Cârma la zero. Ţine-o așa.

Zig.

Și se ruga când ar fi trebuit să stea culcat, legănat de hamac, pentru că i se spusese că atunci când este de cart trebuie să supravegheze o porţiune de mare. O supraveghea conștiincios și fără să priceapă.

Centrul întunecat al capului se întoarse, văzu cum sta ghemuit omul de cart la babord, văzu antena de radio legănându-se, coșul cu tremurul lui de aer cald și dâra de fum, privi în jos dincolo de linia de întrerupere a pasarelei, înspre puntea tribord.

Nathaniel tot mai era acolo. Înălţimea lui neverosimilă combinată cu slăbiciunea, care o făcea să pară și mai de necrezut, redusese balustrada la un parapet nesigur. Picioarele îi erau desfăcute, iar tălpile îl susţineau de coverta prin fricţiune. Pe când centrul întunecat urmărea scena, văzu că Nathaniel își îndepărtează mâinile de pe faţă, se apucă de

balustradă și își îndreaptă spatele. Începu să-și facă drum înainte, de-a lungul punții, cu picioarele desfăcute, cu brațele întinse ca să-și mențină echilibrul. Își purta bereta mică și ridicolă de marinar exact pe vârful capului, iar părul negru, cârlionțat, muiat puțin de umezeala nopții, ieșea la iveală de jur-împrejur. Zări din întâmplare puntea de comandă și-și duse grav mâna dreaptă spre partea dreaptă a capului. Nu-și permitea familiarități, gândi centrul negru, își cunoștea bine locul, umil pe navă, cum fusese și în civilitate caraghios, imperturbabil.

Dar echilibrul siluetei deșirate fu tulburat de acest exercițiu temporar al mâinii drepte; se clătină într-o parte, încercă din nou să salute, nu reuși, medita grav asupra problemei, cu brațele întinse și picioarele desfăcute. Tangajul îl făcu să se clatine. Se întoarse, se îndreptă spre carterul motorului, încercă suprafața să vadă dacă metalul nu-i fierbinte, se înțepeni pe picioare, privi înainte, și salută fără grabă puntea.

Centrul întunecat se puse să facă vesel semne spre silueta micșorată. Fața lui Nathaniel se schimbă chiar de la distanța aceea. Bucuria recunoașterii se întipări pe ea, nu lipită și ajustată ca zâmbetul subofițerului Roberts sub ochii prea apropiați, ci izvorând spontan, din centrul presupus dincolo de față, mărturie a unui caracter cumsecade, făcând să ți se taie respirația de simpatie și furie înnebunită.

O convulsie la baza globului, în capătul acesta, făcu acul s-o pornească înțepând și scormonind spre centrul care în tot acest timp plutise fără durere.

Apucă habitaclul și stânca și strigă tare, chinuit de sentimentul neputinței.

– Nu poate nimeni înțelege ce simt?

Apoi fu din nou târât prin tunelurile crevasei interioare, iar focurile pălălăiau și scuipau în carnea lui.

Un zgomot nou se alătură celorlalte. Era în legătură cu petele nemișcate de alb din afară. Conturul lor părea mai precis. Își dădu seama că trecuse timpul. Ceea ce păruse un

ritm etern fusese orele de întuneric, iar acum era o lumină slabă care îi consolida și-i delimita personalitatea, dându-i un psihic normal. Zgomotul era doncănitul gutural al unuia din pescărușii cuibăriți pe stâncă.

Zăcea în durere, meditând la lumină și la faptul că începea o zi nouă. Dacă manevra cu atenție colțul inflamat al ochiului, putea să-și examineze mâna stângă înțepenită. Porunci degetelor să se închidă și ele se înfiorară și apoi se strânseră. De îndată ce se regăsi în ele deveni un om înfipt adânc într-o crevasă săpată în stâncă stearpă. Cunoașterea și memoria se scurgeau înapoi spre el, într-o succesiune ordonată. Își aminti pâlnia, șanțul. Știu că este naufragiat, era limpede ca lumina zilei și că se află la ananghie. Începu să-și tragă trupul ca să se târască afară din spațiul creat de stânci. Pe când se mișca să iasă, pescărușii se treziră vociferând și-și luară zborul. Veniră înapoi, rotindu-se prin preajma lui, ca să-l cerceteze cu țipete ascuțite, apoi se îndepărtară în zbor pieziș prin aer. Nu semănau cu pescărușii temători de om de pe plajele și falezele locuite. Și nici nu aveau nevinovăția primară a naturii virgine. Erau pescăruși din vreme de război care, descoperind un om singur, înconjurat de apă, reacționau iritați de căldura cărnii sale și de mișcările lente, nejustificate. Îi spuneau, prin felul cum se apropiau și-i dădeau târcoale fâlfâind din aripi, că i-ar sta mai bine mort, plutind în mare ca un hamac stricat. El se clătina încercând să-i lovească cu brațele înțepenite.

– Hei, la o parte! Cărați-vă de aici!

Pescărușii se înălțau în cercuri gălăgioase, apoi se apropiau atât de mult încât aripile îl izbeau în față. Începu să lovească, pradă panicii, până ce unul o luă descurajat la sănătoasa, cu o aripă care se putea desface doar pe jumătate. Se retraseră apoi și ceilalți, rotindu-se în aer și pândind. Aveau capete înguste. Erau reptile zburătoare. O antipatie străveche pentru tot ce are gheare îl făcu să se cutremure în fața lor și să împrumute contururilor lor line toată ciudățenia liliecilor și a vampirilor.

– La o parte! Drept cine mă luaţi!

Cercurile lor se lărgeau. Se îndepărtau zburând spre largul mării.

Își îndreptă atenţia din nou spre trupul propriu. Carnea părea să-i fie un conglomerat de durere și înţepeneală. Chiar și sistemul de coordonare părea stricat, căci picioarele trebuiau să primească ordine premeditate și separate, ca și cum ar fi fost niște catalige incomode, atașate de el prin curele. Rupse cataligele în două și se ridică în sus. Descoperi focuri noi, insuliţe de suferinţe acută în durerea generală. Cea din colţul ochiului drept era atât de aproape de el, încât nici nu era nevoie s-o descopere. Se ridică sprijinindu-și spatele de peretele unui șanţ și privi în jur.

Dimineaţa era mohorâtă, dar vântul se potolise și apa mai mult sălta decât înainta. Deveni conștient de un lucru nou: răsunetul mării pe care marinarul de pe un vas în mișcare nu-l aude niciodată. Un sunet slab, în surdină, compus din revărsarea unui număr infinit de valuri mici, un gâlgâit și o sugere permanentă care putea fi asemuit cu orice de la un trosnet de piatră până la o înghiţitură de rumegător. Sunete care păreau pe punctul de a fi articulate, dar se pierdeau într-o plescăială lichidă ca de poftă satisfăcută. Peste toate acestea se auzea o notă bine precizată, un șuier melodios, atingerea ușoară a aerului de piatră, o frecare continuă, subtilă, nesfârșită.

Un ţipăt de pescăruș trecu în vârtej pe deasupra. Ridică braţul și privi pe sub cot, dar pescărușul, legănându-se, se îndepărtă de stâncă. După dispariţia ţipătului, totul deveni din nou liniștit, indiferent și pașnic.

Privi în jos, la orizont, și își trecu limba peste buza de sus. Reveni, atinse ca pentru o verificare și o retrase. Înghiţi. Ochii se deschiseră larg și el nu mai dădu nicio atenţie înţepăturii. Începu să respire pripit.

– Apă!

Ca și pe mare, în momentele de criză disperată, trupul se transformă, deveni îndemânatic și ascultător. Ieși anevoie din șanț, purtat de picioare care nu mai erau de lemn. Trecu peste parapetele căzute care nu susținuseră niciodată altceva decât propria lor greutate, alunecă în băltoacele albe ale șanțurilor de lângă vârf. Ajunse la marginea stâncii, acolo pe unde se urcase. Un pescăruș solitar îi alunecă fugind de sub picioare. Se roti anevoie pe cele două picioare ale sale, dar orizontul era același peste tot. Numai examinând stratul de piatră de sub el putu să aibă certitudinea că cercetase fiecare punct. Se mai roti încă o dată în cerc.

În cele din urmă se întoarse din nou la stânca principală și coborî, dar mai încet, trecând din șanț în șanț. Ajuns sub nivelul găinațurilor albe se opri și începu să studieze stânca punct cu punct. Se ghemui într-un șanț și cercetă partea mai joasă cu de-amănuntul, aruncând priviri repezi de parcă ar fi încercat să urmărească zborul unei gângănii. Văzu apă pe stânca turtită, se duse acolo, își așeză mâinile de fiecare parte a băltoacei și își bagă limba înăuntru. Buzele se strânseră în jurul limbii și începu să sugă. Băltoaca se prefăcu într-o simplă pată de umezeală. Se târî mai departe. Dădu peste o crăpătură orizontală pe latura unui șanț. De sub crăpătură se desprindea o lespede de piatră și acolo se adunase apă. Își sprijini fruntea de stâncă, apoi se întoarse până ce își culcă obrazul chiar deasupra crăpăturii. Și totuși limba nu ajungea la apă. Întinse limba cât putu, lipindu-și gura de piatră, dar apa rămânea la distanță. Apucă piatra și o zgâlții furios până când o mișcă din loc. Apa se împrăștie, devenind un strat subțire pe fundul șanțului. Rămase acolo cu inima bătând să-i spargă pieptul, ținând în mâini bucata de piatră.

– Pune-ți bostanul la contribuție, omule! Pune-ți-l la contribuție!

Privi în jos la învălmășeala de pe panta din fața lui. Începu să studieze metodic stânca. Observă piatra pe care o ținea în mână și o lăsă să cadă. Cercetă stânca în lung și în lat,

fiecare șanț în parte. Dădu peste niște oase de pește descompuse și peste un pescăruș mort, cu sternul răsturnat asemenea unei chile de corabie abandonată. Găsi petice de licheni galbene și verzi, chiar urme de pământ și un nasture de mușchi. Mai erau cochilii goale, bucăți de alge moarte și cleștii unui homar.

La capătul de jos al stâncii erau ochiuri de apă, dar apă sărată. Urcă din nou panta, dând uitării acul și focurile. Orbecăi în crevasa în care zăcuse toată noaptea, dar stânca era aproape uscată. Se cocoță pe lespedea căzută din piatra care îl adăpostise.

Lespedea era formată din două bucăți. Fusese probabil cândva o canara uriașă care rezistase în picioare, pe când celelalte stânci fuseseră roase de vreme. Căzuse și se spărsese în două. Bucata mai mare era așezată de-a lungul șanțului, la marginea stâncii. O parte înainta deasupra mării, iar șanțul se întindea dedesubt ca un jgheab.

Se culcă jos și se vârî înăuntru. Făcu o pauză. Apoi, ca o focă, își zvâcni cu putere coada, înălțându-se în sus pe labe. Își puse jos capul și scoase zgomote de supt. Apoi rămase nemișcat.

Locul în care găsi apă era ca o grotă. Fundul șanțului se înclina ușor sub apă și, în consecință, la capătul mai apropiat apa era scăzută. Era loc suficient ca să stea cu coatele desfăcute, căci lespedea năruise peretele de pe partea dreaptă. Piatra de acoperiș stătea în unghi, deci capătul îndepărtat al grotei nu era în întregime acoperit. Avea o mică gaură deasupra, inundată de lumină și lăsând să pătrundă un petic de cer. Se reflecta și lumina cerului și cea a apei, astfel că pe acoperișul de piatră tremurau linii palide. Apa era potabilă, dar nicio plăcere s-o bei. Avea un gust de lucruri vag neplăcute, care totuși nu puteau fi separat identificate. Apa nu satisfăcea setea, ci doar o potolea. Părea să fie din belșug, căci balta se întindea pe câțiva metri buni în fața lui și capătul

îndepărtat se vedea că este adânc. Coborî capul și sorbi din nou. Acum când un ochi și jumătate se acomodase la lumină, reuși să vadă că sub apă se afla un sediment roșcat și vâscos. Sedimentul nu era întărit, ci se tulbura ușor, așa că acolo unde băuse, materia vâscoasă șerpuia în sus, se agita, rămânea suspendată, se depunea la fund. O urmări indiferent.

Curând începu să mormăie:

– Salvarea. Vezi cum te poţi salva.

Se trase anevoie înapoi, lovindu-se cu ţeasta de stâncă. Se târî de-a lungul șanţului, se caţără pe vârful stâncii și scrută din nou orizontul, jur-împrejur. Îngenunche și se lăsă în jos pe mâini. Gândurile începură să-i scapere iute prin cap.

– N-am să pot sta aici sus tot timpul. Nici nu pot să strig dacă-i văd trecând. Trebuie să fac un om care să stea aici în locul meu. Dacă or să vadă ceva care aduce a om, or să se apropie.

Dedesubtul mâinilor sale rezemate de peretele din care se desprinsese lespedea, se afla o bucată de piatră. Se dădu jos și se luptă cu greutatea ei foarte mare. Îi ridică un colţ, dar își pierdu echilibrul și piatra căzu la loc. Se prăbuși și el și stătu un timp culcat. Abandonă piatra și coborî anevoie la faleza mică și la pietroaiele împrăștiate unde își spălase ochiul. Găsi un bolovan lustruit, culcat într-o baltă și-l scoase afară. Sprijini pietroiul de stomac, făcu câţiva pași poticnindu-se, lăsă piatra să cadă, o ridică iar și o cără mai departe. Răsturnă piatra pe locul cel înalt de deasupra pâlniei și făcu cale întoarsă. Mai era o piatră, ca o valiză, cumpănită pe peretele unui șanţ și el chibzui ce-i de făcut, își propti spatele pe valiză și picioarele pe cealaltă parte a șanţului. Valiza scrâșni și se urni din loc. Își puse umărul sub unul din capete și împinse. Valiza se rostogoli în șanţul următor și se sparse. Rânji fără veselie și trase pe genunchi bucata cea mai mare. Ridică peste perete valiza spartă, o suci pe toate părţile, o

manevră în sus pe panta prăbușită dar nesupusă, o trase și o luă.

Se aflau acum două pietroaie pe locul cel înalt. Pe unul se vedea o urmă de sânge. Își mai roti odată privirea de-a lungul orizontului și coborî din nou panta. Se opri, puse o mână pe frunte, apoi își examină palma. Dar nu era sânge. Exclamă cu o voce ștearsă și guturală:

– Am început să transpir. Găsi o a treia piatră, dar nu putu să o urce pe zidul șanțului. Se dădu îndărăt, târând-o pe fundul șanțului spre un nivel mai coborât, în căutarea unei ieșiri destul de joase ca să poată scoate bolovanul. Când reuși în sfârșit să-l aducă lângă celelalte, mâinile îi erau zdrelite. Îngenunche lângă pietre și privi gânditor marea și cerul. Soarele apăruse palid și straturile de nori erau mai rare. Se lungi peste cele trei pietre, îngăduindu-le să-l rănească. Soarele îi încălzea urechea stângă, din partea dinspre chindie a stâncii.

Se ridică, puse cu trudă a doua piatră peste a treia și prima peste a doua. Măsurate de sus în jos, cele trei pietre aveau mai bine de jumătate de metru. Se așeză jos și se sprijini de ele. Orizontul era gol, marea lină, soarele o amintire. Un pescăruș plutea deasupra apei la o aruncătură de băț depărtare de stâncă și acum pasărea era rotunjită, albă și inofensivă. Își acoperi ochiul dureros cu mâna, ca să-l odihnească, dar efortul de a ține mâna sus era prea mare și lăsă palma să-i cadă înapoi pe genunchi. Ignoră ochiul și începu să gândească: „Hrană?"

Se sculă în picioare și coborî printre șanțuri. La capătul de jos erau câteva stânci înalte de doi, trei metri și dincolo de ele niște pietroaie izolate spărgeau suprafața apei. Pentru moment nu le luă în seamă deoarece erau inaccesibile. Stâncile erau foarte accidentate. Erau acoperite cu o coajă de crustacee mărunte care își sudaseră secreţiile lipicioase într-o colonie întinsă. Se continuau și sub apă, atât de adânc

cât putea el să vadă cu ochiul cel bun. Erau și moluște galbene și melci de mare colorați, înfipți în stâncă, la uscat. Fiecare moluscă stătea în gaura pe care și-o scobise cu piciorul. Mai erau și ciorchini de midii albastre prinse în plase verzi de alge. Își întoarse privirea în sus pe latura stâncii, sub gaura de apă, căci vedea lespedea de acoperiș proiectându-se ca o trambulină, și constată că midiile puseseră stăpânire pe întregul perete. Mai jos de o linie bine marcată, peretele era albastru din cauza lor. Se lăsă jos cu grijă și inspectă stânca. Sub apă recolta de hrană era chiar mai bogată, deoarece acolo jos midiile erau mai mari și deasupra lor se târau melci de mare. Și printre moluște, melci și crustacee, rotunjite ca niște bomboane, erau actinii, bobițe roșii de gelatină. Jos sub apă își deschideau gurile într-un cerc de petale, dar sus, lângă obrazul său, în așteptarea fluxului, erau strânse pungă și încreţite ca niște sâni storși de lapte.

Foamea îl contracta dedesubtul hainelor ca o pereche de mâini. Dar cum stătea acolo, cu gura lăsându-i apă, i se puse un nod în gât, ca de mare tristeţe. Agăţat de peretele gălbui, asculta susurul apei, bătăile și șoaptele line care veneau de la această viaţă abundentă, deși nu întru totul vegetală. Se pipăi la talie, scoase saula, o scutură și prinse cuţitul cu mâna liberă. Duse lama la gură, o apucă cu dinţii și trase de mâner. Așeză vârful briceagului sub o moluscă și ea se contractă. Întorcând lama, îi simţi forţa musculară. Lăsă cuţitul să atârne la capătul funiei și prinse molusca în cădere. O întoarse ţinând-o în palmă și cercetă capătul mai lat. Văzu un picioruș oval, cafeniu, tras înăuntru, împiedicând lumina să pătrundă.

– Fir-ar al dracului!

O azvârli cât mai departe și mica umbrelă atinse apa cu un pleosc. Pe când undele se stingeau, urmări dâra albă, tremurătoare care se făcea nevăzută. Privi un timp spre locul în care dispăruse molusca. Își luă din nou cuţitul și începu

să dăltuiască linii printre crustacee. Acestea plângeau și sângerau cu o apă sărată, ureică. Împunse o actinie cu vârful cuțitului și gelatina țâșni compactă. Apăsă capul cu latul lamei și deschizătura îl împroșcă în ochi. Împinse cuțitul de stâncă și-l închise. Se urcă din nou și se așeză pe stâncă înaltă, cu spatele sprijinit de cele trei pietre, două sparte și în vârf una lustruită.

În sinea sa omul era conștient de un fel de criză care îi cuprindea trupul. Își trase piciorul lângă el și se rostogoli pe o parte în așa fel încât fața îi era culcată pe stâncă. Sub hainele muiate, trupul sălta și se cutremura. Șopti cu gura lipită de piatră:

– Nu se poate să te dai bătut!

Imediat începu să se târască în jos, la vale. Târâtul deveni mai anevoios. Jos, lângă apă, găsi pietre, dar aveau o formă nefolositoare. Alese una care era sub apă și se munci să o aducă sus lângă celelalte. Înlocui piatra din vârf cu cea nouă, o râcâi ca să o fixeze și apoi o puse pe cea lustruită deasupra. Aveau împreună aproape un metru.

Mormăi.

– Trebuie! Trebuie!

Coborî din nou pe partea opusă stâncilor acoperite cu midii. Aici găsi colțuri de piatră cu apă mustind printre ele. Apa avea o culoare întunecată și la fund se întindeau fâșii de alge, asemenea chingilor pe care unii călători le leagă în jurul geamantanelor când închizătoarea e defectă. Ierburile cafenii erau turtite și încolăcite la suprafață, dar mai departe, în larg, stăteau drepte în apă, sau pluteau încet ca niște tentacule sau ca niște limbi. Dincolo de ele nu mai era nimic decât negru de apă profundă întinzându-se în jos până în adâncul mării. Își desprinse privirea de la toate acestea și se căță pe unul din colțurile de piatră. Dar stânca era compactă și nu se găseau bucăți separate, deși într-un punct masa solidă era crăpată. Împinse în acel punct cu picioarele acoperite de

ciorapi, dar nu-l putu clinti. Se răsuci greoi și făcu cale întoarsă. La marginea de jos a stâncii principale găsi pietrele de formă nepotrivită, le duse una câte una într-un șanț și le făcu grămadă. Scotoci prin crevasă și scoase blocuri și bucăți rotunjite de cuarț îngălbenit de care atârnau alge ca laţe de păr verde. Le cără lângă omul pe care îl construia și le îngrămădi în jurul pietrei de la bază. Unele nu erau mai mari decât cartofii. Le potrivi în golurile lăsate de pietrele cele mari, până când cea din vârf nu se mai clătina la atingere. Așeză o ultimă piatră peste celelalte, una mare cât capul său.

Un metru și ceva.

Se îndepărtă puţin și privi în jur. Din punctul din care se uita avea impresia că grămada se înalţă de la linia orizontului până mai sus de soare. Cuprins de uimire, se strădui să stabilească unde este apusul. Văzu stânca din margine, cea care îl salvase și pescărușii plutind dincolo de contracurentul apei.

Coborî din nou stânca spre locul unde storsese moluscă. Se strâmbă și își vârî pumnul sub pânza umedă din dreptul stomacului. Agăţat de stânca cea mai mică, începu să smulgă cu degetele bobiţele de gelatină roșie. Le puse pe marginea stâncii și un timp nu se uită la ele. Întoarse apoi spre ele un ochi și jumătate și le examină îndeaproape. Aduceau cu un pumn de bomboane, doar că se mișcau abia perceptibil, lăsând să se prelingă o dâră de apă limpede. Se așeză lângă ele pe marginea stâncii ca să nu le mai vadă. Pe faţă i se întipări o expresie de mare suferinţă.

– Fir-ar al naibii!

Degetele apucară o bomboană. O puse repede în gură, înclină capul, înghiţi, se cutremură. Mai luă una, o înghiţi și încă una, cât de repede cu putinţă. Dete pe gât grămăjoara de bomboane, apoi rămase nemișcat, simţind cum i se întoarce stomacul. Se liniști, rânjind acru. Privi în jos spre mâna stângă și, lipită de degetul cel mic, văzu o ultimă bomboană

într-o picătură de apă. Duse repede mâna la gură, privi peste degete și se război cu stomacul. Se căţără cu greu peste stânci până la gaura cu apă și se băgă înăuntru. Din nou spiralele de mâl roșu și de nămol se ridicară de pe fund. Dunga de roșu, în jurul capătului mai apropiat al bălţii, era cât un lat de palmă.

După ce își potoli setea cu apa sălcie ieși din gaură de-a-ndăratelea. Pescărușii dădeau acum târcoale stâncii. Îi privi cu ură.

– N-o să aveţi voi parte de mine.

Se urcă din nou în vârf unde se afla piticul lui de un metru. Putea să vadă jur-împrejur orizontul, și era gol. Linse o urmă de apă potabilă de pe buze.

– Am destul de băut.

Se ridică privind în jos acolo unde lespedea așezată deasupra apei sale de băut ieșea afară ca o trambulină. Se îndreptă încet spre marginea stâncii, coborî și privi sub lespede. Capătul dinspre mare al bălţii era îndiguit de o grămadă de pietre sparte, băgate una în cealaltă. De după fereastra deteriorată a privirii sale văzu nămolul roșu ridicându-se și încolăcindu-se. Probabil că se depusese pe partea interioară a acestor pietre, împiedicând, în mod șubred, scurgerea apei. Avu o viziune rapidă a suprafeţelor ascunse, găuri pe care timpul le căptușise cu roșu, până când le înfundase, făcând să se păstreze apa dulce, printre atâta sare; dar era o zăgăzuire atât de nerezistentă încât cel mai mărunt gest ar fi declanșat scurgerea irevocabilă a vieţii sale...

Se dădu înapoi, cu ochii holbaţi și respiraţia întretăiată.

– Nu te mai gândi!

Începu să se împingă de-a-ndăratelea în crevasa de dormit. Se ascunse până aproape de urechi și umplu crăpătura cu trupul și cu hainele sale grele. Trase mânecile de molton prin tuburile de mușama și își acoperi dosul mâinilor. Cu puţină stăruinţă reuși să prindă mânecile între degete și

închise pumnii astfel că erau acum ascunși în moltonul pufos. Centura îi înconjura pieptul și gâtul și-și făcu din braț pernă pentru obrazul stâng. Stătea așa culcat. Tremura de frig căci soarele apusese, cerul devenise albastru, albastru întunecat și pescărușii pluteau în jos. Trupul său se lăsa în voia frisoanelor, dar între accese stătea aproape nemișcat. Gura îi era deschisă, iar ochii fixau neliniștiți întunericul. Odată tresări puternic și gura rosti.

– Nu te mai gândi!

Un pescăruș se agită puțin, apoi se cuibări din nou jos.

5

Dar nu avea cum să cadă în hău, căci el era prelungit prin trupul său. Era vag conștient că îi revin puterile, fapt care îi îngăduia nu numai să savureze frigul și să se simtă fizic mizerabil, dar și să fie iritat de toate acestea. În locul viziunilor și al vocilor apocaliptice din noaptea trecută, nu mai avea acum nimic decât carne maltratată și tânguitoare. Acul din ochi avea vârful tocit, dar în loc să rabde orice altceva, bucuros că a scăpat de înțepătură, iată că trebuia acum să-și frece mereu un picior de celălalt sau să-și împingă trupul sub lespedea de stâncă, străduindu-se să-și ferească o parte a trupului de frig, ca să descopere că cealaltă parte reclamă o atenție similară. Își tot ridica globul de întuneric în care trăia cel mai mult din el de pe câte o suprafață dură, rigidă, îl rotea și îl așeza cu cealaltă emisferă în jos. Mai era încă o deosebire între noaptea aceasta și cea din urmă. Focurile se potoliseră, dar tot mai pâlpâiau puțin acum, că avea timpul și energia să se ocupe de ele. Înțepeneala devenise o senzație continuă de încordare, ca și cum cineva îi întindea trupul fără milă. Stânca și ea, profitând de faptul că avea un mic surplus de energie, îi impunea supărări suplimentare. Ceea ce globul, în epuizarea sa totală, luase drept o suprafață netedă, era de fapt una învălurată, sugerând ici-colo câte o protuberanță. Sugestiile se localizau în senzații supărătoare care se transformau la rândul lor într-o jenă surdă. Lăsată în voia ei devenea durere, apoi focuri ce trebuiau evitate. Astfel, că încerca să-și ridice coapsa sau se răsucea puțin până constata că protuberanța dispăruse și rămăsese doar

teren învălurat. Coapsa cobora din nou și aștepta în întuneric jena, durerea, suferința, focul.

Acum când fereastra era întunecată la capătul de sus, omul constată că intervalele de calm erau din nou umplute de voci și lucruri ce nu puteau fi văzute. Avea o imagine tulbure a soarelui în trecere, undeva, dedesubt, de cealaltă parte a focurilor din centrul pământului. Dar soarele și focurile erau prea departe ca să-l încălzească. Vedea mâlul roșu reținând apa de băut, o porție dublă de bomboane roșii, un orizont gol.

– Am să trăiesc!

Vedea soarele undeva dedesubt în mișcare de melc și capul său nu pricepea bine rotația pământului în jurul axei sale și călătoria lui de un an în jurul soarelui. Înțelegea că omul trebuie să îndure multe luni înainte de a fi încălzit de lumina mai strălucitoare a primăverii. Privise soarele luni în șir fără să se gândească sau să-l observe. Îi confundase focurile cu alte focuri, de pe câmpurile miniere, din grădini, din cămine. Unul dintre aceste focuri revenea cu insistență, o realitate care se cuvenea cercetată. Focul se afla în spatele unei uși zăbrelite. Când constată că focul se afla într-o odaie, totul deveni o scenă familiară din trecut; știu unde se află și că momentul și cuvintele erau semnificative. Pe scaunul din fața lui ședea o siluetă înaltă și subțire, ca de păianjen. Privea în sus pe sub cârlionții negri, ca și cum ar fi consultat o carte de referințe de cealaltă parte a tavanului.

– Ia-ne așa cum suntem acum și raiul ar fi o simplă negare, lipsit de formă, pustiu. Pricepi? Un fel de fulger negru, distrugând tot ceea ce numim viață.

Dar el, râzând, răspunse fericit:

– Nu pricep și nici nu prea îmi pasă, dar am să vin la conferința ta. Dragul meu Nathaniel, nici nu-ți închipui cât sunt de bucuros să te văd.

Nathaniel îi cercetă chipul cu atenție.

– Și eu la fel. Să te văd, adică.

– Ne dăm pe față emoțiile, Nat, de parcă n-am fi englezi.

Din nou privirea cercetătoare.

– Cred că ai nevoie de conferința mea. Nu ești fericit, nu-i așa?

– Dar nici raiul nu mă prea interesează. Să-ți dau ceva de băut?

– Nu, mulțumesc.

Nathaniel se descolăci de pe scaun și se ridică în picioare, cu brațele desfăcute de o parte și de alta a trupului și mâinile ridicate. Privi mai întâi în gol, apoi în jurul odăii. Se apropie de perete și se cocoță cu șezutul ciolănos absurd de sus, pe un raft. Întinse picioarele lui neverosimile și le desfăcu până când datorită frecării tălpilor de podea era oarecum susținut. Privi din nou în sus la cartea de referințe.

– Ai putea-o intitula discuție despre tehnica de a muri.

– Tu ai să mori cu mult înaintea mea. E o noapte friguroasă și uite cum ești îmbrăcat.

Nathaniel privi atent fereastra zâmbitoare și apoi privi în jos spre el însuși.

– Crezi? Da. Probabil că ai dreptate.

– Iar eu am de gând să trăiesc al naibii de mult și am să obțin tot ce-mi doresc.

– Adică?

– Tot felul de lucruri.

– Dar nu ești fericit.

– Ce-ți vine să-mi arunci cuvintele astea tocmai mie, dintre toți oamenii?

– Există o legătură între noi doi. O să ni se întâmple ceva, sau poate am fost meniți să lucrăm împreună. Tu ai o putere de rezistență extraordinară.

– La ce bun?

– O să moștenești raiul.

– Negarea?

– Tehnica de a muri ca să ajungi în rai.

– Nu, mulțumesc. Lasă copilăriile, Nat.

– Ai fi în stare, știi bine. Iar eu...

Chipul lui Nat suferi o schimbare și se întoarse din nou spre el însuși. Sângele i se urcase neplăcut în obraji. Ochii exprimau amenințare și iminență.

– ...Iar eu, am o presimțire. Nu râde, te rog... Simt... s-ar putea spune că știu...

Respirația lui scotea un ușor suspin. Picioarele se frământau.

– ...Știu, s-ar putea spune, că pentru tine personal este important să înțelegi raiul, moartea, căci doar peste câțiva ani...

Un timp se așternu tăcere, șoc îndoit... căci clopotele încetară să bată dincolo de ferestrele odăii, ca și cum s-ar fi oprit odată cu vocea. O arsură păcătoasă de țigară îi biciui brațul, pătrunzând până în glob, astfel că el o aruncă brusc și scoase un țipăt. Se trezi apoi lat pe podea. Bâjbâi sub fotoliu în căutarea chiștocului, iar podeaua vălurită îi îndurera trupul. Zăcând acolo, cuvintele îl urmăreau, făceau să-i țiuie urechile, provocau un vacarm, îi sileau inima să-i bată într-o bruscă și îngrozită revelație, ca și cum ar fi rostit într-un suspin cuvintele trecute sub tăcere de Nathaniel.

„...căci doar peste câțiva ani vei fi mort."

Cuprins de furie și panică strigă, împotrivindu-se cuvintelor nerostite:

– Ești un imbecil, Nat, un imbecil sinistru! Cuvintele formară un ecou în șanț și el își ridică smucit obrazul de pe haină. Afară era multă lumină, soare și țipăt de pescăruș.

Strigă:

– Să fiu afurisit dacă am de gând să mor!

Se târî pripit afară din crevasă și se opri în șanț. Marea și cerul erau de un albastru închis, iar soarele se înălțase destul ca să nu-și mai lase dâra orbitoare în apă. Soarele îi ardea fața și își freca barba țepoasă cu ambele mâini. Privi iute linia orizontului, apoi coborî într-un șanț. Începu să umble la pantaloni, aruncând o privire furișă peste umăr.

Atunci, pentru prima oară de când se găsea pe stâncă, faţa lui exterioară, ţepoasă, se descompuse într-un hohot batjocoritor de râs. Se reîntoarse la nevoile lui şi, cu gestul cu care mânuieşti furtunul, împroşcă cu apă spre orizont.

„Domnii sunt rugaţi să-şi aranjeze hainele înainte de a ieşi."

Începu să se chinuiască cu nasturii hainei de ploaie pe care şi-o smuci cu violenţă. Apucă benzile care ţineau centura sub scurtă şi trase. Le scoase pe amândouă, le trânti grămadă şi rămase astfel, uitându-se în jos. Îşi plimbă privirea peste cele două trese ondulate de aur, cusute pe fiecare braţ, peste nasturii auriţi şi pantalonii de antilopă neagră. Se despuie de toate: vestă, pulover de lână, pulover negru, cămaşă, maiou. Scoase ciorapii lungi, şosetele, chiloţii. Rămase nemişcat şi-şi examină toate părţile trupului pe care le putea ajunge cu privirea.

Picioarele fuseseră atât de mult înmuiate în apă, încât se părea că şi-au pierdut forma. Un deget mare era albastru şi negru de vânătăi cu sânge uscat. Fiecare genunchi avea vânătăi care sfârşeau prin a deveni răni, nu tăieturi sau împunsături, ci porţiuni de mărimea unui ban în care carnea şi pielea fuseseră zdrelite. Şoldul drept era atât de albastru, de parcă cineva pusese pe el mâna muiată în vopsea.

Îşi cercetă braţele. Cotul drept era umflat, ţeapăn şi plin de vânătăi. Din loc în loc trupul său părea peticit. Nu era carne vie, ci echimoze formate din sângele de sub piele. Îşi pipăi uşor ţepii de pe obraz. Ochiul drept era voalat, iar obrazul de sub el fierbinte şi ţeapăn.

Ridică maioul şi încercă să-l stoarcă, dar materialul tot mai reţinea apă. Apăsă cu piciorul stâng un capăt al ţesăturii şi răsuci celălalt capăt cu amândouă mâinile. Pe stâncă apăru o pată umedă. Repetă operaţia cu fiecare articol de îmbrăcăminte, le întinse pe toate la soare să se usuce. Se aşeză, scotoci în vestă şi scoase la iveală un vraf de hârtii îmbibate

de apă și un carnet cafeniu. Culoarea carnetului ieșise la apă și pătase hârtiile care păreau acum ruginite. Întinse hârtiile în jurul său și cotrobăi rând pe rând toate buzunarele. Găsi două monede mai mici și una mai mare. Le așeză într-o grămăjoară. Scoase din buzunarul mantalei cuțitul legat de saulă și îl atârnă de gât. Apoi ridică mâna și pipăi ușor plăcuța cafenie legată în jurul gâtului său cu un șnur alb. Își încreți fața într-un rânjet. Se sculă în picioare și se căță pe stânci, la gaura cu apă. Se lăsă înăuntru și se aplecă în față. Spiralele roșii porniră în sus și-i aduseră aminte de capătul cel astupat al bălții. Se retrase cu băgare de seamă, ținându-și respirația.

Coborî peste șanțuri spre marginea de jos a stâncii. Apa era scăzută și tone de gelatină vie se întindeau ca o carapace peste pietre. Așa cum stătea, depășind cu degetele de la picioare marginea stâncii, hrana era uscată și-i vorbea cu mici și continue vibrații. Deasupra scoicilor, algele se întindeau transparente și de un verde aproape stins. Coborî anevoie, sprijinindu-se din gaură în gaură și tresărind de câte ori piciorul se lovea de câte o scoică ascuțită. Trase de midii, dar nu se lăsau desprinse. Trebuia să le răsucească, de parcă ar fi smuls niște oase din tendoane, deșurubându-le din încheieturi. Le arunca peste umăr și ele descriau un arc în aer, ca să cadă apoi cu un păcănit pe stâncă. Trudi astfel printre scoicile ascuțite, deasupra apei vălurite, până ce picioarele începură să tremure de încordare. Se căță pe o stâncă, se odihni, se reîntoarse la midii și răsuci mai departe. Pe stâncă era risipită recolta întreagă, unele lungi de aproape zece centimetri. Se așeză la soare, cu sufletul la gură și se apucă să le desfacă. Nu erau vulnerabile ca bomboanele roșii, erau încleștate și lipite împreună, de nu aveai unde să înfigi lama cuțitului. Puse una pe stâncă și o lovi cu mânerul cuțitului până când sparse cochilia. Scoase trupul întortocheat și privi în depărtare peste ape.

– Așa fac belgienii.

Dădu conţinutul pe gât. Strânse din dinţi şi sparse altă scoică. În scurtă vreme în faţa lui se afla o grămadă de carne crudă, albă şi gălbuie, întinsă pe stânca uscată. Fălcile i se mişcau, iar el privea în depărtare orizontul. Când mânca, partea voalată a ochiului drept se contracta uşor. Pipăi jur-împrejur cu mâna. Grămada dispăruse. Coborî pe ţărm şi mai adună câteva. Le deschidea pe fiecare împungându-le brusc cu cuţitul. După ce le termină, smulse de pe stâncă bomboane roşii şi le îndesă în gură. Nu făcea nicio deosebire între verde şi roşu. Luă un smoc de alge verzi şi-l mestecă în dinţi ca pe o frunză de salată. Se duse din nou la groapa cu apă, se strecură înăuntru, rămase un moment cu ochii la suprafaţa sclipitoare. Îşi umezi buzele, făcând doar să tresară spiralele de nămol roşu şi să se aşeze din nou la fund. Ieşi afară, se căţără pe vârful stâncii şi privi peste tot, de jur-împrejur. Linia orizontului era trasă riguros şi drept cu rigla. Se aşeză.

Carnetul şi hârtiile erau încă umede, dar luă totuşi carnetul şi îl deschise. Pe interiorul copertei, o foiţă transparentă acoperea o fotografie. Privi prin foiţă şi desluşi un portret şters. Putea să distingă un cap pieptănat cu grijă, o faţă puternică, surâzătoare, eşarfa albă de mătase în jurul gâtului. Dar amănuntele dispăruseră pentru totdeauna. Tânărul care zâmbea şters prin ceaţă şi pete cafenii era tot atât de îndepărtat ca şi portretele ţepene ale străbunicilor, dintr-o lume vagă, cafenie.

Chiar şi aşa, continua să-l privească, căutând detalii pe care mai degrabă şi le amintea decât le vedea, atingându-şi obrazul ţepos, în timp ce ghicea netezimea surâzătoare a celui din faţa sa, aranjându-şi părul ciufulit, pipăind cu milă colţul dureros al unui ochi. De cealaltă parte a fotografiei erau scrise într-un chenar nişte cuvinte. Dar şi acestea erau pătate şi decolorate, de nu se mai puteau citi. Puse carnetul jos şi căută pipăind în jurul gâtului plăcuţa cafenie. O ridică

spre ochiul stâng, atât cât îi îngăduia șnurul. Se încordă pe spate și depărtă plăcuța suficient ca s-o vadă.

Cristopher
Hadley
Martin
Ty. Lieut. R.N.V.R. [1]
C. OF. E

Citi de repetate ori inscripția, rând pe rând. Buzele începură să se miște. Lăsă placa să cadă, privi în jos la picioarele murate și pline de răni, la pântecul său, la coapse.

Rosti tare, dând vocii o intonație puțin răgușită și oarecum mirată:

– Christopher Hadley Martin. Martin. Chris. Sunt același din totdeauna.

I se păru dintr-odată că iese din strania lui izolare, din interiorul globului din capul său și că se prelungește în mod normal prin membrele sale. Trăia din nou la suprafața ochilor, era din nou afară, în spațiu. Lumina zilei dădea năvală peste el, iar pe mare juca o licărire de la lumina soarelui. Stânca solidă era închegată ca un obiect, cu straturi de guano, cu apă dulce și scoici. Un loc, într-o mare finită, la intersecția a două linii. Sub orizont treceau vapoare adevărate. Se sculă iute în picioare și își făcu de lucru în jurul stâncii, întorcându-și hainele la soare. Se duse din nou la hârtii, ca să le întoarcă pe cealaltă parte. Luă monedele, le zornăi o clipă în palmă și făcu un gest, ca și cum ar fi vrut să le arunce în mare. Apoi rămase un timp nemișcat.

– Ar fi un gest prea ieftin. De cabotin.

Privi la marea liniștită.

– Nu pretind că sunt un erou. Dar am sănătate, educație și inteligență. Am să te învinge.

---

[1] Territory Lieutenant. Royal Navy Volunteer Reserve. Church of England. Locotenent de Infanterie. Voluntar de Rezervă al Marinei Regale. Biserica Anglicană.

Marea nu răspunse nimic. El rânji prostește în sinea lui.

– Am vrut doar să-mi afirm hotărârea de a supraviețui. Și bineînțeles vorbesc cu mine însumi.

Privi în jur la stâncă.

– Primul lucru de făcut este să-mi inspectez domeniile.

Stânca se micșorase, devenind din insulă obiect. În lumina soarelui și în absența frigului, întregul putea fi cercetat nu numai cu ochiul, dar și cu înțelegerea. Văzu dintr-odată că șanțurile erau capetele erodate ale unor straturi verticale, iar pereții dintre ele pături mai dure care se tociseră mai lent. Erau marginile zdrențuite ale unei albii adânci de noroi care fusese comprimată de greutate, până ce noroiul se înfierbântase și în parte se dizolvase. O convulsie a straturilor superioare, o răsucire greu de imaginat, o colică a pântecelui terestru, sfâșiase albia adâncă și aruncase în sus, prin noroi și lut, marginea zdrențuită până ce reușise să erupă, cum țâșnește dintele din carnea maxilarului. Apoi păturile mai puțin comprimate se erodaseră, formând șanțuri. Pereții erau și ei distruși pe alocuri și modificați peste tot de accidente locale de teren. Unii pereți se surpaseră și zăceau alandala prin șanțuri. Întreg vârful stâncii se înclina șanț după șanț de la est spre vest.

Laturile dinspre mare ale stâncii ascundeau stratificarea, deoarece erau roase de apă și dăltuite în dantelă de plantele animale strâns îngrămădite pe ele. Aici, sub apa rău mirositoare, partea de sus era cimentată în alb, dar acolo jos, unde stăteau împrăștiate scoici albastre dislocate, stânca era curată sau acoperită de crustacee și alge. Dincolo de stâncă se afla un gol cu apă scăzută, apoi o altă stâncă mai mică și încă una și încă una, într-o linie ușor curbată. Mai era apoi o ciupitură care întrerupea desenul apei și pe urmă panta abruptă a mării urcând până la cer.

Privi solemn linia stâncilor și se trezi asemuind-o cu un șir de dinți. Se surprinse apoi închipuindu-și că dinții ieșeau treptat din falcă, dar asta nu era adevărat. Dinții se scufundau

sau mai degrabă erau erodaţi într-un proces infinit de lent. Erau molari de bătrâneţe, roşi acum. În decursul de o viaţă a lumii, se tociseră, se micşoraseră mestecând hrana pe care or fi mâncând-o stâncile.

Îşi scutură nervos capul, apoi îşi reţinu respiraţia simţind o durere bruscă în ceafă.

– Procesul e atât de lent, încât nu are nicio legătură cu...

Se opri. Privi sus în aer, apoi în jurul lui peste umăr. Repeta cuvintele cu grijă, cu aceeaşi intonaţie şi aceeaşi intensitate.

– Procesul este atât de lent...

Era ceva ciudat în sunetul care îi ieşea din gură. Nu numai răguşeala de om care îşi revine dintr-o răceală sau dintr-un acces de strigăte violente, asta era explicabilă.

Cântă cu voce tare:

Alouette, gentille alouette...

Îşi ţinu nasul cu mâna dreaptă şi încercă să sufle prin el, până ce presiunea îi rotunji obrajii. În urechi nu se produse niciun trăsnet. Ochii îl dureau şi-i lăcrimau. Se aplecă, puse mâinile pe genunchii zdreliţi şi întoarse capul într-o parte. Scutură violent capul, ignorând durerea din ceafă, în speranţa că va simţi vibrând o mică presiune, semn că i-a intrat apă în ureche. Se ridică şi, în faţa unui întreg amfiteatru de apă, cântă o gamă.

La, la, la, la, la, la, la, la!

Sunetul i se stinse pe buze.

Luă o poză teatrală şi declamă:

Cu lampa-n faţă, luna ostenită
La poarta zorilor bate grăbită...

Vocea i se opri într-un tremur. Întoarse mâna din încheietură şi ţinu palma cam la un cot depărtare de gură.

– Probe. Probe. Fii binevenită, putere...

Închise gura, coborî încet mâna. Acoperișul albastru, ca de iglu, de peste stâncă, înainta la mare distanță, lumea vizibilă extinzându-se printr-un salt. Apa clipocea în jurul unei stânci micuțe, din largul Atlanticului. Încordarea îi crispa fața. Făcu un pas printre hârtiile împrăștiate.

– Dumnezeule!

Apucă piticul de piatră, strângându-i zdravăn umerii cocoșați și privi țintă. Gura îi era din nou deschisă. Zvâcnirea inimii era vizibilă, ca o fluturare printre coaste. Încheieturile degetelor deveniseră albe.

Se auzi un uruit dinspre pitic. Capul de piatră căzu cu zgomot și începu să se rostogolească la vale, tronc, tronc, tronc!

Buf!

Începu să înjure. Coborî pe stâncă, găsi o piatră prea mare, o împinse vreun metru și apoi renunță. Sări peste piatră și porni înjurând spre apă. Dar prin preajmă nu vedea niciun obiect pe care ar fi putut să-l mânuiască. Se întoarse repede în vârful stâncii și se opri uitându-se cu spaimă la omul de piatră decapitat. Reluă drumul anevoios spre piatra prea mare și începu să se lupte cu ea. O mișcă prin rostogolire. Construi trepte până în vârful unui perete și se munci să ridice piatra sus. Stoarse din trupul său mai multă forță decât adunase. Sângera. În cele din urmă se opri, asudat, printre hârtii. Demontă piticul și îl reclădi pe piatra care la urma urmei nu era prea mare pentru cineva cu educație și inteligență și voință.

Un metru jumătate.

În spațiile libere îngrămădi cartofii albi, uscați.

– Scăpat de această primejdie enervantă...

Aerul îi absorbea vocea ca o sugativă.

– Este în puterea ta! Educație și inteligență!

Rămase în picioare, lângă pitic și începu să vorbească așa cum ar face un om care se adresează unui public indiferent, dar este hotărât să spună tot ce are de spus, fie că îl ascultă careva sau nu.

6

„Scopul urmărit este salvarea. Pentru aceasta, minimul strict necesar este supravieţuirea. Trebuie să-mi menţin trupul în stare de funcţionare. Trebuie să-i dau apă, hrană şi adăpost. Nu are importanţă dacă treaba este bine făcută sau nu, totul este să fie cumva făcută. Odată ce firul vieţii nu este întrerupt, va lega viitorul cu trecutul, în ciuda acestui interludiu înspăimântător. Punctul unu.

Punctul doi. Este de aşteptat să mă îmbolnăvesc. Nu-mi pot expune trupul la toate aceste greutăţi şi să pretind ca bietul amărât să se comporte ca şi cum ar trăi în puf. Trebuie să fiu atent la orice semn de boală şi să mă doftoricesc singur.

Punctul trei. Trebuie să-mi supraveghez judecata. Să nu las nebunia să se strecoare şi să mă ia prin surprindere. Deja... ar trebui să mă aştept la halucinaţii. Asta va fi adevărata bătălie. Iată de ce am să vorbesc cu voce tare. În viaţa normală, a vorbi de unul singur este un semn de ţicneală. Aici este o dovadă de identitate.

Punctul patru. Trebuie să mă ajut singur ca să fiu salvat. Tot ce pot face este să fiu cât mai vizibil. Nu am nici măcar un băţ pe care să ridic o cămaşă. Dar o să dea cineva cu ochii de stâncă, fără să-şi îndrepte anume binoclul spre ea. Văzând stânca o să vadă şi piticul făcut de mine. O să priceapă că cineva l-a construit intenţionat şi o să vină să mă ia de aici. Tot ce am de făcut este să trăiesc şi să aştept. Trebuie să nu pierd contactul cu realitatea."

Privi hotărât spre mare. Dintr-odată constată că vede iarăşi printr-o fereastră. El se afla în interiorul său, la capătul superior. Fereastra era delimitată în partea de sus de pielea

și părul amestecat și suprapus ale celor două sprâncene, și împărțită în trei lumini de cele două linii sau umbre ale nasurilor. Dar nasurile erau transparente. Lumina din dreapta a ferestrei era înceţoșată și toate trei se uneau la bază. De câte ori privea în jos, la stâncă, îi vedea suprafaţa dincolo de tufișul ţepos al buzei de sus, nebărbierite. Fereastra era înconjurată de un întuneric de nepătruns care se prelungea în trupul său. Se aplecă să vadă tocul ferestrei, dar acesta se deplasa odată cu el. Îl modifică timp de o secundă încruntându-se. Roti cele trei lumini de fereastră jur-împrejurul orizontului. Vorbi încruntându-se:

– Este o trăire obișnuită. Nu-i nimic straniu în asta.

Scutură din cap și-și făcu de lucru. Întoarse ferestrele spre propriul său corp și examină în mod critic pielea. Pete mari roșii acopereau cicatricile și el exclamă:

– Arsură de soare!

Înșfăcă maioul și îl trase pe el. Ţesătura era aproape uscată, o acceptă ca atare și o vârî în grabă în chiloţi. Ferestrele luminoase deveniră felul obișnuit de a vedea. Își adună hârtiile, le puse în carnetul de identitate și îndesă pachetul în buzunarul hainei. Făcu câţiva paşi pe vârful stâncii, probând cu mâna hainele să vadă dacă sunt uscate. Nu păreau atât de ude, cât mai degrabă grele. Nu era o umezeală care să poată fi stoarsă sau să ude degetele, dar când le ridica de pe stâncă lăsau pe piatră o urmă întunecată, cu forma lor, care pălea încet la soare.

Vorbi sec, înspre mare.

– Îmi pare rău că nu mi-am păstrat cizmele.

Îngenunche lângă mantaua de ploaie, privind-o. Deodată începu să cotrobăiască prin buzunarele uitate. Scoase o pălărie de mușama din care se scurgea apa și o scufie de lână udă leoarcă. Despături pălăria și stoarse scufia. Le întinse și își afundă mâna în celălalt buzunar. O expresie de concentrare agitată i se întipărise pe faţă. Scotoci și scoase un ban înverzit, niște sfoară și ambalajul mototolit al unui

pachet de șocolată. Despături staniolul cu mare grijă, dar înăuntru nu mai rămăsese nimic. Își apropie fața de foița argintie și o examină cu ochii micșorați. Într-una din cute se mai afla o fărâmă cafenie. Scoase limba și o culese. Ciocolata îl fulgeră cu o dulceață pătrunzătoare, momentană și chinuitoare și apoi pieri.

Se rezemă de piticul de piatră, își luă șosetele și le trase pe picioare. Luă apoi ciorapii de cizme. Le răsuci capetele în jos și fu nevoit să se mulțumească cu ei drept cizme.

Lăsă capul să se sprijine de pitic și închise ochii. Soarele îi strălucea pe umeri și apa lovea stânca. În capul său licăreau scene agitate și glăsuiau voci. Încercă toată gama de picoteli, fără să cadă în golul somnului. Lucrul care se afla în miezul globului era activ și neobosit.

– Mi-ar plăcea un pat cu cearșafuri. Mi-ar plăcea vreo două halbe de bere și o masă caldă. Mi-ar plăcea o baie fierbinte!

Șezu așa un timp, tăcut, în timp ce sărea din gând în gând. Își aminti că vorbirea este o dovadă de identitate și buzele începură din nou să se miște.

– Câtă vreme pot să-mi doresc aceste lucruri fără ca absența lor să mi se pară de neîndurat, câtă vreme pot să-mi spun că sunt singur pe o stâncă în mijlocul Atlanticului și că trebuie să lupt pentru supraviețuire, mă pot eu descurca. La urma urmei sunt în afara primejdiei, în comparație cu nătărăii ăia de pe vasele Maiestății Sale. Ei n-au de unde să știe când le-a venit sorocul să fie aruncați în aer. În schimb aș vrea să văd bricheta care ar fi în stare să mute din loc această stâncă.

Lucrul acela care nu se putea analiza pe sine continua să joace în lumina din spatele ochilor.

– În orice caz nu trebuie să dorm în timpul zilei. Las somnul pentru amărâtele alea de nopți.

Se ridică brusc și scrută orizontul.

– Îmbracă-te și mănâncă. Îmbracă-te pentru cină!

Își aruncă ciorapii de cizme și își îmbrăcă toate hainele cu excepția scurtei și a hainei de ploaie. Își trase ciorapii peste pantaloni, până la genunchi. Se ridică în picioare și deveni volubil în aerul placid:

– Voi numi acest loc Veghea. Acesta este Piticul. Stânca de colo de sub soare, unde am ajuns înotând, este Stânca de Siguranță; locul de unde adun midii și de-alde astea este Piscul Hranei. Unde le mănânc Leul Roșu. Partea de sud unde sunt algele o numesc Piscul Perspectivei. Stânca de aici, dinspre vest, în care se află pâlnia...

Făcu o pauză în căutarea unui nume. Un pescăruș apăru legănându-se în soare, văzu cele două siluete stând la Veghe, scoase un țipăt, lunecă înnebunit într-o parte și se îndepărtă ca pe roate. Se reîntoarse apoi pe partea dreaptă, mai aproape de pământ și dispăru între stânci. Înaintă tiptil și privi în jos. La stânga se întindea o pantă aproape neaccidentată și apoi despicătura din mijlocul stâncii și deasupra pâlnia. Spre dreapta nu se vedea piciorul stâncii, deoarece colțul cel mai înalt al Veghei ieșea în afară. Străbătu de-a busilea distanța până la margine și privi în jos. Stânca era vizibilă cam un metru, apoi cotea ascunzându-se. Apărea din nou lângă bază și acolo se zărea o licărire de pene.

– Un bulgăre a căzut din stâncă.

Cercetă cu atenție apa și avu impresia că distinge, în adâncuri, o formă pătrată. Se dădu înapoi și se ridică în picioare.

– Stânca Pescărușului.

Orizontul era tot pustiu.

Coborî stânca spre Leul Roșu.

– Aș dori să-mi amintesc numele general al stâncii. Căpitanul îi spunea, râzând, „Gata să-ți scape". Îmi stă numele pe vârful limbii. Și trebuie să găsesc unul și pentru urcușul meu obișnuit între Veghe și Leul Roșu. Am să-i spun Strada Mare.

Văzu că stânca pe care ședea era întunecată și aruncă o privire peste umăr. Soarele tocmai îl părăsea, coborând în

spatele Piticului, astfel că grămada de pietre se transformase într-un gigant. Se ridică iute și se lăsă în jos la Piscul Hranei. Agățat cu mâinile și picioarele desfăcute, străbătu câțiva metri smulgând midii. Fluxul de mare adâncă era acum în creștere și câmpul lui de acțiune era mult mai restrâns. Trebuia să se aplece și să desprindă midiile sub apă. Urcă din nou spre Leul Roșu și începu să mănânce. Forma uriașă a stâncii nu se mai vedea dedesubt și devenise o pată pe cerul înserării. Umbra se desena imensă ca un pisc de munte. Privi în cealaltă direcție și văzu cele trei stânci pierzându-se într-o mare întunecată.

– Pe voi, cele trei stânci, vă numesc... Oxford Circus, Piccadilly și Leicester Square.

Se duse spre gura de apă cufundată acum în întuneric și se băgă înăuntru. Tot mai pătrundea puțină lumină prin golul dintre pietrele îngrămădite la celălalt cap și, pe când bea, zări slab undele, dar spiralele roșii erau invizibile. Își băgă degetul arătător în apă și pipăi fundul mâlos. Stătu nemișcat.

– O să plouă din nou.

Se porni apoi să sară și să tremure, căci în groapă, alături de el, mai era cineva. Sau era doar o voce ieșită din apă și din piatră care vorbea aproape în același timp cu el. Pe măsură ce inima îi venea la loc, putu să gândească coerent și să accepte acel sunet drept un lucru rar și uitat, o rezonanță, un ecou. Își dădu imediat seama că aici vocea își dobândise toată amploarea; își domoli deci trupul și vorbi răspicat:

– Identitate din belșug, aici, doamnelor și domnilor.

Se opri brusc și auzi stânca spunând:

– ...lor...

– O să plouă fără îndoială.

– ...ială...

– Ce mai faci?

– ...aci.

– Sunt ocupat cu supravieţuirea. Prind stânca în cursă dându-i nume şi o domesticesc. Unii oameni ar fi incapabili să înţeleagă importanţa acestui lucru. Când ceva capătă un nume, e pecetluit, e pus în lanţ. Dacă această stâncă încearcă să mă adapteze pe mine la căile ei, am să refuz şi am s-o adaptez eu pe ea la ale mele. Am să-i impun rutina mea, geografia mea. Am s-o înlănţuiesc prin nume. Dacă încearcă să mă anihileze cu atmosfera ei de sugativă, am să vorbesc aici unde cuvintele mele au sonoritate şi reverberaţie semnificativă, şi mă asigură de propria mea identitate. Am să captez apa de ploaie şi am s-o adaug acestei bălţi. Am să-mi folosesc creierul ca pe o maşină-unealtă delicată, ca să produc rezultatele pe care le doresc. Confort, siguranţă, salvare. Prin urmare declar ziua de mâine, zi de gândire!

Se reîntoarse din groapa cu apă, urcă Strada Mare şi se opri pe Veghe, lângă Pitic. Îmbrăcă toate hainele, îşi puse scufia umedă, apoi pălăria de cauciuc pe care o fixă sub bărbie. Aruncă o privire iute în jurul orizontului ascultă mişcarea nelămurită ce se auzea dinspre partea invizibilă, suspendată la jumătatea drumului spre Stânca Pescărușului. Coborî Strada Mare, ajunse la crevasă. Se aşeză pe peretele de lângă crevasă, îşi înfăşură picioarele în puloverul cenuşiu. Apoi se târî ca un vierme în crevasă, trăgând în jos scurta de molton şi haina de ploaie. Umflă bine centura de siguranţă şi înodă banda împreună cu cele două capete ale tubului. Centura forma o pernă destul de mare pentru capul său şi foarte moale. Se întinse pe spate şi îşi odihni capul acoperit cu pălărie pe perna moale, îşi vârî încet braţele în crevasă de-a lungul trupului. Vorbi către cer:

– Va trebui să usuc alge şi să căptuşesc crevasa asta. Atunci am să mă simt ca molia în lână.

Închise ochii.

– Destinde-ţi fiecare muşchi în parte!

Somnul este o stare ca oricare alta la care se poate ajunge prin gândire.

– Partea proastă, când te gospodărești pe o stâncă, este că sunt atâtea de făcut. Dar n-am să mă plictisesc, și asta-i bine.

Destinde mușchii picioarelor.

– Și ce mai poveste! O săptămână pe stâncă. Conferință... Cum să supraviețuiești. De Locotenent... Dar de ce nu Locotenent Comandant? Sau chiar Comandant? Ofițer superior, cu toate cele cuvenite.

– Voi, oameni, trebuie să vă amintiți...

Ochii se pierdură în gol.

Iar eu nu mi-am amintit niciodată. Nici nu mi-a trecut măcar prin gând. N-am avut scaun de o săptămână. Sau în orice caz, de când am fost azvârlit de pe afurisita aceea de punte.

Borurile pălăriei îl împiedicau să audă cât de anemică îi era vocea proiectată pe cer. Sta culcat și medita la lenea intestinelor sale. Aceasta aduse imagini de crom, de porțelan și celelalte accesorii. Își punea periuța de dinți la loc și stătea privindu-și fața în oglindă. Tot procesul de a te hrăni avea o importanță deosebită. Se făcea un ritual din el. La orice nivel. Fasciștii îl transformau în pedeapsă, credincioșii în ceremonie, canibalii în ritual sau doctorie sau într-o splendid de fățișă declarație de cucerire. Ucis și mâncat. Și, bineînțeles, a mânca cu gura era doar expresia grosolană a unui proces universal. Puteai să mănânci cu penisul, cu pumnii sau cu vocea. Puteai să mănânci cu cizme țintuite, prin vânzare și cumpărare, prin căsătorie sau prin încornorare...

Încornorarea îl făcu să-și aducă aminte. Se întoarse dinspre oglindă, își legă șnurul la halat și deschise ușa camerei de baie. Și acolo, venind spre el, invocat parcă de expresia cam învechită, era Alfred. Dar era un Alfred schimbat, palid, transpirat, tremurând, gata să se arunce asupra lui. Îi apucă încheietura mâinii în momentul în care pumnul îi atingea pieptul și o răsuci până când Alfred începu să scrâșnească din dinți, șuierând. Bun cunoscător al naturii cosmice a mâncatului, rânji în jos spre el.

– Hei, Alfred!

– Porc nerușinat!

– Îți place să-ți bagi nasul.

– Cine e acolo înăuntru? Spune-mi imediat!

– Domol, domol. Potolește-te, Alfred, doar nu vrei scandal.

– Nu încerca să mă faci să cred că e altcineva. Ticălosule! O, Doamne!

Se aflau lângă ușa închisă. Lacrimile lui Alfred se adunau în ridurile din jurul gurii și el se zbătea să ajungă la clanța ușii.

– Spune-mi cine este acolo, Chris. Trebuie să știu, pentru numele lui Dumnezeu.

– N-o face pe cabotinul, Alfred.

– Nu-mi spune tu mie că nu-i Sybil, ticălos parșiv și nerușinat!

– Vrei să te uiți, Alfred?

Sughițuri. Slabe împotriviri.

– Vrei să spui că-i altcineva? Nu mă păcălești? Pe cuvântul tău, Chris?

– Ce nu fac eu ca să te liniștesc, bătrâne?! Privește!

Ușa se dădu în lături. Sybil, scoțând un mic țipăt și trăgând cearșaful până în dreptul gurii, ca și cum ar fi fost eroina unei farse de alcov, ceea ce, fără îndoială, chiar și era.

– Pe cinstea mea, Alfred bătrâne, oricine și-ar închipui că ai luat fata cu cununie.

Exista însă o legătură între a mânca și o casetă chinezească. Ce este de fapt o casetă chinezească? Un sicriu? Sau acele podoabe din fildeș sculptat, băgate una în cealaltă? Pe undeva, în toate astea era totuși o casetă chinezească.

Uluit, zăcea ca un om de piatră, cu gura deschisă și privirea ațintită spre cer. Odată ajuns înapoi în crevasă, zbuciumul furios din piept, suspinele jalnice ale gurii moleșite făceau încă să reacționeze trupul care mai prinsese puteri.

Își drese glasul și vorbi tare.

– Unde dracu' mă aflu? Unde am fost?

Se întoarse și se întinse cu fața în jos în crevasă, cu obrazul pe centură.

– Nu pot dormi.

Dar somnul era necesar. Lipsa de somn aduce pe oameni în pragul nebuniei. Vorbi cu voce tare și centura vibră sub falcă:

– Doar am adormit. Visam despre Alfred și Sybil. Încearcă din nou să dormi!

Stătea nemișcat și se gândea la somn. Dar era un subiect chinuitor de evaziv:

– Gândește-te atunci la femei sau la mâncare. Gândește-te că mănânci femei, că mănânci bărbați, că-l ronțăi pe Alfred, pe fata cealaltă, pe băiatul acela, gândește-te la experiența aceea imatură și nesatisfăcătoare, stai nemișcat ca un butuc și cugetă la tunelul vieții, consumat până la această întrerupere nefastă.

Stânca aceasta!

– Am să numesc cele trei stânci de colo. Dinții.

Dintr-odată începu să strângă centura cu ambele mâini, ca să potolească mușchii, ca să domolească fiorii adânci care îi străbăteau trupul.

– Ba nu! Nu dinții!

Dinții erau aici în interiorul gurii. Îi simțea cu limba. Barieră dublă de oase, fiecare cunoscut și identificat, cu excepția golurilor... și chiar și acolo mai persistau ca o amintire, dacă îți dădeai osteneala să gândești. Dar să zaci pe un șir de dinți, în largul mării...

Începu să se gândească cu disperare la somn.

Somnul este o relaxare a veghii conștiente, aceasta fiind selectorul. În somn, tot materialul nesortat iese în zbor ca gunoiul dintr-un coș răsturnat în bătaia vântului. În somn, timpul se abate din calea cea dreaptă, astfel că Alfred și Sybil pot fi cu el pe stâncă. Sau somnul este consimțirea morții, o trecere în inconștiență totală, cu personalitatea învinsă, recunoscând foarte deschis ceea ce implică faptul de a fi

muritor, anume că suntem structuri temporare, peticite și inapte de a ține pasul, fără acea întrerupere zilnică de la ceea ce considerăm cel mai specific nouă...

– Atunci de ce nu pot dormi?

În somn atingem ceea ce ar fi mai bine să rămână necercetat. Acolo întregul vieții este împachetat și împuținat. Acolo personalitatea acumulată cu grijă și care este bucuria noastră, singura noastră comoară și totodată singura noastră apărare, trebuie să moară în acord cu adevărul ultim al lucrurilor, fulgerul negru care despică și distruge totul, neantul absolut și indiscutabil.

„Iar eu zac aici, făptură blindată în mușama, aruncată într-o crăpătură, bucățică de hrană între dinții tociți în decursul de o viață a lumii.

O, Doamne! De ce nu pot dormi?"

Strângând centura cu mâinile, cu fața ridicată, cu ochii ațintiți în față, de-a lungul tunelului posomorât, șopti într-un amestec de uimire și groază răspunsul la propria lui întrebare.

– Mi-e frică de somn!

7

Lumina se schimba în faţa ochilor aţintiţi, dar atât de încet, încât ei nu observau nicio diferenţă. Priveau mai degrabă la învălmăşeala de imagini nesortate care se înfăţişau la întâmplare. În centrul lucrurilor tot mai stătea fiinţa tăcută, incontestabilă, dar părea să fi pierdut abilitatea de a deosebi imaginile de realitate. Din când în când portiţa din partea de jos a globului se deschidea spre centura moale şi apăreau cuvinte, dar fiecare afirmaţie era atât de izolată de scenele lucioase şi iluminate la care fiinţa participa, încât ea nu ştia ce legătură au unele cu altele.

– Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc.

– Apă. Hrană. Minte sănătoasă. Salvarea.

– Am să le dau nume...

Dar imaginile lucioase persistau, se schimbau, nu în felul în care dintr-un nor se formează un altul, ci sărind brusc la un timp şi loc total diferit.

– Stai jos, Martin.

– Mulţumesc, domnule.

– Ne gândeam să te recomandăm pentru gradaţie. Fumezi?

– Mulţumesc, domnule.

Zâmbet brusc pentru bricheta aprinsă.

– Ţi-ai căpătat o poreclă, pe puntea inferioară?

Zâmbet drept răspuns, fermecător, timid.

– Mă tem că da, domnule, cred că nu se poate altfel.

– Ca Miller Fărâmiţă sau Clark cel Ferches.

– Da, domnule.

– Cum mai e sus la probă?

– E... suportabil, domnule.

– Avem nevoie de oameni de cultură și inteligență, dar mai ales oameni de caracter. De ce ai intrat în Marină?

– Simți că-i de datoria ta să... să fii de folos, domnule, dacă e clar ceea ce vreau să spun.

Pauză.

– Văd că ești actor în viața civilă?

„Fii atent!"

– Da, domnule. Nu unul prea grozav, din păcate.

– Scrii?

– Nu cine știe ce până acum, domnule.

– Și atunci ce ți-ar fi plăcut să fii?

– Aveam senzația că totul este ireal. Nu ca aici. Știți, domnule! Aici pe vapor. Aici ne preocupă problemele fundamentale ale vieții și... merită s-o faci. Doream să fi fost marinar.

Pauză.

– De ce ți-ar plăcea să fii ofițer, Martin?

– Ca marinar obișnuit, domnule, nu ești decât o rotiță măruntă într-o mașină. Ca ofițer șansa e mai mare să-l lovești din plin pe bătrânul Fritz, domnule, așa cred.

Pauză.

– Te-ai înrolat voluntar, Martin?

Toate acestea sunt scrise acolo, în hârtii, dacă și-ar da doar osteneala să le citească.

Sincer:

– De fapt, nu, domnule.

Roșește sub masca lui convențională.

– Asta e totul, Martin, mulțumesc.

– Eu sunt cel care vă mulțumește, domnule.

Roșește ca o copilă de șaisprezece ani.

– Este soția regizorului, bătrâne, vezi ce faci!

Un dicționar francez excepțional de mic, arătând ca o gumă de ras excepțional de mare.

O casetă de lac negru de pe care s-a șters poleiala.

Cutia chinezească avea un caracter evaziv. Uneori era alcătuită din cutioare ornamentate de fildeș care intrau una în cealaltă. Alteori era o cutie unică în formă de casetă. Dar oricât ar fi fost de evazivă, era importantă și sâcâitoare.

Este soția regizorului, bătrâne. Gras. Alb. Ca un vierme cu ochii mici, negri. Tare aș vrea să te mănânc! Tare mi-ar plăcea să joc rolul lui Danny. Tare mi-ar plăcea să te mănânc. Tare mi-ar plăcea să te pun într-o piesă. Cum pot eu să te pun undeva, dacă nu te-am mâncat? Are gusturi ciudate. I-ar plăcea să te mănânce. Tu nu ești o persoană, drăguța mea, ești doar un instrument de plăcere.

O cutie chinezească.

O sabie este un falus. Ce enormă și cutremurătoare glumă! Un falus este o sabie. Jos, câine, jos! În patru labe, acolo unde ți-e locul.

Apoi se trezi privind la un profil și țipând. Profilul aparținea uneia dintre reptilele înaripate. Vietatea era cocoțată pe lespede și privea pieziș, în jos, spre el. În urma țipătului, aripile largi începură să bată și se depărtă în zbor fâlfâit. Imediat o imagine lucioasă mătură cerul albastru și piatra din raza vederii. Era un petic strălucitor, uneori de forma cifrei opt, culcată pe o parte; alteori ca un cerc. Cercul era umplut cu mare albastră, în care pescărușii se roteau și se așezau și le plăcea să mănânce și să se lupte. Simțea sub el legănarea navei, percepea nemișcarea și tăcerea sumbră care se lăsa pe punte, în timp ce distrugătorul luneca pe lângă obiectul care plutea pe apă... un obiect umil, ocărât și tăcut, în mijlocul pliscurilor combative, un instrument de plăcere.

Se zbătu să iasă afară în soare, se ridică și strigă slab spre imensitatea cerului.

– Sunt treaz!

Albastru intens, cu fulgi albi și licăriri de diamant. Spumă, înflorire abundentă în jurul celor trei stânci.

Întoarse spatele nopții.

– Astăzi este zi de gândire.

Se dezbrăcă repede, rămânând în pantaloni și pulover, își întinse hainele la soare și coborî spre Leul Roșu. Fluxul era atât de scăzut, încât midiile puteau fi văzute cu duiumul.

Midiile reprezentau o hrană, dar te săturai curând de ele. Se întrebă pentru o clipă dacă să adune niște bomboane, dar stomacul nu acceptă ideea. Se duse însă cu gândul la ciocolată și îi veni în minte foița de staniol. Rămase pe loc, mestecând în mod mecanic, în timp ce ochiul minții urmărea strălucirea argintie, scânteietoare.

– În definitiv, astăzi s-ar putea să fiu salvat!

Examină gândul și descoperi că ideea îi era indiferentă, cum îi deveniseră și midiile, searbădă și nesatisfăcătoare ca apa lui de băut. Se căță la gaura de apă și se târî înăuntru. Sedimentul roșu se întindea pe o fâșie de vreo cinci centimetri, la capătul dinspre el.

Strigă tare, în cavitatea răsunătoare:

– O să plouă din nou.

Dovadă de identitate.

– Trebuie să măsor balta asta. Trebuie să-mi fixez o rație. Trebuie să silesc apa să vină la mine, dacă va fi nevoie. Trebuie să am apă.

O fântână. Să sfredelească în stâncă. Un bazin de rouă. Căptușit cu pământ și paie. Condensare. Cultură. Inteligență.

Întinse mâna și bagă degetul înăuntru. În momentul în care mâna ajunse să se cufunde până la încheietura degetului, vârful dădu de mâl și alunecă. Apoi de stâncă. Răsuflă ușurat. Mai încolo, sub fereastră, apa era mai întunecată.

„Numai un nebun ar irosi apa, târându-se înainte și secând acest capăt, numai ca să vadă câtă apă mai este. Eu n-am s-o fac. Am să aștept și am să înaintez târâș pe măsură ce apa se retrage. Și, oricum, o să plouă mai înainte."

Se duse grăbit spre haine, luă foița de staniol și sfoara și se urcă spre Pitic.

Se încruntă la Pitic și începu să-i vorbească:

„Est sau vest n-are importanţă. În oricare dintre aceste direcţii ar apărea convoaie, se vor îndrepta tot spre stâncă. Dar ar putea să apară în sud sau, mai puţin probabil, spre nord. Totuşi soarele nu străluceşte dinspre nord. Deci miza cea mai sigură este tot sudul."

Luă capul Piticului şi aşeză cu grijă piatra pe Veghe. Îngenunche şi netezi foiţa de staniol până când începu să lucească sub mâna sa. Presă bine foiţa pe capul Piticului şi o fixă cu sfoară. Aşeză capul argintiu înapoi pe Pitic, merse până la capătul sudic al Veghei şi privi ţintă la faţa lipsită de trăsături. Soarele ricoşa spre el de pe hârtie. Îndoi genunchii, până când ajunse cu ochiul la nivelul foiţei şi tot mai vedea soarele distorsionat. Târşind picioarele merse în arc atât cât îngăduia capătul sudic al Veghei şi tot mai vedea soarele. Desprinse din nou capul argintiu al Piticului, lustrui staniolul cu ciorapii şi-l aşeză la loc. Soarele îi făcea cu ochiul. Sus pe Veghe stătea un om autentic şi unul care purta pe umeri un semnal sclipitor.

– Astăzi voi fi salvat!

Întări şi sublinie afirmaţia absurdă cu trei paşi de dans, dar se opri cu o grimasă.

– Picioarele mele!

Se aşeză sprijinindu-se de partea sudică a Piticului. Astăzi este zi de gândire.

– Nu a fost deloc rău.

Modifică arcada peste fereastra sa printr-o încruntare.

– Ideal ar fi, bineînţeles, ca piatra să fie sferică. Atunci în orice punct al unui arc de o sută optzeci de grade ar apărea vasul, soarele va ricoşa dinspre Pitic direct asupra lui. Dacă un vas se află sub linia orizontului, atunci scânteierea va cuprinde gabia, însoţind-o ca o mână care ţi se aşază pe umăr ca să te reţină, stăruitoare, enervantă, până când o va observa şi cel mai neghiob dintre marinari, iar ideea va începe să-şi facă loc în mintea echipajului.

Orizontul rămânea gol.

– Trebuie să fac rost de o sferă. Poate că aș putea să găsesc una de o formă cât mai apropiată și s-o rotunjesc cu ajutorul altei pietre. Am ajuns și pietrar. Cine cioplea ghiulele din piatră? Michel Angelo. Dar trebuie să caut o piatră foarte rotundă. Nici un moment de neactivitate. Întocmai ca Itma[1].

Se ridică și coborî către mare. Cercetă atent dincolo de marginea stâncii cu midii, dar nu văzu nimic care să merite oboseala. Între el și cele trei stânci se aflau alge verzi și un morman de piatră. Dar le întoarse spatele. Se îndreptă în schimb spre Piscul Perspectivei. Coborî terasele de stâncă până la apă. Dar aici nu se afla nimic decât grămezi de alge rău mirositoare. Coborâșul îl obosise și se opri o clipă deasupra apei, cercetând cu privirea suprafața stâncii în căutare de ceva util. Aproape de obrazul său era o substanță coralină, diafană și trandafirie ca o glazură. Și dintr-odată nu mai era trandafirie, ca și cum avea mereu intenția să se preschimbe în violet. Mângâie cu un deget materia netedă. Culoarea aceasta era poreclită Bujorii Hangiței și era împroșcată în cantități enorme de mâna nepriceputa și neantrenată a marinarului din vreme de război. Se presupunea că este culoarea care făcea ca vasul să se confunde cu marea și cu aerul la ora de temut a zorilor. Se aflau interminabile suprafețe trandafirii în jurul hublourilor și al apărătorilor de tun, câmpuri întregi roze pe accesoriile laterale și superioare; vopseaua atârna în preajma unghiurilor greu accesibile, curbelor funcționale, cabinelor de locuit acordate cu zgârcenie pe vasele trimise în Patrula de Nord; era ca o glazură roză sau ca niște formații de coral crescute pe o stâncă, în bătaia apei. Își îndepărtă fața de la bordaj și se întoarse să urce scările pe punte. Se găseau probabil hectare întregi din acest material răspândite pe stâncile copilăriei, în Tresellyn. Acolo era locul în care Nat o luase pe ea, o luase în ambele sensuri, recunoscător pentru sugestie.

---

[1] Itma – program al radiodifuziunii engleze în timpul războiului.

Nava se clătina puternic și iată-l pe Nat coborând scara superioară ca un Păsăr-Lăţ-Lungilă, potrivindu-și cu grijă extremităţile îndepărtate ale membrelor pentru siguranţă și pus acum în faţa unei dileme la vederea chipului și a chipiului. Iată-l pe Nat salutând, pe punctul de a-și pierde, ca de obicei, echilibrul, dar de data aceasta susţinându-se cu un braţ și două picioare.

– Cum o duci, Nat? Îţi place meseria?

Zâmbet gen Nat, respectuos, deși puţin forţat. „Să privești partea bună a lucrurilor!"

– Bine, domnule.

Pășește îndărăt, neghiob nefericit!

Urcă, urcă. Sus pe covertă puţin vânt și după-amiaza.

– Alo! Drumul mediu zero-nouă-zero. Acum e în zag la unu-unu-zero și aș putea spune mers constant, nu mai cutreieră oceanul la întâmplare așa cum ai lăsat-o. E în mâinile tale. Bătrânul e în toane rele, așa că ia seama să nu iasă scântei.

– Peste zece secunde trece pe zig? M-am lămurit.

– Ne vedem la cart.

– Cincisprezece grade babord. Cârma zero. Ţine-o așa!

Aruncă iute o privire spre convoiul de vase și apoi îndărăt. Nat era tot acolo, stând incomod pe locul său obișnuit, cu picioarele larg desfăcute, cu faţa sprijinită în mâini. Coverta cauciucată se înclina sub el, își relua poziţia și el se legăna pe balustradă. Fereastra luminoasă care privea în jos spre el se apleca pieziș, cu un rânjet deghizat în surâs.

Doamne, cum te urăsc! Aș fi în stare să te mănânc! Pentru că i-ai pătruns misterul, ai obţinut dreptul să-ţi bagi mâna în haina ei ieftină de tweed; pentru că împreună ați creat un loc în care eu nu pot pătrunde; pentru că în nevinovăţia ta stupidă ai obţinut ceva ce eu trebuie să obţin ca să nu-mi pierd minţile.

Constată apoi că mai are și alte motive de furie împotriva lui Nathaniel, nu din cauza lui Mary, nu pentru că dăduse

peste ea așa cum s-ar fi împiedicat de un colac de punte, ci pentru că îndrăznea să șadă astfel, legănându-se; odată cu marea, susținut doar de o ață, atât de aproape de sfârșitul care ar fi fost dureros și totodată liniștitor, ca atunci când se sparge un abces.

– Doamne!

Wildebeeste se întorsese de câteva secunde.

– Tribord treizeci de grade. Jumătate viteză. Înainte!

În punctul apex, pe ecranul distrugătorului, o lumină arunca săgeți dezordonate.

– Cârma zero. Ține-o așa! Încet înainte.

De pe scară se auzi un tropăit. Căpitanul se răsti la el:

– Ce dracu' ți-a trăsnit prin cap?

Grăbit și calm.

– Mi s-a părut că văd urme de vas naufragiat la prova tribord, domnule. Dar nu puteam fi sigur. Așa că am păstrat direcția și viteza până la degajarea drumului.

Căpitanul se opri cu o mână pe ecranul punții și coborî vocea.

– Ce fel de urme de naufragiu?

– Grinzi de cherestea, domnule, plutind aproape de suprafață.

– Hei! Cartul la tribord!

– Da, domnule.

– Ai văzut urme de naufragiu?

– Nu, domnule.

– ...S-ar putea să mă fi înșelat, domnule, dar am crezut că e mai bine să fiu prevăzător.

Căpitanul se vârâse în el, obraz lângă obraz, astfel că, aducându-și aminte, se încleșta mai strâns de stâncă. Fața căpitanului era mare, palidă și brăzdată. Ochii roșii de nesomn. Examină o clipă ceea ce era expus în fereastră. Cele două nasuri umbrite, de o parte și de alta a ferestrei, percepură un miros slab, dulceag. Apoi fața se schimbă, nu în mod dramatic, nu înregistrând un fapt sau dându-l la iveală, ci o

schimbare gen Nat, venită din interior. Sub paloare și sub cutele umede, în colțurile gurii și ale ochilor, apăru o ușoară modificare musculară, de tensiune complicată, până ce pe față se întipări o expresie nouă de insultă fățișă, prototipul disprețului și al neîncrederii.

Gura se deschise.

– Dă-i înainte!

Prea uluit ca să mai dea un răspuns sau să mai salute, urmări fața care se întorcea purtând în jos pe scară expresia de înțelegere și dispreț.

Înflăcărare și patimă.

– Un semnal, domnule, de la căpitanul D. Încotro te îndrepți, frumușica mea?

Omul de la semnalizator, cu fața impasibilă. Înflăcărare și patimă.

– Transmite-l căpitanului.

– Da, bine, domnule.

Se reîntoarse la habitaclu.

– Cincisprezece grade babord. Cârma zero. Ține-o așa.

Privind pe sub braț îl văzu pe Nathaniel trecând prin centrul viratorului de pe puntea superioară. Văzut astfel, părea un liliac atârnat cu capul în jos de bolta unei peșteri. Nat trecu mai departe, în mers clătinat, până când dispăru după linia de întrerupere a teugei.

Se trezi înjurând un Nat invizibil. Îl înjura pentru Mary, pentru disprețul de pe fața bătrânului Suge Gin. Privind peste habitaclu, în această lume răsturnată, centrul se văzu asaltat de o furtună de emoții acide, întunecate și crude. Printre ele se afla o disperată uimire că cineva atât de bun ca Nat, iubit fără voie pentru chipul său ce reflecta trăiri interioare, pentru seriozitatea atenției lui, pentru iubirea pe care o dăruia fără premeditare, putea totuși să fie urât cu atâta înverșunare, de parcă ar fi fost unicul dușman. Uimirea că iubirea și ura se contopiseră într-un singur tot, o singură emoție. Sau poate că puteau fi separate. Ura era ceea ce a

fost dintotdeauna, un acid, un venin coroziv, care poate fi suportat numai când cel care urăște este puternic.

– Eu știu să urăsc.

Aruncă repede o privire la contorul de observaţie de pe punte, la *Wildebeeste* și dădu ordin pentru schimbarea direcţiei.

Dar iubirea? Iubirea pe care i-o purta lui Nat? Era această amărăciune dizolvată în ură, astfel încât soluţia rezultată avea un efect ucigător care îţi afecta pieptul și măruntaiele.

Mormăi peste habitaclu:

– Dacă aș fi jucăria aceea de sticlă cu care aveam obiceiul să mă joc, aș putea pluti într-o sticlă de acid. Atunci nimic nu m-ar mai putea atinge.

Zag.

„Asta e! De când am întâlnit-o, și de când ea a spart tiparul ordonat al vieţii mele, neluând în seamă nicio lege a vieţii, confruntându-mă cu problema de nerezolvat, insuportabilă, a existenţei ei, acidul a început să-mi macine măruntaiele. Nu o pot nici măcar ucide, căci aceasta ar fi victoria ei finală asupra mea. Și totuși, cât timp e în viaţă, acidul va continua să lucreze. Ea este acolo. Cu trupul ei, și nici măcar nu-i un trup atrăgător. Cu mintea ei mediocră. Obsesie. Nu iubire. Sau dacă este iubire, alcătuită nebunește din pizma faţă de însăși existenţa ei. *Odi et amo*[1]. Ca acel lucru pe care am încercat să-l scriu."

Draperii din dantelă, cu falduri frumos aranjate, cădeau de fiecare parte a mesei improvizate, din stejar, decorată cu ferigi prăfuite. Masa rotundă din mijlocul salonului aproape nefolosit, mirosind a ceară de lustruit; într-o zi ar putea susţine un catafalc, dar până atunci, nimic. Privi de jur-împrejur la ornamente și la pluș, luă o gură din aerul prins în cursă de partea aceasta a ferestrei, mirosind a vechi, a ceară de lustruit și a vinul cel mai ordinar. Camera se potrivea cu ea. Îi venea

---

[1] Urăsc și iubesc (lat.).

pe măsură. Erau identice din toate punctele de vedere cu excepţia maniilor.

Privi în jos la hârtia de scris pe care o ţinea pe genunchi.

Zig.

Dar asta nu era decât o parte. Iar acidul continua să-l roadă. Cine ar fi visat vreodată că el o să se îndrăgostească sau că o să fie prins în cursă, de un salon pe două picioare.

Începu să umble de sus în jos pe punte.

„Cât timp ea trăiește, acidul atacă. Nu există nimic care să-l poată opri. Și dacă ar ucide-o ar fi și mai rău."

Se opri. Privi îndărăt de-a lungul punţii spre dunetă și spre balustrada pustie din tribord.

– Doamne! Douăzeci de grade tribord.

Există un sens în care ea sau mai bine zis șuvoiul acid putea fi zăgăzuit. Puteai, printre altele, să nu transmiţi mesajul subofiţerului Roberts, dar asta s-ar fi încadrat în sistemul general. Dar dacă ai forţa puţin împrejurările, nu în sensul de a strânge pe cineva de gât sau a trage în cineva un foc de armă, doar dacă le-ai dirija ușor spre drumul pe care să-l apuce. Nefiind decât o sugestie dată circumstanţelor, n-ar putea fi considerată ceea ce un moralist sever ar putea numi o...

„Și, de altfel, cui îi pasă?!"

Asta înseamnă să te năpustești cu spada în draperie, cu o vagă speranţă de succes.

„S-ar putea ca el să nu se mai așeze niciodată acolo."

Atunci ofiţerul de cart, în exerciţiul funcţiunii, dă o comandă la cârmă pentru a evita resturi plutitoare sau o mină deviată și nimeni nu are nimic de pierdut.

„Dar dacă o să se așeze din nou acolo?"

Corozivul îl inunda. O voce striga în pieptul lui... Nu vreau să moară! Amărăciunea și ura mușcau adânc, continuau să muște. Strigă tare cu vocea lui proprie:

– Nu înţelege nimeni ce simt?

Marinarii de veghe își schimbaseră pozițiile. Se încruntă la ei și simți sângele urcându-i-se din nou în obraji. Vocea răsună sălbatică.

– Înapoi la posturile voastre!

Se rezemă de habitaclu și simți cum îi tremură tot trupul.

„Alerg după... un soi de liniște."

Hangiță îmbujorată, cu păr prea aspru, chiar pentru o hangiță. Privi spre colții de stâncă.

„Un soi de liniște."

Formații de coral.

Scuturǎ capul, ca și cum ar fi scuturat apă din păr.

– Am venit jos, aici, pentru ceva.

Dar nu era nimic, doar alge, stâncă și apă.

Urcă din nou la Leul Roșu, adună câteva din midiile neconsumate dimineață și privind în sus, pe Strada Mare, se duse la Veghe. Se așeză la sudul Piticului, care făcea cu ochiul, și desfăcu midiile cu briceagul, mânca făcând pauze lungi după fiecare înghițitură. Când termină și ultima, se întinse pe spate.

– Drace!

Nu erau deosebite de midiile de ieri, dar aveau gust alterat.

– Poate că le-am lăsat prea mult la soare?

Și doar stăteau cu orele la soare, între flux și reflux!

– De câte zile sunt aici?

Se gândi cu înfrigurare, apoi scrijeli cu briceagul trei linii în stâncă.

– Nu trebuie să las să-mi scape nimic din ceea ce mi-ar consolida personalitatea. Trebuie să iau hotărâri și să le duc la îndeplinire. I-am pus Piticului un cap argintiu. Am hotărât să nu mă las ispitit să zgândăresc fără rost groapa cu apă. Cât de departe este orizontul? Cinci mile? Aș putea zări o gabie de navă la zece mile distanță. Pot să fac prezența mea cunoscută într-un cer cu un diametru de douăzeci de mile. Nu-i rău

deloc! Atlanticul în punctul acesta este lat de vreo două mii de mile. Douăzeci intră în două mii de o sută de ori.

Îngenunche și măsură o linie lungă de un sfert de metru, după aprecierea lui.

– Asta ar fi a suta parte, un sfert de centimetru.

Așeză lama briceagului pe linie la vreo cinci centimetri de capăt și roti încet mânerul, până ce vârful lăsă un semn alb în stânca cenușie. Se dădu înapoi și privi diagrama.

– O navă serioasă m-ar putea zări de la cincisprezece mile. Puse din nou vârful briceagului în punctul însemnat și-l lărgi. Făcu o pauză, apoi continuă să scrijelească până ce semnul ajunse de mărimea unei monede mai mărișoare. Întinse piciorul și, cu ciorapul de cizmă, frecă semnul făcându-l să devină cenușiu și să arate de parcă ar fi fost acolo de la începuturile stâncii.

– Am să fiu salvat astăzi.

Se ridică și examină fața argintie. Trase linii imaginare de la soare la piatră și le sălță dintr-o parte în alta a orizontului. Se apropie de pitic și privi în jos, să vadă dacă fața argintie îi reflectă chipul. Lumina soarelui îi sări în ochi. Se smuci în sus.

– Aviația! Netotule! Nătângule! Se trimit avioane peste ocean și locul acesta se folosește probabil pentru a verifica direcția. Și aviația de coastă, în căutare de submarine germane!

Puse mâinile pâlnie la ochi și se roti încet, privind spre cer. Aerul era de un albastru intens, întrerupt doar de soarele atârnat deasupra mării de amiază. Cu mâinile depărtate de corp începu să umble grăbit în sus și în jos.

„Zi de gândire."

Piticul era bun pentru vapoare... le apărea în față o siluetă. Ar putea să vadă Piticul sau tăierea capului. Dar pentru cei din avion Piticul, contopit cu stânca, era invizibil, iar strălucirea staniolului putea fi doar un cristal de cuarț rătăcit. Pe stâncă nu era nimic care să-ți rețină privirea. Avioanele ar

putea descrie cercuri la înălțimea de o milă, două. De sus, stânca ar apărea ca un mic petic cenușiu care atrage privirea doar din cauza valurilor ce se spărgeau de stânci și se pierdeau, în cerc, în ocean.

Privi iute și disperat în sus și apoi spre apă.

Un model.

Oamenii creează modele și le suprapun naturii. De la o mie de metri, stânca apare ca o pietricică. Dar să presupunem că pietricica ar fi vărgată? Privi spre șanțuri. Pietricica era gata vărgată. Fâșiile proeminente ar apărea cenușii, cu linii mai întunecate de șanț între ele.

Își prinse capul între mâini.

Pătrățele. Dungi. Cuvinte. S.O.S.

– Nu pot să renunț la haine. Fără ele aș muri de frig. Și chiar dacă le-aș întinde, nu ar fi vizibile nici măcar cât acest guano.

Printre palme privi în jos spre Strada Mare.

– Trebuie potrivit pe ici, pe colo. Să fie totul neted. Tăiat un S.O.S. uriaș, umbrit.

Lăsă să-i cadă mâinile, cu un zâmbet amar.

– Nu fi copil!

Se ghemui din nou jos și cercetă pe rând materialul care îi stătea la îndemână. Stofă. Bucățele de hârtie. O centură de salvare de gumă.

Iarbă de mare.

Făcu o pauză, ridică brațele și strigă triumfător:

– Iarbă de mare!

8

Erau tone de alge agăţate de jur-împrejurul stâncii, plutind sau stând încolăcite sub apă, lângă Piscul Perspectivei.

– Oamenii creează modele.

Alge, pentru a impune naturii un model nefiresc, un model care să ţipe spre orice observator raţional: „Priveşte! Asta înseamnă gândire. Aici este un om!"

„Cel mai potrivit ar fi să trag o singură linie neîndoielnică desenată perpendicular pe şanţuri şi formată din îngrămădiri atât de înalte, încât efectul să nu fie doar o schimbare de culoare, ci să arunce chiar o umbră proprie. Trebuie să o fac lată de cel puţin un metru şi dreaptă ca o linie geometrică. Mai târziu am să umplu unul dintre şanţuri şi am să transform linia în cruce. Atunci stânca ar deveni o prescură caldă!"

Privind în jos spre cele trei stânci, plănui să coboare linia de-a latul şanţurilor, mai mult sau mai puţin paralelă cu Strada Mare. Linia va porni de la Leul Roşu şi va ajunge sus la Pitic.

Porni iute în jos, pe Strada Mare. Acum că îşi găsise o treabă cu rost, mormăia fără să ştie de ce.

– Mai repede! Mai repede!

Apoi urechile începură să i se umple de bâzâitul fantomă al avioanelor. Tot privind în sus, căzu odată şi se tăie. Numai după ce se apucase să tragă algea deasă de lângă Piscul Hranei, făcu o pauză.

– Nu fi nebun! Ia-o mai încet. N-are rost să priveşti în sus, deoarece nu poţi face nimic ca să atragi atenţia. Doar un cretin ar tot juca, fluturându-şi cămaşa, în speranţa că trece un avion la cinci mile înălţime.

Își plecă pe spate capul cât putu și cercetă cerul, dar nu zări nimic în afară de albastru și de soare. Își ținu respirația și ascultă, dar nu auzi nimic decât vuietul interior, confuz, al propriei sale vieți; nimic în exterior, decât clipocitul și gâlgâitul apei. Își îndreptă ceafa și rămase acolo gândind. Se întoarse la crevasă. Se dezbrăcă la piele și își întinse hainele la soare. Aranjă cu grijă fiecare lucru pe o latură a viitoarei linii de alge. Se întoarse la Leul Roșu și privi în jos la spațiul care îl despărțea de cele trei stânci. Se răsuci și se lăsă în jos peste marginea de piatră. Apa era mai rece decât și-o aducea aminte, mai rece decât apa dulce pe care o avea de băut. Scrâșni din dinți și se împinse în jos. În dreptul genunchilor stânca era atât de tăioasă, încât i se redeschiseră rănile din prima zi. Mijlocul lui era rezemat de stâncă, între coate; gemea. Nu putea atinge fundul, iar algele care îi îmbrățișau pulpele erau și mai reci decât apa. Răceala îl presa, așa cum se întâmplase și în largul mării și, odată cu amintirea, îl cuprinse panica. Scoase un țipăt ascuțit, disperat, se desprinse de stâncă, împingându-se, și căzu. Apa îl cuprinse cu o mână înghețată. Deschise ochii. Iarba de mare se agita în dreptul lui. Îi despicase suprafața cu capul lui și se aruncă înnebunit înapoi pe stâncă. Se agăță de ea tremurând.

– Ține-te bine!

Sub alge era ceva alb. Se împinse înainte și lăsă piciorul să se cufunde. Dedesubtul algelor, prinși între stânca lui și celelalte trei, se aflau bolovani, probabil de cuarț, îngrămădiți și ascunși. Rămase ghemuit în apă, susținându-se în parte prin mișcările de înot ale brațelor, în timp ce cu picioarele pipăia în jurul său. Reuși să-și găsească puncte de sprijin și se ridică în picioare. Apa îi ajungea până la piept și algele trăgeau de el. Inspiră adânc și se scufundă. Apucă de alge și încercă să smulgă un smoc, dar erau foarte rezistente. Când fu nevoit să iasă din nou la suprafață, abia dacă adunase cât să țină într-o mână. Începu s-o smulgă fără să se mai cufunde, adunând ce mai rămăsese din recoltă. Uneori, pe când smulgea

așa, dădea de câte un colț de piatră de care se ciocnea ușor și trebuia să facă mișcări de readaptare, încetinite de apă. Arunca algele sus, iar ele rămâneau atârnate peste marginea stâncii, picurând.

Dintr-odată, ierburile de sub picioare zvâcniră și ceva îi atinse în treacăt degetele. O unduire rapidă și dezordonată străbătu stratul de alge, apoi încetă.

Apa bolborosi.

– Crab. Homar!

Se căţără în genunchi până la Leul Roșu și se culcă alături de alge până când inima i se domoli.

– Îl urăsc!

Se târî spre marginea stâncii și privi în jos. Dintr-odată, de parcă ar fi fost o plăsmuire a ochiului său, zări homarul printre alge, de o formă diferită, ca de balaur, și de o culoare diferită. Înghenunche privind în jos hipnotizat, în timp ce viermii urii îi lunecau pe piele.

– Fiară! Fiară spurcată!

Luă o cochilie și o aruncă în apă cu toată puterea. Odată cu plescăitul, homarul se strânse ca un pumn și dispăru.

– O să-mi ia al dracului de mult timp construcţia liniei de alge.

Se scutură de viermii de pe piele. Se aplecă peste Piscul Perspectivei. Pe o distanţă de peste un metru, fundul era acoperit de un așternut de alge agăţate în fâșii. La suprafaţa apei, ierburile pluteau astfel încât marea părea solidă.

– Apă scăzută.

Urcă în lungul stâncii și începu să tragă de alge, dar nu se lăsau desprinse. Rădăcinile se agăţau de piatră cu niște ventuze mai greu de scos decât moluștele și midiile. Unele ierburi formau tufișuri mari care se terminau în pungi încreţite, pline cu gelatină. Altele erau săbii lungi, dar cu suprafaţa și colţurile canelate și ondulate. Restul era ca o piele netedă, cafenie, ca un maldăr de centiroane, suficiente pentru toţi ofiţerii din lume. Sub iarma de mare, stânca era îmblănită

cu excrescenţe colorate sau dure şi împodobite cu un material care amintea de aluatul necopt. Mai erau şi Bujorii Hangiţei. Şi bule mici, picăţele şi stropi.

Cu o mână trăgea de câte o tufă de alge, în timp ce cu cealaltă se ţinea de stâncă. Înjură şi se căţără înapoi pe stâncă, urcă pe Strada Mare până la Veghe şi rămase privind marea şi cerul. Îşi reveni cu o tresărire.

– Nu pierde timpul. Grăbeşte-te!

Se duse la crevasă, îşi atârnă briceagul în jurul gâtului şi îşi luă centura. Deşurubă gura tubului, lăsă aerul să iasă şi coborî de pe stâncă. Atârnă centura de braţ şi se porni cu cuţitul împotriva rădăcinilor de alge. Nu erau numai dure ca gresia, ci şi lunecoase. Trebuia să găsească un anumit unghi şi să se apropie într-un mod foarte chibzuit ca să poată înfige în ele lama cuţitului. Purta algele pe umăr ca pe nişte lemne de foc. Ţinea centura între dinţi şi trăgea smocurile de alge între centură şi bandă. Îşi schimbă poziţia, susţinându-se cu braţul stâng şi culegând cu dreptul. Pe umărul său algele formau un snop mare ce cădea în falduri lungi, cafenii, până mai jos de genunchi.

Urcă la Leul Roşu şi aruncă jos iarba de mare. Privită de la câţiva metri arăta ca un petic mic. Aranja fâşiile în lung, conturând linia dreaptă care avea să întrerupă şanţurile. În şanţuri, ierburile nu aveau pe ce să se aşeze.

– Trebuie să umplu şanţurile până la nivelul pereţilor, acolo unde le traversează algele.

După ce folosise toată iarba, linia era trasată de la Leul Roşu până la Veghe. Era lată în medie de cinci centimetri.

Se reîntoarse la Piscul Perspectivei şi mai adună alge. Se ghemui lângă Leul Roşu cu fruntea încreţită. Închise un ochi şi contemplă opera. Linia abia se deslușea. Coborî din nou la ţărm.

Auzi un plescăit brusc în apă, lângă cea mai îndepărtată dintre cele trei stânci. Sări în sus şi se întoarse. Nimic. Nici spumă, doar o mică adâncitură întrerupea desenul undelor.

– Ar trebui să prind peşte!

Culese o altă încărcătură de alge. Pungile gelatinoase plesneau dacă le apăsa. Duse una dintre ele la gură, dar nu avea niciun gust. Transportă o altă încărcătură la Leul Roşu şi încă una. Îngrămădi iarba în primul şanţ, dar nu izbuti să-l umple până la vârf.

Se ridică în picioare ca să privească în jos, la ierburile roşii şi cafenii şi se simţi dintr-odată cuprins de nepăsare.

– Douăsprezece încărcături. Douăzeci. Apoi linia va trebui îngroşată şi apoi...

Inteligenţa vede atât de bine ce este de făcut şi poate preţui dinainte eforturile.

– Am să mă odihnesc un timp.

Se duse lângă Pitic şi se aşeză sub cerul pustiu. Iarba de mare se întindea de-a lungul ştiricii, ca o cărare.

– Mai greu ca niciodată în viaţa mea. Pentru azi sunt la capătul puterilor.

Îşi puse capul pe genunchi şi mormăi spre duhul unei diagrame... o linie cu o picătură cenuşie pe ea.

– N-am mai avut scaun de când am fost torpilaţi.

Şezu nemişcat şi medită la măruntaiele sale. Deodată se uită în sus. Văzu cum soarele care era spre chindie făcea ca o parte a orizontului să apară deosebit de clară şi de apropiată. Micşorându-şi ochii, i se păru că vede chiar şi contorsiunile neînsemnate pe care le formau valurile în curba perfectă a lumii.

Un punct alb se afla între soare şi Stânca de Siguranţă. Uitându-se atent, constată că punctul era un pescăruş care se lăsa dus de valuri. Brusc, avu viziunea pescărușului înălţându-se şi zburând spre răsărit, dincolo de umărul mării. Mâine-dimineaţă ar putea să plutească peste formele ca de stoguri şi scuturi ale insulelor Hebride. Sau să se ţină după un plug pe vreo colină irlandeză. Ca o intensă experienţă care întrerupse după-amiaza luminoasă, văzu plugarul cu şapca lui de postav izgonind pasărea cârâitoare.

– Pleacă de aici și ia ghinionul cu tine!

Dar pasărea nu voia să se așeze pe piatra de hotar, să deschidă ciocul și, ca în basme, să vorbească. Chiar dacă ar fi fost mai mult decât o mașină zburătoare, tot nu ar fi putut duce vestea despre omul acoperit de cicatrice care stătea pe o stâncă în mijlocul oceanului. Se ridică și începu să pășească în sus și în jos pe lângă Veghe. Desprinse gândul și îl examină.

„S-ar putea să nu plec niciodată de pe stânca aceasta."

Vorbirea înseamnă identitate.

– Nu ești decât o mașină. Te cunosc eu, umiditate, duritate, mișcare. Nu ai milă, dar nu ai nici inteligență. Eu te pot înșela. Tot ce am de făcut este să rezist. Să suflu aerul acesta în propriul meu furnal. Să omor și să mănânc. Nu-i nimic de...

Se opri pentru o clipă și urmări pescărușul planând mai aproape, dar nu atât de aproape încât să se poată vedea reptila ascunsă sub penele albe.

– Nu există nimic de care să te temi.

Pescărușul era purtat de flux. Fără îndoială, fluxul acționa și aici, în mijlocul Atlanticului, un val imens care mătura lumea. Atât de mare, încât scotea limbi care deveneau curenți uriași ce purtau apa în curbe lungi, de zece mii de mile. Exista deci un curent care trecea pe lângă această stâncă înălțându-se, oprindu-se, schimbând direcția și curgând din nou înapoi, veșnic și fără rost. Curentul ar continua în felul acesta chiar dacă viața ar fi jupuită de pe pielea lumii, ca floarea de pe o viță de vie. Stânca sta nemișcată, iar fluxul o lovea și trecea mai departe.

Urmări pescărușul apropiindu-se, plutind, de Piscul Perspectivei. Își curăți penele și bătu din aripi ca o rață într-un eleșteu.

Se întoarse brusc și coborî iute spre Piscul Perspectivei. Jumătate din algele agățătoare erau acoperite.

Mâine.

– Sunt istovit. Nu trebuie să exagerez.

Sunt multe de făcut pe o stâncă. Nici un moment de plictiseală.

Reflectă la midii cu un dezgust categoric și își mută în schimb gândul la pungile cu gelatină de pe iarba de mare. Avea un sentiment vag că îi vorbea stomacul. Nu-i plăceau midiile. Cât despre anemonele de mare, numai la gândul lor stomacul i se contractă și trimise un gust rău în gură.

– Extenuare. Expunere. Insolație, poate. Nu trebuie să exagerez.

Își zise din nou, cu seriozitate, că aceasta este ziua în care urma să fie salvat, dar nu-și mai putea regăsi convingerea.

– Îmbracă-te!

Își puse hainele, se învârti în jurul Piticului, apoi se așeză din nou.

„Aș vrea să mă culc. Dar nu trebuie să o fac câtă vreme mai este lumină. S-ar putea ca vasul să vină aproape, ca să arunce o privire, să-și sune sirena și iar să plece, nevăzând pe nimeni. Dar n-am gândit în zadar astăzi. Mâine trebuie să termin cu iarba de mare. S-ar putea ca vasul să fie chiar dincolo de orizont. Sau atât de sus, încât nu-l pot vedea. Trebuie să aștept.

Se îngrămădi la pământ, lângă Pitic și aşteptă. Dar timpul are resurse infinite și ceea ce păruse la început un scop deveni ceva sumbru, nesfârșit și fără speranţe. Începu să-și scotocească gândurile în căutarea speranţei, dar căldura dispăruse și, dacă mai găsea ceva, nu era decât o fantomă intelectuală și anemică.

Mormăi:

– Am să fiu salvat. Am să fiu salvat.

Într-un târziu, la atâta timp de când stătea acolo încât uitase gândurile ce îi trecuseră prin minte, își înălţă bărbia și văzu că soarele se cufundă. Se ridică greoi, se duse la groapa cu apă și bău. Pata de roșu din jurul marginii mai apropiate se îngroșase.

Făcu să răsune ecoul.

– Trebuie să fac ceva pentru apă.

Se îmbrăcă de culcare și își înfășură picioarele în puloverul cenușiu. Îl puse ca pe un izolator între picioare și stâncă, asemenea covoarelor ostenite dintr-o catedrală. Era o senzație specială pe care picioarele nu o aflau nicăieri, mai ales de când purtau acei pantofi medievali, ridicoli, rod al fanteziei lui Michel Angelo, care erau aproape fără talpă. Mai era și acustica proastă... uah, uah, uah și apoi un scâncet ascuțit făcând să răsune bolta cilindrică adăugându-se la fiecare cuvânt rostit, ca și cum ar fi dat un mic impuls periodic unei pendule.

– Nu te aud, bătrâne... nicio iotă. Zi-i mai tare. Dă-i drumul. Tot nu te aud...

– Mai ce? Mai rar?

– Nu mai rar, fir-ar să fie, dă-i drumul mai tare! Destul pentru astăzi, copii. Așteaptă puțin, Chris. Uite ce, George, Chris n-o scoate deloc la capăt aici.

– Dă-i puțin răgaz, bătrâne. Nu prea e genul tău, Chris, nu-i așa?

– Am să mă descurc eu, George.

– O să fie mai bun în celălalt rol, bătrâne. Ai văzut lista de roluri, Chris? Joci două roluri în aceeași piesă, dar desigur...

– Helen nu mi-a spus niciodată...

– Ce amestec are Helen aici?

– Nu mi-a spus niciodată...

– Distribuția mi-o fac eu, băiete.

– Bineînțeles, Pete, e firesc.

– Așa că joci pe unul din păstori și pe unul din cele șapte păcate capitale. Ce părere ai, George? Chris pentru unul dintre cele șapte păcate capitale?

– Desigur, bătrâne, o, desigur!

– Și totuși, Pete, cred că după cât am muncit pentru tine, n-ar trebui să mi se ceară să...

– Două roluri, băiete? Dar asta facem cu toţii! Eu însumi joc două roluri. Deci e nevoie de tine pentru cele şapte păcate, Chris.

– Care dintre ele, Pete?

– Poţi să-ţi alegi, băiete. Ce zici, George? Se cuvine să-l lăsăm pe drăguţul ăsta de Chris să-şi aleagă păcatul preferat?

– Desigur, bătrâne, desigur.

– Prue lucrează la ele în criptă, vino să vezi, Chris...

– Credeam că nu mai am nimic până la spectacolul de seară...

– Hai vino, Chris! Spectacolul trebuie să meargă înainte. Ei, George, n-ai vrea să vezi ce riscă, crede Chris că i se potriveşte?

– Da... bine. Da, Pete. Vreau. Ia-o înainte, Chris.

– Nu cred că eu...

– Ia-o înainte, Chris.

– Curioasă senzaţie pentru picioare, George, covorul ăsta pus pe piatră. Gros şi scump. Abia dacă permite simţurilor să perceapă materialul de bază de sub el. Iată-le, Chris, toate în şir. Ce părere ai?

– Cum vrei tu, bătrâne.

– Ce crezi despre Trufie. George? Ar putea să o joace fără mască, doar cu un machiaj stilizat, nu-i aşa?

– Uite ce, Pete, dacă tot trebuie să joc în două roluri, aş prefera să nu...

– Răutatea, George?

– Invidia, Pete?

– N-aş avea nimic împotriva Trândăviei, Pete.

– Trândăvia, nu. Vrei s-o întrebăm pe Helen, Chris? Eu preţuiesc părerile soţiei mele.

– Las-o baltă, Pete.

– Ce ai zice de-un pic de Desfrânare?

– Pete, termină!

– Nu lua în seamă ce spun, Chris, băiete. Nu prea sunt în apele mele, asta-i tot. Şi acum, doamnelor şi domnilor,

iată opera, garantat nouă și nefolosită. Oferă cineva ceva? O ia domnul acesta delicat cu părul și profilul ondulat! Adjudecat! Adjudecat!...

– Ce vrea să fie asta?

– Scumpule, ești tu însuți. Nu-i așa, George?

– Desigur, bătrâne, desigur.

– Faceți cunoștință! Chris, Lăcomia. Lăcomia, Chris.

– Dacă îți face plăcere, Pete.

– Trebuie să vă cunoașteți mai bine. Ticălosul ăsta fardat caută să pună mâna pe orice. Nu hrană, Chris. Asta-i mult prea simplu. Ia rolul cel mai bun, locul cel mai bun, banii cei mai mulți, critica cea mai bună, femeia cea mai bună. S-a născut cu gura și cu pantalonii deschiși și cu mâinile întinse, gata să apuce. Este un caz cosmic, nemernicul care păstrează banii și mănâncă chifla altuia. Nu-i adevărat, George?

– Liniștește-te, Pete. Vino aici și așază-te puțin.

– Ei Lăcomie, crezi că-l poți juca pe Martin?

– Isprăvește, Pete. Nu vorbește serios, Chris. E puțin nervos. Puțin surescitat, nu-i așa, Pete?

– Asta-i totul. Da. Desigur. Asta-i totul.

„N-am avut scaun de o săptămână."

Întunericul se aduna în jurul lui ca și pescărușii. Unul se așeză pe Pitic, dar capul de argint se clătina făcând să-i piară glasul și să se depărteze în zbor. Coborî la crevasă, umflă centura, legă benzile și o puse sub cap. Își băgă mâinile înăuntru. Își simțea însă capul lipsit de apărare, deși purta scufia, așa că se târî afară și își aduse pălăria de la Leul Roșu. Reluă operația de a se introduce.

– Doamne Dumnezeule!

Se aburcă din nou afară.

Unde naiba mi-e mantaua de ploaie?

Porni să se cațăre pe stânci. La Leul Roșu, la groapa cu apă și la Piscul Perspectivei.

– Nu poate fi lângă Pitic, doar niciodată...

Orbecăi prin șanțuri. Ierburi rău mirositoare, vâscoase. O fi rămas sub ele?

Își găsi haina acolo unde o lăsase, lângă Pitic. Era stropită cu alb. O îmbrăcă peste scurtă și se vârî din nou în culcuș.

„Iată despre ce nu ți se poate vorbi niciodată, nu ți se dă cea mai vagă idee. Nu primejdia sau greutățile, ci stupiditățile astea meschine, repetările afurisite, zile pierdute într-un du-te vino confuz de greșeli mărunte pe care nici nu le-ai observa dacă ai fi la lucru, sau dacă ai putea da o fugă la Leul Roșu sau ți-ai vedea iubita... Unde mi-e cuțitul? O, drace!"

Cuțitul era totuși acolo, lunecase dedesubt și-l împungea ca o piatră sub coasta stângă. Îl scoase afară și înjură.

„Ar fi bine să mă îndeletnicesc acum cu gânditul. A fost o greșeală s-o fac în timpul în care aș fi putut lucra. Dacă, dimpotrivă, mă gândeam de noaptea trecută, aș fi putut aborda ziua în mod metodic, ducând totul la bun sfârșit.

Deci care sunt problemele? Mai întâi trebuie să termin linia de alge. Apoi trebuie să găsesc un loc pentru haine, ca să nu mai intru în panică. Cel mai bine ar fi să le păstrez aici, ca să nu le mai rătăcesc. Doi. Nu, trei. Hainele erau punctul doi. Mai întâi hainele în crevasă, apoi alte alge, până termin linia. Trei, apa. Nu pot să sap ca să ajung la ea. Trebuie să o captez atunci când vine. Să-mi aleg un șanț mai jos de stratul de guano și mai sus de linia până unde ajung stropii. Să fac un bazin de captare."

Își suci maxilarul inferior într-o parte. Barba țepoasă, culcată pe boneta de lână, îl stingherea rău. Avea o ușoară senzație de furnicătură, un frison pe brațe și pe picioare, unde îl arsese soarele. Denivelările stâncii îl supărau din nou.

„Curând o să plouă. Atunci o să am prea multă apă. Ce-am să mă fac cu crăpătura asta? Nu trebuie să-mi ud hainele. Trebuie să instalez un cort. Mâine poate am să fiu salvat.

Își aminti cum încă de dimineață fusese sigur că va fi salvat și la acest gând i se strânse fără voie inima, ca și cum

cineva și-ar fi călcat o făgăduială jurată. Stătea întins pe spate, privind în sus spre stele și întrebându-se unde ar putea găsi o bucată de lemn în care să bată. Dar nu era urmă de lemn pe stâncă, nici măcar un capăt de creion. Nici sare ca s-o arunce peste umărul stâng. Poate o împroșcătură de apă de mare ar avea același efect.

Își împinse mâna în jos, spre coapsa dreaptă. Vechea lui cicatrice fusese și ea probabil bătută de soare, căci simțea locul proeminent arzând ușor... nu era o senzație neplăcută, dar îți reținea atenția. De câte ori făcea o grimasă, țepii culcați pe scufie scoteau un hârșâit.

„Să ascut cuțitul în așa fel încât să mă pot bărbieri. Cinci. Să fac mâine-dimineață ceva împotriva constipației."

Arsurile de soare înțepau.

„Sufăr în urma unei reacții normale. Am trecut prin chinurile iadului în mare și în pâlnie și pe urmă am fost atât de fericit să mă văd teafăr, încât am sărit peste cal. Urmează o recădere. Trebuie să dorm, să stau liniștit și să mă muncesc să adorm."

Arsura continua să-l furnice, barba zgâria și hârșâia, iar denivelările stâncii aprindeau focurile lor domoale, înăbușite. Dăinuiau acolo ca și marea, chiar atunci când conștiința suferea vreo modificare, ele persistau insistente. Deveneau un peisaj incandescent, deveneau un univers, iar el oscila între momente de suspensie în spațiu, în care le observa, și altele în care era răstignit în mod chinuitor, în toate direcțiile.

Deschise ochii și privi în sus. Îi închise din nou și mormăi pentru sine:

– Visez.

Deschise ochii și lumina soarelui era acolo. Soarele îi potolea într-o oarecare măsură focurile, căci mintea putea în sfârșit să-și mute privirea în altă parte. Stătea întins, cu ochii la cerul dimineții, încercând să-și amintească natura răstimpului care se micșorase pe neașteptate.

– Dar n-am dormit deloc.

Iar mintea nu avea niciun chef să părăsească culcușul din crevasă și să înfrunte ceea ce avea de făcut. Vorbi monoton, în aerul înalt care plutea pe deasupra.

– Am să fiu salvat astăzi.

Se trase afară și, cum aerul era cald, se dezbrăcă în pantaloni și pulover. Își împături cu grijă hainele și le puse în crevasă. Când se ghemui în groapă să bea apă, sedimentul roșu îi lăsă o urmă pe piept. Bău apă pe săturate și când se opri, observă că spațiul de întuneric dintre apă și fereastră era mai larg.

– Trebuie să fac rost de mai multă apă.

Rămase nemișcat și încercă să decidă dacă este mai important să facă pregătirile pentru a capta apă sau să termine linia de alge. Aceasta îi aminti cât de repede poate trece timpul dacă îl lași să-ți scape din mână și, în consecință, se cățără sus la Veghe. Era o zi în care predomina culoarea. Soarele ardea, iar apa, de un albastru intens, scânteia veselă. Pe stânci fusese răspândită culoare, umbre ce păreau de un violet închis cât timp nu te uitai drept spre ele. Privi în jos, spre Strada Mare. Era ca o ilustrată. Închise ochii, îi deschise din nou, dar stânca și marea nu mai păreau reale. Era un model de culoare ce umplea cele trei lumini ale ferestrei sale.

– Sunt încă adormit. Închis în propriul meu trup.

Se îndreptă spre Leul Roșu și se așeză lângă mare.

– De ce-am venit aici?

Se încruntă spre apă.

– Cu intenția să facă rost de hrană. Dar nu mi-e foame. Trebuie să culeg alge.

Luă centura și cuțitul din crevasă și se îndreptă spre Piscul Perspectivei. Fu nevoit să se cațăre după ierburi pe terase mai îndepărtate, deoarece partea mai apropiată a stâncii fusese dezgolită. Ajunse la o terasă care îi era vag familiară și simți nevoia să se gândească.

„Am mai fost aici să adun pietre pentru Pitic. Am încercat să urnesc piatra aceea, dar nu s-a clintit, deși era crăpată."

Se încruntă spre piatră. Apoi își croi drum în jos, până ajunse lângă ea, stând agățat de stâncă cu ambele mâini, iar crăpătura aflându-se la un cot de obrazul lui. Ca tot restul coastei stâncoase, până unde putea ajunge apa, era cimentată cu straturi de crustacee și excrescențe enigmatice. Dar crăpătura era acum mai largă. Întreaga piatră se deplasase și, probabil, se înclinase cu câțiva centimetri. În interiorul crăpăturii era un întuneric înfiorător.

Rămase acolo, privind la piatra desprinsă, până când uită la ce se gândește. Vedea întreaga stâncă ca pe un obiect în apă și își întorcea capul dintr-o parte în alta.

„De unde naiba mi-e atât de familiară stânca asta? N-am mai fost niciodată pe ea."

Familiară nu ca o cunoștință din vreme de război, un om pe care ajungi să-l cunoști atât de repede deoarece ești silit să-ți împarți viața cu el, pe întinderi nesfârșite de ore. Ci familiară ca o rudă rareori întâlnită, dar de care trebuie să ții seama an de an. Familiară ca un prieten din copilărie, o dădacă, o cunoștință cu aureolă de eternitate. Familiară acum ca stâncile copilăriei, cercetate și reevaluate vacanță după vacanță, reamintite în întunericul patului, iarna, și imaginate ca o formă pe care degetul tău o poate atinge în aer...

Dinspre cele trei stânci se auzi un plescăit sonor. Se căță iute pe Leul Roșu, dar nu văzu nimic.

– Ar trebui să pescuiesc.

Iarba de mare duhnea în șanțuri. Se auzi încă un plescăit dinspre mare și de data asta apucă să vadă undele propagându-se. Își prinse obrajii în palme ca să gândească, dar atingerea părului îl sustrăgea.

„Trebuie să-mi fi crescut bine barba. Țepoasă în orice caz. E straniu că țepii continuă să crească și atunci când restul este..."

Se duse în grabă spre Piscul Perspectivei, luă o încărcătură de alge și o trânti în primul șanț. Se îndreptă încet, în lungul

Străzii Mari spre Veghe și se așeză jos, cu palmele desfăcute de o parte și de alta a trupului. Capul îi căzu pe genunchi. Clipocitul apei care înconjura Stânca de Siguranță era foarte liniștitor, iar un pescăruș ședea pe Veghe ca o statuie.

Zgomotele din interiorul trupului se difuzau. Întunericul vast era plin de ele, așa cum o fabrică este plină de zgomotul mașinilor. Capul tresărea ușor la fiecare bătaie a inimii.

Fu smuls brusc din această stare de un țipăt ascuțit. Pescărușul înaintase de-a lungul stâncii, cu aripile pe jumătate deschise și capul în pământ.

– Ce dorești?

Reptila înaripată făcu doi pași într-o parte, apoi își strânse aripile. Cu ciocul își curăță penele de sub aripă.

– Dacă aș avea un scaun m-aș simți mai bine.

Se înălță întorcându-se și privi la Piticul care îi făcea cu ochiul său argintiu. Linia orizontului era fermă și apropiată. Din nou avu impresia că vede creste în curba ei.

Necazul era că pe stâncă nu se aflau perne și nici smocuri de iarbă. Avu o clipă intenția să-și aducă scurta și să-și facă un scaun din pulpanele împăturite. Dar efortul părea prea mare.

„Mă doare carnea în interior de parcă ar fi stâlcită. Duritatea stâncii îmi istovește carnea. Mai bine să mă gândesc la apă."

Apa era insinuantă, catifelată și primitoare.

– Trebuie să-mi organizez un fel de adăpost. Trebuie să iau măsuri să captez apa.

Își reveni puțin, se simți mai înzdrăvenit și mai îngrijorat. Se încruntă la stâncile dezordonate care erau atât de înnebunitor și eluziv familiare și urmări cu ochiul linia subțire de alge. Strălucea pe alocuri. Poate că din aer va părea o fâșie strălucitoare.

– Aș putea capta apă în mantaua de ploaie. Aș putea amenaja zidul unui șanț în bazin de captare.

Se opri din vorbit și se aplecă pe spate, până ce denivelările Piticului, folosit drept spătar de scaun, îl făcură să se aplece din nou în față. Șezu ghemuit și încruntat.

– Sunt conștient de...

Privi în sus.

– Sunt conștient de o greutate. O apăsare masivă. Agorafobie sau în orice caz opusul claustrofobiei. O presiune.

Captarea apei!

Se ridică în picioare și coborî Strada Mare. Examina șanțul cel mai apropiat de crevasa de dormit.

– Vânt predominant. Trebuie să captez apa din partea orientată spre sud-vest.

Luă cuțitul și trase o linie în pantă peste peretele înclinat. Se termina într-o scobitură cât pumnul, în punctul în care peretele întâlnea fundul șanțului. Se duse la Pitic, extrase cu grijă un cartof alb și-l duse în șanț. La un capăt al briceagului era un dinte cam de jumătate de centimetru, proiectat să servească drept șurubelniță. Îl apăsă de stâncă la doi, trei centimetri de linie și bătu în piatră cu capătul opus al cuțitului. Roca se sfărmă în fulgi subțiri. Plasă șurubelnița pe linie și bătu până ce o adânci în stâncă. La scurtă vreme, linia ajunse să fie lungă de treizeci de centimetri și profundă poate de trei milimetri. Se apucă de lucru la capătul de jos al liniei.

– Să încep la capătul cel mai important. Atunci, oricât de curând ar veni ploaia, am să pot capta puțin din ea.

Zgomotul bătăilor se repeta în mod satisfăcător în șanț și el se simțea împrejmuit, ca și cum ar fi lucrat într-o cameră.

„Aș putea să-mi întind scurta sau mantaua de ploaie deasupra acestui șanț și aș avea un acoperiș. Senzația aceea de apăsare nu este atât de supărătoare aici. Asta se datorește pe de o parte faptului că mă aflu într-o încăpere, iar pe de altă parte faptului că lucrez."

Brațele îl dureau, dar pe măsură ce linia se îndepărta de bază putea să lucreze într-o poziție mai confortabilă. Făcu

o încercare fantezistă să vadă dacă o creștere a comodității ar învinge oboseala și constată că nu ar fi așa. Se așeză pe jos, cu fața la câțiva centimetri de stâncă, își sprijini fruntea de piatră, dar mâna i se destinse și căzu de-a lungul trupului.

„Aș putea să mă bag în crevasă și să stau puțin întins. Sau aș putea să mă înfășor în scurtă, sus, lângă Pitic."

Își smuci capul de pe stâncă și se apucă din nou de lucru. Partea tăiată a liniei se lungea rapid. Se întâlni cu partea pe care o tăiase la început și el se retrase puțin ca s-o examineze.

– Ar fi trebuit să-i tai și fundul oblic. Dracul s-o ia!

Se strâmbă la stâncă și reluă dăltuitul până când baza jgheabului fu înclinată spre interior.

– Mai adâncă spre capăt!

– Deoarece cantitatea de apă din jgheab... dar se răzgândi și își continuă socoteala cu voce tare: Cantitatea de apă, în orice porțiune din jgheab, va consta din toată apa colectată mai sus și va fi de asemenea proporțională cu suprafața stâncii de deasupra.

Ciocănea în stâncă și fulgii cădeau. Mâinile nu mai rezistau și se așeză jos în șanț, privindu-și opera.

„După asta am să fac o treabă de adevărat inginer. Am să găsesc o suprafață complexă în jurul unui bazin potențial și am să tai o rețea de linii care să călăuzească apa în interior. O să fie foarte interesant. Ca niște castele de nisip. Sau ca împărații romani care aduceau apă în oraș de pe dealuri."

– Acesta este un apeduct. Am să-l numesc Apeductul Claudian.

Începu să dăltuiască din nou, impunând stâncii fără rost o rațiune de a fi.

– Mă întreb cât timp am pierdut cu îndeletnicirea aceasta.

Se întinse în șanț și își simți spatele ca bătut. Apeductul Claudian era o cicatrice lungă, albicioasă.

– Stânca asta este de o duritate veninoasă. E mai dură decât ar trebui să fie o stâncă. Și... are un aer familiar.

Greutatea apăsătoare îl presa în jos. Se smuci să se ridice în capul oaselor.

– Ar fi trebuit să usuc iarbă de mare și să căptușesc crevasa. Dar sunt prea multe de făcut. Aș avea nevoie de un ajutor pentru munca asta de supraviețuire și salvare. Poate voi reuși să găsesc alt loc de dormit. În aer liber? Mi-e destul de cald.

Prea cald.

– Îmi simt carnea până în profunzime ca și cum ar fi stâlcită până la os și umflată. Tumefiată.

Globul de întuneric întorcea o fereastră complicată spre cer. Vocea se evapora în ușă, cum scapă aburul într-o zi uscată.

– Muncesc prea mult. Dacă nu bag de seamă am să mă extenuez: în orice caz, meriți toate felicitările, Chris. Nu cred că mulți oameni ar...

Se opri brusc, apoi reluă:

– Chris. Christopher Hadley Martin...

Cuvintele se stinseră.

Se afla acolo un instrument de cercetare, un punct care știa că există. Sunete care ieșeau din partea inferioară a feței. Nu erau însoțite de un înțeles. Erau nefolositoare ca niște cutii de conserve aruncate, cu capacele făcute sul.

– Christopher, Christopher!

Întinse amândouă brațele ca și cum ar fi vrut să înșface cuvintele înainte de a se stinge. Brațele se iviră în cadrul ferestrei și fără niciun temei îl umplură de groază.

– O, Doamne!

Își înfășură mâinile în jurul trupului, se îmbrățișă strâns, se legănă dintr-o parte într-alta și începu să murmure.

– Liniștește-te. Liniștește-te. Păstrează-ți calmul!

9

Se ridică și se așeză prudent pe marginea șanțului. Simțea prin pantaloni și chiloți fiecare strat și fiecare muche de stâncă. Se muta ceva mai jos, într-un loc unde straturile erau tăiate drept, dar spatele nu părea s-o ducă mai bine.

– Sunt cel care am fost.

Examină forma ferestrei sale și ghiveciul cu păr ce înflorea între cele două nasuri. Întoarse fereastra în jos și trecu în revistă tot ce se vedea din persoana lui. Puloverul se destrămase în zdrențe și smocuri de lână. Se aduna în falduri mai jos de piept, iar mânecile erau făcute armonică. Pantalonii, mai jos de pulover, în loc să fie negri, erau lucioși și cenușii. Și mai în jos atârnau ciorapii ca niște ghemotoace de cârpă, de care se șterge pe mâini un fochist. Nu se vedea nici urmă de trup, doar un maldăr de materiale uzate. Privi un timp cu indiferență formele bizare care stăteau culcate pe pantaloni, până când îi trecu prin cap cât este de ciudat ca tocmai acolo să șadă niște homari. Apoi îl cuprinse brusc o ură teribilă împotriva homarilor și îi zvârli cât mai încolo, iar ei trosniră izbindu-se de stâncă. Durerea surdă a loviturii preschimbă homarii din nou în prelungiri ale trupului său și deveniră iarăși mâinile lui, zăcând abandonate acolo unde le aruncase.

Își drese glasul, ca și cum ar fi fost pe punctul de a vorbi în public.

– Cum pot eu să-mi stabilesc pe deplin identitatea, fără o oglindă? Asta este de fapt ceea ce m-a schimbat. Pe vremuri eram un om cu douăzeci de fotografii care mă reprezentau pe mine, pe mine în rolul ăsta sau celălalt, cu semnătura mâzgălită în colțul din dreapta, jos, drept ștampilă și sigiliu.

Chiar cât timp am fost în Marină, aveam fotografia de pe legitimaţie, aşa că din când în când puteam să mă uit şi să văd cine sunt. Sau poate nici nu era nevoie să mă uit, ci eram mulţumit să-mi port legitimaţia în dreptul inimii, liniştit, ştiind-o acolo, dovadă a identităţii mele complete. Mai erau şi oglinzi, oglinzi triple, mai separate decât cele trei lumini de la fereastra asta. Pe cele două laterale puteam să le potrivesc în aşa fel încât să se formeze o dublă reflectare şi să iscodesc în oglinda reflectată cum arăt din spate sau din profil, de parcă aş fi urmărit un străin. Puteam să iscodesc şi să evaluez efectul pe care Christopher Hadley Martin îl exercită asupra lumii. Puteam să mă încredinţez de soliditatea mea prin trupurile altor oameni, prin căldură şi mângâieri şi carnaţie triumfătoare. Puteam să întruchipez o personalitate. Dar acum sunt obiectul ăsta de aici, dureri nenumărate de carne stâlcită, o boccea de zdrenţe şi homarii aceia de pe stâncă. Cele trei lumini ale ferestrei mele nu sunt de ajuns să mă identifice, oricât ar fi ele de suficiente în lume. Acolo mai erau şi alţi oameni care să-mi vorbească despre mine... se îndrăgosteau de mine, mă aplaudau, mângâiau acest trup pe care îl defineau pentru mine. Erau oameni cărora le-o luasem înainte, oameni care mă antipatizau, oameni care se certau cu mine. Aici nu e nimic cu care să mă cert. Sunt în pericol de a-mi pierde definiţia. Sunt un album de instantanee puse la întâmplare, un spectacol întreg format din secvenţe de filme vechi. Tot ce ştiu despre chipul meu este zgârietura ţepilor, o mâncărime, o senzaţie de căldură care mă furnică.

Strigă cuprins de mânie:

– Acesta nu-i chip de om! A vedea este ca şi cum ai explora în noapte cu o lanternă. Ar trebui să-mi pot vedea capul în întregime.

Coborî la groapa cu apă şi privi atent în baltă. Dar oglindirea lui era incomprehensibilă. Ieşi de-a-ndăratelea şi se îndreptă spre Leul Roşu printre scoici împrăştiate. Pe una din stâncile ieşite din mare găsi o baltă cu apă sărată. În

bătaia soarelui părea adâncă de câţiva centimetri şi conţinea trei anemone de mare şi o moluscă înfăşurată în ierburi verzi. Mai era şi un peştişor, mai mic de doi centimetri, care se scălda în soare mai spre fund. Se aplecă peste baltă, privi dincolo de raza de acţiune a peştelui şi departe, în adânc, văzu cer albastru. Dar oricum şi-ar fi sucit capul nu vedea nimic altceva decât un petic de întuneric, mărginit de conturul sălbatic al părului.

– Cea mai bună fotografie a mea era una în rolul lui Algernon. Nici cea ca Demetrius nu era rea, sau... în Freddy, cu pipa. Machiajul era reuşit şi ochii păreau foarte depărtaţi. Mai era şi cea din *La căderea nopţii*. Şi cea din *Aşa e lumea*. Ce rol am jucat eu? Ar fi fost amuzant s-o ai de parteneră pe Jane. Ce fată bună de giugiulit!

Stânca făcea să-l doară cicatricea de pe partea dreaptă. Îşi schimbă poziţia piciorului, privi din nou atent în baltă. Îşi întoarse iarăşi capul într-o parte, încercând să găsească unghiul potrivit pentru a-şi vedea profilul... profilul său cel reuşit, din stânga, uşor înălţat şi cu un început de zâmbet. Dar îi stătea în drum întâi un nas neclar şi apoi un semicerc de orbită. Se întoarse să-şi cerceteze chipul din faţă, dar respiraţia tulbura apa. Suflă în jos şi capul cel întunecat tremură şi se sparse. Sări în sus văzând că se sprijină pe un homar care era la capătul mânecii drepte.

Transformă homarul din nou în mână şi privi în jos spre baltă. Peştişorul stătea suspendat la soare şi din tubul de oxigen se ridica, pe lângă el, o dâră continuă de bule. Sticlele din spatele barului apăreau, privite prin acvariu, ca nişte stânci din giuvaeruri şi aur.

– Nu, mulţumesc, am băut destul.

– A băut destul. Ai auzit, George? Ai auzit şi tu?

– Ce să aud, Pete?

– Drăguţul de Chris a băut destul.

– Nu zău, Chris.

– Drăguţul de Chris nici nu bea, nici nu fumează.

– I-o fi plăcând societatea, bătrâne.

– Îi place societatea. A mea. Mi s-a scârbit de mine. Sper domnișoară că n-ai de gând să spui „Ora închiderii, domnilor, vă rog." Nu-i așa, domnilor? I-a promis bătrânei sale mame. Mi-a mărturisit el. Maică-sa i-a zis. I-a zis, „Chris, fiul meu, lasă cele zece porunci în plata Domnului". Chiar așa a zis. Dar să nu bei și să nu fumezi. Să faci amor, doar.

– Haide, Pete! Ia-l de celălalt braţ, Chris!

– Jos mâna, domnii mei, pe ceruri, peşte fac din cel ce-mi ţine calea[1].

Sunt un cetăţean liber și cu vederi largi al acestei trupe, cu o soţie și un copil de sex neutru.

– E băiat, bătrâne.

– Ţi-o spun cu toată convingerea, George, nu-i vorba de sex, ci de înţelepciune. Știe el cine sunt eu? Cine suntem noi? Mă iubești, George?

– Ești cel mai bun director pe care l-am avut vreodată, sugativă înrăită ce-mi ești!

– Intenţionat sugativă, domnișoară. George, ești regizorul cel mai divin și serafic pe care l-a avut vreodată afurisitul ăsta de teatru și Chris cel mai dat naibii june prim, nu-i așa, Chris?

– Cum zici tu, nu-i așa, George!

– Desigur, bătrâne, desigur.

– Deci, noi toţi datorăm totul celei mai afurisit de grozave femei din lume. Te iubesc, Chris. „Tata și mama sunt un singur trup. Și tot așa și unchiul meu. Profeticul meu unchi."[2] Vrei să te aleg în clubul meu?

– Ce-ai zice să ne cărăm acasă, Pete?

– Îl numesc „Cuibul Viermelui Nerușinat". Ești membru? Vorbești spaniolește? Deschideţi lateral sau doar duminical?

– Haide, Pete!

---

[1] *Hamlet,* Act 1, scena 5.

[2] *Hamlet,* Act 1, scena 4.

– Noi viermii suntem acolo toată săptămâna. Să vezi. Când chinezii vor să prepare un fel foarte ales, îngroapă un pește într-o cutie de conserve. Cât ai clipi, toți viermișorii scot capul și încep să mănânce. Cât ai clipi, peștele dispare. Nu rămân decât viermii. Nu-i glumă să fii vierme. Unii sunt fototropici. Hei, George, fototropici.

– Și ce-i cu asta, Pete?

– Fototropici. Am spus fototropici, domnișoară.

– Termină-ți viermii, Pete, și hai să mergem.

– A, viermii! Da, viermii. Încă n-au terminat. Abia au ajuns la pește. I-o treabă scârboasă să te târăști înăuntrul unei cutii de conserve și „Danemarca este una dintre cele mai rele". Când termină peștele Chris, încep să se mănânce unii pe alții.

– Amuzantă chestie, bătrâne.

– Cei mici îi mănâncă pe cei mititei. Cei mijlocii îi mănâncă pe cei mici. Cei mari pe cei mijlocii. Apoi cei mari se mănâncă între ei. Rămân doar doi și apoi numai unul și unde a fost cândva un pește, se află acum un singur vierme, uriaș, prosper. Mâncare aleasă.

– I-ai luat pălăria, George?

– Haide, Pete. Acum bagă de seamă!

– Te iubesc, Chris. Ce mai bucată mare și delicioasă! Mănâncă-mă.

– Pune-i brațul pe umărul tău.

– A mai rămas aproape jumătate din mine. Sunt fototropic. Nu-l mănânci și pe George? Iar când mai rămâne doar un vierme, trebuie dezgropat.

– Pentru numele lui Dumnezeu, isprăvește cu urletele. O să se ia după noi un copoi.

– Trebuie dezgropat.

– Las-o baltă, Pete. Cum naiba știi când să-l dezgropi.

– Au raze la ochi. Ai auzit vreodată o sapă lovindu-se de o cutie de conserve, Chris? Bum! Bum! Întocmai ca tunetul. Ești membru?

Lângă cele trei stânci apăru un cerc de unde. Le urmări concentrat. Apoi, în dreptul stâncilor, apăru un cap cafeniu și încă unul și încă unul. Unul dintre capete ţinea în gură un cuţit argintiu. Cuţitul se îndoi, fâlfâi și el văzu că era un pește. Foca se aburcă pe stâncă, în timp ce celelalte se scufundau lăsând apă încreţită și cercuri. Foca mâncă în tihnă, la soare, lepădă capul și coada peștelui și se întinse liniștită.

– Mă întreb dacă știe de existenţa omului.

Se ridică încet și foca își întoarse capul spre ei. Se trezi tresărind sub privirea fixă, implacabilă. Ridică brusc braţele cu gestul unui om care ţintește cu pușca. Foca se târî în jurul stâncii și plonjă. Știa despre oameni.

– Dacă m-aș putea apropia, aș ucide-o, mi-aș face cizme și m-aș ospăta cu carnea...

Oamenii stăteau întinși pe plaja deschisă, înfășuraţi în piei. Îndurau lunga așteptare și duhoarea. La căderea nopţii animalele uriașe ieșiră din mare, se jucară în jurul lor, apoi se culcară să doarmă.

– O haină de ploaie, făcută sul, ar semăna destul de mult cu o focă. După ce s-ar obișnui cu ea, m-aș piti înăuntru.

Examină noţiunea de zile. Mergeau în adâncime ca odăile repetate în oglinzi atârnate faţă în faţă. Pe neașteptate îl încercă o oboseală atât de intensă, încât era dureroasă. Se trudi să ajungă sus la Veghe, sub apăsarea cerului și a liniștii totale și vaste. Își impuse să cerceteze marea pustie în toate patru direcţiile. Apa era mai lină astăzi, turtită parcă de aerul mort. În ea se afla mătase moartă în fâșii, petice ce păreau de ulei care deveneau irizate sub privirea lui, ca mâzga într-un canal. Dar unduirea acestei ape se întindea mile întregi, astfel încât soarele, în curs de topire, ba era întins, lărgit până la anihilare, pentru ca, puţin mai departe să apară într-o undă diferită, cu o bruscă strălucire orbitoare.

– Vremea s-a schimbat pe când mă aflam la Leul Roșu cu George și cu Pete.

Văzu un cap de focă ivindu-se pentru o clipă dincolo de cele teri stânci și avu brusc o viziune năstrușnică: el, călare pe o focă, străbătând apele spre insulele Hebride.

– O, Doamne!

Sunetul vocii sale, monoton deși strident și chinuit, îl intimida. Lăsă brațele să-i cadă și se cuibări în propriul său trup alături de Pitic. Un șuvoi de cuvinte murmurate începu să se rostogolească prin hăul de sub fereastra sa.

– Ca în nopțile când eram copil și stăteam treaz, gândind că întunericul va dura o veșnicie. Și nu mai reușeam să adorm de teama visului, că ceva se ascundea în pivniță ca să se năpustească dintr-un colț. Zăceam în patul mototolit și fierbinte, fierbinte de frigea, încercând să mă închid în mine însumi și știind că mai erau trei eternități până la venirea zorilor. Totul făcea parte din lumea nopții, cealaltă lume unde putea să se întâmple orice, lumea strigoilor, a hoților, a urâciunilor, în care lucruri inofensive în timpul zilei prindeau viață, dulapul, poza din carte, povești, sicrie, cadavre, vampiri și nelipsitul întuneric apăsător, chinuitor și dens ca fumul. Și mă forțam să mă gândesc la orice, căci dacă nu m-aș fi gândit, mi-aș fi adus aminte de ceea ce se ascundea acolo jos, în pivniță și mintea mea s-ar fi îndepărtat de trup și ar fi coborât, lipsită de apărare, scările întunecate ale celor trei etaje, trecând pe lângă pendula înaltă, bântuită de fantome, prin ușa care se văita, în jos pe scările îngrozitoare, până acolo unde capetele sicriului erau strivite în zidurile pivniței... iar eu țintuit neputincios pe dușumeaua de piatră, zbătându-mă să mă întorc, să fug, să urc.

Stătea în picioare, încovoiat. Orizontul reapăru.

– O, Doamne!

Așteptând zorile. Prima pasăre ciripind sub streșini sau într-un vârf de copac. Așteptând poliția lângă mașina ciocnită. Așteptând obuzul după explozia tunului.

Cerul apăsător se așeză pe umeri într-un mod și mai de neîndurat.

– Ce-o fi cu mine? Sunt om în toată firea. Știu ce mi se întâmplă. Nu-i nicio legătură între mine și pușt iul cu pivniţa, absolut niciuna. Am crescut. Mi-am aranjat viaţa. Sunt stăpân pe ea. Și, oricum, nu-i nimic acolo de care să-mi fie frică. Așteptând rezultatul. Așteptând acel monolog... nu, cel care urmează după ăsta, las că știu eu, cel în care traversez ca să iau cutia de ţigări. Dar acolo unde ar trebui să fie monologul este un gol negru și el a spus că te-ai încurcat prea mult ieri-seară, bătrâne. Așteptând ca rana să fie pansată. O să doară puţin. Așteptând rândul la dentist...

– Nu-mi place să-mi aud vocea căzând moartă la gură ca o pasăre împușcată.

Puse câte o mână de fiecare parte a ferestrei sale și privi două linii negre care o micșorau. Sub fiecare palmă simţea asprimea ţepilor și dogoarea obrajilor.

– Ce forţă mă strivește?

Își plimbă privirea pe linia orizontului și singurul lucru care îl înștiinţă că străbătuse tot cercul fu unduirea mai strălucitoare din dreptul soarelui.

– Am să fiu salvat într-una din zilele care urmează. Nu trebuie să fiu îngrijorat. Secvenţele din trecut nu pot să-mi strice, dar trebuie să mă feresc să nu-mi apară lucruri care nu s-au întâmplat niciodată, ca de pildă... am apă și hrană și inteligenţă și adăpost.

Făcu o pauză și se concentră asupra senzaţiei pe care o simţea în carnea din jurul ferestrei. Mâinile și pielea păreau pline de bășici. Își roti ochii pieziș și constată că s-ar putea, într-adevăr, să fie o ușoară diformare a semicercului orbitelor.

– Bubiţe de căldură? Când o să plouă mă dezbrac și fac o baie. Dacă n-o să fiu salvat până atunci.

Apăsă pielea din jurul ochilor cu degetele de la mâna dreaptă. Avea bubiţe de căldură pe obraji, până jos, sub ţepii bărbii. Cerul apăsa asupra lor, dar la altceva nu erau sensibile.

– Trebuie să mă bag la adăpost. Să mă culc. Și să stau treaz.

Ziua se scurgea cenușie și fierbinte. Mohorâtă.

– Am spus că am să mă îmbolnăvesc. Am spus că trebuie să fiu atent la simptome.

Coborî la gaura cu apă și se târî înăuntru. Bău până auzi cum îi ghiorăie apa în burtă. Ieși târându-se de-a-ndăratelea și constată că dimensiunile erau învălmășite. Suprafața stâncii era mult prea dură, mult prea strălucitoare, mult prea aproape. Nu mai putea deloc aprecia proporţiile.

Nu era nimeni altul care să spună un cuvânt.

Nu arăţi prea bine, bătrâne!

– De unde naiba să știu cum arăt?

Văzu un uriaș amenințător și se cutremură înainte de a face asocierea dintre capul argintiu și staniolul de pe șocolată. Simţi că ar fi primejdios să se ridice în picioare, dintr-un motiv pe care nu era în stare să-l formuleze. Se târî la crevasă și aranjă hainele. Hotărî că trebuie să îmbrace tot ce avea. Curând se trezi cu capul în afara crevasei, pe o centură umflată. Cerul era din nou albastru strălucitor, dar foarte apăsător. Deschizătura de sub ţepi picura.

– Ai grijă, Somn Vrăjitor. Răvașe de plăcintă. Zicale vechi. Creier ca o boccea cu zdrenţe. Dar nu dormi de teama pivniţei. Cum dorm vitejii. Nat doarme. Și bătrânul Suge Gin. Rostogolit pe podea sau legănându-se ca o boccea cu zdrenţe. Este o mare aventură și la îndemâna tuturor. Culcă-te jos, șobolane. Acceptă-ţi cușca. Câtă ploaie o fi căzut luna asta? Câte convoaie? Câte avioane? Mâinile mele sunt mai mari. Tot trupul mi-e mai mare și mai sensibil. Pericol. Posturi de luptă. Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc. Simt vechea cicatrice de pe picior cum mă mănâncă mai tare decât restul. Am sare în pantaloni. Și furnici în chiloţi.

Se ghemui într-o parte a crevasei și își eliberă mâna dreaptă. Își pipăi cu ea obrazul, dar îl găsi uscat.

– Mâncărimea nu poate fi deci sudoare.

Se scărpină pe picioare. Marginea scurtei îi irita faţa. Îşi aminti că ar fi trebuit să poarte pălăria, dar era prea extenuat ca să o găsească. Zăcea nemişcat şi trupul îi ardea.

Deschise ochii şi deasupra lui cerul era violet. Era ceva în neregulă cu orbitele lui. Zăcea acolo, cu privirea în gol şi se gândea la bubiţele de căldură de pe faţă. Se întreba dacă n-o să-i astupe complet orbitele.

Bubiţe de căldură.

În trupul său febra şi frisoanele se succedau ca nişte valuri. Îl cuprindeau brusc valuri de materie topită, aliaj de sudură, plumb lichefiat, acid fierbinte, atât de dens, încât se prelungea ca uleiul. Începu să strige şi să se zbată să scape din crevasă.

Îngenunche pe stâncă, tremurând. Îşi lăsă mâinile în jos şi când se rezemă în ele cu toată greutatea simţi că îl dor. Le privi curios, mai întâi cu un ochi, apoi cu celălalt. Se umflau şi se micşorau într-o pulsaţie lentă.

– Asta nu poate fi adevărat. Firul vieţii. Agaţă-te de el. Asta nu poate fi adevărat!

Dar ceea ce era adevărat era mărimea comparativă a mâinilor. Chiar privite astfel erau mult prea mari, mâini de măcelar, atât de pline de sânge încât carnea era puhavă şi umflată. Coatele cedară şi el căzu între mâini. Obrazul se sprijinea de stânca neasemuit de dură, gura îi era deschisă şi ochii priveau împăienjeniţi înapoi în crevasă. Scrâşni din dinţi şi se agăţă de el însuşi, în centrul globului său.

– Asta înseamnă că am o febră peste 39 de grade. Ar trebui să fiu la spital.

Mirosul. Formalină. Eter. Metil. Iodoform. Cloroform dulceag. Iod.

Văzul. Crom. Cearşafuri albe. Bandaje albe. Ferestre înalte.

Pipăitul. Durere. Durere. Durere.

Auzul. Emisiuni pentru forţele armate, îndrugând verzi şi uscate, în căştile prinse sub foaia de observaţie.

Gustul. Buze uscate.

Vorbi din nou cu intensă solemnitate şi semnificaţie.

– Trebuie să vomit.

Începu să se despoaie. Înainte de a ajunge la maiou și chiloți, arsura deveni insuportabilă, așa că își smulse hainele și le aruncă la voia întâmplării. Rămase gol, în picioare, iar aerul i se lipea fierbinte de trup, dar faptul de a fi dezbrăcat însemna totuși ceva, căci trupul începu să-i tremure. Se așeză anevoie pe zidul de lângă cicatricea albă a Apeductului Claudian, cu dinții clănțănindu-i în gură.

– Trebuie să fac ceva ca să rezist.

Dar orizontul nu voia să stea locului. Asemenea mâinilor, marea pulsa. Linia violetă ba părea atât de îndepărtată încât nu mai avea nicio semnificație, pentru ca în momentul următor să fie atât de aproape încât putea să întindă brațul și să o apuce.

– Gândește-te! Folosește-ți inteligența!

Își cuprinse capul între palme și închise ochii.

– Bea cât mai multă apă.

Deschise ochii și Strada Mare pulsa mai jos de el. Stânca era vărgată cu linii de alge care, vedea el acum, erau umbre negre aruncate de soare și nicidecum alge. Oceanul, dincolo de Strada Mare, zăcea încremenit și inexpresiv, astfel încât ar fi putut coborî și păși peste el, doar că picioarele îi erau umflate și îl dureau. Își purtă trupul cu multă grijă spre groapa cu apă și se trase înăuntru. Se simți imediat înghețat. Își afundă fața în baltă și mai că înghiți, mai că hăpăi apă cu dinții clănțănind. Se târî din nou în crevasă.

– Mi-a făcut-o presiunea, apăsarea aceea îngrozitoare produsă de greutatea cerului și a apei. Cum poate un trup de om să îndure toată această greutate și să nu fie strivit zob?

Reptilele se întorceau plutind spre marea din jurul stâncii. Nu spuneau nimic, ci stăteau pe marea neclintită, cu picioarele ascunse.

– Ar fi bine să am scaun. Trebuie să văd ce-i de făcut. Acum va trebui să pun pe mine tot ce am, ca să transpir și să iasă căldura asta din trup.

Până când reuși să-și îmbrace toate hainele, se lăsase seara și el își pipăi cu picioarele drumul spre crevasă. Crevasa se mări și deveni foarte populată. Erau momente când era mai mare decât stânca, mai mare decât lumea, momente când era o cutie de tablă atât de imensă, încât o sapă izbită de latura ei răsuna ca un tunet îndepărtat. După asta urma o perioadă în care era înapoi în stâncă și tunetul îndepărtat răsuna ca o lovitură de sapă izbită de o imensă cutie de tablă. În tot acest timp, deschizătura de sub fereastră continua să se scurgă ca emisiunea pentru Forțele Armate, vorbind și cântând pentru niște oameni pe care nu-i vedea, dar îi știa acolo. Pentru câteva clipe se află acasă și tatăl său era ca un munte. Tunete și fulgere se jucau în jurul creștetului acelui munte, iar mama vărsa lacrimi acide și împletea un ciorap ce nu avea nici început, nici sfârșit. Lacrimile aveau un fel de vrajă, căci după ce simți că l-au opărit, preschimbară crevasa într-un model.

Deschizătura vorbea.

– Îi e milă de mine, știindu-mă aici pe stâncă.

Sybil vărsa lacrimi și tot așa și Alfred. Helen plângea. O față luminoasă de băiat plângea. Vedea chipuri pe jumătate uitate, dar de care își amintea limpede acum, și toate plângeau.

– Plâng pentru că știu că sunt singur pe o stâncă, în mijlocul unei cutii de tablă.

Lacrimile vărsate îi preschimbau în chipuri de piatră pe un perete, măști atârnate în șiruri pe un coridor fără început și fără sfârșit. Erau tăbliță care spuneau „Fumatul oprit", „Domni", „Doamne", „Ieșire" și erau mulți vizitatori în uniformă. Acolo jos era cealaltă încăpere, ce trebuia ocolită, deoarece acolo stăteau zeii, în spatele genunchilor teribili și a picioarelor de piatră neagră. Dar aici fețele de piatră plângeau și plânseseră și în trecut. Obrajii lor de piatră erau

brăzdaţi, erau estompaţi şi puteau fi recunoscuţi doar printr-o anumită metodă vagă de identificare. Pe dușumeaua de piatră, lacrimile lor formau o baltă care îi ardeau picioarele până la glezne. Se repezi să urce zidul, în timp ce materia clocotitoare ţâșnea mai sus de glezne, până la pulpe, până la genunchi. Se zbătea, pe jumătate înotând, pe jumătate cățărându-se. Zidul cotea șerpuind ca peretele unui tunel subteran. Lacrimile nu se mai scurgeau pe piatră în jos pentru a se împreuna cu marea arzătoare. Cădeau în voie, picurând pe el. Una dintre ele, un punct, o perlă, o minge, un glob care venea împotriva lui, porni să se lăţească. Se afla în interiorul mingii de apă care îl ardea până la os, ba chiar şi mai adânc. Îl mistuia cu totul. Era dizolvat şi risipit pe tot cuprinsul lacrimii, o prelungire a suferinţei pure, dematerializat.

Sparse suprafaţa şi se apucă de zidul de piatră. Abia dacă era un pic de lumină, dar știa el bine că nu trebuie să piardă timpul, având în vedere ceea ce avea să urmeze. În peretele tunelului erau ieșituri, așa că deși aducea mai mult a puţ decât a tunel, putea totuși să se cațăre. Se apuca și se trăgea în sus din proeminenţă în proeminenţă. Era destulă lumină ca să vadă unde sunt punctele proeminente. Erau chipuri ca acelea din coridorul fără sfârșit. Nu plângeau, dar erau călcate în picioare. Păreau să fie făcute dintr-un material calcaros, căci de câte ori se lăsa cu toată greutatea pe ele se sfărâmau, astfel că numai printr-o mișcare continuă în sus era în stare cât de cât să se menţină. Își putea auzi vocea strigând în puţ.

– Exist! Exist! Exist!

Și în tot acest timp mai era încă o voce care îi stăruia în urechi ca sporovăiala celor de la Emisiunea pentru Forţele Armate. Nimeni nu dădea nicio atenţie acestei voci, dar era în firea acelui cretin să-i dea înainte cu vorbitul, deși repeta același lucru de nenumărate ori. Această voce avea o oarecare legătură cu partea inferioară a propriei sale feţe și continua să se scurgă pe când el urca și spărgea feţele de calcar care îi veneau la îndemână.

„Tuneluri și puţuri și picături de apă, toate acestea sunt semne bine cunoscute. Nu mă duceţi voi pe mine. Le știu prea bine, sunt doar imagini sexuale provenite din inconștient, din libido sau cum s-o fi zicând. Explicate și bine cunoscute. Chestii sexuale, la ce altceva poţi să te aștepţi! Senzaţii, toate tunelurile și puţurile și picăturile de apă. Vechituri. Nu mă duceţi voi pe mine. Vă cunosc!"

10

Limba unui fulger de vară linse interiorul crevasei, astfel că el văzu acolo forme. Unele erau unghiulare și masive ca niște colțuri de coridoare și printre ele lumina cădea la distanțe de nepătruns. Una dintre forme era o femeie care pentru secunda aceea se dezgheță și prinse viață. Fulgerul o crease sau o dezvăluise în momentul în care inspira. Respirația era redată atât de real, încât parcă o vedeai că s-a oprit ca să expire din nou. Știu fără să se gândească cine este ea și când și unde, știa de ce respiră atât de agitat, făcând să salte bluza imprimată cu mere, fructul oprit, știa de ce sunt pete de culoare pe umerii obrajilor și de ce îmbujorarea îi cuprinsese, în mod atât de straniu, nasul. Era motivul pentru care se întorcea spre el cu fruntea înaltă, fața distantă și neînfrântă, cu cele trei pete de roșeață distribuite în mijlocul ei. Cât despre ochi, descărcau muniții de dispreț și insultă. Ochii erau cei care confirmau toate părerile nerostite ale trupului și capului său înfierbântat. Când o vedeai îmbrăcată sau când îți vorbea ți se părea banală și lipsită de distincție. Dar ochii aparțineau altcuiva, căci nu aveau nimic de-a face cu neregularitățile chipului sau cu aspirațiile mondene și afectate ale vocii. Mary, ca persoană individuală, nu era nimic altceva decât o încrucișare de influențe care se exercitează asupra ei de când era în leagăn. Mary cu pălărie și mănuși, gata de biserică, Mary care mânca la masă cu un rafinament atât de exasperant, Mary purtând, bine cumpănită pe cele două picioruțe ale ei, o comoară de atracție demoniacă și înmiresmată, cu atât mai teribilă, cu cât ea însăși era aproape inconștientă de existența ei. Această încrucișare era atât de

specific construită, încât fiecare cuvânt și fiecare faptă puteau fi prevăzute. Această încrucișare făcea să fie ales de preferință obișnuitul și nu excepționalul; zbura spre tot ce era respectabil ca spre un magnet. Se potrivea de minune cu gura strânsă pungă, fruntea prea înaltă, părul cânepiu. Dar ochii... ochii nu aveau nimic în comun cu masca de carne fixată de natură pe ceea ce era, fără îndoială, o față adevărată și invizibilă. Ochii erau una cu finețea neverosimilă a taliei și a sânilor ca merele și cu transparența carnației. Erau mari și înțelepți, cu o înțelepciune ce nu ajungea niciodată la suprafață spre a fi exprimată prin cuvinte. Îi dădeau numeroase tăceri... atât de explicabile la încrucișările de influențe. Îi dădeau un mister care venea de altundeva. Dar îmbinați cu parfumul tulburător, cu sânii mici, bine păziți, cu virtutea de neclintit, ochii erau sentința de moarte a lui Acteon. O făceau să ocupe, de parcă ar fi fost dreptul ei, un loc special în lumea din spatele ochilor, un loc care era iluminat de scăpărarea fulgerului de vară. Ochii făceau din ea o nebunie, nu atât pentru coapse, cât pentru orgoliu, nevoia de a te afirma și a distruge, tăciune în nodul vital. Ei evocau nopțile copilăriei, eternul pat fierbinte, cu cearșafurile înădite, disperarea. Lucrurile pe care le făcea ea, deși banale, deveneau importante, până și onixul pe care îl purta devenea talisman. Un fir din fusta ei de *tweed* – deși o cumpărase de gata dintr-o prăvălie unde fuste identice atârnau goale și neschimbate – însuși acel fir căpăta putere magică prin asociație. Numele ei de familie – și el izbi piatra cu genunchii ridicați –, acest nume abandonat acum pentru Nathaniel cel mort, îl silise să meargă la o carte de referințe ca să se asigure că nu indică o oarecare distincție ce i-ar da și mai mult dreptul de a fi în centrul unde se instalase. Prin ce noroc, sau și mai rău, ce lege a universului o așezase pe ea acolo, în calea spre putere și succes, indestructibilă, dar chinuitoare prin nevoia de a cuceri și a distruge. Cum reușise să ocupe acest loc din spatele ochilor, de parcă ar fi fost un drept al ei, când de fapt nu era

mai mult decât o altă treaptă pe care să-ţi pui piciorul ca să înaintezi. Acele nopţi de amor închipuit, când nu te preocupa nici iubirea, nici senzaţia, nici plăcerea, nici triumful, ci ceea ce era mai degrabă o tortură, însuși ritmul trupului încurajat prin exclamaţii șuierătoare – ia și ia și ia. Asta pentru gura strânsă pungă, și asta pentru petele de roșeaţă, pentru genunchii strânși, pentru echilibrul de neclintit pe pantofii cu tocuri înalte – și asta dacă te-ar putea ucide pentru farmecul tău și pentru virtutea ta bine păzită.

Cum poate pune astfel stăpânire pe centrul întunericului meu, când singurul simţământ adevărat pe care i-l port este ura?

Faţă palidă, pete de roșeaţă. Ultima șansă, dar știu bine ce are de gând să spună, ceva inevitabil pornit din încrucișarea ei. Iată răspunsul, repezit, cu un ton anume înălţat cât mai sus:

– Nuuu.

Trei vocale cel puţin într-o singură silabă.

– Atunci de ce ai acceptat să vii aici cu mine?

Trei pete.

– Te-am considerat un gentleman.

Inevitabil.

– Mi-am pierdut răbdarea.

– Du-mă acasă, te rog.

– Nu poţi vorbi serios, doar suntem în secolul douăzeci. Se poate să te simţi jignită? Ai chiar intenţia să spui „Nu, îmi pare rău, dar rămâne nu"?

– Vreau să merg acasă.

– Dar uite...

Trebuie, trebuie, ce naiba nu pricepi, târfă afurisită!

– Atunci o să iau autobuzul. O singură șansă. Una singură.

– Așteaptă o clipă. Nu vorbim aceeași limbă. Ceea ce vreau să spun este... ei bine, îmi vine greu. Nu poţi să înţelegi că eu... O, Mary, aș face orice ca să ţi-o dovedesc!

– Îmi pare rău. Pur și simplu nu mă atragi din punctul acesta de vedere.

E rândul lui, constrâns de mânia crescândă, să o apuce pe drumul bătătorit.

– Deci, e tot... nu?

Insultă finală a triumfului, înţelegerii și compasiunii.

– Îmi pare rău, Chris. Îmi pare sincer rău.

– Îmi vei fi ca o soră, cunosc refrenul.

Și atunci răspunsul, uimitor, senin, ștergând orice urmă de sarcasm.

– Dacă vrei tu.

El se ridică violent în picioare.

– Hai, vino. Să ieșim de aici, fir-ar să fie.

Aștepta ca o formă în scaunul de la volan. Nu știe chiar nimic despre mine? Vine dinspre hanul de la marginea șoselei, călcând precis, cu câte un picior în faţa celuilalt, ca într-o fotografie, pășind pe o frânghie invizibilă în lungul aleii, purtând cu mândrie stindardul invincibil al fecioriei.

– Ușa nu e bine închisă. Lasă-mă pe mine.

Parfumul subtil, atingerea stofei ieftine, transfigurate, mâna tremurând pe cutia de viteze, șoseaua rămânând în urmă, lumini camuflate de război, fulgere necontrolabile de vară, nesocotind regulamentul, alergând din spatele colinei până departe în sud, cu ciubote de șapte poște, abia atingând pământul, ciucuri de frunze zimţate ca o cortină pictată, atingeri de copaci însufleţiţi de faruri și expediaţi în iadul ocaziilor pierdute.

– Nu conduci cam prea repede?

Obraz înclinat, gura strânsă pungă, ochii, sub pălăria ridicolă, distanţi, camuflaţi. Piciorul împingea puternic în jos.

– Te rog, condu mai încet, Chris!

Ţipăt tipic, scrâșnet de viteze, smucituri, vuiet.

– Te rog!

Zguduit, clătinat, șuier mătăsos de derapare, o scenă de film desfășurându-se ca un fulger.

Putere.

– Te rog. Te rog.

– Atunci dă-mi voie. Acum. În noaptea asta. În mașină.

– Te rog.

Pălărie strâmbă, șosea uzată, tunel din pomi înghițiți.

– Vreau să murim.

– Ești nebun... O, te implor!

– Acolo unde se bifurcă drumul, lângă copacul văruit, lovesc mașina în partea ta. Explodezi și te ia dracu'!

– O, Doamne, Doamne!

Tronc, ricoșează, mănâncă macadamul, sare peste bordură, izbește grămada de pietre, reduce viteza, o împinge înapoi acolo unde se află șansele pierdute, o împinge înapoi, înapoi în pivniță.

– Simt că leșin.

– Mă lași să fac dragoste cu tine? Dragoste cu tine?

– Te rog, oprește!

Pe bordură, cu ambele picioare pe frână, cu motorul și cu lumina stinsă, înșfăcând o păpușă umplută cu câlți, jefuind o păpușă care prinde viață în lumina fulgerului, cu genunchii bine strânși ca să apere comoara tainică a fecioarei, cu o mână împingând în jos aceeași fustă de tweed, cu cealaltă respingând atacul, folosind vocea ca mijloc de apărare a sânilor pe jumătate desgoliți.

– Am să țip!

– Dă-i drumul.

– Brută scârboasă!

Apoi lumina fulgerului de vară pe o față albă, cu doi ochi holbați, la doar câțiva centimetri depărtare, ochi ai femeii artificiale, rătăciți în prefăcătorii și ocolișuri, siliți să accepte existența trupului, rudimentar, omenesc, ochi holbați de o ură adâncă și implacabilă. Nu mai apare nimic din rafturile superioare. Vocale cu iz țărănesc.

– Înțelege odată, porcule! Doar n-ai de gând să...

Ultima șansă. Trebuie.

– Mă însor cu tine pe urmă.

Alte fulgere văratice.

– Chris, sfârșește cu râsul! Mă auzi? Încetează. Am spus încetează!

– Te urăsc. Nu mai vreau să te văd sau să aud de tine cât oi trăi.

Peter venea în spatele său și goneau amândoi cât puteau. Era pe bicicleta lui cea nouă, dar care nu era atât de bună ca bicicleta cea nouă a lui Peter. Dacă Peter îl depășea, cu bicicleta lui cea nouă, el nu mai putea să-l ajungă. Roata din față a lui Peter era perfect suprapusă peste roata lui din spate. N-ar fi făcut asta niciodată dacă n-ar fi fost scos din minți de atâtare. Drumul cotește aici spre dreapta, chiar aici, lângă grămada cu pietre. Grămada uriașă aduce cu o stâncă, sunt pietre pentru reparația drumului spre ferma lui Hodson. Nu cotesc, merg înainte, continui, o fracțiune de secundă mai mult decât se așteaptă el! Lasă-l pe el să cotească cu roata lui suprapusă. Așa! Strașnic! Strașnic! Piciorul, Chris, piciorul meu! Nici nu îndrăznesc să mă uit la picior! O, Doamne!

Caseta. Cositor lăcuit, linii aurite. O deschizi și o găsești goală. Cum ai de gând să te descurci, nu era nimic scris? Când vii cu mine la un păhărel?

– E nevasta directorului, bătrâne.

O, strașnic! Strașnic! Strașnică putere, poți foarte bine să mergi pe jos acasă. O, strașnic! Lacrimile veritabile doboară triumful. Strașnic, strașnic!

Cu fața spre public. Cât mai aproape. Sunt un vierme mai mare decât tine. Tu nu poți înainta din cauza mesei, în schimb eu am drum liber până la fereastră.

– Nu, băiete, îmi pare rău, dar ne putem dispensa de tine.

– Dar, George, am lucrat împreună... Mă cunoști bine...

– Te cunosc, băiete, desigur.

– Ar fi păcat de mine să intru în armată. M-ai văzut la treabă.

– Te-am văzut, băiete.

– Ei bine, atunci...

Privire ridicată pe sub sprâncene. Zâmbet reţinut. Zâmbet lăsat să se lărgească, până când dinţii albi ajung să se reflecteze pe suprafaţa biroului.

– Aşteptam o ocazie ca asta. Iată de ce nu te-am dat afară până acum. Sper să-ţi strice profilul. În partea reuşită.

Existau zeci de mii de feluri de a omorî un om. Îl puteai otrăvi şi urmări apoi cum zâmbetul i se preschimbă în rictus. Îl puteai strânge de gât până când devenea ţeapăn ca un drug.

Ea îşi îmbrăca haina.

– Helen...

– Scumpul meu.

Mişcare în sus, şireată, pasionată.

– A trecut atâta vreme.

Respiraţie adâncă, înfiorată.

– Lasă glumele proaste, dragă.

Spaimă.

– Ajută-mă, Helen! Am nevoie de ajutorul tău.

Ochi negri de vierme pe o faţă albă. Distanţă. Calcul. Moarte.

– Orice, scumpul meu, e de la sine înţeles.

– La urma urmei eşti soţia lui Pete.

– Atâta lipsă de tact, Chris.

– Ai putea să-l convingi.

Jos pe canapea, unul lângă celălalt.

– Helen!

– De ce n-o rogi pe Margot, scumpul meu, sau pe mititica aia pe care ai plimbat-o cu maşina.

Panică. Pe faţa albă, ochii negri tot atât de inexpresivi ca nişte pietre dure, negre.

Devorat.

Nathaniel clocotind într-un fel liniștit... nu chiar clocot, ci o fierbere lentă, o radiere.

– Chris, am o veste minunată pentru tine!

– Ţi-ai găsit în sfârșit un eon?

Nat meditează la aceasta privind în sus spre biblioteca de referinţe. Identifică remarca drept glumă și răspunde cu o voce profundă, pe care o rezerva pentru humor.

– Am fost prezentat cuiva în mod indirect.

– Spune-mi vestea. S-a terminat războiul? Sunt nerăbdător.

Nathaniel se așază în fotoliu de vizavi, dar constată că este prea adânc. Se cățără pe brațul fotoliului, apoi se ridică și pune din nou ordine în cărţile de pe masă. Privește în jos, spre stradă, prin perdelele de camuflaj mohorâte.

– Cred că până la urmă intru în Marină.

– Tu!

Dă din cap afirmativ, privind mai departe pe fereastră.

– Dacă vor să mă primească, bineînţeles. N-aș putea să zbor, și n-aș face nicio ispravă în armată.

– Măi, nătărăule, dar nu te obligă nimeni să te înrolezi.

– În mod legal, nu.

– Credeam că te opui războiului.

– E adevărat.

– Că ești pacifist.

– Nu mai știu. Nu mai știu și gata. Gândești când una, când alta, dar în cele din urmă responsabilitatea de a hotărî este prea mare pentru un singur om. E de datoria mea să mă înrolez.

– Ești hotărât?

– Mary este de aceeași părere.

– Mary Lovell. Ce-o privește asta pe Mary?

– Tocmai asta-i vestea pe care voiam să ţi-o dau.

Nathaniel se întoarce purtând în mână o carte uitată. Se îndreaptă spre foc, privește fotoliul, își amintește de carte și

o pune pe masă. Ia un scaun, îl trage spre el și se așază pe margine.

– Ţi-am vorbit aseară, după spectacol, ţi-aduci aminte? Cum vieţile noastre trebuie să ajungă până la rădăcinile timpului, să fie o procesiune prin istorie.

– Iar eu ţi-am spus că tu ai fost probabil Cleopatra.

Nat cântărește aceste vorbe cu gravitate.

– Nu, nu cred. Nu ceva atât de celebru.

– Henric al optulea, atunci. Asta ţi-e vestea?

– Omul dă mereu peste indicii. Are... străfulgerări de cunoaștere... lucruri cunoscute. Ești...

Mâinile începură să i se înalţe deasupra umerilor ca și cum ar fi pipăit o extindere a capului.

– Ești conștient, întâlnind anumiţi oameni, că au fost ţesuţi în taina propriei tale istorii. Nu ești și tu de aceeași părere? Tu și cu mine, de pildă. Îţi aduci aminte?

– Ai avut totdeauna obiceiul să îndrugi baliverne.

Nathaniel încuviinţează din cap.

– Și încă îl mai am. Totuși, suntem întreţesuţi laolaltă și apreciem aceleași lucruri. Și atunci când m-ai prezentat lui Mary, îţi amintești? Îţi dai seama cum acţionam și reacţionam noi trei? Apoi a urmat străfulgerarea aceea bruscă de cunoaștere și de certitudine care spunea: „Ne cunoaștem mai de mult."

– Despre ce naiba vorbești?

– Și ea și-a dat seama. Mi-a spus-o chiar ea. Știi, este atât de... înţeleaptă. Iar acum suntem amândoi foarte siguri. Lucruri ca astea sunt scrise în stele, fără îndoială, totuși trebuie să-ţi mulţumesc ţie, Chris, că ne-ai ajutat să ne regăsim sub ele.

– Tu și Mary Lovell?

– Bineînţeles, lucrurile astea nu sunt niciodată simple, am meditat atât separat, cât și împreună...

O vrajă umplea încăperea. Sub acţiunea ei, capul lui Nat părea să devină când mai mare, când mai mic.

– Și aș fi deosebit de fericit, Chris, dacă ai vrea să-mi fii martor la cununie.

– Ai de gând să te însori? Tu și cu...

– Asta este vestea fericită.

– Nu se poate!

Aude cât îi este vocea de îndurerată și, fără să-și dea seama, constată că se ridicase în picioare. Nat privește dincolo de el spre foc.

– Știu că-i o hotărâre neașteptată, dar ne-am gândit bine. Și vezi, eu am să intru în Marină. Mary este atât de bună și de curajoasă. Iar tu, Chris, știu că ne vei aproba din toată inima.

Stătea nemișcat privind la părul negru, zbârlit și la lungimea picioarelor. Simțea cum îl cuprinde recunoașterea amară a forței inefabile a acestor circumstanțe și hotărâri. Nu acolo unde mănâncă el, ci unde este el mâncat. Odată cu recunoașterea, sângele i se urcă la cap, dogorindu-i fața – puterea de a sfârâma. Imagini de ale ei îi năpădesc în minte, ca un teanc de instantanee aruncat: Mary în barcă, aranjându-și cu grijă fusta; Mary în drum spre biserică, duhnind a biserică, impertinența întruchipată în felul cum pășește și cum își poartă fundul micuț; Mary zbătându-se, cu genunchii bine strânși, ca să-și apere comoara tainică a fecioriei, încercând cu o mână să-și tragă fusta în jos și cu cealaltă respingând atacul, folosind vocea ca mijloc unic de apărare a sânilor pe jumătate dezgoliți.

– Am să țip!

Nat privește în sus cu gura deschisă.

– De data asta, ceea ce fac nu-i o nebunie. N-ai de ce să fii îngrijorat.

Instantaneele pieri.

– Eram... nu știu de ce am spus asta, Nat. Cred că citam din vreo piesă.

Nat deschise palmele și zâmbi sfios.

– Nu te poți împotrivi stelelor.

– Mai ales când se întâmplă ca ele să coincidă cu dorința ta.

Nat cântări aceste vorbe. Se înroși puțin și dădu grav din cap.

– Există și această primejdie.

– Ia seama, Nat, pentru numele lui Dumnezeu.

Dar neștiind, neînțelegând – la ce să ia seama? Să nu stea în preajma mea? Sau să nu stea cu ea în centrul luminat al întunericului meu?

– Tu ai să fii aici, Chris. Să ai grijă de ea, când eu am să fiu plecat.

O fi ceva scris în stele. Altfel de unde vine acest impuls obscur care desparte cuvintele de inimă?

– Ia seama, Nat. Atâta îți spun. Mă refer la mine.

– Chris!

Pentru că mi-e drag de tine, prostule, și te urăsc. Iar acum te urăsc.

– Lasă, Nat, uită ce ți-am spus.

– Dar ceva nu-i în regulă.

Un impuls disperat, călcat la pământ, aruncat deoparte.

– Și eu mă înrolez în Marină.

– Dar cum rămâne cu teatrul?

Îngropat sub calcule și ură.

– Există sentimente mai presus de teatru.

– Dragul meu prieten! Poate că o să fim pe același vas.

Nat se ridicase, strălucind de bucurie.

În silă și cu presimțirea drumului ales:

– Sunt sigur că va fi așa. E scris în stele.

Nat încuviință din cap.

– Suntem uniți prin elemente. Suntem oameni de apă.

– Apă! Apă!

Hainele leoarcă îl legau burduf. Ieși târâș afară la soare. Zăcu acolo, simțind cum se răspândește ca iarba de mare. Ridică mâinile și trase de cârligele de la cheutoarea scurtei, în timp ce instantaneele zburau în vârtej ca un pachet de

cărți. Desfăcu cheutoarea și smulse de pe el restul hainelor. Când rămase numai în maiou și chiloți, se târî drum lung peste stâncă, până la groapa cu apă. Se aburcă în sus, pe Strada Mare și se întinse lângă Pitic.

– Dacă nu aiurez, asta este abur care se ridică din hainele mele. Transpirație.

Se rezemă cu spatele de Pitic.

– Folosește-ți inteligența!

Picioarele, în fața lui, erau acoperite cu pustule albe. Ridicând maiou, văzu altele pe stomac, pe brațe și picioare. Ele erau diformațiile din colțul orbitelor.

– Trebuie să trăiești!

Un gând vehement îi țâșni în minte.

– Am să trăiesc chiar dacă va trebui să mănânc tot ce se găsește în caseta asta blestemată.

Privi în jos, spre picioare.

– Vă cunosc eu denumirea, bube afurisite. Urticarie. Intoxicație alimentară.

Rămase liniștit un timp. Aburii se ridicau tremurând. Pustulele erau bine conturate și de un alb mort. Reliefate, așa că și degetele umflate le simțeau forma.

– Am spus eu că am să mă îmbolnăvesc și așa s-a întâmplat.

Scrută orizontul cu privirea încețoșată, dar acesta nu-i oferea nimic. Privi din nou la picioare și constată că erau foarte subțiri, în ciuda bășicilor. Sub maiou, simți picăturile de apă croindu-și drum de la o pustulă la alta.

Simțea în creier apăsarea cerului și a aerului.

11

UN GÂND se plăsmuia ca o sculptură în spatele ochilor, dar în faţa centrului necercetat. Urmări gândul un lung răstimp, pe când broboanele de sudoare se prelungeau de la o bubă la alta. Știa însă că gândul îi era dușman și, în consecinţă, deși îl vedea, refuza să consimtă sau să i se alăture pentru înfăptuire. Cât despre activitatea centrului său lent, dacă mai exista vreuna, medita melancolic asupra identităţii sale, în timp ce gândul stătea acolo, ca un monument ignorat într-un parc. Christopher și Hadley și Martin erau fragmente separate, iar centrul mocnea de ciudă că ele s-au desprins și nu mai stau pecetluite în centru. Pe toată fereastra se întindea o mostră de culoare, dar în starea ciudată în care se afla, centrul nu considera culoarea ca ceva exterior. Era unicul lucru vizibil din încăperea întunecată, ca un tablou iluminat pe un perete. Mai jos era senzaţia apei care se prelinge și atingerea neplăcută a unei suprafeţe dure. Pentru un timp, centrul era satisfăcut. Știa că există, deși Christopher și Hadley și Martin erau fragmente îndepărtate.

O perdea din păr și carne căzu peste tabloul de pe perete și nu mai era nimic de cercetat decât gândul. Deveni cunoscut. Teroarea care năvălise odată cu gândul, îl zgudui punându-i în mișcare trupul. Nervii se descărcară, mușchii se încordară, gâfâieli, lovituri, vibraţii; iar gândul deveni cuvânt care i se rostogoli din gură:

– N-am să scap niciodată de pe stânca asta.

Teroarea acţionă mai departe. Îl îndreptă din încheieturi și îl ridică în picioare, îl trimise în mers împleticit împrejurul Veghei, sub apăsarea cerului, până ce ajunse să se agaţe de

Pitic. Capul de piatră se legăna ușor, se legăna ușor, iar soarele oscila pe fața argintie încoace și încolo, în sus și în jos.

– Du-mă departe de stânca asta!

Piticul încuviință blând, cu bunăvoință, din capul argintiu.

Lângă un șanț albicios se ghemui jos, iar mostra de culoare era tot mai vizibilă.

Christopher și Hadley și Martin se întoarseră o bucată de drum. Sili culoarea să se răspândească peste tot, peste stâncă, mare și cer.

– Cunoaște-ți dușmanul!

Era deci boala trupului, efectul lipsei de precauție. Era intoxicația alimentară care preschimbă lumea în casă de nebuni. Era singurătatea și speranța zădărnicită. Și mai era gândul; mai erau și alte gânduri, nerostite și necunoscute.

– Scoate-le la iveală. Privește-le în față.

Apa, singura rezervă, atârna de un fir de păr, zăgăzuită de un tampon vâscos; hrana tot mai puțină de la zi la zi; o presiune de nedescris asupra trupului și a minții; bătălia cu secvențele de film, pentru somn. Și mai era...

– Era și încă mai este...

Se ghemui pe stâncă.

– Scoate-le la iveală și privește-le în față!

– Se formează un sistem. Nu știu ce fel de sistem, dar chiar și bâjbâielile mele palide îmi clatină rațiunea.

Partea de jos a feței se retrase din jurul gurii, dezgolind dinții.

– Arme. Am lucruri pe care le pot folosi.

Inteligența. Voința ca o ultimă tranșee. Voința ca un monolit. Supraviețuire. Educația, o cheie pentru toate sistemele, în stare ea însăși să le impună, să le creeze. Conștiința într-o lume adormită. Centrul întunecat, centrul invulnerabil care era sigur că-și este suficient sie însuși.

Începu să vorbească în aerul stătut cu efect de sugativă.

– Mintea sănătoasă este în stare să aprecieze realitatea. Care este realitatea situaţiei mele? Sunt singur pe o stâncă în mijlocul Atlanticului. În jurul meu se află nesfârşite întinderi de apă legănată. Dar stânca e solidă. Coboară şi se uneşte cu pământul mării, iar acesta este unit cu pământuri pe care le-am cunoscut, cu ţărmuri şi oraşe. Trebuie să ţin minte că stânca este solidă şi de neclintit. Dacă stânca s-ar mişca, atunci ar însemna că sunt nebun.

O şopârlă zburătoare îi fâlfâi deasupra capului şi apoi căzu în afara razei vizuale.

– Trebuie să mă ţin cu dinţii. În primul rând de viaţă şi apoi de un psihic normal. Trebuie să iau măsuri.

Lăsă din nou să cadă perdeaua peste fereastră.

– Sunt intoxicat. Sunt sclavul unui tub încâlcit de lungimea unui teren de crichet. Toate spaimele iadului nu sunt nimic pe lângă blocarea intestinelor. De ce să tot îndrug despre bine şi rău, când şarpele zace încolăcit chiar în trupul meu?

Voit, îşi imaginã intestinele, mişcarea peristaltică, lentă, sufocată, transformarea hranei moi într-un cep de otravă.

– Sunt Atlas. Sunt Prometeu.

Îşi simţi propria siluetă profilându-se gigantică pe stâncă. Fălcile i se încleştară, bărbia îi căzu în piept. Deveni un erou pentru care imposibilul era o împlinire. Îngenunche şi se târî neîndurător în jos pe stâncă. Găsi centura în crevasă, luă cuţitul şi tăie muştiucul desprinzându-l de tub. Se târî mai departe până la Leul Roşu, având acum şi muzică de fond, frânturi din Ceaikovsky, Wagner, Holst. Nu era absolut necesar să se târască, dar muzica ca fond sublinia, eroismul unei înaintări lente, neînfrânte, în ciuda condiţiilor vitrege. Cochiliile goale trosneau sub greutatea oaselor sale ca nişte cioburi. Muzica se intensifică, sfâşiată de alămuri.

Ajunse la balta de pe stânca unde era moluscă năpădită de ierburi şi trei anemone de mare ruşinoase. Peştişorul mai era încă în apă, dar în altă parte a stâncii. Împinse centura

sub apă, astfel că peștele porni să se zbată disperat, dând din colţ în colţ. Un șirag de bule ieși din tub. El turti burduful lunguieţ și apoi începu iarăși să-l desfacă. Limbi mici de apă intrau prin capătul tubului și-și făceau loc printre bule. Doar muzică de coarde acum, gravă. Ridică sus centura și clătină burduful. Se auzea un sunet gâlgâit. O cufundă din nou în apă și continuă operaţia. Coardele cântau mai departe și li se adăugaseră suflători și două, trei note de alămuri. Foarte curând va urma acordul prelungit care va impune orchestrei tăcere, în așteptarea cadenţei. Capul năpădit de iarbă al moluștei ieșea la suprafaţă. Peștișorul, păcălit de acest reflux nefiresc, zăcea la soare, pe stânca udă, și se zvârcolea, încercând să lupte împotriva tensiunii de suprafaţă. Anemonele strângeau și mai mult gura pungă. Burduful centurii de salvare era pe trei sferturi plin.

Se ghemui lângă o stâncă, ţinându-și picioarele larg desfăcute. Muzica crescu în intensitate, cânta marea și soarele. Universul își ţinea respiraţia. Gâfâind și gemând începu să-și vâre tubul în anus. Împături cele două jumătăţi ale burdufului de cauciuc și se așeză pe el, presându-l și masându-l cu mâinile. Simţi în pântec scurgerea rece a apei de mare. Pompă și presă până când burduful deveni flasc și turtit. Extrase tubul și se târî cu greu până la marginea stâncii, în timp ce orchestra își cânta ultimele note înainte de pauză.

Și cadenţa era pe punctul să înceapă... începu. Executată în mare, cu o desăvârșire tehnică explozivă și triumfătoare. Părea aruncarea în aer a unui dig, sfărâmarea tuturor obstacolelor. Contracţie după contracţie, cu acorduri masive și arpegii strălucite, cadenţa îl slei de puteri. Se întinse pe stâncă epuizat și golit, iar orchestra dispăru.

Își întoarse faţa spre stâncă și mormăi către inamic.

– Te dai bătut? Eu nu!

Mâna cerului se pogorî asupra lui. Se ridică în genunchi printre scoici.

– Acum am să fiu întreg la minte și n-am să mai fiu sclavul propriului meu trup.

Privi în jos la peștele mort. Îl împinse cu degetul spre gura unei anemone de mare. Apărură imediat petalele, încercând să-l înșface.

– Ţepi. Otravă. Actiniile mi-au făcut rău. Poate că midiile să fie bune, la urma urmei.

Se simţea ceva mai în putere și nu atât de eroic încât să fie nevoie să se târască. Porni încet în sus spre Veghe.

– Totul este previzibil. Știam că n-am să mă înec și nu m-am înecat. Exista o stâncă. Știam că am să pot trăi pe ea și am trăit. Am învins șarpele din propriul meu trup. Știam că am să sufăr și am suferit. Dar sunt pe cale de a învinge. Într-un anumit sens, viaţa pornește acum de la început, în ciuda sugativei și a presiunii.

Se așeză lângă Pitic și își trase genunchii la piept. Privirea era din nou îndreptată spre exterior și el trăia pe pământ.

– Cred că mi-e foame.

Și de ce nu, când viaţa începe de la capăt?

„Hrană din farfurie. Hrană consistentă și mâncată în tihnă. Hrană din prăvălie, din măcelării, hrană, nu înotând, închizându-se ca un pumn și furișându-se într-o crăpătură a stâncii, ci moartă pe tejghea, toată recolta mării strânsă grămadă..."

Cercetă marea. Refluxul gonea ducând cu sine fâșii strălucitoare din cele trei stânci.

– Iluzie optică!

Fiindcă, fără îndoială, stânca era fixă. Dacă ţi se părea că se mișcă încet, că înainta odată cu refluxul, era din cauză că ochiul nu avea niciun punct de referinţă. Dar dincolo de orizont se afla un ţărm ce rămânea la aceeași distanţă, în timp ce apa se scurgea. Zâmbi amar.

– Un șiretlic reușit. Foarte mulţi s-ar fi lăsat păcăliţi.

Ca un tren care pare că o pornește de-a-ndărătelea, când alt tren înaintează rapid pe lângă el. Ca niște linii hașurate cu o altă linie ce le traversează de-a curmezișul.

– Căci, bineînțeles, stânca este neclintită și apa este cea care se mișcă. Stai să mă lămuresc cum vine asta. Fluxul este un val uriaș care gonește în jurul pământului... sau mai degrabă pământul se învârtește în interiorul fluxului, deci eu și cu stânca suntem...

Aruncă o privire grăbită, printre picioare, la stâncă.

– Deci stânca este neclintită.

Hrană. Pusă grămadă pe o tejghea, nu înotând liberă, ci adunată, toate prăzile mării, un homar, nu închizându-se ca un pumn și țâșnind înapoi în crevasă, ci...

Era în picioare. Își aținti privirea spre locul unde creșteau alge, jos în apa de lângă cele trei stânci. Strigă tare:

– Cine a mai văzut un asemenea homar înotând în mare? Un homar roșu?

Pământul îi fugi de sub picioare. Simți o clipă că se prăbușește; urmă apoi o prăpastie de întuneric în care nu mai exista nimeni.

Ceva se ridica la suprafață. Ceva nesigur de identitatea sa deoarece își uitase numele. Ceva desfăcut în bucăți. Se străduia să pună bucățile la loc deoarece atunci ar putea ști cine este. Se auzea un zgomot ritmic și o întrerupere. Bucățile se asamblau șovăitoare și el zăcea pe stâncă, întins într-o parte și un zgomot sforăit îi ieșea din gură. În partea de jos a tunelului persista o senzație de rău profund. Exista o separare între acum, oricând ar fi fost acest acum, și momentul teroarei. Această separare îi dădea posibilitatea să uite ceea ce îi provocase teroarea. Întunericul ei era mai adânc decât al somnului. Mai adânc decât orice întuneric viu, deoarece timpul se oprise sau ajunsese la capăt. Era o prăpastie a neființei, un puț deschizându-se în afara lumii, iar acum efortul de a exista

iarăși era atât de istovitor, încât tot ce putea face era să zacă pe o parte și să trăiască.

Peste puțin timp gândi:

– Am fost deci mort. Asta a fost moartea. M-am speriat de moarte. Acum bucățile din care sunt făcut s-au adunat laolaltă și eu sunt viu.

Priveliștea era și ea diferită. Cele trei stânci erau mai aproape. Mai existau și niște corpuri ascuțite – scoici, gândi el, dând dovadă de istețime – care îi tăiau obrazul.

– Cine m-a adus jos aici?

Cuvintele erau însoțite de o durere ușoară localizată pe limbă. Vârful limbii era umflat și dureros, iar în gură avea sare. Vedea o pereche de pantaloni goi, aruncați lângă el și semne ciudate pe stâncă. Semne albe și paralele. Aveau în ele urme de sânge și de spumă.

Își cercetă cu grijă restul trupului. Identifică un obiect rigid, în formă de drug, drept brațul său drept răsucit spre spate. Acesta îi atrase atenția asupra durerii din încheieturi. Se întoarse puțin ca să-și elibereze brațul și examină mâna de la capăt.

Conchise atunci că nu poartă chiloți, deoarece chiloții erau acolo, în mâna dreaptă. Rupți și pătați cu sânge.

– M-am bătut cu cineva.

Stătu și analiză încet cum stau lucrurile.

– Mai este cineva cu mine, aici pe stâncă. S-a furișat și m-a bătut.

Fața i se strâmbă.

– Lasă prostiile. Ești singur de tot. Ai avut un leșin.

Își căută mâna stângă și o descoperi cu un geamăt de durere. Degetele erau mușcate.

– Cât o fi durat? E astăzi acum sau tot ieri?

Se ridică pe mâini și pe genunchi.

– Tocmai când mă simțeam din nou eu însumi, și încă triumfător, a venit un fel de nu știu ce. O spaimă. Un sistem rezultat din circumstanțe.

Apoi prăpastia neființei.

„Această parte a prăpastiei este diferită de cealaltă. Este ca atunci când ai terminat o repetiție generală și, brusc, luminile se sting. Acolo unde fusese un peisaj masiv, strălucitor, rămâne doar un decor vopsit, cenușiu, în lumina de control. Ca la șah. Ești bucuros că ai găsit o mișcare grozavă de atac, dar ai nesocotit că ești în șah și jocul devine luptă de apărare, iar tu ești cu mâinile legate."

Stâncă strălucitoare și mare, speranță, chiar dacă a fost zădărnicită, acte de eroism! Apoi, în momentul înfăptuirii, recunoașterea, teroarea se lasă asupra ta ca o mână.

„Ceva de care mi-am adus aminte. Mai bine să nu-mi amintesc din nou. Să țin minte că trebuie să uit. Nebunie?"

Mai rău decât nebunie. Judecată limpede.

Se ridică pe mâini și pe genunchi și se munci să reconstituiască traseul parcurs în timpul crizei, după hainele împrăștiate și semnele de pe stâncă până la locul unde îl apucase. Se opri lângă Pitic și privi în jos la stânca aceea cu modelul zgâriat pe ea, model întrerupt acum de semnul scrâșnit al dinților.

– Era de așteptat. Totul este de așteptat. Lumea rămâne credincioasă formelor ei. Amintește-ți acest lucru.

Privi gânditor în jos, la dungile pe care stânca le lăsa în urma ei în mare.

„Nu trebuie să mă mai uit la mare. Sau poate trebuie? E mai bine să fii nebun sau normal? N-am văzut ceea ce am crezut că văd. Mi-am amintit greșit."

Îi veni apoi o idee importantă. Sub imboldul ei porni pe loc la cercetarea stâncii, nu o cercetare superficială, ci palmă cu palmă. Numai după căutări nesfârșite, poticniri, greutăți, izbituri, își aduse aminte că e o nebunie să caute o bucată de lemn în care să bată. Nu se găsea așa ceva pe acolo.

Chiloții îi mai atârnau încă în mână și îl străfulgera gândul că ar putea să-i îmbrace. După ce îi îmbrăcă, simți cum capul i s-a limpezit de toate cețurile, cu excepția durerii.

Își ridică mâna și atingând locul cu durerea, descoperi un cucui sub părul năclăit de sânge. Își examină picioarele. Pustulele albe erau mai mici și lipsite acum de importanţă. Își aminti de un obicei și se vârî în groapa cu apă. Odată ajuns înăuntru, observă prin deschizătura de la capătul mai îndepărtat o lumină vie, neașteptată și un grăunte de judecată, bine înfipt, îl mână înapoi la Veghe; înţelese ce prevestea lumina și zgomotul care îi urmase.

Soarele mai strălucea încă, dar o parte a orizontului suferise o schimbare. Îngenunche să privească porţiunea schimbată pe care o străbătea din nou un junghi vertical de lumină. Lumina lăsa o dâră în fiecare ochi, ceea ce transforma vederea într-o acţiune dezbinată. Scrută dunga verde pe care o lăsa lumina și văzu că întunericul desenează o linie precisă pe suprafaţa mării, care venea din ce în ce mai aproape. Brusc se regăsi în propriul său trup și știu unde se află.

– Ploaie!

Fără îndoială.

– Am spus eu că o să vină ploaia!

Să vină ploaia și ploaia a venit.

Coborî anevoie Strada Mare, își luă pălăria și o așeză în scobitura formată sub capătul Apeductului Claudian. Își smulse de pe el hainele cu care mai era îmbrăcat și le aruncă în crevasă. Înregistră lumini strălucitoare și zgomote. Întinse mantaua de ploaie într-un șanţ, formând din ea un fel de bazin. Apucă drumul cel mai scurt spre punctul de veghe și auzi șuierul apei în momentul în care marginea perdelei de ploaie cădea pe stâncă de Siguranţă. Apoi îl izbi în faţă, ricoșă în salturi de o șchioapă de pe Pitic și de pe suprafaţa Veghei. Cât ai clipi, începu să lucească și să șiroiască din cap până în picioare sub ploaie.

Un fulger și un trăsnet neîndurător veni dinspre perdeaua de apă și el se repezi clătinându-se spre crevasă, băgându-și întâi capul la adăpost, în timp ce tunetul tropăia pe deasupra. Chiar și în adâncul crevasei văzu o lumină livid care îl lovea

în urechi, apoi toate zgomotele încetară, cu excepţia unui sunet înalt, cântat. Era atât de apropiat de cap, încât luă locul tunetului. Picioarele îi erau ciomăgite. Gura rostea cuvinte, dar nu le putea auzi şi deci nu le cunoştea înţelesul. În crevasă pătrundea apa, i se scurgea pe sub obraz, picura din stâncă, i se prelingea în jurul şalelor, pretutindeni apă. Îşi scoase trupul afară din crevasă şi se trezi sub cascadă. Se poticni până la şanţ şi îşi găsi pălăria şiroind de apă. La capătul Apeductului Claudian era un robinet din care se revărsa apă. Puse la loc pălăria şi se îndreptă spre mantaua de ploaie. Îl aştepta o baie gata pregătită, dar ploaia de deasupra lui curgea ca un duş. Se reîntoarse la pălărie, aşteptă să se umple şi o purtă la groapa cu apă. Auzea sub stâncă clipocitul şi plescăitul şuvoiului. Apa curgea în jos, se infiltra în crăpături neştiute, cădea ca un zăngănit asurzitor în hău. Şuviţa de mâl roşu era de pe acum mai îngustă.

– Am spus că o să plouă şi a plouat.

Aşteptă tremurând în văgăuna rece, aşteptă senzaţia de satisfacţie care trebuia să vină odată cu îndeplinirea prorocirii, dar nu voia să vină.

Se ghemui acolo fără să mai asculte apa şi încruntându-se la propria sa umbră.

– Ce piesă am pierdut în timpul jocului? Eram în atac, îmi mergea bine şi apoi...

Apoi prăpastia de întuneric care despărţea perioada aceea mai luminoasă de aceasta. Se întâmplase ceva de cealaltă parte a prăpăstiei. Ceva de care nu trebuie să-ţi aduci aminte; dar cum să fii stăpân pe situaţie dacă ai uitat dinadins? Ceva despre un sistem care tocmai începea să se instaleze.

– Ostil.

Analiză cuvântul rostit de gură. Părea inofensiv dacă nu i se alăturau implicaţii. Pentru a evita acest lucru, interveni cu bună ştiinţă în procesul gândirii şi impuse gurii să facă cum îi porunceşte.

– Cum poate o stâncă să fie ostilă?

Se târî iute afară în ploaia care se mai domolise. Furtuna plecase în grabă dincolo de cele trei stânci și calmase agitația apelor. Norii întunecau totul. Lăsaseră în urmă o mare cenușie, posomorâtă, deasupra căreia se mișca aerul împins spre stâncă de un vânt imperceptibil.

– Aceasta a fost o furtună subsidiară, la marginea unui ciclon. În emisfera nordică cicloanele se rotesc în sens opus acelor unui ceasornic. Vântul bate dinspre sud. Ne aflăm deci pe latura răsăriteană a unui ciclon care se deplasează spre est. Odată ce pot să prevăd vremea, pot să mă înarmez împotriva ei. Problema va fi cum s-o scot la capăt cu prea multă apă, nu cu prea puțină.

Acorda doar pe jumătate atenție gurii sale care îi tot dădea înainte, ca să se liniștească pe minte și nimic altceva. Dar centrul globului se agita și se cutremura din cauza unor consecințe izolate a datelor cunoscute. Își abătea atenția de la una, numai ca să descopere alta. Încerca să-și șteargă din memorie fiecare consecință în parte, când constata că nu pot fi ignorate.

– Întreaga problemă a nebuniei este atât de complexă, încât nu s-a ajuns niciodată la o definiție satisfăcătoare, la o normă.

Mult îndepărtată de centru, gura trăncănea mereu.

– Unde, de pildă, trebuie trasă linia între omul considerat capricios sau iritabil și psihopatul cuprins într-adevăr de manie depresivă?

Pândind cu un ochi reîntoarcerea furtunii de spaimă, centrul medita la dificultatea de a distinge între somn și trezie, odată ce toată trăirea consta într-o serie de secvențe.

– Un vis care revine denotă oare nevroză? Dar atunci un prunc normal, în pătucul lui, nu trece oare prin toate simptomele de nevroză?

Dacă, ignorând prăpastia de întuneric și de spaimă de pe buze, te-ai reîntoarce pas cu pas, pornind de la stâncă, trecând prin Marină, teatru, scris, universitate, școală, înapoi

la patul de sub streașina tăcută, ai ajunge jos, în pivniță. Și cărarea duce din nou de la pivniță la stâncă.

– Soluția stă în inteligență. Ea ne deosebește de animalele neajutorate care sunt prinse în capcana tiparelor de comportare atât psihice, cât și fizice.

Dar centrul întunecat examina un gând, ca pe un monument care îl înlocuise pe celălalt în parcul lugubru.

Guano este insolubil.

Dacă guano este insolubil, atunci apa din șanțul superior nu poate fi un lichid vâscos, a cărui atingere să provoace senzația de ac înroșit în colțul ochiului.

Își plimbă limba în lungul barierei dinților, până la locul unde, între măsele, era o știrbitură. Își împreună mâinile și își reținu respirația. Ochii ațintiți spre mare nu vedeau nimic. Limba își aducea aminte. Scormonea în știrbitura dintre dinți și recrea vechea formă dureroasă. Atingea muchea aspră a stâncii, urmărea panta în jos, șanț după șanț dureros, până la suprafața netedă unde se afla Leul Roșu, chiar deasupra gingiei... pricepu ce era atât de obsedant familiar și îngrijorător într-o stâncă izolată și în descompunere în mijlocul oceanului.

12

Nu mai era nimic de făcut acum decât să-și protejeze judecata normală. Centrul mânuia trupul exterior ca pe o marionetă. Îl făcea să coboare de la Veghe la crevasă. Găsi îmbrăcămintea umedă și o trase pe el, până când ajunse să vadă prelungirea hainelor și a ciorapilor de cizmă ca pe niște grămezi de gunoi. Trupul și veșmintele erau incomode ca un costum de scafandru. Se duse la Piscul Hranei, culese midii, sili gura să le primească. Nu privea înaintea lui, ci în jos, acolo unde apa dansa la picioarele stâncii. Marea era tulbure, cu valuri mici care purtau în spate valuri și mai mici, astfel că adâncul era invizibil și apa gravă și rece. Pe când fălcile dumicau, stătea liniștit, cu doi homari așezați alături de el pe stâncă. Masa continua sub ploaia pătrunzătoare, rafale de vânt și valuri mânate pe suprafața apei. Cu unul dintre homari apuca bucățelele de mâncare și le ducea spre față. Homarii purtau armură ca să se apere de apăsarea enormă a cerului.

Printre înghițituri vocea sporovăia, cârmind spre rațiune și adevăr și apoi luând-o razna.

– Eu nu am armură și de aceea o să mă strivească până la urmă. Mi-a stricat și profilul. Gura iese mult înainte și am două nasuri.

Dar centrul reflecta la alte lucruri.

„Trebuie să fiu cu băgare de seamă când privesc în jur, la vânt. Nu vreau să mor din nou."

În același timp, midii fiind numeroase în jurul său, puse gura să lucreze și șterse din memorie celelalte posibilități.

„De la bun început am fost alcătuit din două părți, mintea și trupul. Nimic nu s-a modificat. Doar că înainte nu-mi era atât de limpede acest lucru."

Centrul chibzuia la mișcarea următoare. Pământul putea fi ținut laolaltă prin piroane nituite. Carnea putea fi vindecată prin gheare de furnici, ca în Africa. Voința putea să reziste.

Și apoi nu mai găsi midii la îndemână. Puse homarul să mimeze actul de a duce hrana la gură, dar senzațiile nu mai erau aceleași.

– Trebuie s-o fac.

Se suci pe patru labe. Ținându-și respirația privi în sus și văzu baba din colțul pivniței profilându-se pe cer.

– Ea este Piticul. I-am dăruit un cap de argint.

Vântul și o boare de ploaie îl bătеau în față. Baba îi făcea semne din cap, cu fața ei de argint palid.

– Din fericire am pus o mască de argint pe cealaltă față. Ea este Piticul. Nu aceasta-i mișcarea următoare.

Își croi drum înapoi spre Veghe, își purtă trupul alături de Pitic și-l puse să îngenuncheze. Deasupra lui, Piticul îi făcea blând semne din cap, cu o față de argint palid.

Ceva în șanțul din vârf părea modificat. Se trase brusc înapoi privind îngrijorat. Substanța albă de pe fund era sfărâmată și împrăștiată, deoarece o bucată de stâncă căzuse de pe latura șanțului. Se târî înainte și inspectă bolovanul. Pe o latură, stratificația era roasă și veche, dar celelalte trei erau de un alb murdar și proaspăt sfărâmate. Bolovanul era lung și lat de un metru și gros de cincisprezece centimetri. Era ca o carte foarte mare și pe coperta albă se vedea o gravură ciudată. Un timp, ochiului său îi plăcu gravura, deoarece forma un model, și nu existau cuvinte, care l-ar fi ucis pe loc. Ochiul său urmări îndelung liniile crestate și dăltuite, așa cum gura mâncase midiile. Pe muchea cărții era canelura din care se desprinsese.

Canelura era și ea gravată. Era ca un arbore răsturnat care creștea din muchea străveche, unde straturi, ca niște

foi, erau tocite de vânt și ploaie. Trunchiul era un jgheab adânc, perpendicular, cu margini care clivează. Mai jos, trunchiul se diviza în trei ramuri care la rândul lor formau o rețea complicată de crengi, ca firicelele unei omizi. Trunchiul, ramurile și crengile erau groaznic de negre. În jurul crengilor se afla o floare de măr formată dintr-o pată argintie și cenușie. Sub privirea sa, picăturile de apă decolorau piatra și se opreau pe ramuri ca niște fructe fade.

Gura sporovăia.

– Fulger!

Dar centrul întunecat era crispat, îngrozit și conștient. Ceea ce știa era atât de groaznic, încât centrul puse dinadins gura să lucreze.

– Fulger negru!

Mai era încă un rol care putea fi jucat, rolul nebunului, al sărmanului Tom, ferit de cunoașterea semnificației fulgerului negru.

Se apucă de bătrâna care clătina din capul argintiu.

– Ajută-mă, drăguța mea, am nevoie de ajutorul tău!

Gura preluă conducerea.

– Dacă îl lași să continue, drăguța mea, o să dărâme afurisita asta de stâncă pe de-a întregul și n-o să ne mai rămână decât să înotăm.

Să înotăm în ce?

Gura îi dădea înainte, disperată.

– Exista stânca aceea în jurul Piscului Perspectivei, drăguța mea, care fusese mișcată, apa o mișcase. N-aș îndrăzni să rog pe nimeni altul decât pe tine, căci stânca este neclintită și, dacă el o va lăsa în pace, va dăinui o veșnicie. La urma urmei, drăguța mea, îi ești soție.

Jos din pat, pe covor, cu picioarele goale. Te strecori prin camera întunecată nu pentru că vrei tu, ci pentru că n-ai încotro. Treci de ușă. Debarcaderul, uriaș, ceasul bunicului. N-ai acoperire la spate. Pe după colț, acum, pe scări. În jos,

calcă ușor. În jos, calcă ușor. Antreul, dar mărindu-se sub ochii tăi. Întunericul instalat în fiecare colţ. Balustrada sus de tot, abia o ajungi cu mâna. Nu mai poţi aluneca acum pe ea. O balustradă diferită, totul este diferit, o formă nouă își face apariţia. Silit să cobori și să înfrunţi lucrul căruia i-ai întors spatele. Tic, tac, umbrele se înghesuie. Dincolo de ușa bucătăriei. În jos, calcă ușor. În jos, calcă ușor. Tragi zăvorul de la cavou. Izvor de întuneric. Capetele sicriului strivite în perete... Pe sub cimitir, înapoi pe ușa morţii să întâmpini stăpânul. În jos, calcă ușor, în jos. Bulgări negri îngrămădiţi, miros umed. Surcele de sicriu.

– Trebuie să fie cineva nebun ca să vadă un homar roșu înaintând în mare. Iar guano este insolubil. Nebunul vede în pescărușii șopârle zburătoare. Doar el face legătura, când își pierde minţile, între două lucruri despre care a citit cândva într-o carte și nici el nu-și mai aduce aminte când. Nu-i așa, drăguţo? Spune-mi, spune-mi că-i așa!

Capul de argint încuviinţa, blând, mai departe, iar ploaia împroșca.

Aprinzându-se de la sicrie, praf de cărbune, negru ca fulgerul negru. Butuc cu securea alături, folosit nu ca lemn de foc, ci pentru execuţii.

– Focile nu pot fi ostile, iar omul nebun nu doarme bine. Simte că stânca este prea tare, prea reală; îi suprapune o altă realitate, mai ales dacă are prea multă imaginaţie. Ar fi în stare să vadă într-o gravură destrămare în întreaga fire a lucrurilor.... nu-i așa?

Și apoi în întuneric, cu picioarele încătușate, încercă să ridice unul și-l găsi încleiat, află neputinţă unde ar trebui să fie puterea necesară acum, deoarece, firește, nu mai era nimic de făcut, decât să ţipe și să încerce să scape. Bezna de două ori mai întunecoasă în colţ, ceva care se ivea amenințător, picioare legate, în imediată apropiere amenințarea necunoscută, o gură de întuneric, inima și ființa tuturor spaimelor imaginabile. Forme repetate de la începutul timpurilor, apropierea

lucrului necunoscut, un centru întunecat întorcând spatele lucrului care i-a dat viață și zbătându-se să scape.

– Nu-i așa? Spune că-i așa.

Se auzi un zgomot lângă brațul stâng și apă căzând pe Veghe. Își așează fața exterioară în bătaia vântului și aerul îi biciui obrajii. Pe Pitic apa nu mai cădea în formă de ploaie, ci de stropi. Se târî până la marginea stâncii și privi în jos, prin pâlnie. În jurul Stâncii de Siguranță apa era albă și, pe când privea prin tunel, auzi un sunet surd, urmat de o pală de stropi.

– S-au mai făcut investigații în legătură cu vremea aceasta, dar de la un nivel mai coborât. Cineva s-a cățărat acolo și moluștele au rezistat.

Marea era cuprinsă de un ritm de acumulare. Stânca de Siguranță punea piedică valurilor și le împingea în fisura de sub tunel. Nouă din zece valuri se ciocneau cu o reverberație și aruncau în sus stropi pulverizați, într-o linie asemenea unei fețtile aprinse... o feștilă rapidă care biciuia suprafața apei. Cel de-al zecelea val găsea drum liber, deoarece al nouălea fusese foarte mic. Și atunci al zecelea se revărsa rostogolindu-se, fisura strangula apa care năvălea în sus și izbea spatele unghiului... bang! Fulgi de apă scăpărau în tunel. Dacă al zecelea val era mare, fulgii deveneau pană, iar vântul prindea un mănunchi din vârf și-l azvârlea ca din praștie dincolo de Pitic, ca să se risipească în jos pe Strada Mare.

A urmări valurile era ca mâncatul midiilor. Marea constituia obiectul unei atenții ce putea fi prelungită mai mult chiar decât mâncatul. Centrul se concentra, lăsând gura să facă ce dorește.

– Bineînțeles, după o bucată de timp, trebuia să vină și o furtună. Era de așteptat. Și cine ar fi putut inventa toată această complexitate a apei, alergând conform firii, urmându-i legile până la ultima picătură. Și bineînțeles mintea omului trebuie să se piardă cu timpul, iar universul să intre în dezordine.

Dar dincolo de dezordine, va dăinui totuși o existență reală și o biată ființă nebună, agățată de o stâncă, în mijlocul oceanului.

Nebunia nu are un centru cu judecată normală. Nimic asemănător acestui „Eu", care sta aici, stăvilind timpul ce trebuie să vină. Ultima reluare a sistemului. Apoi fulgerul negru.

Centrul strigă:

– Sunt atât de singur! Doamne! Sunt atât de singur!

Negru. O senzație familiară, o greutate pe inimă, un rezervor gata în orice moment să inunde ochii care de atâta amar de vreme nu mai cunoscuseră plânsul. Negru ca înserarea de iarnă prin care centrul punea trupul să umble... un trup tânăr. Fereastra era modificată doar de perspectiva lămpilor aprinse în vârful felinarelor din stradă. Centrul gândea... „Sunt singur; atât de singur!" Rezervorul se revarsă, toate luminile de pe strada Carfax, de sub Big Tom, izbucniră scoțând aripi de curcubeu. Centrul simți nodul din gât, trimise privirea ochilor înainte, să se agațe cu disperare de prima lumină și apoi de următoarea... orice, cu condiția să rețină atenția cât mai departe de bezna din interior.

Din cauza celor înfăptuite am rămas străin și singur.

Centrul parcurse un drum printr-o alee, traversă altă stradă, o curte pătrată, urcă scări goale de lemn, se așeză lângă foc și toate clopotele din Oxford băteau pentru rezervorul care se revărsa și marea vuia în odaie.

Centrul contorsiona fața ca să șteargă semnele lipsei de bărbăție, dar apa nedisciplinată se prelingea și picura în lungul obrajilor.

– Sunt atât de singur! Sunt atât de singur!

Încet, apa se zvânta. Timpul se întindea înainte, așa cum face timpul pe o stâncă în mijlocul oceanului.

Centrul formula un gând.

„Acum nu mai este speranţă. Nu mai este nimic. O, dacă ei s-ar uita la mine, dacă mi-ar vorbi... dacă aș fi și eu o parte din ceva..."

Timpul se întindea înainte, indiferent.

Se auzeau pași pe scări, două etaje mai jos. Centrul aștepta fără speranţă să audă spre ce odaie se îndreaptă. Dar pașii mergeau înainte, urcau, se auzeau mai tare, aproape la fel de tare ca bătăile inimii, astfel că în momentul în care se opriră în faţa ușii, el se ridicase în picioare cu mâinile în dreptul pieptului. Ușa se întredeschise și o învălmășeală de cârlionţi negri apăru în partea ei sus.

– Nathaniel!

Nathaniel se aplecă și intră radios în odaie, se opri, uitându-se în jos la fereastră.

– M-am gândit că s-ar putea să te mai prind. M-am reîntors pentru weekend.

Adăugă apoi, cu întârziere.

– Pot să intru?

– Dragul meu prieten!

Nathaniel se foi îndelung cu mantaua și privi apoi cu solemnitate de jur-împrejur, ca și cum locul unde ar fi putut să o pună ar fi constituit o problemă majoră.

– Las-o aici. Mă ocup eu de ea... ia loc... eu sunt... dragul meu prieten!

Nathaniel zâmbea și el stingherit.

– Îmi pare bine că te văd, Christopher.

– Poţi rămâne mai mult? Sper că nu trebuie să te grăbești?

– Am venit să ţin o conferinţă la...

– Dar nu astă-seară?

– Nu, astă-seară pot rămâne aici.

Centrul stătea de partea cealaltă, drept pe partea exterioară a ferestrei sale..... afară, drept în mijlocul lumii.

– O să stăm de vorbă. Hai să stăm de vorbă, Nat.

– Ce mai e nou prin lume?

– Ce mai face Londra?

– Nu-i plac conferinţele despre rai.

– Despre rai?

Trupul începu apoi să râdă din ce în ce mai tare şi apa curgea din nou. Nat surâdea stânjenit şi se înroşise.

– Ştiu. Dar nu mai înrăutăţi şi tu lucrurile.

Se şterse de apă şi sughiţă.

– Ce fel de rai?

– Acel rai pe care l-am inventat pentru noi, după moarte, dacă nu suntem pregătiţi pentru cel adevărat.

– Tu ai să fii... fiinţă stranie ce eşti!

Nathaniel deveni serios. Ridică cercetător privirea în sus, înălţând degetul arătător şi consultând o carte de referinţe de partea cealaltă a tavanului.

– Dacă ne iei cum suntem acum, raiul ar fi o simplă negare. Inform şi deşert. Înţelegi? Un fel de fulger negru care distruge tot ceea ce noi numim viaţă...

Râsul reveni.

– Nu înţeleg şi nici nu prea îmi pasă de rai, dar voi veni la conferinţa ta. Dragul meu Nat... Habar n-ai cât mă bucur că te văd.

Feştila aprinsă biciui chipul lui Nathaniel şi el dispăru. Centrul rămase cu privirea în jos spre pâlnie. Gura îi era deschisă de uimire şi spaimă.

– Şi totuşi l-am iubit atât de mult!

Negru şi dibuindu-şi drumul spre scara de oţel care sclipea slab în lumina înnourată. Centrul încercă să se opună, asemenea unui copil care vrea să se împotrivească şi să nu coboare în pivniţă, în miez de noapte, dar picioarele îl poartă înainte. Sus, tot mai sus, de la puntea superioară, la teugă, sus dincolo de tunul al doilea. „Am să-l întâlnesc oare? O să stea acolo la noapte?"

Şi iată-l desenat în tuş, în faţa norilor, mişcându-şi membrele şi gesticulând alandala ca un bătrân la legat snopi. Este Nathaniel, legănându-se şi repezindu-şi mâna pentru

un salut în miez de noapte. „Ce mai faci, Nat?" Îi veni pe buze, dar el înghiți întrebarea. „Prefă-te că nu vezi. Păzește-te cât poți să nu fii implicat. Trage un foc de pe punte, foc care o să-l arunce departe de trupul ei și deschide-mi calea mie. Am trecut cu toții de primul fel, am mâncat peștele!

Și s-ar putea să nu reușească. S-ar putea să nu-i mai ardă să stea întins la pupă ca să se roage eonilor săi. „Adio, Nat, te-am iubit și nu-i în firea mea să iubesc mult. Dar ce ar putea face penultimul vierme? Să-și piardă identitatea?"

Nathaniel stătea în întuneric legănându-se pe picioarele desfăcute, înțelegând cuminte că nu a fost văzut. În schimb se feri să nu se apropie de ofițer și coborî cu mișcări nesigure scara.

Toate sunt puse la punct, timpul, locul, persoana iubită.

– Ai venit și tu odată la timp, slavă Domnului. Direcția zero-patru-cinei, viteza douăzeci și opt de noduri. Nimic la orizont. O ținem tot așa încă o oră.

– Ceva nou?

– Toate cum le știi. Ne aflăm la treizeci de mile nord de convoi, complet singuri, urmează să dăm semnalul peste o oară. Pentru asta o să vină însuși căpitanul. Asta-i tot. Fără zig-zaguri. Foarte încet. A, da. Luna răsare peste zece minute și am fi o țintă perfectă dacă dăm peste vreun submarin german. Transmite asta. Noapte bună.

– Visuri plăcute.

Auzi pașii coborând. Traversă puntea la tribord și privi spre pupă. Zgomot de motor, conturul coșului. Siajul lăsa în urmă o dâră alburie și un val secundar se răspândea în evantai din partea cealaltă a navei. Partea dinspre tribord a dunetei avea conturul abia vizibil și, prin contrast, suprafața părea întunecată, iar toată învălmășeala formată din aruncătoare, grenade antisubmarine, traine și tunuri, împiedica privirea, făcându-te să distingi anevoie dacă, printre altele, se află și o siluetă rezemată de balustradă. Își ațintea privirea în jos, întrebându-se dacă forma aceea

de insectă, cu picioarele aduse în faţă, exista aievea sau era creată de propia sa imaginaţie.

Nu Nathaniel e sprijinit acolo, ci Mary.

„Trebuie! Trebuie! Nu înţelegi, târfă afurisită?"

– Curier!

– Da, domnule.

– Adu-mi o ceaşcă de cacao.

– Imediat, domnule.

– Şi, curier... adică lasă.

Picioare coborând scara. Întuneric şi curent provocat de viteză. O strălucire la tribord, ca incendiul îndepărtat al unui oraş sub bombe. Răsăritul lunii.

– Atenţie, babord!

– Da, domnule.

– Dă o fugă la timonerie şi adu-mi celălalt binoclu de noapte. Ăsta cred că trebuie reparat. Îl găseşti în raftul de deasupra mesei cu hărţi.

– Imediat, domnule.

– Supraveghez eu sectorul tău cât timp lipseşti.

– Bine, domnule.

Picioare coborând scara.

Acum.

Ca pe scenă. Salt degajat spre babord. Pauză.

Acum! Acum! Acum!

Strecoară-te spre habitaclu, repede-te la portavoce, glas stăruitor, ascuţit, strident, speriat.

– Bandă tribord. Toată viteza. Pentru numele lui Dumnezeu!

O zguduire distrugătoare care nu face parte din piesă. O pâclă albă se înalţă ca un nor, universul coboară în vrilă. Şocul unei căderi undeva, departe, zdruncinare, gură înfundată cu apă... şi el se luptă, răsucindu-se în toate direcţiile, cu apa neagră, nesimţitoare.

Gura, pradă mâniei, ţipă la pâcla albă care se ridică din pâlnie.

– Și ordinul era corect, fir-ar să fie!

Mâncat!

Nu mai era posibil să privească valurile, căci la fiecare câteva minute erau acoperite de pâcla albă care se ridica. Își târa privirea în afară și se uita la trupul îmbrăcat. Hainele erau ude leoarcă, iar ciorapii murdari ca niște otrepe. Gura rosti ceva mecanic:

– Păcat că mi-am aruncat cizmele pe când eram în apă.

Centrul își poruncea sie însuși să se prefacă și să continue tot așa.

Gura își avea propria ei înțelepciune.

– Rămâne oricând nebunia, e un refugiu, cum ar fi o crevasă în stâncă. Când omul ajunge complet lipsit de apărare, poate întotdeauna să se retragă în nebunie, asemenea acelor creaturi cu carapace, ce mișună printre alge, jos, unde stau midiile.

– Găsește ceva la care să privești!

– Nebunia poate fi răspunzătoare de orice, nu-i așa drăguțo?

– Fă ceva, dacă nu privești!

Se ridică împleticindu-se, în bătaia vântului și a stropilor de ploaie. Păși în jos, pe Strada Mare, și dădu peste mantaua de ploaie transformată în lighean și plină cu apă. Își luă pălăria și începu să lăcărească mantaua, ducând apa la groapa cu apă. Se concentră asupra legilor apei: cum cade, cum se depune, ce se poate prevedea și cum o puteai manevra. Din timp în timp stânca se cutremura, un nor alb se ridica pe lângă locul de veghe și, în șanțurile de sus, se formau pârâiașe de spumă. După ce goli mantaua, o ridică în sus, o scurse de apă și o îmbrăcă. Jucându-se cu nasturii, centrul putea să ignore ceea ce urma să se întâmple. În timpul acestei îndeletniciri, stătea cu fața spre apeduct, unde spuma atârna ca un scuipat, iar mantaua îl împingea spre canal. Cum stătea așa țintuit, simți o lovitură în spate și rafalele de apă se

revărsară în șanț ca să se adune spumegând pe fund. Își dibui drumul de-a lungul apeductului și se vârî în crevasă. Își puse pălăria și își culcă fruntea pe braţe. Lumea se transformase în beznă și pătrundea la el prin sunete.

– Dacă un nebun ar asculta ce se aude, ar crede că este tunet și chiar asta e. N-are rost să-ţi ciulești astfel urechile. Va tuna numai dincolo de orizont, unde trec corăbii încoace și încolo. Ascultă mai bine furtuna. O să îmblăcească stânca aceasta. O să-l snopească pe un biet nenorocit ca mine până la nebunie. Nu că ar dori el să înnebunească, dar nu va avea încotro. Luaţi aminte! Voi cei care dormiţi în paturi calde, un marinar englez, izolat pe o stâncă și cuprins de nebunie, nu pentru că așa vrea el, ci pentru că marea este teroare... cea mai cumplită teroare pe care ţi-o poţi imagina!

Centrul colabora, dar trăgând cu urechea. Se concentra acum asupra cuvintelor care ţâșneau din gură, deoarece cu perdeaua de carne și păr care se lăsase peste fereastră, cuvintele puteau fi examinate așa cum fuseseră și gândurile. Asigurau muzica de fond.

– O, ajutor, ajutor! Mor lăsat în voia sorţii. Mor de foame, de sete. Zac ca o bucăţică de plută agăţată. Mi-am făcut datoria faţă de tine și iată care mi-e răsplata. Dacă ai putea cumva să mă vezi, ţi s-ar rupe inima de milă. Am fost tânăr, voinic și frumos, cu un profil de vultur și cu păr ondulat. Am fost de o inteligenţă sclipitoare și am plecat la luptă împotriva dușmanilor tăi. Am rezistat în apă, m-am luptat cu întreaga mare. Mă zbat în luptă cu stânca, cu pescărușii, cu homarii, cu focile și cu furtuna. Am ajuns slab și jigărit. Încheieturile îmi sunt ca niște cioturi și mădularele ca niște beţe. Mi-e chipul scofâlcit de bătrâneţe și părul alb de sare și durere. Ochii mei sunt pietre mohorâte... Centrul se înfioră și începu să se micșoreze. Mai era un zgomot, dincolo de furtună, de muzica de fond, de suspinele cuvintelor.

– ...pieptul meu pare scheletul unei bărci părăsite. Fiecare respiraţie înseamnă un efort...

Zgomotul era atât de slab, în comparaţie cu vuietul vântului, al ploii şi al valurilor, încât atrăgea şi reţinea atenţia. Gura, conştientă de acest lucru, îşi dădea şi mai mult silinţa.

– Mă cuprinde nebunia. Un fulger se joacă în poalele unei mări sălbatice. Sunt iarăşi puternic...

Şi gura cânta.

Centrul tot mai urmărea dincolo de cântec, de muzica de fond, vuietul de afară. Zgomotul reveni. Centrul îl confundă un timp cu tunetul.

– Ahoe, ahoe! Fulgerul lui Thor mă provoacă. Lumină după lumină, descărcări ondulate de flăcări albe, săgeţi azvârlite spre Prometeu, alb orbitor, alb, alb arzător, cerul ţinteşte în omul de pe stâncă...

Zgomotul, dacă îl ascultai aşa cum era centrul silit să-l asculte, era surd şi îndepărtat. Ar fi putut fi tunet sau salvă de tun. Ar fi putut fi bubuit de tobă şi gura îmbrăţişă această posibilitate.

– Rata, ta, ta, ta! Soldaţii se întorc, a fost prins împăratul! Ra, ta, ta!

Ar fi putut fi mobilă mutată într-o încăpere la etaj, şi gura intră în panică la acest gând, cu o automată tresărire de insectă.

– Las-o jos aici. Rulează spre interior colţul covorului şi atunci ai să poţi scoate masa. Vrei să-l aşezăm lângă picup? Schimbă placa asta şi pune ceva stâncos şi eroic...

Ar fi putut fi saci de făină coborâţi pe o scară de fier, răsunând în cădere pe puntea de oţel.

– Bandă tribord! Bandă tribord!

Ar fi putut fi zăngănitul discului de alamă din culise.

– Trebuie să-mi daţi rolul principal, sau de nu, plec din pivniţa cu cărbuni...

Uşa pivniţei clătinându-se în urma unui copilaş care trebuie să coboare, să coboare în somn, pentru a înfrunta lucrul de la care s-a îndepărtat când a fost zămislit.

– Tăiaţi-i capul! Jos, pe butuc, printre surcele şi praf de cărbuni!

Dar centrul ştia. Recunoştea cu o certitudine care făcea sporovăiala gurii la fel de inutilă ca un sughiţ. Zgomotul acela era râcâitul şi izbiturile unei sape care lovea o uriaşă cutie de tablă ce fusese îngropată.

13

– NEBUN spunea gura, nebun de legat.

Asta explică totul, homari, viermi, tărie, splendidă realitate, legile naturii, secvenţe de film, instantanee de imagini şi sunete, şopârle zburătoare, ostilitate... cum poate omul să nu înnebunească? Am să vă spun ce este omul. Merge în patru labe până când Nevoia îi ridică în sus partea de dinainte şi face din el un hibrid. Dacă vreţi o dovadă, găsiţi amprentele digitale ale acelor mâini pe lângă şira spinării, chiar deasupra noadei. Omul este un monstru, un avorton privat de o dezvoltare firească, aruncat în lume într-o învelitoare sumară de pergament, cu prea puţin spaţiu pentru dinţi şi cu o ţeastă moale, bombată ca o băşică. Dar în ea natura agită o fiertură, plasează o furtună care să scapere în globul călit un fulger alb, scânteietor, sclipiri şi vibraţie constantă. Toţi homarii şi toate secvenţele de film nu sunt altceva decât intersectări întâmplătoare între descărcări simultane de fulger. Viaţa normală a pântecului se desfăşoară pe un circuit simplu, dar cum poate să se menţină constantă fiertura aceasta agitată? Atrasă violent de globul pământului, infestată de lovitura albă care a gravat cartea, zbârcită, brăzdată ca de foc, de greutăţi şi chinuri şi de sminteala groazei, cu creierul bolnav, la ultima ta suflare pe stânca din mijlocul oceanului fiertura s-a revărsat şi tu eşti pur şi simplu nebun de legat.

Senzaţii. Cafea. Vin alb. Gin. Lemn. Catifea. Nailon. Gură. Goliciune, caldă, umedă. Peşteri deschise ca o crevasă sau închise ca gura roşie a unei anemone de mare. Plină de ţepi. Dominaţie. Identitate.

– Sunteți punctul de intersecție dintre toate curentele. Nu existați în afara mea. Dacă am înnebunit eu, ați înnebunit și voi. Voi vorbiți acolo înăuntru, sunteți una cu mine, eu nebun, voi la fel.

Stânca se cutremura și iar se cutremura. O răceală bruscă îl lovi în față și spălă locul de sub el.

Era de așteptat.

– Nathaniel!

Centrul negru, încercând să se agite ca o fiertură.

Întunericul era sfâșiat de alb. Se rostogoli printre senzațiile crevasei. Peste tot era apă și zgomot, iar gura le întâmpina cu bucurie. Scuipa și tușea. Se ridică din apa care i se rotea până la genunchi și vântul îl trânti jos. Șanțul era ca un mic ocean, ca extravagantele cunoscute și acum reamintite ale unui reflux printre stânci. Ceea ce fusese un șanț uscat, era plin pe jumătate de apă în mișcare, cu dungi de spumă ce se roteau și se întretăiau. Vântul era ca un expres într-un tunel și pretutindeni picura, se scurgea, șiroia. Se căznea să iasă din șanț, fără să audă ce spune gura și dintr-odată gura și cu el erau totuna.

– Bătăuș afurisit ce ești!

Scoase capul peste nivelul peretelui și vântul îi scofâlci obrajii ca unui aviator. Biciuiau alicele. Apoi cerul de deasupra babei sări și deveni alb. O clipă mai târziu, lumina fu stinsă și cerul se surpă peste el. Fu doborât de presiunea enormă și se prăbuși în apa din șanț. Greutatea se retrase și îl lăsă zbătându-se. Se ridică, dar cerul se surpă din nou peste el. De data aceasta reuși să se împleticească de-a lungul șanțului, deoarece greutatea apei nu era chiar suficientă ca să-l răpună, iar marea din șanț nu-i ajungea mai sus de genunchi. Lumea revenea, cenușie ca furtuna și sfâșiată de panglici zburătoare, și îi oferea muzică furtunoasă, bubuit de timpane, urlet de alămuri și scăpărări de coarde. Își croi drum eroic, din șanț în șanț, prin apă și muzică, cu haine tremurânde și jumulite,

zdrenţuite ca marginea unui sac de vânt, cu mâini ca nişte gheare. El şi cu gura lui strigau prin vacarm.

– Aiax! Prometeu!

Baba privea de sus spre el cum se zbătea printre alternanţe de alb şi beznă. Apoi capul cu masca de argint fu luat de o pâclă albă şi ea se profilă cocoşată pe cer, cu umerii lipsiţi de cap. Căzu în şanţul alb, peste carte, cu faţa culcată pe gravură şi gura plină de gunoi insolubil. Urmă o bruscă presiune şi tăcere. Fu ridicat în sus şi aruncat iar jos, izbit de stâncă. O clipă, la retragerea apei, văzu profilat pe cer locul de veghe, despuiat pe prezenţa babei, dar cu conturul schimbat din cauza pietrelor răvăşite.

– Umblă dezlegată pe stâncă! A ieşit din pivniţă la lumina zilei. Vâneaz-o!

Iar cuţitul era acolo, printre toate celelalte senzaţii, grămădit în dreptul coastelor. Îl apucă şi-l deschise. Începu să se târască, să vâneze şi să înoate din şanţ în şanţ. Ea se pleca peste balustradă, dar dispăru, iar el se furişă după dânsa în foaierul artiştilor. Dar baba ieşise la rampă şi el, când se ghemui în culise, văzu că nu este îmbrăcat aşa cum cerea rolul. El şi cu gura erau una.

– Schimbă-ţi hainele! Fii un nebun despuiat pe o stâncă, în mijlocul furtunii!

Ghearele i se înfipseră în zdrenţe şi le smulse de pe el. Zări un galon auriu şi un ciorap gol, plutind tot mai departe, ca un pumn de gunoi. Văzu un picior zgâriat, subţire băţ, scorojit, iar muzica îl jelea.

Îşi aminti de babă şi se târî după ea în jos pe Strada Mare, până la Leul Roşu. Valurile în retragere creau o învălmăşeală binevenită în jurul celor trei stânci şi învălmăşeala ascundea locul unde apăruse homarul roşu. Strigă către stânci, dar baba nu catadicsi să apară printre ele. Se furişase jos în pivniţă. O zări apoi zăcând înghemuită în crevasă şi se zbătu să o ajungă. Se năpusti asupra ei şi începu să o ciopârţească cu cuţitul în timp ce gura continua să strige:

– Asta o să te învețe minte să mă mai gonești! Asta o să te învețe minte să mă gonești din pivniță printre mașini, paturi și cârciumi, să te ții după mine și să mă faci să alerg, să alerg toate zilele vieții mele după plăcuța de identitate. Sângerează și mori!

Dar el și cu vocea sa erau una. Știau că sângele era apă de mare, iar carnea rece, boțită, ruptă și zdrențuită, nimic altceva decât mantaua lui de ploaie.

Vocea deveni apoi murmur, cânt, jurăminte, silabe fără înțeles, tușea și scuipa. Umplea fiecare clipită cu zgomote, bolborosind atâtea până ce se îneca; dar centrul începu să se cunoască pe sine drept altceva, deoarece nu toate momentele erau ocupate de gălăgie. Gura scuipa și începu să devieze spre jumătăți de înțeles.

– Și la urma urmelor au să te bântuiască halucinații, vedenii, visuri, iluzii. La ce altceva se poate aștepta un nebun? O să-ți apară pe stânca solidă, pe stânca reală, au să-ți încătușeze atenția și n-o să fii nimic altceva decât nebun.

Și pe loc se și prezentă o vedenie. Își dădu seama înainte s-o vadă, deoarece în șanț, încadrată de stropii tăcuți care zburau pe deasupra, se instalase frica. Vedenia stătea pe stâncă, la marginea șanțului și în cele din urmă o înfruntă, privind-o prin fereastra lui tulbure. Vedea restul șanțului și se târa în lungul lui prin apa solemn liniștită, cu excepția momentelor în care pojghița înspumată se înfiora într-un spasm prelung, la bătaia unei rafale. Când ajunse în apropiere, își ridică privirea de la cizme, peste genunchi, spre față, fixându-se asupra gurii.

– Ești o proiecție a minții mele. Dar ești și un punct asupra căruia să-mi opresc atenția. Stai acolo!

Buzele abia se mișcau răspunzându-i:

– Tu ești o proiecție a minții mele.

El scoase un sunet fornăit.

– Regresie infinită sau mai bine zis ne învârtim împrejurul unui tufiș de coacăze. Putem continua așa la infinit.

– Ţi-a fost destul, Christopher?

Privi spre buze. Erau limpezi ca vorbele. O șuviță de salivă le unea în colțul drept.

– Niciodată n-aș fi putut inventa așa ceva.

Ochiul cel mai apropiat de Veghe era injectat în exterior. În spate sau alături, o dungă roșie de apus se pierdea din vedere dincolo de stânci. Tot mai bura. Te puteai uita sau la apus, sau la ochi, dar nu la amândouă. Nu puteai privi și ochiul, și gura în același timp. Văzu că nasul este lucios, de un cafeniu de piele și plin de pori. Obrazul stâng va avea curând nevoie de un bărbierit, deoarece putea distinge fiecare țep în parte. Dar nu putea cuprinde cu privirea întreaga față. Era o față de care poate îți vei aduce aminte mai târziu. Nu se mișca. Avea doar calitatea de a refuza o inspecție generală. Fiecare trăsătură la rândul ei.

– Ce să-mi fie destul?

– Să supraviețuiești. Să înduri.

Îmbrăcămintea era și ea greu de fixat cu o singură privire, așa că trebuia să examineze piesă cu piesă. Purta o manta de ploaie prinsă în cordon, deoarece nasturii dispăruseră. Pe dedesubt, un pulover de lână cu gulerul întors. Pălăria împinsă puțin pe spate. Mâinile se odihneau, fiecare pe un genunchi, deasupra ciorapilor. Apoi erau cizmele, bune și lustruite și ude și solide. Făceau ca stânca din spatele lor să pară de carton, ca un fundal pictat. Se aplecă înainte până când fereastra lui tulbure ajunse exact deasupra căputei drepte. Nu mai era acum nici muzică de fond, nici vânt, doar cauciuc negru, lucios.

– Nu m-am gândit.

– Gândește-te acum.

– La ce bun? Sunt nebun.

– Până și crevasa asta o să se fărâmițeze.

Încercă să râdă spre ochiul injectat, dar auzi un zgomot ca un lătrat. Aruncă cu vorbe în față.

– În ziua a șasea l-a creat pe Dumnezeu. Prin urmare nu-ţi îngăduiesc să folosești decât pro priul meu vocabular. L-a creat după chipul și asemănarea lui.

– Gândește-te acum.

Văzu ochiul contopindu-se cu apusul. Își aduse braţele în dreptul feţei.

– Nu vreau. Nu pot.

– În ce crezi?

Jos spre cizma neagră, neagră ca tăciunele, neagră ca pivniţa, dar acum jos, spre un răspuns silit.

– În firul vieţii mele.

– Cu orice preţ. Repetă după mine:

– Cu orice preţ.

– Deci ai supravieţuit.

– A fost un noroc.

– Fapt inevitabil.

– Și atunci ceilalţi nu voiau să trăiască?

– Există grade de intensitate.

Trase perdelele de carne și de păr și privi cizmele. Rânji.

– Am dreptul să trăiesc, dacă pot.

– Unde stă scris?

– Atunci nimic nu-i scris.

– Gândește-te.

Turba de mânie, pe stânca de carton, în faţa picioarelor neclintite, negre.

– Nu vreau să mă gândesc. Te-am creat pe tine și pot să-mi creez propriul meu rai.

– L-ai și creat.

Privi pieziș de-a lungul apei înfiorate, în jos, spre picioarele și genunchii săi scheletici, simţi în carne ploaia și bura și frigul sălbatic.

Începu să murmure.

– Prefer așa. Mi-ai dat puterea să aleg și toată viaţa m-ai purtat cu grijă spre această suferinţă, deoarece eu eram cel care făcuse alegerea. O da! Înţeleg procesul. Toată viaţa mea,

orice aș fi făcut, tot m-aș fi aflat în cele din urmă pe aceeași punte, în același moment, dând același ordin... ordinul cel bun, ordinul cel rău. Totuși să presupunem că am ieșit din pivniță trecând peste trupuri de oameni istoviți și învinși, că i-am frânt ca să-mi fac din trupurile lor trepte pe drumul care mă îndepărtează de tine, de ce trebuie să mă chinuiești? Dacă i-am mâncat, cine mi-a dat gura?

– Nu există răspuns în vocabularul tău.

Se retrase ghemuindu-se și privi sfidător spre față. Apoi strigă:

– M-am gândit. Mai bine suferința și toate celelalte.

– Mai bine decât ce?

Într-o dezlănțuire slabă de mânie, începu să lovească în cizme.

– Mai bine decât fulgerul negru. Înapoi! Du-te înapoi!

Își jupuia pielea mâinilor, lovind-o de stânca ce șiroia. Gura sporovăia și el o duse cu sine în cea din urmă crevasă.

– Sărman marinar nebun de pe stânca!

Se căță în sus pe Strada Mare.

„Dezlănțuie-te, urlă, împroașcă!
Să fie vânt, ploaie, grindină, stropi de sânge.
Furtuni și uragane..."

Fugea încoace și încolo pe Veghe, poticnindu-se de pietrele împrăștiate.

„...vijelii și taifunuri."

Era lumină slabă, lumină de furtună. Lumina era vărgată cu linii, iar marea cu creste și văi. Valuri monstruoase își croiau drum de la est spre vest, într-o procesiune nesfârșită și printre ele stânca era o bagatelă. Totuși pornea la asalt înainte, înfierând o cale albă printre valuri, fără să-i pese că s-ar putea scufunda, împingând Stânca de Siguranță înainte, să spargă crestele, ca prova unei corăbii. Lovea culmea unui talaz cu prova de piatră și spărgea apa într-un vârtej care

spăla teuga și lovea sub puntea de comandă. Apoi o furtună de alice mătură puntea, lăsându-i trupul fără răsuflare și judecată. Se aruncă pe o piatră pătrată care se afla în locul babei cu capul mascat. Porni călare pe ea, înfruntând vântul și valurile. Și din nou se auzea muzică de fond și o gură flecară.

– Mai iute! Mai iute!

Stânca lui răzbătea mai departe. O îmboldea cu călcâiele, de parcă ar fi avut pinteni.

– Mai iute!

Fiecare val era un eveniment în sine. Câte unul venea tăvălindu-se și legănându-se, purtând un far de furtună care alerga și licărea pe creastă ca o licărire într-un creier. Apoi ajungea la apa mică de dincolo de Stânca de Siguranţă și partea cea mai apropiată a valului se ridica, mânioasă că a fost împiedicată, urla, se umfla. Stânca de Siguranţă devenise o ciupitură de vărsat într-un vârtej de apă care se răsucea devenind spumă și mesteca asemenea unei guri. Toată creasta valului, lungă de vreo sută de metri, se mișca înainte și se prăvălea în hectare de vuiet înspumat care era lansat asupra stâncii ca o armată.

– Mai iute!

Mâna dădu peste plăcuţa de identitate și o ţinu afară.

Gura zbiera departe de centru:

– Scuip pe compătimirea ta!

Departe, dincolo de valuri, în nori, se auzea un zgomot care putea fi recunoscut. Zgomotul nu era atât de puternic ca marea, sau ca muzica, sau ca vocea, dar centrul înţelese. Centrul luă trupul de pe lespedea de piatră și-l înghesui într-un șanţ. Pe când cădea, ochiul zări un cârcel negru de fulger zăcând pe cerul dinspre apus, iar centrul înșuruba lentilele de carne și păr. Din nou se auzea sunetul de sapă izbindu-se de cutia de tablă.

– Bandă tribord! Toată viteza! Te omor și pe tine și pe mine, am să izbesc copacul de partea cealaltă și o să crapi. Scrisul nu însemna nimic.

Centrul știa ce este de făcut. Era mai înțelept decât gura. Trimise trupul să se aburce pe stâncă, spre groapa de apă. Scormoni prin mâl și spumă rotitoare. Împinse mâinile în față, despică apa și căzu lat în baltă. Se zvârcoli ca o focă pe o stâncă, cu apă dulce izvorându-i din gură. Ajunse la tamponul din capătul depărtat și ridică pietrele. Se auzi un zgomot de frecare și sfărâmare, apoi cascada de pietre și apă în cădere. Pe un spațiu întins era lumină de furtună și valuri. Un trup zăcând în scobitura mâloasă, în care fusese apă dulce.

– Nebun! Probă de nebunie!

Făcu trupul să se zvârcolească pentru ca să iasă din gaură. Îl trimise sus, unde fusese locul de veghe.

Pe cer erau ramificații ale fulgerului negru, erau zgomote. O ramificație cobora jos în mare și se pierdea printre valurile uriașe. Rămânea acolo. Oceanul se opri din mișcare, îngheță, deveni hârtie, hârtie pictată, sfâșiată de o linie neagră. Stânca era pictată pe aceeași hârtie. Întreaga mare pictată era înclinată, dar nicio picătură nu curgea la vale, în crăpătura neagră care se deschisese. Crăpătura era completă, era absolută, de trei ori reală.

Centrul nu-și dădea seama dacă prăbușise trupul jos sau răsturnase lumea deasupra. Drept în față se afla stânca și lovea în ea cu clești de homar care pătrundeau adânc. Privea stânca dintre gheare.

Fulgerul absolut creștea. Nu mai era zgomot, deoarece zgomotul își pierduse rostul. Nu se mai auzea muzică, niciun sunet dinspre marea aplecată, neclintită.

Gura mai trăncăni un timp, apoi se scurse în tăcere.

Nu mai exista gură.

Centrul mai rezista încă. Punea fulgerul să-și facă treaba potrivit cu legile acestui rai. Percepea, într-un mod care nu avea nevoie de lumina ochilor, că petice de cer intercalate între ramificațiile fulgerului negru fuseseră înlocuite cu hăuri de neant. Aceasta făcea ca teama centrului, turbarea centrului,

să fie vomitată într-un mod care nu avea nevoie de gură. Fără voce, fără cuvinte, centrul ţipa în hăul de neant:

– Raiul tău e un rahat!

Liniile și cârceii se năruiră în mare. Un segment de furtună căzu ca o frunză ofilită și se deschise o prăpastie care unea marea cu cerul prin orizont. Și acum fulgerul descoperi reptile plutind și zburând neclintite, iar cârcelul gonea spre fiecare. Reptilele rezistau schimbându-și puțin forma, apoi cădeau și dispăreau. Prin Stânca de Siguranţă se deschise o vale a neantului.

Centrul băga de seamă la stânca dintre gheare. Stânca era mai dură decât piatra, mai senină, mai fermă. Rănea zimții încleștaţi ai ghearelor.

Marea se răsuci și dispăru. Nu se vedeau fragmentele îndepărtându-se, se topeau în ele însele, se uscau, distruse, șterse ca o greșeală.

Liniile de negru absolut se surpau în faţă, pe stâncă și se dovedeau la fel de neconsistente ca apa pictată. Bucăţile se risipeau și mai rămase doar o insulă de hârtie de jur-împrejurul ghearelor, iar în toate celelalte locuri domnea modul pe care centrul îl cunoștea drept neant.

Stânca dintre gheare era solidă. Era pătrată și gravată la suprafaţă. Liniile negre se scufundau, pătrundeau dincolo și se uneau. Stânca dintre gheare dispăruse. Nu mai rămăsese decât centrul și ghearele. Erau uriașe, puternice și încinse la roșu. Se încleștau una în cealaltă. Se contractau. Se conturau ca un semnal de noapte în faţa neantului absolut și se ţineau una de alta cu toată forţa. Zimții ghearelor se sfărâmară. Erau luminoase și reale și încleștate.

Fulgerul se strecura înăuntru. Centrul nu era conștient de nimic decât de gheare și de amenințare. Își concentra conștiința pe zimții sfărâmaţi și pe roșul înflăcărat. Fulgerul venea înainte. Unele dintre linii ţinteau spre centru, așteptând momentul să-l poată străpunge. Altele înconjurau ghearele, jucându-se în jurul lor pândind vreun moment de slăbiciune, istovindu-le cu o compătimire veșnică și fără îndurare.

14

CHEIUL, dacă se poate numi astfel o lungă îngrămădeală de bolovani, era aproape acoperit de apa în plin flux. Nava se îndrepta spre el, cu motorul stins, folosindu-i ultimul impuls și vântul de vest. Având în spate cerul unui apus cu iarnă, în ochii care o priveau de pe plajă, apărea ca o formă neagră de pe care se scursese culoarea și se amestecase cu norii ce atârnau foarte jos, chiar deasupra orizontului. Apa avea o nuanţă plumburie, cu excepţia siajului lăsat de drifter, o vale luminată în roșu, roz și negru care ducea înapoi la orizontul înflăcărat din dreptul soarelui.

Cel care privea stătea pe plajă fără să se miște. Se oprise cu cizmele înfundate în urmele pe care le făcuseră ultimii săi pași în nisipul uscat și aștepta. În spatele său era o căsuţă și mai departe panta lină a insulei.

Telegraful se auzi sunând pe nava ce se oprise din drum într-un vârtej de apă mai strălucitoare, pornită din ghinturi. Un tranchet gemu izbindu-se de o piatră. Doi bărbaţi săriră pe chei și începură să caute bolarzii care lipseau. Un braţ le făcu semne dinspre timonerie. Cei doi bărbaţi legară frânghiile de niște bolovani și rămaseră pe loc.

Un ofiţer păși pe chei, se îndreptă grăbit spre plajă și sări pe nisipul uscat. Vântul răscolea hârtiile pe care le ţinea el în mână, făcându-le să foșnească asemenea frunzelor prăfuite ale unui sfârșit de vară. Dar ele erau singurele frunze de aici. Nu exista decât nisip, o căsuţă, stânci și marea. Ofiţerul înainta anevoie pe nisipul uscat, cu hârtiile lui foșnitoare și se opri la un metru de cel care îl privea.

– Domnul Campbell?

– Da. Veniţi probabil de pe continent în legătură cu...?

– Exact.

Domnul Campbell își scoase șapca și o puse din nou.

– Nu v-aţi grăbit prea tare.

Ofiţerul privi grav.

– Mă numesc Davidson, dacă vă interesează. Nu m-am grăbit! Sunteţi informat, domnule Campbell, că fac treaba asta șapte zile pe săptămână?

Domnul Campbell își deplasă brusc cizmele. Privi atent spre faţa cenușie și brăzdată a lui Davidson. Răsuflarea avea un ușor miros dulceag și ochii care nu clipeau erau, doar o idee, prea larg deschiși.

Domnul Campbell își scoase șapca și o puse din nou.

– Ei, nu mai spune!

Partea inferioară a feţii lui Davidson se schimbă într-un început de rânjet lipsit de veselie.

– E un război foarte întins, precum știţi.

Domnul Campbell aprobă ușor din cap.

– Îmi pare rău de cele spuse. De tristă recoltă aveţi parte, domnule căpitan. Nu pricep cum mai puteţi îndura.

Rânjetul dispăru.

– N-aș dori să schimb.

Domnul Campbell înclină capul într-o parte și scrută cu privirea faţa lui Davidson.

– Nu? Vă rog să mă iertaţi, domnule. Veniţi să vă arăt unde l-am găsit.

Se întoarse și înaintă cu greu în lungul nisipului. Se opri și arătă în jos spre un braţ de apă care era mărginit de un banc pietros.

– Aici l-am găsit, susţinut de centura de salvare. O să vedeţi, de altfel. Mai era o ladă de portocale spartă, o cutie de conserve și alge. Algele se agaţă de obicei de pălăriile de mușama sau de orice plutește.

Davidson îi aruncă o privire piezișă.

– Toate acestea vi se par poate importante, domnule Campbell, dar ceea ce mă interesează pe mine este placa de identitate. Aţi scos-o de pe cadavru?

– Nu. Nu. L-am atins cât se poate de puţin.

– O plăcuţă de culoare închisă, de mărimea unui ban, legată probabil de gât.

– Nu. Nu m-am atins de nimic.

Faţa lui Davidson se posomorî din nou.

– Sunt totdeauna speranţe să se găsească, presupun.

Domnul Campbell își frecă neliniștit mâinile și își drese glasul.

– Îl luaţi de aici în seara asta?

Era rândul lui Davidson să-l privească scrutător.

– Visuri rele?

Domnul Campbell își întoarse privirea spre apă. Mormăi:

– Soţia...

Aruncă o privire în sus, la ochii prea căscaţi, la faţa care părea să știe mai multe decât putea îndura. Nu se mai feri, ci adăugă cu o tresărire și o neașteptată umilinţă.

– Da.

Davidson încuviinţă încet din cap.

Doi matrozi stăteau acum pe plajă în faţa căsuţei. Purtau o targă.

Domnul Campbell făcu un semn cu mâna.

– Este în șopronul de lângă casă. Sper să nu vi se pară prea îngrozitor. Am folosit parafină.

– Vă mulţumesc.

Davidon o porni din nou, în mers trudit, în lungul plajei și domnul Campbell îl urmă. Curând se opriră. Davidson se întoarse și privi în jos.

– Ei bine...

Își duse mâna la buzunarul de la piept al uniformei și scoase o sticlă. Îl privi pe domnul Campbell în ochi, zâmbi, scoase dopul și trase o duşcă, cu capul lăsat pe spate. Matrozii îl observau fără niciun comentariu.

– Deci, aici este.

Davidson se îndreptă spre șopron scoțând o lanternă din buzunarul pantalonilor. Se strecură prin ușa spartă și dispăru. Matrozii stăteau nemișcați.

Domnul Campbell aștepta tăcut, contemplând șopronul, de parcă l-ar fi văzut pentru prima oară. Studia pietrele acoperite cu mușchi, acoperișul surpat și acoperit de licheni, ca și cum ar fi fost vorba despre un limbaj profund și firesc pe care oamenii aveau prilejul să-l priceapă numai la ocazii speciale.

Nu se auzea niciun zgomot din interior.

Nici chiar pe navă nu vorbea nimeni. Unicul zgomot îl făcea apa, lovindu-se de mica plajă.

Plici. Plici.

Soarele era un semicerc așezat pe un strat de purpură și ardezie.

Davidson ieși din șopron. Ţinea o placă mică ce se legăna la capătul unui șnur dublu. Mâna dreaptă se îndreptă spre buzunarul de la piept. Făcu matrozilor un semn din cap.

– Daţi-i drumul acum.

Domnul Campbell urmărea cum Davidson scotocește printre hârtii. Îl văzu examinând plăcuţa, privind-o atent, transcriind cu grijă datele într-un dosar. Îl văzu punând plăcuţa deoparte, lăsându-se pe vine, frecându-și mâinile, pe o parte și pe cealaltă, de nisipul zbicit, curat. Domnul Campbell își desfăcu larg braţele într-un gest de neputinţă și le lăsă apoi să cadă.

– Nu știu, domnule. Sunt mai în vârstă decât dumneata și totuși nu știu.

Davidson păstra tăcere. Se ridică din nou și scoase sticla.

– Nu aveţi un al șaselea simţ, voi cei de aici?

Domnul Campbell aruncă o privire nefericită spre șopron.

– N-ar trebui să glumiţi, domnule, nu vă șade bine.

Davidson sfârșise de băut. Cele două fețe se apropiara una de cealaltă. Campbell îi studie fiecare trăsătură în parte,

așa cum făcuse și cu șopronul. Bătu din nou în retragere și își mută privirea spre locul unde apunea soarele, parcă pentru totdeauna.

Matrozii ieșiră din șopron. Targa pe care o purtau nu mai era goală.

– Foarte bine, băieți. Vă așteaptă o băuturică. Dați-i drumul!

Cei doi marinari înaintau cu grijă prin nisip, spre chei. Davidson se întoarse spre Campbell.

– Trebuie să vă mulțumesc, domnule Campbell, în numele acestui biet ofițer.

Domnul Campbell își luă ochii de la targă.

– Sunt afurisite centurile astea de salvare, dau omului speranță când nu mai are rost. E o cruzime. Nu aveți de ce să-mi mulțumiți, domnule Davidson.

Privi mâhnit și atent drept în ochii lui Davidson. Acesta clătină din cap.

– Poate. Oricum vă mulțumesc.

– N-am făcut nimic.

Cei doi bărbați se întoarseră să urmărească pe matrozi coborând targa pe chei.

– Și faceți asta în fiecare zi?

– În fiecare zi.

– Domnule Davidson...

Domnul Campbell se opri, astfel că Davidson se întoarse spre el. Domnul Campbell îi ocoli un timp privirea.

– Noi doi suntem un exemplu tipic al relațiilor dintre oameni. Ne-am întâlnit aici, aparent din întâmplare, o întâlnire neprevăzută și care nu se va mai repeta. Aș dori deci să vă pun o întrebare al cărei răspuns este poate brutal.

Davidson își puse șapca pe cap și se încruntă. Domnul Campbell privea spre șopron.

– Dărâmat. Murdar. Gata să se prăvălească. Grinzile putrede, acoperiș căzut... o epavă. Cine ar crede că a fost vreodată locuită?

Încruntarea părea acum mirată.

– Mi-e teamă că nu înţeleg despre ce vorbiţi.

– Toţi aceşti bieţi oameni...

– Oamenii pe care eu...?

– Recolta... Recolta cea tristă. Nu ştiţi nimic despre... să le numesc... convingerile mele oficiale, domnule Davidson; dar trăind atâtea zile alături de acest sărman abandonat... domnule Davidson. Credeţi că există... vreo viaţă de dincolo? Sau asta-i totul? Ca şopronul.

– Vă faceţi griji probabil în legătură cu Martin... dacă a suferit sau nu...

Făcură o scurtă pauză. Dincolo de drifter, soarele se scufunda ca o corabie în flăcări. Cobora, lăsând ca ultimă amintire doar norii ce păreau de fum.

Domnul Campbell oftă.

– Da, spuse el. La asta m-am gândit.

– Ei bine, nu trebuie să vă necăjiţi pentru el. Doar aţi văzut corpul. N-a avut timp nici măcar să-şi arunce cizmele.

Cuprins

Cronologie 7

Discursul prezentat la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură, 7 decembrie 1983 23

Povestiri din purgatoriu, prefaţă de Codrin Liviu Cuţitaru 39

Martin cel avid 45

„Avem nevoie de mai multă omenie, mai multă grijă, mai multă iubire. Sunt unii care așteaptă de la un sistem politic să facă acest lucru, iar alții care așteaptă ca dragostea să producă sistemul. Convingerea mea este că adevărul viitorului se află undeva între cele două alternative și că ne vom comporta omenește și un pic indulgent, poticnindu-ne pe drum, din întâmplare galanți, în mod stupid și ticălos înțelepți, până când violul asupra planetei noastre va fi văzut în sminteala-i absurdă."

WILLIAM GOLDING, la decernarea Premiului Nobel, 1983

„Nu întâmplător, romanul a fost interpretat drept unul «existențialist». Experiența-limită a lui Martin pune în discuție statutul de prizonier al individului în general. Condiția umană reprezintă, prin natura ei, starea de captivitate, eliberarea din constrângerile sale presupunând o terifiantă încordare agonică. Eroul naufragiat al lui William Golding ne introduce abrupt în labirintul ezoteric al acestei agonii."

CODRIN LIVIU CUȚITARU

„Biblioteca pentru Toți" inițiază prima serie de literatură universală dedicată scriitorilor laureați ai Premiului Nobel pentru Literatură. Colecția „Nobel" cuprinde selecția celor mai reprezentative opere ale lor.

www.editura-art.ro
ISBN 978-973-124-861-5
9 789731 248615
EDITURA ART